

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AMATÖR FUTBOLCULARIN SOSYAL SERMAYE DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

ÖZKAN MERMİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SERDAR CEYHUN

BARTIN-2025

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**AMATÖR FUTBOLCULARIN SOSYAL SERMAYE DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özkan MERMİ

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman : Doç. Dr. Serdar CEYHUN
Üye : Doç. Dr. İsa DOĞAN
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Sevim Handan YILMAZ

BARTIN-2025

KABUL VE ONAY

Özkan MERMİ tarafından hazırlanan “AMATÖR FUTBOLCULARIN SOSYAL SERMAYE DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ” başlıklı bu çalışma, 24.01.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa Sabri GÖK
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Danışman Serdar CEYHUN danışmanlığında hazırlamış olduğum “AMATÖR FUTBOLCULARIN SOSYAL SERMAYE DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

24.01.2025

Özkan MERMİ

ÖNSÖZ

Lisans öğrenciliğimden bu yana üzerimde çok emeği bulunan değerli danışmanım, hocam Doç. Dr. Serdar CEYHUN'a, tez döneminin içinden çıkılmaz anlarında çalışmaya devam etmem için motive olmamı sağlayan, görüşlerine sık sık başvurduğum Prof. Dr. Adem SAĞIR hocama, tecrübelerini aktararak tez sürecime katkı veren Arş. Gör. İbrahim GÜMÜŞBOĞA'ya ve yüksek lisans eğitimimde emeği geçen tüm hocalarıma, içimdeki futbol aşkını küçük yaşlarda kalbime aşılayan babama, değerli vakitlerini bu araştırmaya ayırıp katılımlarıyla çalışmama önemli katkı sağlayan amatör futbolculara teşekkürü bir borç bilirim.

Beni yetiştirip bugünlere getiren anneme, babama; her zaman yanımda olan kardeşlerime ve kıymetli eşime çok teşekkür ederim.

Özkan MERMİ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

AMATÖR FUTBOLCULARIN SOSYAL SERMAYE DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Özkan MERMİ

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Serdar CEYHUN

Bartın-2025, sayfa: 210

Bu araştırmada, amatör olarak lisanslı futbol oynayan bireylerin yetiştikleri çevre, arkadaşlık ilişkileri, futbol hayatları ve sosyal bağlantıları incelenerek futbolun sosyal sermaye düzeylerine etkisi olup olmadığının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Futbol doğru kullanıldığında sosyal becerileri geliştirmeye, sosyal bütünleşmeyi sağlamaya ve sosyal sermaye yaratmaya aracılık edebilme potansiyeline sahip bir spor dalıdır. Sosyal sermaye ise bireyleri hayat boyu etkileyen önemli bir olgudur. Çalışmada nitel araştırma yönteminin fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Bu araştırma Karabük'te faal olarak lisanslı amatör futbol oynayan 18 yaş üstü 20 gönüllü katılımcı ile sınırlıdır. Amatör futbolculara uygulanan kişisel bilgi formu ve standartlaştırılmış görüşme sorularından elde edilen bulgular sonucunda futbolun bireylerin sosyal ağlarını genişlettiği, kendilerine güvenlerini artırdığı, yeni bağlantılar kurmak için önemli bir yeri olduğu, bireylerin sosyal çevrelerini genişletmede merkezi bir rol oynadığı değerlendirilmiştir. Amatör futbolcuların sosyal sermaye düzeyleri incelenmiş ve sonuç olarak; futbolun katılımcıların sosyal sermaye düzeylerini olumlu yönde etkilediği ve katılımcıların sosyal sermaye üretimlerinde çok önemli bir platform olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Amatör futbolcu, Sosyal sermaye, Sosyal bağlantı, Sosyal ağ.

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

EXAMINING THE SOCIAL CAPITAL LEVELS OF AMATEUR FOOTBALL PLAYERS

Özkan MERMİ

Bartın University

Graduate School

Department of Physical Education and Sports Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Serdar CEYHUN

Bartın-2025, pp: 210

In this study, it is aimed to reveal whether football has an effect on social capital levels by examining the environment, friendship relations, football life and social connections of individuals who play amateur licensed football. When used correctly, football is a sport that has the potential to develop social skills, ensure social integration and create social capital. Social capital is an important phenomenon that affects individuals throughout their lives. Phenomenological design of qualitative research method was used in the study. This research is limited to 20 volunteer participants over the age of 18 who actively play licensed amateur football in Karabük. As a result of the findings obtained from the personal information form and standardised interview questions applied to amateur football players, it was evaluated that football expands individuals' social networks, increases their self-confidence, has an important place to establish new connections, and plays a central role in expanding individuals' social circles. The social capital levels of amateur football players were analysed and as a result, it was determined that football positively affects the social capital levels of the participants and is a very important platform in the social capital production of the participants.

Keywords: Amateur football player, Social capital, Social connection, Social network.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	ii
BEYANNAME	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
EKLER DİZİNİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Önemi, Soruları.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı	4
2. LİTERATÜR ÖZETİ	5
2.1. Sermaye.....	5
2.2. Sosyal Sermaye	8
2.2.1. Sosyal Sermayenin Unsurları.....	16
2.2.1.1. Ağlar	17
2.2.1.2. Normlar ve Değerler	18
2.2.1.3. Güven.....	20
2.2.1.4. Sosyal Etkileşim ve Aktif Katılım	22
2.2.1.5. Örgütsel Bağlılık ve Aidiyet.....	23
2.2.2. Sosyal Sermayenin Türleri	24
2.2.2.1. Bağlayıcı (Bonding) Sosyal Sermaye	25
2.2.2.2. Köprü Kurucu (Bridging) Sosyal Sermaye.....	26
2.2.2.3. Bağlantı Kurucu (Linking) Sosyal Sermaye	28
2.2.3. Sosyal Sermayenin Yararları.....	29
2.2.4. Sosyal Sermayenin Zararları	30
2.2.5. Sosyal Sermayenin Ölçülmesi	34
2.3. Sporda Sosyal Sermaye	35

2.4. Futbolda Sosyal Sermaye	36
2.4.1. Futbolcuların Sosyal Sermaye Düzeylerini Etkileyen Faktörler	41
2.4.1.1. İlişki Yönetimi.....	42
2.4.1.2. Performans ve Başarı.....	42
2.4.1.3. Kişilik Özellikleri.....	43
2.4.1.4. Futbol Oynanan Lig ve Kulüp	43
2.4.1.5. Futbol Oynanan Mevki ve Rol	43
2.4.1.6. Kariyer Süresi.....	44
2.4.1.7. Medya Görünürlüğü	44
2.4.1.8. Eğitim Durumu.....	44
2.4.1.9. Kültürel ve Toplumsal Katkı.....	45
2.4.1.10. Aile ve Çevre	45
2.4.1.11. Ekonomik Güç	45
3. MATERYAL VE METOT	46
3.1. Araştırmanın Modeli	46
3.2. Evren ve Örneklem	47
3.3. Veri Toplama Araçları	49
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	49
3.3.2. Standartlaştırılmış Görüşme Soruları	49
3.4. Verilerin Analizi.....	49
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	51
4.1. Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bulgular	51
4.1.1. Araştırma Sorusu-1.....	51
4.1.2. Araştırma Sorusu-2.....	53
4.1.3. Araştırma Sorusu-3.....	58
4.1.4. Araştırma Sorusu-4.....	59
4.1.5. Araştırma Sorusu-5.....	61
4.1.6. Araştırma Sorusu-6.....	62
4.1.7. Araştırma Sorusu-7.....	63
4.1.8. Araştırma Sorusu-8.....	64
4.1.9. Araştırma Sorusu-9.....	65
4.1.10. Araştırma Sorusu-10.....	68
4.1.11. Araştırma Sorusu-11.....	70

4.1.12. Araştırma Sorusu-12.....	72
4.1.13. Araştırma Sorusu-13.....	73
4.1.14. Araştırma Sorusu-14.....	78
4.1.15. Araştırma Sorusu-15.....	81
4.1.16. Araştırma Sorusu-16.....	83
4.1.17. Araştırma Sorusu-17.....	84
4.1.18. Araştırma Sorusu-18.....	86
4.1.19. Araştırma Sorusu-19.....	88
4.1.20. Araştırma Sorusu-20.....	90
4.1.21. Araştırma Sorusu-21.....	91
4.1.22. Araştırma Sorusu-22.....	92
4.1.23. Araştırma Sorusu-23.....	94
4.1.24. Araştırma Sorusu-24.....	116
4.2. Standartlaştırılmış Görüşme Sorularından Elde Edilen Bulgular	117
4.2.1. Görüşme Sorusu-1.....	117
4.2.2. Görüşme Sorusu-2.....	122
4.2.3. Görüşme Sorusu-3.....	130
4.2.4. Görüşme Sorusu-4.....	135
4.2.5. Görüşme Sorusu-5.....	140
4.2.6. Görüşme Sorusu-6.....	145
4.2.7. Görüşme Sorusu-7.....	150
4.2.8. Görüşme Sorusu-8.....	155
4.2.9. Görüşme Sorusu-9.....	160
4.2.10. Görüşme Sorusu-10.....	164
4.2.11. Görüşme Sorusu-11.....	168
4.2.12. Görüşme Sorusu-12.....	173
4.2.13. Görüşme Sorusu-13.....	180
4.2.14. Görüşme Sorusu-14.....	185
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	190
5.1. Sonuçlar	190
5.2. Öneriler	193
5.2.1. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Öneriler	193
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	194

KAYNAKLAR.....	196
EKLER	206
ÖZGEÇMİŞ.....	210

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
2.1: Bağlayıcı, köprü kurucu ve bağlantı kurucu sosyal sermaye	25
2.2: Futbol ve sosyal ağlar arasındaki karşılıklı ilişki	39
4.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı.....	51
4.2: Katılımcıların yaş dağılımı.....	53
4.3: Katılımcıların memleket dağılımları	58
4.4: Katılımcıların ailelerinin ekonomik durumu.....	59
4.5: Katılımcı ebeveyn eğitim durumu grafiği	61
4.6: Katılımcı ebeveyn meslekleri grafiği	62
4.7: Katılımcıların eğitim durumu grafiği	63
4.8: Katılımcıların meslekleri.....	64
4.9: Katılımcıların medeni durumu	65
4.10: Katılımcıların çocuk sayısı.....	68
4.11: Katılımcıların kardeş sayıları	70
4.12: Katılımcıların farklı mahallelerde ikamet etme durumu	72
4.13: Katılımcıların lisanslı olarak futbol oynadığı sezon sayısı	73
4.14: Katılımcıların futbolda kazandıkları şampiyonluk sayısı.....	78
4.15: Katılımcıların farklı kulüplerde futbol oynama durumu	81
4.16: Katılımcıların farklı şehirlerde futbol oynama durumu	83
4.17: Katılımcıların takım kaptanlığı yaptığı kulüp sayısı	84
4.18: Katılımcıların oynadığı en üst seviye lig	86
4.19: Katılımcıların futbol oynadığı mevkiler.....	88
4.20: Katılımcıların spor kulübüne üyelik durumları.....	90
4.21: Katılımcıların sivil toplum kuruluşlarına üye olma durumu.....	91
4.22: Katılımcıların çevrelerinde tanınma ve çevrelerini tanımaları.....	92
4.23: Katılımcı yanıtlarının sosyal sermaye türlerine göre dağılımı	94
4.24: Katılımcıların futbol sayesinde edindikleri sosyal sermaye düzeyleri.....	116
4.25: Katılımcıların futbolla tanışma kaynağı	117
4.26: Futbolun katılımcıların hayatına olumlu etkisi	122
4.27: Futbolun katılımcıların hayatına olumsuz etkisi	123
4.28: Katılımcıların gelecek planında futbol	130

4.29: Katılımcı ailelerinin futbola bakışı.....	135
4.30: Katılımcının yetiştiği çevrenin futbola ilgisi.....	140
4.31: Kurumların katılımcının futbol kariyerine etkisi	145
4.32: Katılımcıların sosyal bağlantılarına futbolun etkisi	150
4.33: Katılımcının Karabük futbol camiasının bir parçası olma durumu.....	160
4.34: Katılımcıların insanlara güvenme durumu	168
4.35: Katılımcıların insanlara yardım etme nedenleri	173
4.36: Katılımcıların sosyal çevrelerini ve bağlantılarını değerlendirmeleri.....	185

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
2.1: Sermayenin değişim süreci	7
2.2: Sosyal sermayenin oluşumu	16
2.3: Bağlayıcı, köprü kurucu ve bağlantı kurucu sosyal sermaye	24
2.4: Sosyal sermayenin faydaları ve riskleri	33
3.1: Araştırmaya katılan amatör futbolcuların demografik özellikleri.....	48

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Araştırma bilgilendirme ve gönüllü onam formu	206
EK 2. Kişisel bilgi formu	207
EK 3. Standartlaştırılmış görüşme soruları	208
EK 4. Etik kurul onayı	209

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

KISALTMALAR

TDK	: Türk Dil Kurumu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
ASKF	: Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu
OECD	: Organisation for Economic Co-Operation and Development
BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
K	: Katılımcı
U-14	: Under 14 (14 Yaş Altı)
vd.	: ve diğerleri
%	: yüzde

1. GİRİŞ

Ağaç yaprağıyla gürlер. Çalışmanın esin kaynağı olan bu atasözü, bir ağacın gürl ve sağlıklı görünmesinin, gürl bir ses çıkartabilmesinin dalları ve yaprakları sayesinde olduğunu ifade eder. Bu söz sosyal sermaye bağlamında ele alındığında, bireylerin, toplulukların veya kurumların başarısının ve gücünün, sahip oldukları sosyal ilişkiler, dayanışma ve iş birliği ile doğrudan bağlantılı olduğunu belirtir, bireyin çevresindeki topluluğun desteğiyle daha başarılı olabileceğini vurgular.

Sosyal sermayeyi anlamak ve geliştirmek konusunda etkili bir metafor olan bu atasözü başarıya ulaşmak için bireyin sadece kendine değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerine de yatırım yapması gerektiğini hatırlatır. Dalları ve yaprakları olmadan gürlleşemeyen ağaçlar gibi, güçlü sosyal bağları olmadan da bireyler ve toplumlar gelişemez. Birey sosyal bağlarını kaybederse sosyal sermayesi zayıflar ve yalnızlık gibi olumsuz sonuçlarla karşılaşabilir. Sosyal sermayesi zayıf bir organizasyon uzun vadede sürdürülebilir olmayacaktır. Tek başına bir insanın veya kurumun etkisi sınırlıdır. Ancak geniş ve güçlü bir sosyal ağ ile desteklenen birey veya kurum daha büyük başarılar elde edebilir. Örneğin; bir girişimci çevresindeki insanlarla kurduğu güven ilişkileri sayesinde daha hızlı büyüyebilir. Bir toplumun refah seviyesi, içindeki bireylerin birbirleriyle kurdukları sosyal bağların gücüyle doğrudan ilişkilidir. Güven, yardımlaşma ve kolektif bilinç sayesinde toplum daha dayanıklı hale gelir.

Çalışmamızda bir takım sporu olarak futbol, güçlü yapısı ile sosyal ağların geliştirilmesi, kullanılması açısından güvenilir ilişkilere geniş alanlar sunduğu için tercih edilmiştir. Çok geniş katılımcı ve izleyici kitlesine sahip olan futbol, bu özellikleri sayesinde sosyal sermaye oluşturmada büyük bir potansiyele sahiptir. Futbol, oyuncu sayısı ve organizasyonel yapısı bakımından en fazla sporcunun yer aldığı, yapısı gereği sosyal becerileri geliştirmeye çok uygun bir takım sporudur. Futbolun, toplumun sosyal ilişkilerini sürdürmesi ve güçlendirmesi için bir eğitim aracı olarak kullanılabilecek kadar güçlü ve geniş bir yapısı vardır. Tüm bu nedenlerle futbolun sosyal sermaye üretimi için bir platform olarak kullanılmasının toplumsal dayanışma ve toplumsal birlikteliği artıracığı öngörülmektedir.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

Günümüz toplum yapısında, özellikle pandemi dönemi ile beraber sosyal bağların iyiden iyiye zayıfladığı ortadadır. Toplumumuzda bencillik, bireysellik gibi insanı yalnızlaştıran, dayanışmayı, birlik ve beraberliği, karşılıklı güveni ve bütünleşmeyi engelleyen kavramlar etkisini tüm zamanlardakinden daha fazla hissettirmeye başlamıştır. Bu olumsuz atmosferin düzeltilmemesi ülkemizi gelecekte tamiri mümkün olmayan daha büyük sorunlarla karşı karşıya getirecektir.

Erken yaşlarda yeteri kadar sosyalleşemeyen bireyler, hayatlarının geri kalanında sosyal ağlar kurmakta zorlanmaktadır. Yalnız kalan birey bencilleşir, sorumluluk almaktan kaçınır ve güven sorunları yaşar. İnsanlar verimli bir şekilde sosyalleşebileceği platformlara katılırlarsa yıllar içerisinde toplumsal sorunların birçoğu çözüme ulaşacaktır. Bu platformlardan bir tanesi de futboldur. Futbolu sadece basit bir oyun olarak görmemek gerekir. Bir futbol maçında yaşanan olaylar, toplumsal hayatta yaşananlardan ayrı düşünülemez. İşte bu noktada hem ülke futbolunun içinden çıkılmaz hale gelmesi hem de toplumumuzda bencillik, bireysellik gibi olumsuz kavramların etkisini artırması geniş ve güçlü yapısıyla futbolun bir eğitim aracı şeklinde kullanılarak ülkemizdeki düşük sosyal sermaye seviyesinin futbol aracılığıyla yükseltilmesi fikrini ortaya çıkarmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi, Soruları

Genel anlamda sporu sosyal sermaye üretimiyle ilişkilendiren araştırmacılar olsa bile futbolla sosyal sermaye ortaklığını konu alan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Literatür taramasında bu alan için yeterli sayıda çalışma yapılmadığı görülmüştür. Sosyolojide 90'lı yıllardan itibaren kullanımı yaygınlaşan sosyal sermaye kavramı bu çalışmada futbol bağlamında ele alınmıştır. Bu araştırmanın önemi, amatör futbolcuların sosyal sermaye düzeylerinin ilk kez inceleniyor olmasıdır. Futbol ve sosyal sermaye ilişkisini ele alan bu çalışma bundan sonra yapılacak benzer çalışmaların da önünü açacak, çalışmadan elde edilecek sonuçlar ise futbolu yönetenlere futbolun sosyal sermaye üretiminde kullanılabilmesi amacıyla yeni politikalar geliştirmeleri için yol gösterecektir. Futbolun ayrışmayı körükleyen değil toplumsal dayanışmayı sağlayan bir araç olarak kullanılması ülke futbolunun da ötesinde ülkemizin geleceği açısından son derece önemlidir.

Araştırmanın soruları;

1. Kadın amatör futbolcularla erkek amatör futbolcular arasında futbol vasıtasıyla sosyal sermaye yaratmada fark var mıdır?
2. Amatör futbolcuların yaşı sosyal sermaye üretiminde etkili midir?
3. Amatör futbolcuların memleketinin sosyal sermayeleri üzerinde etkisi var mıdır?
4. Amatör futbolcuların ailelerinin ekonomik durumları sosyal sermaye düzeylerini nasıl etkiler?
5. Amatör futbolcuların ebeveyn eğitim durumları sosyal sermaye düzeylerine katkı sağlar mı?
6. Amatör futbolcuların ebeveynlerinin meslekleri sosyal sermayeleri için etkili midir?
7. Amatör futbolcuların eğitim durumu sosyal sermayelerini nasıl etkiler?
8. Amatör futbolcuların mesleği sosyal sermayelerine nasıl etki eder?
9. Amatör futbolcuların medeni hali sosyal sermayeleri üzerinde ne tür bir etki gösterir?
10. Amatör futbolcuların çocuklarının olması sosyal sermayelerini etkiler mi?
11. Amatör futbolcuların kardeşlerinin olması sosyal sermayeleri üzerinde etkili midir?
12. Amatör futbolcuların farklı mahallelerde ikamet etmiş olmaları sosyal sermayelerini zenginleştirmiş midir?
13. Amatör futbolcuların lisanslı olarak futbol oynadığı sezon sayısı sosyal sermaye yaratmada önemli midir?
14. Amatör futbolcuların futbolda kazandıkları şampiyonluklar sosyal sermayelerini geliştirir mi?
15. Amatör futbolcuların farklı kulüplerde futbol oynamaları sosyal sermayelerine nasıl bir etki eder?
16. Amatör futbolcuların farklı şehirlerde futbol oynamaları sosyal sermayelerine katkı sağlar mı?
17. Amatör futbolcuların oynadıkları kulüplerde takım kaptanlığı yapmaları sosyal sermayelerine nasıl bir etki etmiştir?
18. Amatör futbolcuların futbol oynadıkları lig seviyesi onların sosyal sermayelerini etkiler mi?

19. Amatör futbolcuların oynadıkları mevki sosyal sermayelerine etki eder mi?
20. Amatör futbolcuların bir spor kulübüne üye olmasının sosyal sermayelerini geliştirmede etkisi var mıdır?
21. Amatör futbolcuların bir sivil toplum kuruluşuna üye olması sosyal sermayelerine katkı sağlar mı?
22. Amatör futbolcuların çevrelerindeki insanları tanınması ve onlar tarafından tanınması sosyal sermayelerine ne yönde etki eder?
23. Amatör futbolcuların edindikleri sosyal sermaye, daha çok hangi sosyal sermaye türü vasıtasıyla oluşmuştur?
24. Katılımcı amatör futbolcuların futbol sayesinde edindikleri sosyal sermaye hangi düzeydedir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; sosyal sermaye ve futbol ilişkisi temelinde, Karabük'te amatör olarak futbol oynayan bireylerin sahip oldukları sosyal sermaye düzeylerine futbolun etkisini incelemektir. Bu çalışma ile amatör futbolla uğraşan bireylerin bu uğraşlarının sosyal sermaye düzeylerine ne derece katkı sağladığının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Yine çalışma sonunda elde edilen verilerin çocuklarını futbola yönlendirme hususunda çekinceleri olan ebeveynler için katılımcıların deneyimlerini içeren bir rehber niteliği taşıması hedeflenmektedir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Bu bölümde çalışma ile ilgili literatür taraması sunulmuştur. Sermaye ve sosyal sermaye kavramları derinlemesine incelenmiş, ardından sosyal sermayenin spor ve futbolla ilişkisi daha önce yapılan araştırmalarla kurulmaya çalışılmıştır.

2.1. Sermaye

Türk Dil Kurumu sermayeyi, “Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı; anamal, başmal, kapital, meta, resülmal.” şeklinde tanımlamaktadır (TDK, 2024).

Literatürdeki ilk kullanımına Romalı hukukçuların metinlerinde rastlanılan sermaye, faizin dışında bir kredinin anaparası anlamı ile ele alınmıştır (Smitt ve Kulynych, 2002). Genellikle iktisadi bir terim olarak karşımıza çıkan sermaye kavramı bu anlamı ile hemen hemen 17. yüzyıldan bu yana kullanılagelmektedir. Latince çiftlik hayvanı, sığır anlamına gelen “capitale” kavramı sonradan “para ve paranın yatırımı” olarak kullanılmaya başlanmıştır (Wolf, 2004). Sermaye kavramı modern iktisat teorisine göre girişim, emek ve toprak ile birlikte üretimin dört ana unsurundan biri olarak görülmektedir (Edgar ve Sedgwick, 2007).

Sermaye kavramı ilk kez Marx tarafından yetkin bir biçimde dile getirilmiştir (Ercan, 2012). Bununla birlikte sermaye kavramı uzun bir süre sosyal bilimciler tarafından iktisadi çerçevede kullanılmıştır (Ekinci, 2010). Sermaye kelimesi ile akla ilk olarak para gelmektedir. Ancak sermayenin para anlamına gelmesinin yanında çok daha geniş alanları ilgilendirdiği de ifade edilmelidir. Para daha çok sermayeyi oluşturan varlıkları satın almaya yarar. Sermaye ise paranın satın alarak üretime dâhil ettiği kazanç getiren şeylerdir (Dinler, 1998). Sermaye başka bir ifadeyle, bir ülkenin çeşitli zenginliklerinin üretim süreçlerinde kullanılan bölümüdür. Emek kadar sermaye de üretim sürecinde rol oynar. Aslında sermaye için yapılan bu tanımlama daha çok ekonomi alanyazını kapsamında olsa da, sermaye, işveren ve işgörenler aralarındaki sosyal ilişkinin üretime katkısı ile ortaya çıkar ve sermaye sosyal bir kimlik edinmiş olur (İnci, 2015).

Sermaye parasal bir toplamdan ibaret değildir. Bir toplumun zenginleşmesi o toplumun üretim güçlerini büyütmesinden geçer. Sermaye araç ve aletler, makineler ve tesisler ve insan elinden çıkmış, üretken, işe katkıda bulunan ya da onu çoğaltan –doğrudan tüketim için kullanılmayan– diğer malzemeler ya da donanımların bileşiminden oluşmaktadır (Marshall, 1999). Aydemir (2011), paranın bir sermaye haline gelmesinin değer içeriğinden çok hammadde olarak kullanılması ile anlaşılabileceğini belirtmiştir.

Sermaye yalın anlamıyla birikmiş zenginlik olarak ifade edilmektedir. Daha fazla sermayenin oluşması için biriktirme durumu önemli bir husustur. Birçok etki edenin gerektiği, kapitalizmle ilişkili olan bu sermayenin büyümesi için tüm olanakların değerlendirilmesi gerekmektedir (Wallerstein 2002). Sermaye kavramı incelenirken rekabet ve başarı konusunda ekonomik sermaye tek etken değildir. İnsan tüm yönleri ile ele alındığında farklı sermaye türlerinden bahsedilmeye başlanmıştır (Tösten, 2015). Sermaye kavramı, ekonomik unsurlar, kültürel ve sosyal öğeler kişilerin toplumsal yapı içerisindeki rollerine etki etmiştir (Atmaca, 2019).

Field (2006) iktisadi düşüncede sermaye teriminin “gelecekte kârlı bir kazanç umuduyla yatırım yapılabilecek birikmiş bir miktar para” olarak anlaşıldığını ifade etmiştir. Üretim faktörleri içinde önemli bir konuma sahip olan sermaye faktörü, son yıllara kadar hep fiziki sermayeyi nitelemekte iken kişisel ve toplumsal özelliklerin üretime etkilerinin gittikçe önemli hale gelmesi, söz konusu artı değerlerin de sermaye olarak kabul edilmesine sebep olmuştur. Bunun yanında yaşanan gelişmelerle birlikte sermaye kavramının yeniden tanımlanması ve yenileriyle birlikte klasik sermayenin karşılaştırılması gerekli hale getirmiştir (Ergin, 2007).

Sermaye hakkında katı ve dar bakış nedeniyle birçok sosyal aktivitenin açıklanmasında yetersiz kalınmıştır. Bu sebeple özellikle 1980’lerin başında sosyologlar, siyaset bilimciler ve eğitimciler tarafından yapılan araştırmalar ve geliştirilen farklı bakış açıları ile bu yetersizlik tespit edilmiştir. Toplumsal ve ekonomik süreçlerde değer yaratma, finansal sermaye gibi sosyal, kültürel, beşeri ve entelektüel sermayenin de çok önemli olduğu belirtilmiş, kapsayıcı bakış açılarıyla birbirlerini çoğu zaman tamamlayan kaynaklar olarak görülmüşlerdir (Taylor, 2000).

Sermaye, kendi içerisinde farklı türlere ayrılan ve geniş perspektife sahip olan bir ifadedir. Sermaye türlerinin bilinmesi, sosyal sermayenin sınırlarını ve farklılıklarını ortaya koyma adına önem taşır (Sarı, 2019). Sermaye, yalnızca ekonomik bir unsur değil, ekonomik ve sosyal üretime kaynaklık eden tüm öğeleri içeren, küresel olarak toplumda yer alan ve toplumsal sınıfları da içine alan bir kavramdır (Bourdieu, 2015). Sermaye toplumsal bir kavramdır ve ancak toplumsal etkileşim sürecinde ortaya çıkar (Lin, 2001).

Marx tarafından üretim sürecinde, artı değer olarak ifade edilen sermaye, ekonomik kimliğinden sıyrılarak farklı konularla da ilişki içerisinde olmuştur. Dolayısıyla alanyazına bakıldığında sosyal sermaye, beşeri sermaye, kültürel sermaye, entelektüel sermaye şeklindeki farklı biçimlerine rastlamak mümkündür (Erdem, 2015). Field (2006) sermayeyi mal ve hizmet üretmek için kullanılan üretim araçları olarak tanımlar. Sermayenin en önemli özelliğinin ise emek verimini artırması olduğunu ifade eder. Entelektüel ve sosyal sermaye değerlerinin de üretimde emeğin verimini artıran en önemli araçlar olduğunu belirtir.

Tablo 2.1: Sermayenin değişim süreci

Ekonomik Sermaye		Beşeri Sermaye		Sosyal Sermaye
Neye Sahipsin?	→	Ne Biliyorsun?	→	Kimi Tanıyorsun?
-Gelir, -Maddi değerler. (Fabrikalar, makineler, patentler gibi.)		-Tecrübe, -Eğitim, -Yetenek, -Bilgi, -Fikir.		-İlişkiler, -Bağlantılar, -Arkadaşlıklar, -Dostluklar, -Aile Bağları.

Luthans, aktaran Şavkar, 2011

2.2. Sosyal Sermaye

Sosyal sermaye kavramının kapsamının oldukça geniş ve tanımının da belirsiz olması kavramı çeşitli eleştiri oklarının hedefi haline getirmiştir. Ancak kavramın kapsamının çok geniş olması onu bir kafa karışıklığı olarak görmeyi gerektirmez. Çünkü kavramın kapsamının geniş olması, aynı hikâyenin farklı yönlerini anlatmasından kaynaklanmaktadır (Eşki, 2009). Sosyal sermaye, insanlık tarihi ile birlikte, yani insanın bir başka insana ihtiyaç duyarak ve o insanla hayatı paylaşarak yaşadığı günden bugüne kadar sınırları genişletilebilecek bir olgudur. Günümüzdeki haliyle kullanılsa da sosyal sermaye kavramının geçmişi çok eskiye dayandırılabilir. Zira insan, yaşamının her döneminde ekonomik, sosyal, siyasal veya ailevi birtakım özelliklere sahip ve sahip olduğu bu özelliklerle ilişki kuran bir varlık olmuştur. Dolayısıyla insanların sahip olduğu söz konusu özellikler ve ilişkiler onun sosyal sermayesini oluşturmaktadır (Babacan, 2012). Sosyal sermaye, sosyal ilişkilerin ekonomik faaliyetleri nasıl etkilediğiyle ilgilenen bir kavramdır. “Sosyal” kavramı, sosyal sermayenin kaynaklarının tek başına bireylerde yer alamayacağını ifade ederken “sermaye” kavramı ise sosyal sermayenin, finansal sermaye, insan sermayesi gibi verimliliğinin olduğunu ve diğer sermaye çeşitleriyle arasında karşılıklı bir etkileşimin olduğunu göstermektedir (Özdemir, 2008).

Sosyal sermaye kavramının önemini ilk kez Tocqueville (1832) *“Amerika’da Demokrasi”* adlı kitabında, kendi ülkesi olan Fransa’nın aksine Amerikan toplumunun sahip olduğu zengin birlik sanatının farkında olarak, sosyal sermaye kavramını terimsel biçimde kullanması ile ortaya koymuştur. Tocqueville’nin bu eserinde bugün için sosyal sermayenin en önemli kaynaklarından biri olan güven olgusuna da geniş yer verilmiştir. Ona göre Amerikan toplumunda kendi çıkarlarını koruyan insanların, adil ve iyi olana ulaşacağına, insanın mükemmelleşebileceğine dair çok güçlü inançları vardır. Bu ifadelere güven açısından bakıldığında insanların birbirlerinin haklarına ve çıkarlarına duymuş oldukları saygı ile herkesin de bu saygıyı göstereceğine dair temel güvenin, sosyal sermayeyi belirleyen ana etmen olduğu anlaşılmaktadır (Karaçay, 2008). Alexis de Tocqueville, 1831’de Amerika’ya yaptığı seyahatteki gözlemlerini aktardığı bu eserinde Amerikan demokrasisi ve ekonomik gücünün resmi statü ve yükümlülük bağlarıyla değil, bireyselleşmiş Amerikalıları birbirine bağlayarak adeta sosyal bir yapıştırıcı görevi gören gönüllü kuruluşlardaki birliktelikle etkileşime bağlı olduğunu öne sürmüştür (Field, 2008).

Yazılı literatürde ilk olarak 1916 yılında, okul toplulukları merkezleri konusundaki bir tartışma içerisinde yer alan ve aslında örgütlerde her zaman var olan, ancak örgütler için öneminin yeni anlaşılmasından dolayı, 1991 yılından itibaren incelenmeye başlanan sosyal sermaye kavramı (Cohen ve Prusak, 2001), 20. yüzyılın başlarından itibaren çeşitli zamanlarda, farklı araştırmacılarca, birbirinden bağımsız ve habersiz olarak kullanılmıştır. Sosyal sermaye kavramının birbirinden bağımsız olarak kullanılması ve incelenmesinin sebebi hususunda yapılan en güçlü tahmin, araştırmacıların sosyal ilişkilerin gelişmesinde hangi tür sermaye kaynağının etkili olduğu sorusuna cevap aramalarından kaynaklanmaktadır (Püsküllüoğlu, 2015).

Bourdieu sosyal sermaye ile ilgili olarak şu şekilde bir tanımlama yapar: “Gerektiğinde faydalı destekler sağlayan toplumsal ilişkilerin sermayesi. Herhangi biri toplumsal açıdan önemli konumlara, örneğin siyasi bir kariyer gibi aynı zamanda para değeri de olan konumlara sahip olan kişilerin ilgisini çekmek istediğinde çoğu zaman vazgeçilmez olan saygınlığın ve onurluluğun sermayesidir.” Bourdieu sonrasında bu tanımlamaya sosyal sermayenin özelliklerini de eklemiştir “Sosyal sermaye, karşılıklı aşinalık ya da tanışıklığa dayalı olarak az ya da çok kurumsallaşmış ilişkilerden meydana gelen uzun ömürlü bir ağa sahip olmakla bağlantılı potansiyel veya gerçek kaynakların bir toplamadır. Başka bir deyişle bir gruba dâhil olmaktır; öyle ki bu grup, üyelerinin her birine, topluca ortak oldukları bir sermaye, yani kelimenin başka bir anlamıyla kullanabilecekleri bir çeşit kredi sunmaktadır.” (Bourdieu, 1973).

Sosyal sermayenin ortaya çıkışını Putnam ve Coleman, kendi çalışmalarıyla veya başka araştırmalara olan katkılarıyla sağlamışlardır. Özellikle Putnam’ın 1961 yılında Jacobs’un bir çalışmasına yaptığı gönderme ve Coleman’ın 1990 yılında yayımladığı “*Sosyal Kuramın Temelleri*” isimli eserinde sosyal sermaye yaklaşımına önemli bir biçimde yer vermesi bu kavramın önem kazanmasında etkilidir. Genel olarak sosyal sermaye bir arada bulunan grupların, aile fertlerinin, çocuk ve gençlerin düşünsel ve sosyal davranış becerileri açısından gelişmesini sağlayan bir biçimdir (Şahin ve Ünal, 2010).

Paxton’a (1999) göre iş birliğinin olduğu yerde sosyal sermaye de olmalıdır. İş birliği ile birlikte aidiyet, karşılıklılık, aktif katılım, güven gibi unsurlar ortaya çıkar. Bununla birlikte aynı amaç için bir araya gelen bireylerin birbiri ile uyumu verimliliği sağlar.

(Ekinci ve Karakuş, 2011). Sosyal sermayenin yer aldığı kurumlarda güven vardır. Zorlayıcı davranışlara, istemsiz faaliyetlere, sözleşmelere yer yoktur. Çünkü bu tür kurumlarda ahlaki uzlaşma kendini gerçekleştirmiştir (Kahraman, 2016). Sosyal sermaye, karşılıklı veya bireysel fayda için koordinasyonu ve iş birliğini kolaylaştıran sosyal organizasyonun özelliklerini ifade eder. Sosyolog James Coleman'a (1988) göre, “Diğer sermaye biçimleri gibi, sosyal sermaye de üretkendir ve yokluğunda ulaşılamayacak belirli amaçlara ulaşılmasını mümkün kılmaktadır.” (Coleman, 1988). Sosyal sermaye kişiler arasında sosyal ağlar oluşturarak güçlü bir etki oluşturmakta ve bireylerin tek başlarına başaracaklarından fazlasını başarmalarını sağlamaktadır (Cohen ve Prusak, 2001).

Sosyal sermaye sosyal ilişkilerde bulunan ve bu ilişkiler sayesinde elde edilen kaynakların bütünüdür. Sosyal sermaye paradan daha önemlidir. Para gelir, para gider. Önemli olan kimi tanıdığınız ve tanıdığınız kişilerle ilişkilerinizi nasıl idare ettiğinizdir. Tanıdıklarınızla olan ilişkileriniz, onlara ihtiyaç duyduğunuzda sizin için ne kadar orada olacaklarını belirleyecektir. Bir bireyin ailesi ve arkadaşları bir kriz esnasında bireye yardım edebilecek önemli varlıklarıdır (Woolcock ve Narayan, 2000).

Cohen ve Prusak (2001), sosyal sermayenin temelini iletişim olgusu üzerine oturtmuş ve bu kavramı iletişim teması üzerine kurgulamıştır. İletişimin bu denli önemini ifade eden araştırmacılar, bu kavramın yanlış anlaşılması gerektiğini de ayrıca ifade etmiştir. Araştırmacılar tarafından iletişiminin dozunun önemli olduğu, gereksiz samimiyetin, mesafesiz yaklaşımların, altı dolu olmayan iletişim tarzının tercih edilmemesi gerektiği yönündeki ifadeler dile getirilmiştir.

Modern toplumun yalnızlaştırdığı bireylerin karşı karşıya kaldığı açmaz ve sorunlara karşı son dönemde topluluk olmanın, bir arada kalmanın ve karşılıklı ilişkilerin önemine dikkat çekilmeye başlanması sosyal sermaye kavramının ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Böylece modern toplumun önemsemediği, küçümsediği ve dışladığı geleneksel değerler, ilişkiler ve ağlar modern toplumun açmazlarına ve sorunlarına fonksiyonel çözümler sunan bir kaynak olarak ele alınmaya başlamıştır (Aslan, 2012). Sosyal sermaye kullanıldıkça değeri aşınan ya da değeri azalan bir sermaye türü değildir. Aksine kullanım dışı kaldıkça değerini yitirmesi söz konusu olabilmekte iken kullanıldıkça da etkinliğini artırabilmektedir (Aydemir, 2011). Sosyal sermayenin insanlar arasında iş birliğini

artıracağı düşünüldüğünde, kullanarak aşınacak bir yapı olmadığı, aksine kullanmayarak yıpranacak bir yapıda olduğu söylenebilir. Sosyal sermaye kolayca yok olabileceği gibi, yarar ve zararlı sonuçlara da yol açabilir (Ostrom, 1999). Sosyal sermaye de diğer sermaye çeşitleri gibi kanıtlanabilir, incelenebilir, yatırım yapılabilir, yarar sağlanacak hale getirilebilir ve etkin kullanıldığında büyüyebilir. Bu bağlamda sosyal sermaye, gerçek ve potansiyel kaynakların içinde saklı olan, mevcut ilişkiler ağından türetilenlerin toplamını içermektedir (Cohen ve Prusak, 2001).

Sosyal sermaye unsurları ve buna ilişkin normlar, sosyal gruplarda iş birliğine yol açmakta dürüstlük, sözüne güvenilirlik, sorumluluk gibi geleneksel ve evrensel değerlerle örtüştüğü ölçüde katkı sağlamaktadır. Sosyal sermaye kavramı bu yönüyle, sosyolojik olarak toplumsal canlılığa ve hareketliliğe vurgu yapmaktadır. Sosyal sermaye, bireyselliğin ve toplum içerisindeki sosyal sorunların önlenmesinde, gönüllü aktivitelerin gelişiminde, artışında ve sosyal yapıyı bütünleştirmede oldukça etkin bir kaynaktır (Ekinci, 2010). Sosyal sermayenin karakteristik özellikleri arasında, yüksek düzeyde güven, sağlam kişisel şebekeler ve canlı topluluklar, ortak anlayışla ortak bir girişime eşit katılım duygusu, yani bireyleri grup haline getiren her şey bulunmaktadır. Bu türden bir bağlılık iş birliğini, sadakati, bilgiye ve yeteneğe hızlı erişimi ve düzenli örgütsel davranışı desteklemektedir (Ersözlü, 2008).

İnsanlar iş birliği yapma ve sosyal sermaye oluşturmaya ilişkin özel imkân ve kabiliyetlere sahip olsalar bile bunları bireyler olarak kendi çıkarlarını koruyacak şekilde yaparlar. (Fukuyama, 2015). Birey karşıdaki herhangi biriyle iletişime girme veyahut iş birliği yapmaya imkânı olsa dahi çıkarı olduğu ve fayda sağlayabildiği sürece bu iş ilişkisine katılacaktır. Elbette bu karşıdaki birey için de geçerlidir. Bu durum bir nevi win-win (kazan-kazan), karşılıklılık olarak da ifade edilebilir (Akyüz, 2023).

Fukuyama herhangi bir ağ ve ilişki içerisinde olmanın karşılıklılık esasına dayalı olarak sürdüğünü ve yalnızca anlık fayda sağlamadığını dile getirmektedir. Fukuyama, sosyal sermayeye için: “Amerikan üniversitelerinde akademisyen alımı, ayrıntılı resmi ölçütlere göre değil, diğer öğretim üyelerinin adayın çalışmalarının kalitesi hakkındaki daha esnek yargılarına dayanılarak yapılır.” örneğini vermektedir. Akademisyenlik başvurusu yapan bir öğrencinin öğretim üyelerini tanıması veya onlarla bir iletişim ağı içerisinde olması,

öğretim üyelerinin başvuran öğrenciye güvenmesini ve onun çalışmalarının nasıl olduğunu bilmesi nedeniyle olumlu yargılarda bulunabilmelerini sağlamakta ve bu durum da başvuran bireyin sosyal sermayesi olmaktadır (Akyüz, 2023). Uygun düzeyde sosyal sermayeye sahip bir bireyin ağ ilişkilerinden dolayı şartlarına uygun evi kolaylıkla bulabilmesi, bir iş görüşmesine referansla giden bir kişinin referansının değerlendirmede pozitif ayırım sağlayarak işe alınması gibi durumlar sosyal sermayenin sağladığı faydalardandır (Ergüven Akbulut, 2019). Sosyal ağların istihdam olanaklarını kolaylaştırdığını “Ne bildiğin değil, kimi bildiğin önemlidir.” cümlesi açıklamaktadır (Woolcock ve Narayan 2000).

Sosyal sermaye bireyler arasındaki güvene dayalı ilişkilerin, bireyleri bir araya getiren amaçlara ulaşılmasına sağladığı katkı olarak ifade edilebilir (Erbil, 2008). İlişkiler önemlidir. Sosyal sermaye, ilişkilerin öncelikli ve önemli olduğu basit bir teoriyi temel almaktadır. Bireyler karşılıklı ilişki kurarak ve süreç içerisinde bunu geliştirerek kendi başlarına gerçekleştiremeyecekleri ya da çeşitli zorluklarla gerçekleştirebilecekleri şeyleri yapmak için birlikte çalışmaktadırlar. Yine toplum içerisinde insanlar çeşitli iletişim ağları ile birbirlerine bağlanmakta ve bu iletişim ağları ile sahip oldukları ortak değerleri diğer bireylerle paylaşma eğilimi göstermektedirler. Dolayısıyla bu şekilde gelişen iletişim ağları yüklenmiş olduğu önem kapsamında bir sermaye oluşumu olarak değerlendirilebilir. Bireylerin tanıdığı insan sayısı ve paylaştığı iletişim ağı ne kadar fazlaysa, sosyal sermayelerinin de bir o kadar zengin olacağı söylenebilir (Field, 2008). Sosyal sermaye bir kişinin evde kendi kendine televizyon izlemesi, kahve içmesi, kitap okuması ile değil arkadaşlarıyla kafeye gitmek, bir spor grubuna üye olmak gibi dışsal aktivitelerle mümkündür (Chen vd., 2009). Kişiler arası bilgi alışverişini arttıran ve hızlandıran, iş birliği içinde çalışma ortamı sağlayan, verimli çalışmaya katkı oluşturan unsurların toplamı sosyal sermaye olarak açıklanmıştır (Kahraman, 2016). Sosyal sermaye bir ortamın ürünüdür ve buna sahip olabilmek veyahut bunu ortaya çıkarabilmek için belirli bir etkileşim veya iletişime gereksinim vardır (Aydemir, 2011). Ekonomik sermaye insanların banka hesaplarını ifade ederken sosyal sermaye ise insanların arasındaki ilişkidir. Sosyal sermayeye sahip olmak için bir bireyin başka bireylerle ilişkisi olması gerekmektedir. Avantajın asıl kaynağı bireyin kendisi değil kurduğu ilişki ve ilişkiyi kurduğu kişidir (Portes, 1998). Bireylerin tanıdıkları insan sayısı ve bu insanlarla paylaşılan ortak değerlerin düzeyi o bireylerin sosyal sermaye düzeyini belirlemektedir (Aslan, 2016).

Lin (2001) sosyal sermayeyi, ileride elde edilmesi beklenen bir kazanç için sosyal ilişkilere yapılan bir yatırım olarak ifade eder. Sosyal ilişkilere yatırım yapmak sosyal sermaye üzerinde doğrudan ve güçlü bir etkiye sahiptir. Sosyal ilişkilere yatırım yapmak, bireylerin sosyal sermayesini artırmak için etkili bir yöntemdir. Bu yatırım, bireyin sosyal ağlarını genişletmesine, güvene dayalı ilişkiler kurmasına ve toplumsal katılımını artırmasına olanak tanır. Ancak bu sürecin etkili olabilmesi için yatırımların samimi, sürdürülebilir ve stratejik bir şekilde yönetilmesi önemlidir. İyi yönetilen sosyal ilişki yatırımları, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal düzeyde daha güçlü bir sosyal sermayeye sahip olmalarını sağlar.

Sosyal sermayeyi, diğer ekonomik ve sosyal faaliyetlerin yüksekliği ölçüsünde pozitif yönde, eksikliği ölçüsünde ise negatif yönde etkileyen tamamlayıcı bir faktör olarak ifade etmek daha doğrudur (Karagül ve Dünder, 2006). Gelişmemiş ülkelerde sosyal sermaye stokunun düşük olduğu gözlenmektedir. Bu da ülkenin sosyal sermaye stokuna bakarak gelişmişliği hakkında bilgi sahibi olunmasına yardım etmektedir (Akyüz, 2023). Sosyal sermaye kavramı, bir başka ifade ile birlikte iş yapabilme kültürü olarak değerlendirilmektedir. Bu kültürden yoksun olan toplumların ekonomik alanda da düşük üretim, düşük verimlilikle karşılaşacağı, yolsuzluk ve israfın ise giderek yaygınlaşacağı ifade edilmektedir. Buradan yola çıkarak sosyal sermayesi gelişmiş olan toplumlar bu sayede ekonomilerinde gelişme sağlamalarının yanında, yoksullukla mücadele konusunda da önemli ilerlemeler sağlayabileceklerdir. Sosyal sermaye, bu süreçte sadece yoksullukla mücadelede kullanılan bir araç olmakla kalmayacak ayrıca yoksulluğun azaltılması da o toplumda sosyal sermayenin güçlenmesinin sağlayacak ve böylece güçlü bir etkileşim mekanizması oluşacaktır (Kunduracı, 2009). Az gelişmiş ülkelerde daha sık olarak rastlanan yolsuzluklar, siyasi çatışmalar, adi suçların fazlalığı gibi faktörler sosyal sermaye eksikliğinin belirtileri olarak kabul edilmektedir (Karagül ve Dünder, 2006).

İnsan kendini gerçekleştirebilme, toplum tarafından kabul görme ve sevilme isteğini karşılayabilmek için sosyal sermayeye ihtiyaç duyar. Kişinin sosyal sermayesi onun hem toplumsal hem de bireysel ihtiyaçlarını gerçekleştirme sürecinde karşılaşacağı zorlukların kolaylıkla üstesinden gelebilmesine yardımcı olur. Toplumsal açıdan düşünüldüğünde aynı değerlere sahip, aynı duyguları paylaşan insanların oluşturduğu küçük veya büyük toplulukların sosyal ve maddi ihtiyaçlarını giderebilmeleri için sosyal sermayelerini

güçlendirmeleri gerekmektedir (Çitçi, 2011). Çalışmalar sosyal sermayenin sağlık, kurumların yönetilmesi, kırsal ve toplumsal kalkınma, doğal kaynakların yönetimi devletle kurulacak kalkınma ortaklıkları gibi çeşitli konuları olumlu etkilediğini göstermektedir (Shrestha, 2015).

Putnam ise “*Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*” adlı çalışmasında İtalya’nın kuzeyi ve güneyinin bölgesel performanslarını ölçmek için sivil çalışma geleneklerini çalışmanın merkezine alarak analiz etmeye çalışmıştır. Kuzey İtalya’nın ekonomik olarak başarı göstermesinde bireyler arası güvenin oluşturulması, bireyler arası etkileşimin sağlanması ve bir bütün olarak toplumun refah düzeyinin artırılmasına yarayan geçmişi yüzyıllara dayanan kurumların bulunması etkili olurken bu kurumların İtalya’nın güneyinde bulunmaması ekonomik olarak İtalya’nın kuzeyinden çok daha geride kalmasına neden olmuştur (Özdemir, 2008). Ülkemizdeki sosyal sermaye düzeyi için uygulanan çeşitli anketlerde ise Türkiye’deki insanların tanımadıkları kişilere güven düzeyinin diğer ülke toplumlarına göre düşük çıkmasına dayandırmaktadırlar. Buna göre, gerek Türkiye’de devletin sağlam bir “sistem güveni” yaratmadaki başarısızlığı gerekse Türk toplumunun toplulukçuluk, belirsizlikten kaçınma ve güç mesafesi gibi baskın değerleri nedeniyle, yabancıların yabancıya güvenmesini sağlayacak bir ortam oluşmamakta ve insanlar sadece akrabalık, hemşerilik gibi birincil bağlarla bağlı olduğu kişilere güvenmektedirler (Özen ve Aslan, 2006).

Mesleki bilgi, ünlü siyaset bilimci Fukuyama için bir sosyal sermayedir. İş bölümü ile üretilen Ford araçlarında işçiler yalnızca bir işi yapmakta ve sadece o parça ile ilgili bilgi sahibi olmaktadır. Yaptıkları işin sadece kendilerine öğretilen yeri kadarını bilmektedirler. Bu durumda işten atılma olasılıkları daha yüksektir. Çünkü yaptıkları işi öğrenecek yeni bir eleman çok çabuk bulunmaktadır. Bir işte vasıflı bir elemanın yerini doldurmak daha zor olacağı için işten çıkarma da buna paralel olarak daha zor olacaktır (Akyüz, 2023). Böyle bir iş yeri, işçilerin işsizlik tehlikesiyle karşı karşıya kalacak olmasının getireceği motivasyonun üretime olumlu yansıtacağını düşünerek strateji geliştirmiş olabilir ya da mesleki açıdan kalifiye olan işçilerin rehavete kapılmasının önüne geçmek hedeflenmiş olabilir. Mesleki bilgi birikimi yüksek, ilişki ağları olan işçileri gözden çıkarmak büyük maliyete yol açacağından pek tercih edilmemektedir.

Sosyal sermaye; toplumu bir arada tutan ve toplumun siyasi, kültürel ve sosyoekonomik alanda gelişmesini etkileyen örfler, adetler, gelenekler, görenekler, insan ilişkileri ile ulusal ve uluslararası ilişkileri belirleyen kurallar bütünüdür (Demiral, 2007). Sosyal sermaye, bireyler arasındaki boşluğu doldurarak sinerjik bir etki yaratmakta ve böylece bireylerin tek başına başardıklarından daha fazlasının başarılmasını sağlamaktadır (Mısırdalı, 2006). Kişiler arasındaki ilişkiler; karşılıklı beklentiler oluşturmakta, güven ve dürüstlük ihtiyacı doğurmakta, bilgi akışına hız kazandırmakta, dürüstlüğü ve karşılıklı beklentilere uyum göstermeyenleri dışlamakta ve buna karşılık uyumlu ve sadık davranış biçimlerini onaylamaktadır. Tüm bu durumlar sosyal sermayenin tek başına sahip olunamayan bir kaynak olduğunu desteklemektedir. Bireysel ve kolektif arasında bir köprü kurup geçişi sağlayan sosyal sermaye, fiziksel ve kişisel sermayenin ötesine geçerek kamu malı niteliği kazanmaktadır. Bir kaynak olarak sosyal sermaye karşılıklılığı içermektedir. Karşılıklı beklentiler ve ilişkiler yüksek güven ve ortak değerlerle yönetilirse ilişki ağları daha geniş çevrelere yayılabilir (Hızlı, 2016).

Sosyal sermayenin gelişebilmesinde sosyal iletişim ağları önemli bir kaynak konumundadır. Güçlü iletişim ağları ile bireyler arasında kurulabilecek sosyal bağlılıklar sayesinde insanlar yalnızca tanıdıkları kişilerle değil, tanımadıkları diğer kişilerle de iletişim kurma ve birlikte çalışma becerisi kazanabileceklerdir (Field, 2008). Bireyler kâr elde etmek için etkileşime girerler ve ağ oluşturma faaliyetlerinde bulunurlar. Olağan piyasa koşullarında, belirli stratejik veya hiyerarşik konumlarda sosyal sermaye bilgi akışını kolaylaştırarak fayda sağlamaktadır. Sosyal bağlar, bireylerle ilgili kararlar üzerinde oldukça etkilidir. Örneğin; stratejik konumlarından veya pozisyonlarından dolayı bazı bireylerin sosyal bağlarının daha güçlü olması karar alma sürecinde belli bir ağırlık taşımaktadır. Bireylerin bir gruba üyelik gibi sosyal bağlantıları, kaynaklara erişilebilirliği kolaylaştırması ve güven duygusunu arttırması ile o grup üyeliğinin adeta bir sosyal kimlik kartı olarak görülmesidir. Sosyal ilişkilere sahip olmak tanınma ve bir gruba ait olma duygusunu güçlendirmektedir (Lin, 2017).

Bireylerin birbirleri ile kurduğu ilişkiler ve bu ilişkilerin uzun vadede devam etmesi durumu bireylere bazı yararlar sağlamaktadır. Bireylerin tek başına oldukları zaman gerçekleştirmekte zorlandıkları işler, kurdukları iletişim ağları ve bağlantıları sayesinde kolaylıkla gerçekleştirilebilir. Ya da kişiler tanıdıkları sayesinde önemli mercilerdeki

bireylere ulaşp işlerini daha kolay ve hızlı bir şekilde yaptırabilmektedirler. Önemli arkadaşlara, ilişki ağlarına ya da eşe dosta sahip bireyler ilişki ağları zayıf olan bireylere oranla daha avantajlı konumdadırlar. Ve bu ağları sayesinde bir konuma iletişim ağı olmayan bireylere oranla daha rahat bir şekilde yükselebilirler. Bu yönden bakıldığı zaman sosyal ağlar ve bağlantılar bir sermaye olarak görülmektedir (Hızlı, 2016). Birçok durumda insanlar planlayarak, bilinçli bir şekilde sosyal sermayelerini arttıracak çabalar sarf ederler. Bu da tıpkı ekonomik sermaye gibi sosyal sermayenin de bir maliyeti olduğunun göstergesidir (Woolcock, 1998). Faydalı ilişkilerin kendi kendine kurulmadığı, kurulsu bile ihtiyaç duyulan zamanda kullanabilmek için ilişkilere gerekli yatırımların yapılması gerektiği düşünüldüğünde, sosyal sermayenin de bir maliyeti olduğu açıkça görülebilmektedir (Özdemir, 2007).

2.2.1. Sosyal Sermayenin Unsurları

Sosyal sermayenin oluşabilmesi için bazı unsurlara ihtiyaç vardır. Bu unsurlar ağlar, normlar ve değerler, güven, sosyal etkileşim ve aktif katılım, örgütsel bağlılık ve aidiyettir. Bu unsurlar sosyal sermaye oluşması ön koşul olabileceği gibi sosyal sermayenin sonucu olarak da karşımıza çıkabilirler.

Tablo 2.2: Sosyal sermayenin oluşumu

Sosyal Sermayeyi Artırıcı Unsurlar	Sosyal ve Örgütsel Süreçler	Sosyal Sermayenin Bileşenleri	Sosyal ve Örgütsel Süreçler	Ürün Olarak Sosyal Sermaye
-İletişim		-Güven		Sosyal Sermaye
-Hikâyeler		-Sosyal Etkileşim ve Aktif Katılım		
-Karara Katılma		-Bağlılık		
-Sosyal Mekân ve Zaman		-Sosyal Ağlar		
-Birlikte Çalışma ve Grup Yapısı		-Değerler ve Normlar		

Ekinci, aktaran Şavkar 2011

2.2.1.1. Ağlar

İnsanların iletişim ağları gerçekten önemlidir. Çok klişe gözükse bile, ne bildiğin değil kimi tanıdığın önemlidir. Daha açıkçası, hem ne bildiğin hem de kimi tanıdığın yararlıdır. Eğer insanlar bize yardım etmek için bir zorunluluk hissetmiyorlarsa, onları sadece tanıyor olmak yetemez. İnsanlar birbirine yardım edeceklerse, o kişi ile ilgili ortak bir şeylerinin olduğunu hissetmelilerdir. Eğer ortak değerleri paylaşırlarsa, karşılıklı hedeflere ulaşmak için birlikte hareket etme ihtimalleri de artar (Field, 2006). İster sosyal sermayenin bir ön şartı isterse de bir sonucu olarak kabul görsün ağlar, sosyal sermayenin en önemli unsurudur (Yavuz, 2012). Sosyal ağlar, üyelerine birçok yönden avantaj sağlayarak sosyal sermaye oluşumuna katkı sağlar. Sosyal sermayenin, bilgiyi elde etme ve bilginin yayılması konusunda ortaya çıkabilecek riskleri, maliyetleri ve belirsizlikleri azaltabilme yönü vardır (Şavkar 2011).

Yaşamsal süreçlerini devam ettiren bireyler birbirleri ile iletişim kurmak ve etkileşim halinde olmak durumundadır. Yaşamı süresince bu etkileşimi asgari düzeyde olumsuz durumla atlatmak, hemen hemen tüm bireylerin hedefidir. Dolayısıyla insanlar bu süreç içerisinde iletişime ve iletişim süreçlerine oldukça dikkat etmektedirler. Bireyler birbirleri ile ilişkilerini etkili biçimde sürdürdükleri derecede toplumsallaşırlar. Huzurun, birliktelik ve güvenin etkin olduğu topluluklar refahı elde eder. Sosyal ağların bu refahın sağlanmasında oldukça büyük bir payı vardır. Ağlar, sosyal sermayenin en önemli ayağıdır. Öncelikle güven unsurunun ortaya çıktığı durumlarda etkili olur. Bireylerin birbirine olan güveni, sosyal etkileşimi artırır (Namalır, 2015). Sosyal ağlar, bireylerin uzun süreli karşılıklı sosyal ilişkiler kurmaları neticesinde elde edilebilen bir kazanım şeklide ifade edilmektedir. Ulaşılması oldukça zor olan hedeflere ulaşılabilme konusunda sosyal ağlar kendisine sahip olan bireylere avantaj sağlamaktadır (Aydemir, 2011). Amerikalı filozof Putnam'a göre ise sosyal ağlar karşılıklı güveni tesis etmede kullanılan en önemli araçtır. Sosyal ağlar sayesinde topluluk veya örgütlerde bulunan bireyler arasında güven artışı ortaya çıkacak ve iş birliğinin artmasına zemin hazırlanacaktır (Ferlander, 2007). Nahapiet ve Ghoshal'a (1998) göre sosyal ağları bir araya getiren bağlar, bireylerin veya birimlerin ulaşmak istedikleri kaynaklara daha kolay ulaşmalarına yardımcı olur. Sosyal yaşam içerisinde bireyler bireylerle, bireyler grup ve kurumlarla, kurum ve gruplar birbirleriyle ilişki ve iletişim içindedir. Bu ilişki ve iletişim toplumsal

yaşamı kolaylaştırıp kalitesini artırmaktadır. Toplumsal yaşamdaki bu iletişim ve ilişkiler, sosyal sermayenin unsurlarından biri olarak ifade edilen sosyal ağları meydana getirmektedir (Şahin, 2011).

Sosyal ağ bağlantıları, sosyal sermayenin oluşmasında ve gelişerek kurum başarısının ve kişisel başarının artmasında en etkin öğedir. Farklı kaynaklardan ağ bağlantıları kuran kişiler ortak değerlere sahiptir (Field, 2006). Ağlar, sosyal sermayenin gelişmesine doğrudan katkı sağlar. Örneğin; arabanızı tamire götürmeden önce tanıdık bir tamirci için güvendiğimiz birine sorduğumuz soru, önemli bir rahatsızlığımıza iyi gelecek bir doktor için yine çevremizden bu konuda görüş almamız, bu konuyu daha önce tecrübe etmiş, ağlarını daha önceden kurmuş kişilere yöneltilir. Hiç kuşkusuz ki sosyal sermayenin gerçekleşmesi ağlar vasıtası ile kurulan ilişkilere bağlıdır. Başarılı toplumların en büyük özelliği bu konuda başarıyı yakalamış olmalarıdır (Erdem, 2015).

Özetle, sosyal iletişim ağları güçlü olan bireylerin hem diğer bireylerle hem de toplumsal yapılarla bağlantılarının daha fazla, daha kaliteli ve daha güçlü olduğu ifade edilebilir. Field'in (2006) belirttiği neyi bildiğinden çok, kimi tanıdığın düşüncesinden yola çıkarak çeşitli sosyal aktivite ve etkinliklerde bir arada bulunan insanların farklı kitlelerle tanışması, kaynaşması ve iletişim kurması sosyal etkileşim ağlarını hem bireysel hem de toplumsal anlamda güçlendirdiği ifade edilebilir (Başkaya, 2023).

2.2.1.2. Normlar ve Değerler

Sosyal sermayenin önemli unsurlarından biri olan normlar, bireylerin ortak kurallara, hatta geleneklere bağlı kalarak ortak eylemlerin başarılı sonuçlar vermesini sağlamak şeklinde açıklanabilir. Diğer bir ifadeyle normlar, bir sosyal topluluğun içindeki bireylerin ait oldukları topluluk açısından hangi tür tutum ve davranışlara sahip olmaları gerektiği hakkında yazılı olmayan kurallar içeren değerler bütünü olarak da tanımlanabilir. Bireylerin normlara olan bağlılık düzeylerinin yüksek olması, bu normları ihlal etmeleri ya da bozmaları ihtimalini azaltmaktadır (Meçik, 2010).

Normlar, sosyal sermaye kavramının gelişiminde rol alan en önemli öğelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Topluluk içindeki ilişkilerden meydana gelerek gelişen normlar,

topluluk içindeki bağları da daha güçlü hale getirmektedir. Bu durum sonucunda topluluk içinde iş birliği daha da güçlenmektedir ve üyeler ortak amaçları gerçekleştirmek için güdülenmektedir (Alyüz, 2018).

Analitik bilimci Putnam normların, sosyal sermaye açısından değerini vurgulamanın önemli olduğunu eserlerinde ortaya koymuştur. Ona göre normlar, insanları bir arada tutar. Önceden belirlenen kurallar ve değerler, insanların bir arada yaşamasını ve yaşamsal başarıyı elde etmelerini sağlar. Dolayısıyla normlar, insanların hayatına ciddi bir biçimde etki eder ve insanlar çoğu zaman farkında olmadan normlara uyum sağlayarak topluluk içerisindeki yerini alır. Normlar Putnam'a göre yazısız kuralların oluşturduğu değerlerdir. Amerikalı sosyolog James Coleman'ın bu konu üzerine özellikle norm ve güven unsurlarına dikkat çektiği "*New York Mücevher Piyasası*" örneği norm ve güvenin önemine vurgu yapar. Kapalı bir piyasa anlayışı ile faaliyetlerini sürdüren mücevher piyasasında tüccarlar ellerindeki mücevherleri değiş tokuş yolu ile kullanabilirler. Burada birbirleri ile kurmuş oldukları güven ortamı herhangi bir olumsuz durumun ortaya çıkmasını engeller. Bu ortamda iş yapan tüccarlar herhangi bir önlem almadan ve tereddüt yaşamadan ellerindeki mücevherleri takas ederler. Herkesin iş yapamayacağı bir piyasa yapısında iş yapıyor olmaları ve herkesin birbirini tanıyor olmasından dolayı yanlış davranış sergileyenlerin hemen piyasadan atılacağına neredeyse kesin olması piyasayı sahtekârlıktan muhafaza etmekte ve güvene dayalı bir ortam meydana getirmektedir. Bir tüccarın hata yapması demek, bulunduğu yerde dışlanacağı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, bu piyasada yapılan hatalar göze alınması zor ve ciddi bedeller doğuracaktır (Uğuz, 2010; Günkör, 2016). Toplumdaki bir bireyin davranışı aynı toplum içinde bu normlar aracılığıyla diğerleri tarafından değerlendirilir. Bir toplumda geliştirilen bu normlar bireylerin davranışı üzerinde resmi olmayan yaptırım gücüne de sahiptir (Çalışkan, 2010).

Normların sosyal sermayeye katkı sağlayabilmesi için birtakım değişikliklerin yaşanması gerekmektedir. Bunlardan en önemlisi bireylerin kendileri adına davranış değişikliği kararı almaları ile başlar. Öncelikle kendi çıkarlarını göz ardı eden bireyler daha sonra güven ve karşılıklılığı yaşamının odak noktasına aldığı anda sosyal sermaye olgusu gerçekleşmiş olur (Tuncay, 2016). Sosyal sermaye alanına katkı sağlayan önemli araştırmacılardan biri olan Fukuyama (2005), normların sosyal sermayeye katkısının olması için bireylerin büyük

önem taşıdığını ifade eder. Ona göre bireylerin doğruyu söylemesi, görev ve sorumluluklarını tam ve eksiksiz yerine getirmesi, karşılıklılığın net bir biçimde sergilenmesi normların gerçekleştiğini gösterir. Diğer yandan normların kendini bulması için kişinin aidiyetinin olması, daha fazlasını gönülden yapma isteğinin ona kazandırılması, normların gerçekleşiyor olduğunu gösterir (Ersözlü, 2008).

Normların uygulanması neticesinde ortaya çıkan sosyal sermaye seviyesini o gruptaki bireyler belirler. Toplumda güven tesis edecek normların işlem maliyetini azalttığını ve iş birliğine zemin oluşturduğu belirtilir. Bir topluluğu oluşturan bireyler arasında anlaşmazlık söz konusuysa ve bu anlaşmazlık normlarla giderilmiyorsa sorunlar yasal kurallarla halledilmeye çalışılacaktır. Bu durum da şüphesiz maliyetleri yükseltecektir (Şavkar, 2011). Normların benimsenmiş olması, grubun sosyal sermayesinin pozitif sonuç üreteceğini göstermez. Zira kabullenilen normların, topluluğa katılmış üyelerin kişisel tavırları ile kendi aralarındaki ve de topluluğa katılmamış kişilerle etkileşimlerini ne şekilde etkilediği de önemlidir. Normların bir kere benimsendiğinde ve çoğu üyelerce uygun bulunduğu baskı araçlarına dönüşebildiği bilinmektedir. Üyeler, kişisel amaçlarına ters düşse bile toplulukça kabul edilmeyecek davranışlarını topluluk normlarına uygun şekilde sergilemek durumunda kalırlar. Bu nedenle normlar, sosyal baskı özelliği göstermektedir (Eren, 2006). Coleman ve Putnam da sosyal sermayenin hem normları ve standartları belirlenmesi hem de bireylerin söz konusu normları ve standartları amaç edinmeleri yönünde baskı yapma rollerinin üzerinde durmaktadırlar. Bu noktada, normlar üzerinden varlığını ortaya koyan bu baskının ne yönde olduğu ve hangi tür amaçlara hizmet ettiği önem taşımaktadır. Eğer ki normlar kuruluşun üyelerini, genel açıdan sonuçlarının olumsuz olacağı gayri ahlaki, yasa dışı eylemlerden alıkoyuyorsa bu durum olumlu anlamda sosyal sermayeyi kuvvetlendiren bir unsur olarak değerlendirilebilir (Erbil, 2008).

2.2.1.3. Güven

Bireyin yaşamsal süreçlerini devam ettirirken düşündüklerinin iyi olacağına ve zarar görmeyeceğine karşı oluşturmuş olduğu araç, güven olarak tanımlanabilir. Güven duyulduğunda hedefe ulaşılır. Güven duymak ve güven vermek bu sebeple önemlidir. Güven sayesinde karşılıklılık ve normlar oluşup gelişir (Püsküllüoğlu, 2015). Güven, bir

toplumu kabullenebilme ve aynı şekilde toplumun da bireyi kabul edebilmesinde en çok ihtiyaç duyulan unsurlardandır. Toplumsal yönden bireyler arası ilişkilere zemin hazırlaması ve bu ilişkilere yön vermesi açısından değerlendirilince güvenin olduğu ilişkilerin diğerlerine göre daha dayanıklı ve daha uzun ömürlü olması beklenmektedir. Sosyal sermayenin de oluşabilmesinde anahtar kavramlardan birisi olan güven, araştırmacıların hemen hemen hepsinin vurguladığı ortak noktalardan birisi olmuştur (Özbilen, 2019).

Genelleştirilmiş güven olarak da adlandırılan kişilerarası güven basamağı, maliyetlerin en aza indirilmesi durumunu da sağlamış olur çünkü sosyalliğin ön plana çıkmasıyla insanlar karşılıklı olarak paylaşımlarda bulunur. Bu paylaşımların devamı ve sürekliliği de güven ile mümkündür. Güven ne kadar artarsa topluluklar birbirine o ölçüde kenetlenir. Bu durumun farkına varıldığı andan itibaren işletmelerin politikaları, güven çerçevesinde sosyal ilişkilerin kuvvetlenmesi yönünde gerçekleşmiştir. Bu durum hem toplulukların kendi içerisindeki verimine hem de toplulukların birbirleri ile olan ilişkisine yansımıştır (Tuncay, 2016). Sosyal sermaye göstergelerinden güven unsuru üzerinde çalışan araştırmacıların başında Fukuyama gelmektedir. Ona göre ABD, Japonya ve Almanya’da profesyonelce yönetilen rasyonel olarak organize olmuş birçok şirketin olması tesadüf değildir. Bu toplumlarda birbirleriyle ilişkili olmayan bireyler arasında yüksek düzeyde güven unsuru etkilidir ve bu durum da sosyal sermaye için bir temel oluşturmaktadır (Keskin, 2008). Güven üzerine yapılmış araştırmaların sonuçları, sosyal ve kurumsal ilişkilerin daha sağlıklı ilerlediğini göstermiştir. Aslında bu durum dünyanın her yerinde, tarihin her evresinde kendini göstermektedir. Güven, hayatın hemen her alanında pişmanlığa yer vermeyen, avantaj sağlayan bir olgu olmuştur. Özellikle kurumlarda artarak kendini gösteren güven olgusu, her ne kadar kişilerarası davranışlardaki resmi mesafenin azalmasını sağlasa da, performans ve verimlilik açısından fayda sağlar. Bu durumlarda arkadaşlık olgusu meydana gelir ve iyi niyet ortaya çıkar (Hamad, 2017). Güven duygusu var olmadan sosyal sermaye gelişmeyeceği için gerekli bireysel ve toplumsal bağlar kurulamaz. Bu sebeple güven, hem bireysel hem de toplumsal anlamda sağlıklı bir sosyal sermayeden bahsedilebilmek için ön koşuldur (Cohen ve Prusak, 2001).

Güven, John Field’a göre (2008) sosyal sermayenin bir boyutu olmamakla birlikte, bir sonucu olarak kabul edilmekte iken Ardahan’a (2012) göre güven, sosyal sermayenin

zorunlu bir koşulu ve başlangıç noktası olarak ele alınmaktadır. Aslına bakılırsa her ikisi de belli bir ölçüde haklıdır. Çünkü bireyler güvendikleri kişiler ile iletişim kurmak isterler ve iletişimde oldukları kişilere genellikle güvenirlirler (Akyüz, 2023). Sosyal sermaye güvene dayanmakta ve onu karakterize eden ilişkiler, topluluklar, iş birliği ve karşılıklı bağlılıklar, makul bir güven düzeyi olmadan var olamamaktadırlar. Ailesi, yakın çevresi, çalıştığı kurum içinde daha fazla sosyal ilişkileri bulunanların sosyal sermaye birikimlerinin en temel ögesi güven olarak belirlenmektedir (Polatcan, 2017). Grup, topluluk veya toplumda üyeler birbirlerine olan güvenleri arttıkça sosyal olarak etkileşimde bulunacaklar ve bunun sonucunda sosyal sermaye birikimi meydana gelecektir (Alyüz, 2018). Güven duygusu ile birlikte dürüstlük, iş birliği ve bilgi paylaşımı da ortaya çıkmaktadır. Güven, bireyler için iş dünyasında da belli bir düzen sağlayarak çalışma hayatındaki karmaşayı önlemekte ve toplumsal aidiyet duygusunu geliştirmektedir. Bu sayede bireylerin motivasyonu artmakta ve hedeflenen performans için gayri resmi bir fayda sağlanmaktadır (Gerşil ve Aracı, 2011). Sosyal sermaye seviyesi yüksek olan ekonomik aktörler, güven sayesinde günümüz koşullarında işlemlerini daha hızlı ve daha düşük maliyetle gerçekleştirerek önemli bir avantaj elde etmektedirler (Balıkçı, 2015).

Toplum hayatının değişim ve dönüşümünde bazı olgular önemini yitirirken onların yerine yeni olgular önem kazanmaktadır. Güven de modern zamanlarda önem kazanan olgulardan biri olarak sosyal ve ekonomik hayatta yerini almıştır. Risklerin beraberinde getirdiği olumsuzluklardan kişileri ve kurumları koruyacak, iş birliği yapmalarını mümkün kılacak dahası istikrarlı bir toplumsal yaşamı oluşturacak temel olgu güvendir (Özküçük, 2017).

2.2.1.4. Sosyal Etkileşim ve Aktif Katılım

Sosyal sermayenin önemli boyutlarından biri de sosyal süreçlere ve grup aktivitelerine etkin olarak katılma ve sosyalleşmeye dair örgütsel yaşamda tanınan imkânlardır. Sosyal sermayenin ölçümüne ilişkin yapılan tüm çalışmalarda aktif katılımın ve sosyal sorumluluklara dayalı etkileşimin çok önemli bir yeri vardır (Ekinci, 2010).

Aktif katılım düzeyinin yüksek olduğu toplumlarda diğerlerine göre, yatay ilişki ağları daha fazla yer almaktadır. Toplumsal sorunların çözülmesinde örneğin politik alanda daha uzlaşmacı ve eşitlik anlayışının ön planda olduğu düşünceler ve davranışlar söz konusudur.

Böyle toplumlarda, toplumsal güven duygusu ile kanunlara olan inanç daha yüksek olmakta, böylece bireylerin hayatları ile ilgili yüksek bir tatmin düzeyine sahip olduğu görülmektedir (Putnam vd., 1992).

Amerikalı sosyolog Coleman ise sosyal etkileşim ve katılımın düşük olması ile birlikte güven ve iş birliğinin de düşük olması sonucu meydana gelen düşük seviyeli sosyal sermaye ve negatif sosyal ağların bireylerde memnuniyetsizliğe neden olabileceğini ve bireyselliğin artmasına yol açabileceğini belirtmektedir (Akyürek, 2019).

2.2.1.5. Örgütsel Bağlılık ve Aidiyet

Cohen ve Prusak (2001) bir işi yapmak için elinden gelenin fazlasını yapmaya çalışma durumunu bağlılık olarak ifade etmektedir. Bir aileye, bir gruba, bir topluluğa, bir örgüte ve bir millete ait olma duygusu, bütün insanların duyduğu bir ihtiyaçtır (Durkan Şimşek, 2013). Örgütsel aidiyet duygusu benimsemeyi, özdeşleşmeyi, bağlanmayı, iş birliğini ve amaçların gerçekleşmesi için yoğun çabayı ifade eder. Adanmışlık, güven ve anlayış birliği bu aidiyet duygusunun somut göstergeleridir (Şahin, 2011). İnsanlar sürekli olarak yardıma hazır, dürüst insanlardan oluşan, yöneticilerin adil ve eşitlikçi bir yaklaşım gösterdiği örgütlerde enerjilerini, yeteneklerini ve sadakatlerini o örgüte daha fazla adarlar (Töremen, 2002). Bağlılık kendi kendine gelişen doğal bir süreçtir ve zorla oluşturulamaz. Bireyler bir işin başarısına etki edeceklerini düşündüklerinde sahiplik duygusu kendiliğinden ortaya çıkar ve bu da bireylerin işlerine bağlanmasına etki eder. Çözüm ile ilgili bireysel etkilerini hisseden bireyler örgütsel ortamda değerli olduklarını hissederler (Töremen ve Ersözlü, 2010). Başkaya (2023) güven, sosyal ağlar ve paylaşılan normlar gibi bileşenlerle meydana gelen sosyal sermayenin, unsurları ile örgütsel bağlılık sürecini etkilediğini ve güçlendirdiğini ifade eder. Örgütsel bağlılığın güç kazanırken, örgütsel süreçlere dönütler vererek sosyal sermayenin tüm unsurlarına da katkıda bulunduğunu belirtir. Kendisini bulunduğu örgüte ait hisseden, örgütünü sahiplenen bireylerin verimlilik, örgütü temsil etme ve örgütü sahiplenme gibi konularda daha etkin rol alacağını vurgular.

2.2.2. Sosyal Sermayenin Türleri

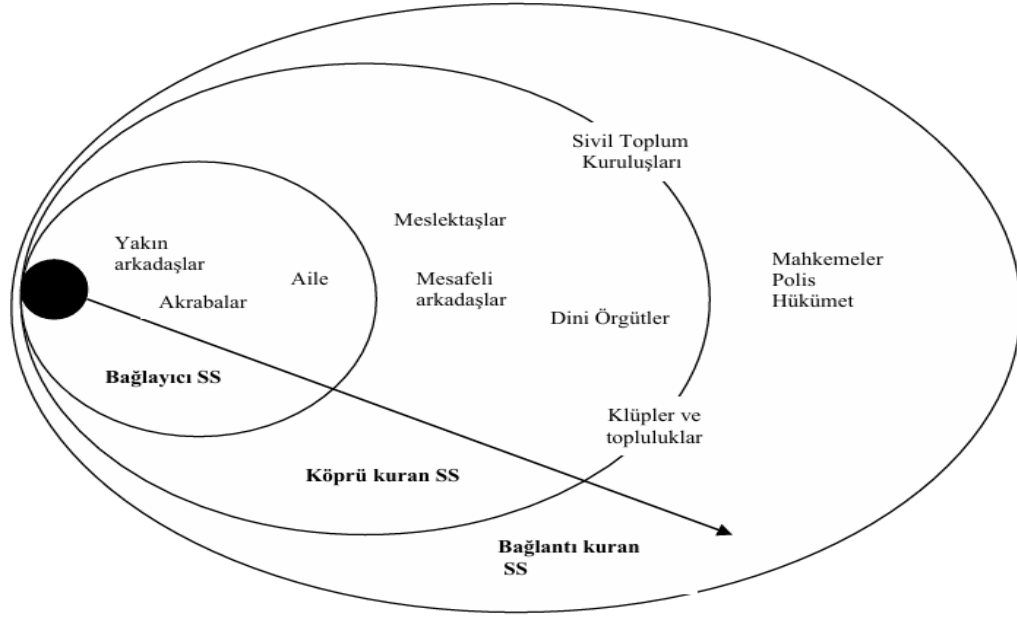
Sosyal sermaye türleri bağlayıcı ve köprü kurucu şeklinde ikiye ayrılmıştır. Buna göre arkadaşlar, aile gibi homojen bir yapı sergileyen ilişkiler bağlayıcı sosyal sermaye iken heterojen yapı gösteren eskide kalan arkadaşlıklar veya iş arkadaşlıkları köprü kurucu sosyal sermayeye karşılık gelmektedir. Bu iki tür dışında Woolcock'un ortaya attığı bir üçüncü tür ise bağlantı kurucu sosyal sermayedir (Ergüven Akbulut, 2019). Bağlantı kurucu sosyal sermaye topluluğun dışında olanlar veya çoğunluğa benzemeyenler ile kurulan ilişkileri temsil eder (Field, 2008).

Tablo 2.3: Bağlayıcı, köprü kurucu ve bağlantı kurucu sosyal sermaye

Gücün ve çeşitliliğin düzeyi	Güçlü Bağlar	Zayıf Bağlar
Bağlayıcı (yatay) Bağlar	Sosyal sınıf veya din gibi benzer sosyal niteliklere sahip yakın arkadaşlıklar ya da aileler	Gönüllü birliklerdeki benzer çıkar ya da sosyal niteliklere sahip üyeler
Köprü Kuran (yatay) Bağlar	Yaş, cinsiyet ya da etnisite gibi farklı sosyal niteliklere sahip yakın arkadaşlıklar ya da aileler	Gönüllü birliklerdeki farklı sosyal nitelikli üyelikler ve tanışıklıklar
Bağlantı Kuran (dikey) Bağlar	Farklı hiyerarşik pozisyonlardaki yakın iş arkadaşlıkları	Farklı hiyerarşik pozisyonlardaki mesafeli iş arkadaşlıkları ve vatandaşlarla kamu çalışanları arasındaki bağlar

Ferlander, aktaran Eşki, 2009

Sosyal sermaye araştırmacılarından Putnam'ın (1995) ileri sürdüğü ve Groeoteart'ın (2002) geliştirildiği bağlantı türlerine göre sosyal sermaye; bağlayıcı, köprü kurucu ve bağlantı kurucu olarak sınıflandırılmıştır (Polatcan, 2017). Biz de bu çalışmamızda Putnam ve Groeoteart'ın yaklaşımından hareketle sosyal sermayeyi üç grupta ele alacağız.

Grafton, aktaran Eşki, 2009

Şekil 2.1: Bağlayıcı, köprü kurucu ve bağlantı kurucu sosyal sermaye

2.2.2.1. Bağlayıcı (Bonding) Sosyal Sermaye

Bir bölgede yaşayan ve birbirleriyle ilişkilerinin yoğun olduğu insanların oluşturduğu görece içe dönük, sık tekrar eden, uzun süreli ilişkiler içinde kurulan, karşılıklı güven, geliştirilen ortak normlar ve ilişki kalıplarının ortaya çıkardığı kapasiteye bağlayıcı (dayanışmacı) sosyal sermaye denmektedir. Bağlayıcı sosyal sermaye amaçları, geçmişi, yaşı, cinsiyeti, ekonomik durumu, deneyim ve beklentileri aynı veya birbirine benzer olan aile üyeleri ve yakın arkadaşlar gibi ortak noktaları olan bireylerin katılımıyla oluşan küçük gruplardaki sağlam ve kaliteli ağları ifade etmektedir (Şahin, 2011). Bir başka ifade ile bağlayıcı sosyal sermaye bizim gibi olan insanlarla kurduğumuz ilişkileri kapsamaktadır. Aile fertleri arasındaki ya da aynı grubun üyeleri arasındaki ilişkiler bağlayıcı sosyal sermayeye örnek olarak verilebilir (Keskin, 2008).

Putnam'a göre, bağlayıcı sosyal sermaye yakın arkadaşlara ve akrabalara dayanır. Oldukça homojen gruplar arasındaki ilişkileri kapsar. Bu sınıflandırmadaki sosyal sermaye çeşidinde bireyler güçlü yakınlık bağları kurmakta ve topluluk bağına güçlü şekilde sahip çıkmaktadır (Yıldız ve Topuz, 2011). Bağlayıcı sosyal sermaye ile kurulan ilişkiler sosyal normların aile üyelerine aktarımında birincil araçlardır ve uygun sosyal davranışın

edinilmesi, karşılıklı yardımın örgütlenmesi ve zayıf olanın korunması gibi normların inşasında önemli işlevleri vardır (Duman ve Alacahan, 2011). Bu şekilde birbirine çok benzeyen elemanlardan oluşan topluluklar kendi normlarını ve ortaklıklarını kuvvetlendirirler. Bu sayede sosyal sermaye, grubu meydana getiren kişiler arasında yoğun bağlardan oluşan ve gruptaki kişilerin kolektif amaçlara ve hedeflere varmak için kullandıkları kamusal bir mal olarak değerlendirilir (Uğuz, 2010).

Bağlayıcı sosyal sermaye, genellikle akademik başarının artırılması, iş ve işçi bulma ve verilen görevleri etkili bir şekilde yerine getirme, iş sahiplenme gibi toplumsal değerler ile ilişkilendirilmektedir (Field, 2006). Aynı zamanda bu kavram çok güçlü bağları ifade ettiğinden yasa dışı olan toplulukların birbirine daha etkili bağlanması veya gruptan olmayan kişilerin dışlanması gibi olumsuz durumların ortaya çıkmasına da sebep olabilir (Başkaya, 2023). Bağlayıcı sosyal sermaye, yalnızca grup üyesi olan bireylere dayanan bir güvenin oluşmasını sağlar. Gruba ait üyeler birbirlerine yalnızca kendi grubundan olduğu için güvenirler. Öte yandan grup, kendi normları ve değerleri sayesinde, üyelerinden her hangi birisi kendisine olan güveni istismar ettiği takdirde üyeyi cezalandırarak güveni kontrol altında tutabilir. Özellikle geleneksel toplumlarda söz konusu olan güçlü akrabalık ilişkileri bireysel risklerin azaltılmasında etkili olmaktadır (Erselcan, 2009).

2.2.2.2. Köprü Kurucu (Bridging) Sosyal Sermaye

Bir bölgede yaşayan insanların bölge dışında yaşayan diğer insanlarla ve gruplar ile kurmuş olduğu ilişkilerden oluşan sosyal sermaye türüne köprü kurucu sosyal sermaye denilmektedir. Köprü kurucu sosyal sermaye farklılıklar arasında ilişki kurulmasına yardımcı olan ve bu sayede kazanımların artmasına neden olan bir sosyal sermaye türüdür. Genel anlamda bağlayıcı sosyal sermayeye nazaran köprü kurucu sosyal sermayede daha uzak ilişkiler söz konusudur. Bu sermaye türünde göz ardı edilmemesi gereken nokta birçok benzer demografik karakteristiği paylaşan ama birbirine çok yakın olmayan kişiler arasındaki ilişkiler ele alınmaktadır (Kangal, 2013).

Robert Putnam, seçkin kimlikleri destekleme ve homojenliği sürdürme eğiliminde olan bağlayıcı sosyal sermayeyi dışsallaştıran bir sermaye türü; farklı sosyal bölümler içinden insanları bir araya getirme eğilimindeki köprü kurucu sosyal sermayeyi de içselleştiren bir

sermaye türü olarak belirtmekte, bağlayıcı sosyal sermayenin geçinmek için, köprü kurucu sosyal sermayenin ise başarılı olmak için önemli olduğuna dikkat çekmektedir (Şan ve Şimşek, 2011). Farklılıklar arasında ilişki kuran ve bu sayede kazanımların artmasını sağlayan sosyal sermaye, köprü kurucu sosyal sermaye olarak tanımlanır (Öğüt ve Erbil, 2009). Köprü kurucu sosyal sermaye, bağlayıcı sosyal sermayeye göre çok yakın olmayan arkadaşlıkları, iş arkadaşlıkları gibi görece uzak toplulukların etkileşimini belirtmektedir. Köprü kurucu sosyal sermaye birbirini çok yakından tanımayan bireylerin meydana getirdiği ilişkilerde görülebilen çok güçlü olamayan bağlardır ve pek çok açıdan farklı kişisel özelliklere sahip topluluklar arasındaki resmi ve resmi olmayan ilişkileri anlatmaktadır (Duman ve Alacahan, 2011).

Köprü kurucu sosyal sermaye iş birlikleri, tanışıklık, farklı etnik gruplardan edinilen arkadaşlıklar, arkadaşların arkadaşları gibi daha zayıf ve daha az yoğun, fakat daha çeşitli ve çapraz kesişen sosyal bağlardan üretilmekte, bireyleri kendilerinden çok farklı bir atmosferde hareket eden daha uzaktaki tanıdıklara bağlamaktadır (Eşki, 2009). Köprü kurucu sosyal sermayenin temel özelliği birbirinden pek çok anlamda farklılaşan toplulukların ve farklı bireylerin diğerleri ile etkileşim ortamları oluşturmaya destek vermesidir. Bu türde sadece yaş, cinsiyet, amaç, hedef gibi birbirinden farklı özelliklere sahip bireyler değil birbirine benzer özellikleri olan ama fiziki anlamda konum olarak birbirlerinden uzakta olan bireyler iletişim kurarlar (Öğüt ve Erbil, 2009). Köprü kurucu sosyal sermaye, herhangi bir aktörün sosyal ilişkilerinden doğan ve ona iş bulma, yükselme gibi çeşitli avantajlar sağlayan kaynak ve fırsatlar olarak görülmektedir. Köprü kurucu sosyal sermaye, grup dışındaki imkânlarla ulaşmada ve bilgiye erişimde ciddi kolaylıklar sağlamaktadır (Özen ve Aslan, aktaran Altun, 2011).

Burt ise köprü kurucu sosyal sermayenin bireylere farklı bilgilere ulaşmada avantajlar sağlayacağına işaret etmektedir. Burt, yapısal boşlukların, toplumsal yapının iki tarafında bulunan ve sadece kendi işlerine odaklanıp diğer gruplarla temas halinde bulunmayan insanlarla ilişkili olduğunu belirtmektedir. Aralarında ilişki olmayan bu insanlar diğerlerinden haberdar olmak için aralarında irtibatı sağlayan, her iki grupta da ilişkisi olan başka insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bu durumda yapısal boşluklarda aracı görev yapan insanlar sosyal sermayeden daha fazla istifade etme imkânına sahip olmaktadır (Burt, aktaran Altun 2011).

2.2.2.3. Bağlantı Kurucu (Linking) Sosyal Sermaye

Genel olarak insanların gücü ve yetkiyi elinde tutanlarla olan ilişkilerini ifade etmektedir. Bağlantı kurucu sosyal sermaye için, yöneten grup ile yönetilen grup arasındaki ilişkiler ya da idareci-çalışan arasındaki bağlantılar örnek olarak verilebilmektedir (Keskin, 2008). Bağlantı kurucu sosyal sermaye bağlayıcı sosyal sermayeye benzemekle birlikte ilişkinin gerçekleştiği kişilerin sosyal statüleri yönünden farklılaşmaktadır. Bu sermaye türü farklı zümreye ait ya da farklı güç düzeyindeki birey ve topluluklar arasındaki dikey hiyerarşik bağlantıları belirtmek için kullanılır (Field, 2006). Bu yüzden bireyin bilgi kanallarına ve mevcut fırsatlara ulaşması kolaylaştırmaktadır (İnce, 2014).

Bağlantı kurucu sosyal sermaye, hiyerarşik yapı içinde ve daha çok makro düzeyde, kapsamlı ve uzak alanlardan farklı sosyal statü ve gruplar arasındaki ilişkilere dayalı sosyal sermayeyi ifade eder. Bağlantı kurucu sosyal sermaye, genel anlamda, güce ve etkiye sahip kişiler ile bunlara sahip olmayanları bir araya getiren dikey bağlantılar olarak tanımlanır (Şahin, 2011). Bu oluşum içerisindeki özellikler bireyin ait olduğu gruplardan getirdiği özellikler sayesinde elde edilir. Farklı toplumsal tabakalardan gelen kişiler arasında meydana gelen ilişkiler ve etkileşim bu sosyal sermaye türüne örnek gösterilebilir. Seçkin zümre ile sıradan bireyler arasındaki iletişim de bağlantı kurucu sosyal sermayeye örnek gösterilebilir. Bireyler arasındaki hiyerarşik farklar nedeniyle meydana gelen gruplaşmada bireyler kendi sosyal grubu dışındaki ilişkileri bu bağlantılar yoluyla kullanılmaktadır. Bu ilişki çeşidi geniş toplumsal gruplar ve organizasyonlar arası ilişkileri de ifade etmektedir. Bu sayede özellikle iletişime açık bireyler kendi sosyal alanlarından olmayan kişiler, olaylar ve durumlar hakkında fikir ve bilgi edinirler (Yıldız ve Topuz, 2011). Bağlantı kurucu sosyal sermaye için yöneten ve yönetilen veya idareci ve çalışan arasındaki bağlantılar örnek verilebilmektedir. Genel anlamda bağlayıcı sosyal sermaye, benzer bireyler arasındaki ilişkiler ile ilgilenirken; bağlantı kurucu sosyal sermaye, bireyler ve gruplar arasındaki hiyerarşik yapı olarak nitelenen ilişkiler ile ilgilenmektedir (Tüysüz, 2011).

Üç sermaye türünün birbirlerinden farkları sosyal sermayeyi meydana getiren bireylerin başlangıçtaki benzerlikleri ve farklarıdır. Bağlayıcı sosyal sermaye en büyük benzerlikleri ve en yoğun bağları içerirken bağlantı kurucu sosyal sermaye birbirine en az benzeyen

bireylerin en güçsüz bağlarla bir arada bulunduğu durumları ifade eder. Köprü kurucu sosyal sermaye ise bu ikisinin ortasında konumlanmaktadır (Başkaya, 2023).

2.2.3. Sosyal Sermayenin Yararları

Sosyal sermaye, bireyden topluma kadar uzanan çok geniş bir alanda fayda sağlamaktadır. Yapılan araştırmaların çoğu, sosyal sermayenin olumlu sonuçlar doğurduğunu ortaya koymuştur. Bu sebeple bireyler ve örgütler gelecekte fayda sağlamak adına sosyal sermayeye yatırımlar yapılmaktadır. Geleceğe yapılan bu yatırımların maddi ve manevi yönden beklentisi olabilmektedir (Petek, 2020).

Karakurt (2008) sosyal sermayenin, toplumu bir arada tutan değerler ile toplumun politik, sosyal ve ekonomik alanda gelişmesini etkileyen örfler, adetler, gelenekler, görenekler, insan ilişkileri, iş bağlantıları ve kanunlardan oluştuğunu ifade etmektedir. Sosyal sermayenin toplumun dokusunu bir arada tutan, toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren, ortak akılla ortak amaçlar belirleyen ve bu doğrultuda sürdürülebilir gelişim sağlayan bir güç olduğunu belirtir (Karakurt, 2008).

Sosyal sermaye suçların önlenmesinde de etkin bir rol üstlenmektedir. Sosyal sermayesi yüksek toplumlardaki bireyler suç işlemekten kaçınmaktadır. Normların varlığı ve bu normların içselleştirilmesi ile bireyler arasındaki genel güven, toplumsal normlara aykırı fiilleri bastırmaktadır. Güven düzeyi yüksek toplumların rüşvet eğilimleri düşük, düşük toplumların ise rüşvet eğilimi yüksek olmaktadır (Öğüt ve Erbil, 2009). Sosyal sermaye, kurulan sosyal ilişkiler sayesinde bilgiye ulaştırmayı kolaylaştırır ve bu sayede işlem maliyetlerini azaltır. Sosyal sermayesi gelişmiş topluluklar güvensizlikten doğan bu maliyetlerden kaçınabilmektedirler (Fukuyama, 2005). Sosyal sermaye düzeyi yüksek olan toplumlarda kamu alanları daha temiz, insanlar arasındaki ilişkiler daha candan ve sokaklar daha güvenli bir nitelik taşımaktadır. Bunun aksine sosyal sermaye düzeyi düşük toplumlarda ve kurumsal yapılarda, risk faktörleri daha fazla ve bununla birlikte suç oranları daha yüksektir. Çünkü insanların toplumsal organizasyonlara katılım oranları çok düşük ve henüz yetişmekte olan nesilleri sınırlayacak toplumsal normlar, değerler, bu değerlerin işlevselliğini sağlayacak bir toplumsal yapılanma ve arkadaşlık ilişkilerini bağlayan ağlar yoktur (Putnam, 2000). İnsanların birbirlerini tanımadıkları, gençlerin

gözetiminin, toplumsal katılımın az olduğu yerlerde suç oranının arttığı görülmektedir. Güçlü iletişim bağları, gençlerin yaşadıkları topluma aidiyet hislerini artırarak özgüven ve statü duygusu kazanmalarını ve suça yönelme eğilimlerinin kaybolmasını sağlayacaktır (Field, 2006). Birey, sosyal ağlar içinde bulunup sosyal sermayesini artırdığı ölçüde kendine daha kolay iş bulabilme fırsatı yakalamaktadır (Lin vd., 1998).

Sosyal sermaye diğer sermaye çeşitleri ile karıştırılmamalıdır. Diğer sermaye çeşitleri tek başlarına bir anlam ifade edebilirken sosyal sermaye tek başına sahip olunabilecek bir sermaye çeşidi değildir. Karşılıklı ilişkilerle anlam ifade edebilmektedir. Toplumsal ilişkileri temel aldığından dolayı ortak mal konumundadır. Sosyal sermaye bir örgüte ve bir bireye değil, örgüt veya bireylerin arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Sosyal sermaye, kullanılırken bir değer ifade etmesi ile birlikte alınıp satılabilecek veya elle tutulabilecek bir değer değildir (Kapu, 2008).

2.2.4. Sosyal Sermayenin Zararları

Sosyal sermayeye ilişkin çalışmalarda genel olarak toplumsal hayata pozitif yönde etkileri olduğu görülse de son yıllarda yapılan bazı çalışmalarda sosyal sermayenin olası bazı olumsuz etkilerinin de olduğu ortaya çıkmıştır (Altun, 2021). Sosyal sermaye olumlu özelliklerinin yanı sıra, farklı açılardan eleştirilmekte ve aslında o kadar da mükemmel bir olgu olmadığı belirtilmektedir. Sosyal sermayeye ilişkin eleştirilerin pek çoğu, sosyal sermayenin unsurları arasında ele alınan güven unsuruna yöneliktir (Öğüt ve Erbil, 2009). Sosyal sermayenin faydalarının yanı sıra riskleri de bulunmaktadır. Bourdieu (1973) sosyal sermayenin eşitsizliği yeniden üreten bir kavram olduğunu, sosyal sermayeyi elit sınıfın üstünlüğünü korumak için bir araç olarak kullandığını belirtir (Field, 2006). Bireylerin farklı ağ olanaklarıyla oluşan gruplar, bir takım körleştiren bağlantıların ve güçlü sosyal bütünleşmenin etkisiyle, grup dışındakilere zarar verebilmektedir (Putnam, 2000). Bourdieu sosyal sermayeyi birbirine arka çıkma olarak görmekte ve bunun kendini geliştirmede önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum iletişim ağı içerisinde olanlar için pozitif bir durum iken dünyadaki eşitsizliği artırmaktadır (Field, 2008).

Örgütlerde sosyal sermayenin gelişmesinin önündeki engellerden biri de nepotizmdir. Akraba kayırmacılığı olarak da adlandırılan nepotizm, bireyin bilgi ve beceri ve kariyer

gibi faktörler dikkate alınmadan niteliksiz kişilerin yalnızca akrabalık ilişkilerine dayalı olarak istihdam edilmesi veya terfi edilmesidir (Özler vd., 2007). Buradan hareketle Putnam'ın (1995) ileri sürmüş olduğu sosyal sermaye sınıflandırmalardan bağlayıcı ve köprü kurucu sosyal sermaye nepotizmden etkilenmektedir. Polatcan (2017) aile ve yakın arkadaşlar arasındaki sıkı bağlar olarak ifade edilen bağlayıcı sosyal sermayenin nepotizme neden olduğunu ileri sürmektedir. Bununla birlikte örgütlerdeki güven eksikliğinin sebep olduğu nepotizm, örgüt dışındaki ilişkiler, bireyler veya diğer örgütler arasındaki ilişkilere dayanan köprü kurucu sosyal sermayeyi olumsuz etkilediğini ifade etmektedir. Örgüt içerisindeki iş birliği, güven ve katılım ile oluşarak gelişen sosyal sermayenin nepotizmin güçlü olduğu örgütlerde, etik açıdan sorunların yaşanmasının kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir (Polatcan, 2017).

Sosyalliği iki tarafı keskin bir bıçağa benzeten Portes (1998), sosyal sermayenin olumlu sonuçlarının yanı sıra bazı sosyal yapılarda olumsuz sonuçlar da ortaya çıkarabileceğini öne sürmekte ve bu olumsuzlukları dört başlıkta şu şekilde ifade etmektedir: Grup dışındakileri mahrum bırakma, grup üyeleri üzerinde aşırı baskı kurma, sosyal yapılarda bireysel özgürlük ve inisiyatifleri kısıtlama ile normlarda nitelik kaybıdır (Namalır, 2015). Sosyal sermayenin baskın olduğu ağlarda bireylerin fikirleri baskılanmakta ve bu yüzden bireyler kendi fikirlerini açıkça sunmaktan kaçınıp grubun fikirlerine uyma eğilimi göstermektedir (Erdem vd., 2003). Bu da özgün olmanın önündeki büyük engellerden biridir.

Portes'e (1998) göre sosyal ağların gruptan olmayanları dışlama ve üyelerin inisiyatif almalarını engelleme gibi olumsuzlukları bulunmaktadır. Ayrıca, sosyal ağlardaki norm veya yaptırımlar bireyin yapmak istediklerinin dışındaki talepler, ağlardaki kontrol sistemlerinin yoğunluğu üyeler üzerinde baskı oluşturabileceğinden bu durum bireysel uyum ve özgürlük sorunlarına yol açabilmektedir. Sosyal sermaye grup üyelerini dar görüşlü bir hale getirebilir. Grup dışındakilere karşı kuşkucu, tereddütlü ve hatta onları aldatıcı ve zamanla dışlayıcı bir mekanizma halini alma ihtimali olabilir. Bunların yanında bireysel özgürlükleri de sınırlandırabilir. Bu tür durumlarda gruba olan bağlılık bir soruna dönüşebilir (Eşki, 2009). Narayan ve Cassidy'e göre (2001) sosyal sermayeye yapılan eleştiriler, aslında bireylerin ya da toplumun güçlü sosyal bağlarından kaynaklanmaktadır. İçinde güç ilişkileri barındırıyor oluşu sosyal sermayenin istenmeyen sonuçlarından biridir.

Söz konusu ilişkiler sonucu toplumsal eşitsizlikler meydana gelebilmektedir. Kenetleyen bağlar aynı zamanda körelten bağlar halini alabilmektedir. Sosyal sermayenin bireye bir diğer etkisi de sosyal ağda bulunan bireyler arasında daha güçlü konumda bulunan bireylerin diğerlerine kıyasla daha çok fayda sağlayabilmeleridir. Bu nedenle sosyal sermaye ile bireyler arası eşitliği sağlamak zorlaşabilir (Dasgupta, 2005). Sosyal sermayenin gruptaki seçkin üyelere olan faydası, sıradan üyelere olan faydasından daha fazla olabilmektedir. Bu da eşitsizliği beraberinde getirmektedir.

Field (2006), sosyal ağlar ve normlar boyutunda sosyal sermayenin negatif yönde bir etkisi olacağını organize suç örgütleri üzerinden belirtmiştir. Putnam (2000) ise sosyal sermayenin de katkısıyla oluşacak örgütlerde kişiler arası güçlü ve körü körüne bağlantıların grup dışında yer alan bireyler için tehlike oluşturacağını, yasa dışı çetelerle örneklendirmiştir. Sosyal sermayenin potansiyel faydalarının yanı sıra ekonomik performansı iyileştirmek yerine örneğin karteller gibi olumsuz etkiler doğurabilecek yanlarından da bahsetmek mümkündür (Aldridge vd., 2002). Kartellerin oluşması ile grup üyelerinin kaynaklara ayrıcalıklı bir şekilde erişim elde etmesini sağlayan güçlü bağlar, dışarıda kalanların aynı şartlara sahip olmasını büyük oranda engellemektedir (Portes ve Landolt, 2000).

Sosyal sermaye seviyesinin yüksek olduğu bireylerde ve toplumlarda karşılıklı iş birliği ve güven düzeyinin de yüksek olduğu açıktır. Bu doğrultuda özellikle bireysel ilişkilerin yoğun olduğu gençler arasında akranların güçlü arkadaşlık ağları kötü alışkanlıkların yayılmasına ve yerleşmesine neden olabilmektedir. Arkadaşlar arasındaki bağların olumsuz etkisi olarak sigara ve alkol kullanmaya eğilim ile uyuşturucu kullanma riskleri de artabilmektedir (Islam vd., 2006). Bu yüzden ilişki içerisinde olunan ortam birey için çok önemli hale gelmektedir. Bir topluluk içindeki üyelerin çoğu sigara içiyorsa, o toplulukta bu alışkanlığın değiştirilmesini amaçlayan herhangi bir sosyal sermayeden söz edilemez. Aksine bu durum sigara içmeyen üyelerin de sigaraya başlamasına neden olabilmektedir (Arezzo ve Giudici, 2017).

Sosyal sermayenin olumsuz olarak sayılabilecek bir diğer yönü ise özellikle maddi kaynakların yokluğunda veya kaynakların sınırlı bir düzeyde olması durumunda uygulanabilecek güven ve kolektif dayanışma önemli ölçüde bir etki etmeyecektir. Yani

sosyal sermaye düzeyi ne kadar güçlü olursa olsun, kaynaklar zayıfsa sosyal sermayenin kredi sağlama, maddi altyapı ve acil ihtiyaçlar ya da eğitimin yerine geçmesi pek mümkün değildir. Sosyal sermaye düzeyi ancak bu kaynakların var olması durumunda verimini artırabilmektedir (Portes ve Landolt, 2000).

Sosyal sermayeyi oluşturmak ve ilişkileri geliştirmek, bireye maddi ve manevi önemli bir külfet çıkarabilmektedir. Güçlü bağların fayda sağladığı kabul edilen bir gerçek olsa da kazan-kazan mantığına aykırı gelişen sosyal sermayenin verimlilikten uzak olduğu açıktır. Bu durumda karşılıklılık ilkesine uygun hareket etmek gerekebilir. Kurulan ilişkilerin suistimal edilmeye başlaması maliyet açısından risk oluşturabilir.

Tablo 2.4: Sosyal sermayenin faydaları ve riskleri

Kategori	Riskleri	Yararları
Dayanışma	• Başına buyruk davranış. • Ezmek, boyun eğdirmek, etki ve gücün sulistimali. • Dinginlik, sınırlılık yeni fikirleri durdurma, aşırı sadakatın, bireylerin doğruyu görmelerini engellemesi. • Yaratıcılığın eksikliği, sorgulanmayan bağlılık insanları sorgulayıcı sorular sormaktan beri kılar. • Gereğinden fazla bilgi. • Sosyal sermayenin sınırlı kaynağı söylenen bütün nedenleri destekleye bilir mi?	• Örgütlenmiş tutarlılık, dayanışma, ortak görüş. • Vizyon paylaşımı. • Liderlik ortak anlam yaratma süreciyle ortaya çıkar. • Grup dayanışması ve yaşamdan memnuniyet, sosyal sermaye bireysellikten işbirliğinin sağlanmasına dönüştürülebilir. • Topluluk inşa etme sürecinde anahtar bir rol oynar. • Değişimin, dönüşümün üstesinden gelme olanağı sağlar.
Bilgi	• Sosyal sermaye yatırımı etkili olmayabilir. Bilgi elde etmek zaman gerektirir. • Geri çekilme ya da bırakma bilgiyi aktörlere bırakmaya neden olabilir. • Dedikodu yapma. • Kayıp Bilgi 'sızıntı'. • Özellikle bilgi düzenlenmediği zaman zayıf bağlar araştırmayı kolaylaştırır, ancak transfere sekte vurur.	• Kurulmuş güvene dayalı ilişkilerden dolayı bilginin daha iyi paylaşılması, müşterek amaçların ve referansların ortak çerçevesi. • Ürün yeniliği, yeni yöntemlerin keşfi. • Öğrenme ve bilgi gelişimi meydana getirme. • Bilgi yayma ve aktarma. • Yarar gören üçüncü şahısların olması.
Etki	• Baskın grubun sosyal sermayesi vasıtasıyla daha zayıf grup baskı altına alınabilir. • Bir kişi veya grubun kazancı diğerlerinin kaybı olabilir. • Çatışmaya neden olabilecek ayrılıklar yaratma potansiyeli. • Belirli politikaların altında yatan doğal çatışma riski.	• Etki ile engellerin üstesinden gelinebilir. • Kimlik, ün, güvenin göstergeleri. • Zamanlama, ulaşma, ilgili olma. • Sosyal sermaye yerel hükümet varlıklarının performansında farklı bir adlandırmaya yol açabilir. • Daha çok bağlantıları olan lider, daha az olandan daha güçlü olacaktır. • Örgütlenmiş performans.

2.2.5. Sosyal Sermayenin Ölçülmesi

Ölçülebilirlik, iktisadi faktörler için her zaman önemli bir tartışma konusu olmuştur. Sosyal sermayenin ölçümü ve değerlendirilmesi de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü sosyal sermayeyi ölçmenin güvenilir ve tek bir yöntemi bulunmamaktadır. Bu nedenle sosyal sermayeyi kesin olarak ölçmek de pek mümkün değildir. Ancak sosyal sermayenin varlığının yansımalarını sosyal ve iktisadi alanda gözlemlemek mümkündür (Karagül ve Masca, 2005). Sosyal sermaye birikiminin ölçülebilmesi için sosyal sermaye kavramının nelerden oluştuğunun bilinmesi gerekir. Sosyal sermaye literatürde araştırmacılar tarafından farklı farklı tanımlandığı için, sosyal sermaye birikiminin ölçülmesi de yine farklılıklar gösterecektir (Ersözlü, 2008). Sosyal sermayenin bağımlı ve bağımsız değişkenlerinin neler olduğu konusu hâlâ bir çözüme kavuşturulmamıştır (Abdioğlu ve Yavuz, 2013). Akademisyenler, sosyal sermayeyi açıklarken farklı tanımlar yaptıkları gibi, sosyal sermayeyi ölçerken de farklı göstergeleri kullanmışlardır. En çok kullanılan göstergeler; güven ilişkisi, resmi ve resmi olmayan ağlara üye olmak, seçimlerde oy kullanmak gibi toplumsal katılım göstergeleridir. Ayrıca örf, adet, gelenek ve görenekler ve toplumsal normlara göre bu göstergeler bölgeden bölgeye değişiklik gösterebilmektedir (Açdoyuran ve Azman, 2015). Sosyal sermayeyi ölçmedeki en önemli yardımcı kaynak güven olacaktır. Eğer bir ortamda karşılıklı güven ilişkisi yerleşmişse bu ortamda sosyal sermayenin yüksek olduğu söylenebilmektedir (Akyüz, 2023). Mikro düzeyde ölçümler kurum veya bireylerin sosyal sermaye düzeylerine dönüktür. Ölçüt olarak sosyal sermayenin bileşenleri olan güven, sosyal normlar, sosyal ağlar, katılım, iletişim ve etkileşim kabul edilir (Günkör, 2016). Sosyal sermaye birikiminin ölçülmesinde devlete ve kurumlarına karşı duyulan güven derecesi, halkın kararlara katılım seviyesi, sivil toplum örgütlerine bireylerin katılım düzeyi, bireylerin gönüllülük esaslı çalışmaları, iletişim aletlerinin kullanım derecesi, ilişki ağlarına dâhil olma, bireylerin birbirlerine yaptıkları yardım ve birbirleri için bulundukları fedakârlıklar gibi unsurlar kullanılır (Ekinci, 2010). Sosyal sermayenin ölçülmesinde yukarıda bahsedilen yöntemler birbirine göre farklılıklar taşısa da temelde ağ bağlantılarına ve insan ilişkilerine odaklanmaktadır (Ergüven Akbulut, 2019).

Öğüt ve Erbil (2009), sosyal sermayenin ölçümü üzerine gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında, bu çalışmaların sosyal sermayenin ne şekilde ölçülebileceğine ilişkin ortak

bir noktada buluşamadığını, buna karşın bütün çalışmaların sosyal sermayeyi ölçmenin oldukça güç olmasına vurgu yaptığını ifade etmişlerdir. Nitekim sosyal sermaye bir kavram olarak, somut değil daha çok soyut ilişkilere odaklandığı için nicel olarak ölçülmesi pek de kolay değildir. OECD'nin dürüstçe ifade ettiği gibi sosyal sermayeyi ölçmek zordur (Field, 2006). Para ekonomik bir ölçme aracıdır. Sosyal sermayenin parasal bir değerinin olmaması, ölçümünün sadece sosyal göstergeler aracılığıyla yapılmasını gerektirmektedir. Bu sebeple, sosyal sermaye birikimini ölçerken kullanılan en genel yöntem sosyal hayata yönelik gözlem ve değerlendirmelerdir (Karagül, 2012). Sosyal sermayenin zaman içerisinde azalabilmesi veya geliştirilebilir bir yapıda olması sosyal sermayenin ölçülmesinin önemini daha da artırmaktadır (Ekinci, 2010).

Sosyal sermayenin maddi ölçümü, sosyal bağlantı sürecinin sonucunda oluşan maddi kazanç ya da kayıplarla hesaplanarak yapılabilir. Manevi kazanç ya da kayıplar ise ancak nitel ifadelerle tarif edilebilir.

2.3. Sporda Sosyal Sermaye

İnsanca yaşam hakkının önemli bir aracı olarak spor, toplumun farklı kesimlerinden, bakış açıları farklı kişileri bile bir araya getiren, doğası gereği karşılıklı saygı içeren, birleştirici bir olgu olması nedeniyle güvenin, güçlü bağların ve uyumun önemli bir parçası olarak sosyal sermayeye katkıda bulunduğu görüşü sıkça dile getirilmektedir (Kocamaz Adaş, 2023). Spor, bireyleri ve toplumu birbirine bağlayan, yakınlaştıran ve güçlü kalmasını sağlayan gelişimine katkı sağlayan bir araçtır. Sporun, bireyin sosyal çevrelere katılımını sağlayan ve düzenlenen etkinlikler neticesinde toplum üyeliğini kazanmasında, kişinin sosyalleşmesi hususunda önemli rolleri vardır (Yetim, 2019). Harvey ve arkadaşları (2007), Putnam'ın 1993 ve 2000 yıllarında yaptığı çalışmalarda spor faaliyetlerinin farklı grupları bir araya getirmesi açısından spor takımları ve spor kulüplerinin üyeleri arasında bir bağ oluşumuna aracılık etmesi ve liglerdeki takımlar arasında yatay ilişkinin köprü kurucu yapısı sebebiyle sporun sosyal sermaye yönüyle ele alınabileceğini ifade etmişlerdir. Spor sermayesi, beşeri sermaye ile birbirine benzemektedir. Beşeri sermaye gibi eğitim ve aile, akran grubu, öğretmenler, antrenörler, liderler, medya, tüketim ile ilgili pazarlama ve tanıtım gibi unsurlar tarafından belirlenen sosyokültürel normlarla elde edilir. Yüksek seviyede spor sermayesine sahip olan bir kişinin doğal olarak spor kulüplerinde,

spor salonlarında veya spor merkezlerinde arkadaş çevresi olacaktır. Bu insanlar için spor katılımı, bildikleri ve etkileşim kurdukları kişiler tarafından pekiştirilir ve sürekli katılımlarını kolaylaştıran bir sosyal norm haline gelir (Rowe, 2015).

Spor ile sosyal sermayenin kesiştiği en önemli noktalardan birisi gönüllülüktür. Sosyal sermaye literatüründe gönüllülük konusuna güçlü bir vurgu vardır ve spor da gönüllüğün gerçekleştiği en önemli alanlardan biridir (Tacon, 2012). Yetenekli sporcuların tespit edilmesi, desteklenmesi gibi konularda da sosyal sermayeye sahip olan birey, kulüp, örgüt ve organizasyonları üst düzeyde sosyal sermaye potansiyeline sahiptir. Sosyal sermayenin toplumsal uyum ve topluluk güçlendirme işlevlerinin, yetenek havuzunun geliştirilmesinde oldukça önemli olduğu yorumu yapılabilir (Yüce vd., 2019). Özellikle spor kulüplerinde spora katılım, doğası gereği sosyal sermayenin oluşturulması için bir alan olarak görülür (Jarvie, 2003). Kulüp ya da spor organizasyonu faaliyetleri sosyal sermayenin geliştirilmesine elverişlidir. Topluluk sporlarına katılan bireylerin spor sermayeleri daha yüksektir (Lin, 2001).

Spor etkinliklerinin, öncesinde kurulması mümkün olmayan ilişkilerin kurulmasını kolaylaştırmaya yardımcı olduğu ve sosyal etkinlikler aracılığıyla sosyal sermayeyi desteklediği görülmüştür (Sherry vd., 2011). Carlson ve Scott (2005) yaptıkları çalışmada lisede spora katılan bireylerin otokontrol, tahammül ve disiplin gibi davranışlarını geliştirerek bu sayede eğitim, sosyal ve iş hayatlarında olumlu sonuçlar elde ettiklerini belirtmişlerdir. Stempel (2006) ise lise çağındaki başarılı bir sporcunun ilerleyen yıllarda iş ve gelir olanaklarının iyi olmasından bahsederek sporun bireye kattığı olumlu davranışların başarılı bir yaşam oluşturmadaki önemini vurgulamıştır.

2.4. Futbolda Sosyal Sermaye

Türk Dil Kurumu amatör kelimesini, “Bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan, hevesli, meraklı kimse; özengen, profesyonel karşısı.” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2024). Amatörlük, sportif etkinliklere gönüllü olarak katılmayı ve hiçbir maddi kazanç beklemeden aktif olarak katılmayı ifade eder. Amatör spor, ücret beklentisi olmadan zevk için yapılan bir spordur. Bireyler spora eğlence, sağlık, statü, sosyalleşme ve şampiyonluk kazanma amacı ile katılmaktadır (Başer, 1986). Ancak sporda amatörlik ve

profesyonelliğin sınırlarını çizmek oldukça zordur. Yasal olarak amatör gözüken pek çok spor dalında sporcular, toplumda kazancı yüksek kabul edilen meslek sahiplerinden çok daha fazla gelir elde etmektedirler (Öztürk, 1998). Bir spor dalı toplum içinde yayıldıkça o toplumda profesyonelliğe eğilim gizlice artmaktadır. Nitekim son zamanlarda popüler spor dalları olan futbol, basketbol, voleybol gibi branşlarda amatör sporcuların profesyonel gibi yaşayarak profesyonellik iddialarını artırdıkları görülmektedir. Böylece günümüzde de bazı amatör takımlar oyuncularına maddi imkân sunmaktadırlar. Artık amatör sporculuk da bir gelir kaynağı olmaya başlamıştır (Dever, 2010). Ülkemizde özellikle son yıllarda futbol branşında amatörlüğün profesyonelliğe dönüşme eğiliminde olduğu düşünülmektedir (Günay ve Yüce, 2008).

Futbol, ulaşılabilirliği ve kurallarının uygulanabilir oluşu nedeniyle birçok kesime ulaşmış ve insanların oynamaktan ve izlemekten zevk aldığı bir spor dalı haline gelmiştir. Futbolu yapılaş amacına göre amatör ve profesyonel olarak ikiye ayırmak mümkündür. Profesyonel olarak oynanan futbolun, yüksek maddi kazanç ve tanınmışlık gibi cazip gelen birçok özelliği ile meslek haline gelmesinin yanı sıra, amatör olarak yapılan futbol, kişilik gelişimi, sosyalleşme, sağlık, takımdaşlık, yenme, yenilme gibi kavramlarla birlikte boş zamanların değerlendirildiği bir uğraş olarak her yaştan insan tarafından tercih edilmeye başlanmıştır (Aydoğan, 2016). Futbol, küçük yaşlarda oyun ve eğlenme aracı olarak yapılan bir sporken sporcuların yetenekleri, ilgi ve becerileriyle bir kısım sporcu tarafından meslek olarak seçilmeye başlanmış olsa bile genellikle insanlar tarafından amatör bir uğraş şeklinde görülmüştür. Son zamanlarda amatör futbolun yarı profesyonelliğe dönüşmeye başlaması konusu ülkemizde de gündem haline getirmiştir. Amatör futbolun seyir zevkinin fazla olması, amatör futbola çok fazla yatırımın yapılması, profesyonel lige yükselmek için büyük emek harcanması ve amatör kulüplerin de tesisleşmeye başlaması ile birlikte amatör futbol hobi amacından uzaklaşarak bir rekabet ortamına dönüşmeye başlamıştır (Elik, 2017). Profesyonel kulüplerin alt yapı takımlarında oynayan farklı yaş gruplarından amatör futbolcuların yanı sıra deplasmanlı olarak oynanan bölgesel amatör lig, yerel oynanan süper amatör lig, 1. amatör lig ve 2. amatör lig olmak üzere dört farklı kategorideki amatör liglerde de oynayan amatör futbolcular vardır (Özdemir, 2019).

Futbol oynamak, futbolun ortak hikâyeler ve sosyal sermaye üretimi için bir platform oluşturması nedeniyle insanlar arasında temas kurulmasına çok uygun bir spordur (Ottesen

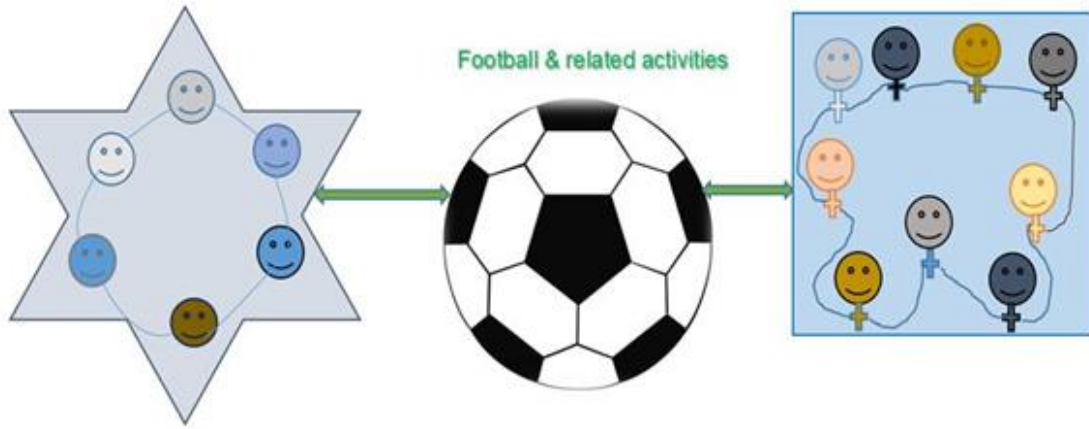
vd., 2010). Futbol, kolektif hedeflere ulaşmak için iş birliği gerektiren ve bütünlük sergileyen bir takım oyunudur. Bu nedenle ortaya iş birliği ve kaynaşma çıkar. Bireysel çalışma ve takım çalışması arasında kurulan sağlam kombinasyon futbolda başarının anahtarıdır. Bu da futbolun sosyal bütünleşme işlevine sahip olduğunu göstermektedir. Bu işlev oyuncuların sosyal ve kültürel geçmişlerindeki farklılıkları birleştirebilmektedir. Futbol sosyal sermaye oluşturmada büyük bir potansiyele sahiptir. Futbol oyun teknikleri karşılıklılık duygusunu yansıtan bir yapıdadır. Ayrıca futbol güçlü ve geniş bir sosyal çevreye sahiptir. Futbol aracılığı ile sosyal sermayenin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar hala oldukça sınırlıdır. Çalışmaların çoğu sosyal sermayenin genel olarak sporla ilişkisine odaklanmaktadır. Futbol sosyal sermayenin güçlendirilmesi için büyük bir potansiyel oluşturmaktadır. Futbol oyuncuların sosyal etkileşimde bulundukları bir spordur. Futboldaki sosyal etkileşim süreci oyuncuların kişiliğini geliştiren bir yer olarak görülür. Futbol temelde insanların davranışlarını şekillendirmek için bir alan olarak kullanılabilir. Futbol toplumun sosyal ilişkilerinin sürdürmesi ve güçlendirmesi için bir eğitim aracı olarak kullanılabilir. Futbolun sosyal özelliklerin ve sosyal yükümlülüklerin oluşturulmasına yardımcı olma gibi olumlu etkileri vardır. Ayrıca futbol sosyal uyum, geniş ağ, hoşgörü, kapsayıcılık yoluyla sosyal sermayeyi güçlendirebilir (Djalal, 2015).

Sosyal sermaye futbolun hem bir sonucu hem de sportif sonuçlara katkıda bulunan önemli bir faktördür. Futbolda sosyal sermaye bilgiye erişim, maddi ve manevi destek, kariyer sponsorluğu gibi belirli ağ faydaları sağlayarak kariyer ilerlemesini kolaylaştırabilir. Bu tür faktörlerin etkisi oyuncuların mevcut fiziksel, teknik, psikolojik, sosyoekonomik ve kültürel özellikleriyle birleşerek futbolda ne kadar tutunabileceklerini belirler. Sosyal ağlar aracılığıyla biriktirilen sosyal sermaye, amatör olarak futbol oynayan oyuncuların teşvik edilmesi, maddi ve manevi destek, kabul görme hissi ve futbol becerilerini geliştirme fırsatları gibi kaynaklara erişmesini sağlayarak genç futbolcuların oyuna ilişkin kültürel değerlere olan ilgisini pekiştirmeye, üst düzey bir futbol kulübüne transfer olmak için motivasyonlarını ve özgüvenlerini artırmaya katkıda bulunur (Rosso ve McGrath, 2013).

Futbol kulüpleri bağlayıcı sosyal sermayenin tanımına uygun olarak ister oyuncu ister yönetici olsun futbola ilgi duyan bireylerin kendi aralarında güçlü sosyal ağlar oluşturduğunu göstermektedir. Futbolun sosyal ağlarına dâhil olma sportif ilgi ve yeteneğe bağlıdır. Bu durum spor kuruluşlarının bağlayıcı sosyal sermayenin yaratılması için uygun yerler olduğu düşüncesini destekler niteliktedir.

Birlikte 16 haftalık bir antrenman programı uygulanan rastgele seçilmiş 25 kadın koşucu ile 25 kadın futbolcu üzerinde yapılan bir araştırmada antrenman programından 1 yıl sonra koşucuların çok azının birlikte koşmaya devam ettiği görülürken bu koşuculardan sadece 1 tanesinin spor kulübüne dâhil olmasına karşın 9 futbolcu yerel bir futbol kulübünde futbol oynamaya devam etmiştir. Bu durum futbol antrenmanlarının takım sporlarına katılımı engelleri ortadan kaldırdığını göstermekte ve futbol antrenmanının köprü kurucu sosyal sermayeyi daha etkin bir şekilde harekete geçirip spor sermayesi biriktirdiğini ortaya koymaktadır (Ottesen vd., 2010).

Önceden Kurulmuş Sosyal Ağlar | Futbol & İlgili Faaliyetler | Yeni Sosyal Ağlar

Ankunda vd., 2023

Şekil 2.2: Futbol ve sosyal ağlar arasındaki karşılıklı ilişki

Kulüp yöneticilerinin futbol temelli ağları özellikle güvenilir işgücünün istikrarlı bir kaynağı olarak görmeleri oldukça önemlidir. Güvenilebilecek insan kaynağına erişim, rekabetçi ve istikrarsız bir iş gücü piyasasında işlem maliyetlerini önemli ölçüde azaltma etkisine sahiptir (Kobayashi vd., 2015). Futbol ortamı istihdam için güvenilebilecek insan kaynağına erişme noktasında önemli bir platformdur.

Futbol, bir spor dalı olmanın ötesinde, sosyal sermayeyi artıran önemli bir toplumsal olgudur. Futbolun diğer sporlara kıyasla sosyal sermaye yaratmada öne çıkmasının birçok nedeni vardır. Futbolun yaygınlığı, kültürel kabulü ve kolektif yapısı, bu sporu sosyal sermaye açısından güçlü bir araç haline getirir. Futbol, dünyanın neredeyse her ülkesinde

oyunanan ve izlenen bir spordur. Bu küresel yaygınlık, farklı milletlerden ve kültürlerden bireylerin ortak bir paydada buluşmasını sağlar.

Futbol diğer birçok sporun aksine daha düşük maliyetlerle oynanabilen bir spor dalıdır. Bir top ve boş bir alan futbol oynamak için genellikle yeterlidir. Bu durum bu sporu sosyoekonomik sınırları aşan bir araç haline getirir. Futbol, diğer birçok spora kıyasla oynama ve öğrenme açısından daha düşük başlangıç engellerine sahiptir. Herkesin katılabileceği basit kurallara sahiptir ve farklı yaş, cinsiyet veya sosyoekonomik statüden bireyleri bir araya getirir. Bu erişilebilirlik, futbolun daha geniş bir kitleye ulaşmasını ve sosyal sermaye yaratmada etkili olmasını sağlar.

Futbol, 11 kişilik takımlarla oynanan ve yüksek derecede iş birliği gerektiren bir spordur. Futbol oyunu doğası gereği oyuncular arasında güçlü bağların kurulmasını teşvik eder. Takım çalışması, bireylerin iş birliği becerilerini geliştirmesine ve topluluğa daha iyi entegre olmasına yardımcı olur. Yedek oyuncular, teknik ekip ve yöneticiler de eklendiğinde bir futbol takımı diğer sporlara oranla çok büyük bir insan kaynağına erişebilmektedir. Taraftarlarla ve rakip camialarla birlikte bu sayı oldukça yüksek bir noktaya ulaşmaktadır. Diğer sporların birçoğuna kıyasla daha büyük bir izleyici kitlesine sahip olduğu için sosyal mesajların etkisi daha büyüktür.

Futbol, hem amatör hem de profesyonel seviyede oldukça iyi organize edilmiş bir yapıya sahiptir. Yerel kulüpler, ligler ve turnuvalar, bireylerin toplumsal bağlarını güçlendirebileceği çok sayıda fırsat sunar. Bu organizasyonel avantaj, diğer bazı sporlara kıyasla sosyal sermayeyi artırmada daha etkili olabilir.

Futbol, farklı yaş gruplarını bir araya getirerek nesiller arası bağların kurulmasını sağlar. Bir baba ve oğlun aynı takımı desteklemesi veya farklı yaş gruplarının bir arada futbol oynaması, toplumsal uyumu güçlendirir.

Futbol, ortak bir ilgi alanı oluşturarak farklı geçmişlere ve kimliklere sahip bireyleri bir araya getirir. Taraftarlar arasında aidiyet duygusu yaratır ve toplumsal bağları güçlendirir. Yerel ve amatör futbol etkinlikleri, komşuluk ilişkilerini ve mahalle dayanışmasını artırır. Yerel futbol organizasyonları ve etkinlikleri, ekonomik faaliyetleri artırarak topluma fayda

sağlar. Futbol, doğal afetler, krizler veya diğer toplumsal sorunlar sırasında dayanışma ruhunu harekete geçirebilir. Kulüpler ve taraftar grupları, yardım kampanyaları düzenleyerek toplumsal bağları güçlendirebilir. Futbol, bireyler için ekonomik fırsatlar sunarak sosyal sınıf atlama aracı olabilir. Özellikle dezavantajlı gruplar için profesyonel futbol bir çıkış yolu sunar.

Futbolun sosyal sermaye yaratmadaki avantajları, yaygınlığı, erişilebilirliği, kültürlerarası köprüler kurabilmesi ve toplumsal mesajlar için etkili bir platform sunması gibi faktörlere dayanır. Bununla birlikte, sosyal sermayeyi etkili bir şekilde artırmak için futbolun rekabetin ötesinde bir dayanışma ve kapsayıcılık aracı olarak kullanılması önemlidir. Bahsedilen özellikleri nedeniyle diğer birçok spora göre futbol sosyal sermaye yaratmada avantajlı bir durumdadır.

2.4.1. Futbolcuların Sosyal Sermaye Düzeylerini Etkileyen Faktörler

Futbolcularda sosyal sermaye seviyesini belirleyen faktörler, futbolcunun bireysel yetenekleri, sosyal ilişkileri, toplumsal statüsü ve bağlı bulunduğu spor kültürünün dinamikleri gibi bir dizi unsura bağlıdır. Sosyal sermaye, futbolcuların sosyal ağlarının genişliği, bu ağların niteliği ve ilişkilerin güvene dayalı olup olmaması ile şekillenir. Futbolcuların sosyal sermayesini en üst düzeye çıkarması için hem saha içi hem de saha dışı ilişkilerini stratejik bir şekilde yönetmesi, topluma katkıda bulunması ve sosyal çevresini bilinçli bir şekilde genişletmesi önemlidir.

Amatör futbolcularda sosyal sermaye seviyesini belirleyen faktörler, bireylerin yerel topluluklarla olan ilişkileri, kulüp içindeki etkileşimleri, kişisel özellikleri ve sosyal çevrelerinden aldıkları destek gibi çeşitli unsurlardan etkilenir. Amatör futbolcularda sosyal sermaye seviyesini belirleyen faktörler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etkili olan bir dizi unsura dayanır. Takım içindeki ilişkiler, yerel topluluk desteği, kişisel beceriler ve sosyal katılım gibi faktörler, bu sermayenin temelini oluşturur. Amatör futbolcular için sosyal sermaye, sadece futbol sahasında değil, sosyal hayatta da güçlü bir araçtır. Bu faktörlerin etkin yönetimi, amatör futbolcuların sosyal sermayelerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olabilir.

2.4.1.1. İlişki Yönetimi

Takım arkadaşları, antrenörler, kulüp yöneticileri, taraftarlar, rakip camialar ve medya ile sağlıklı ilişkiler geliştirmek, futbolcunun sosyal sermayesini artıran önemli bir faktördür. Pozitif bir ilişki yönetimi, futbolcunun sadece saha içindeki değil, saha dışındaki itibarını da güçlendirir. Futbol ligleri arasındaki yatay ve dikey yönlü hareketler daha çok futbolcuların takım arkadaşları, antrenörleri ve rakipleri ile kurdukları olumlu ilişkilerinden doğan referanslar sayesinde gelişebilmektedir.

Futbolcuların takım arkadaşları ile kurdukları ilişkiler, sosyal sermayelerinin en önemli kaynaklarından biridir. Dayanışma, iş birliği ve güvene dayalı bu bağlar, futbolcuların sosyal ağlarını güçlendirir. Antrenörle kurulan güvene dayalı ilişkiler, futbolcunun sosyal sermaye seviyesini artırabilir. Antrenörler, futbolcuların kariyerlerinde rehberlik ederek sosyal ağlarını genişletmelerine yardımcı olabilir. Kulüp yöneticileri ile iyi ilişkiler kurmak, futbolculara daha fazla destek ve fırsat sağlar. Taraftarlarla kurulan sıkı bağlar futbolcuya sevgi ve saygı olarak geri döner. Taraftarlarla kurulan bağlar, futbolcunun sosyal sermayesini artırabilir. Saha içinde ve dışında taraftarlarla iyi ilişkiler geliştiren futbolcular, güçlü bir destek ağına sahip olabilir. Özellikle sosyal medya platformları, futbolcuların hayran kitleleriyle doğrudan etkileşim kurmasına olanak tanır. Amatör futbolcular, yerel taraftarların desteği ile güçlü bir sosyal sermaye birikimi oluşturabilir. Taraftarlarla kurulan bağlar, toplumsal statüyü artırabilir.

Rakip camialarla olan ilişkilerin saygı çerçevesinde olması da oldukça önemlidir. Futbolcular için futbolun yeni arkadaşlıklar kurma aracı olduğu ön kabulü, sosyal bağların önündeki engelleri ortadan kaldırmada önemli bir adımdır. Futbolda mutlak rakip olma durumu söz konusu değildir. Bugün rakip olunanlarla yarın takım arkadaşı olunabilmektedir. Futboldaki sosyal ilişkileri bu yönüyle ele almak ve rekabeti spor kültürü içinde yaşayabilmek ileride oluşabilecek fırsatların değerlendirilmesine imkân sağlar.

2.4.1.2. Performans ve Başarı

Futbolcunun saha içindeki performansı, sosyal sermayesinin genişliği ve itibarı üzerinde doğrudan etkilidir. Başarılı futbolcular, daha geniş bir hayran kitlesine, sponsorluklara ve

medyada yer alma fırsatlarına erişerek tanınırlıklarını artırabilirler. Ulusal veya uluslararası başarı elde eden futbolcular, toplumsal prestij kazanarak daha güçlü sosyal bağlar kurabilir. Performansı yüksek oyuncular takım arkadaşları, teknik direktörler, menajerler ve diğer profesyonel futbolcular arasında daha fazla saygı görmektedir. Başarı, futbolcunun kariyerinin ilerleyen dönemlerinde antrenörlük, yorumculuk veya futbol yöneticiliği gibi fırsatlara kapı açmasını sağlamaktadır. Kötü performans ise sosyal sermayelerini olumsuz etkileyebilir. Kötü yönetilen kariyer ve düşen performans, futbolcunun sosyal bağlantılarında zayıflamalara yol açabilir. Bu nedenle futbolcuların başarılı olması mesleki açıdan kritik öneme sahiptir.

2.4.1.3. Kişilik Özellikleri

Liderlik, karizma, iletişim becerileri ve empati gibi kişisel özellikler, futbolcunun sosyal sermayesinin niteliğini etkiler. Takım arkadaşları ve çevresindeki insanlar tarafından sevilen ve saygı duyulan futbolcular, daha derin ve sürdürülebilir sosyal bağlar oluşturabilir. İletişim becerileri, empati, liderlik ve karizma gibi bireysel özellikler, futbolcuların sosyal sermaye seviyesini etkiler.

2.4.1.4. Futbol Oynanan Lig ve Kulüp

Futbolcunun oynadığı ligin seviyesi ve kulübün itibarı, onun sosyal sermayesini doğrudan etkiler. Prestijli liglerde ve kulüplerde oynayan futbolcular, geniş bir sosyal çevreye erişim sağlayabilir. Örneğin, büyük kulüplerin oyuncuları medya, sponsorluklar ve taraftar grupları aracılığıyla daha geniş bir sosyal sermaye elde eder. Oynanan lig seviyesi, futbolcunun sosyal sermayesini doğrudan etkiler. Daha üst düzey liglerde oynayan futbolcular, daha geniş bir sosyal çevreye erişebilir.

2.4.1.5. Futbol Oynanan Mevki ve Rol

Futbolcunun sahadaki pozisyonu ve takımdaki rolü sosyal sermaye seviyesini etkileyebilir. Örneğin, kaptanlık yapan bir oyuncu, liderlik pozisyonunda olduğundan daha güçlü bir sosyal sermaye oluşturabilir. Gol atan forvetler veya kilit oyuncular genellikle daha fazla tanınırlık ve prestij kazanır. Kalecilerin sosyal sermayesi, sahadaki rolleri, görünümleri ve

medya ilgisi açısından diğer mevkidekilerle kıyaslandığında farklı bir dinamiğe sahiptir. Bir futbol takımında kaleciler diğer mevkide oynayan oyunculara kıyasla sayıca azdır. Futbol maçında oyunda daha az görünüyorsa da rollerinin kritik olması sebebiyle tanınırlıkları yüksektir.

2.4.1.6. Kariyer Süresi

Kariyerin uzunluğu ve istikrarı, futbolcunun sosyal sermayesinin birikiminde belirleyici olabilir. Uzun yıllar futbol oynayan bireyler daha güçlü, geniş ve kalıcı sosyal bağlar kurma şansı yakalayabilmektedir. Uzun bir kariyer futbolcunun geniş bir sosyal ağ kurmasına ve futbol camiasında daha fazla saygı kazanmasına olanak sağlayabilmektedir. Kısa kariyer futbolcunun geniş ağlar kurmasında dezavantaj yaratabilir. Sonuçta kariyer süresi sosyal sermaye üretiminde önemli bir faktör olsa da futbolcuların kariyerini nasıl yönettiği ve insanlarla ilişkileri kariyer süresinin niteliğini belirlemektedir.

2.4.1.7. Medya Görünürlüğü

Medya aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşan futbolcular, daha fazla tanınır ve toplumsal itibar kazanır. Röportajlar, reklam kampanyaları ve sosyal medya etkileşimleri, futbolcunun sosyal sermayesini artırabilir. Kendini medyada iyi ifade eden futbolcular sosyal sermaye oluşturmada ve futbol sonrası kariyerlerini inşa etmede avantaj elde eder. Sahadaki agresif tavırlar ve özel hayatla ilgili medyada olumsuz bir imaj çizmek ise futbolcunun sosyal sermayesini olumsuz etkileyebilmektedir.

2.4.1.8. Eğitim Durumu

Eğitim, bireyin sosyal çevresini genişletmesine ve daha çeşitli sosyal bağlar kurmasına olanak tanır. Futbolcular arasında eğitilmiş bireyler futbol dışındaki çevrelerden de sosyal sermayeye sahip olma şansı yakalar. Eğitilmiş futbolcuların insan ilişkileri daha güçlü olabilmektedir. Eğitilmiş futbolcular imajlarını, kariyerlerini iyi yönetebilmekte ve daha bilinçli yatırımlar yapabilmektedirler. Futbolcuların eğitim durumları, saha içi performanslarının yanı sıra sürdürülebilir sosyal sermaye oluşmasını da etkileyebilmektedir.

2.4.1.9. Kültürel ve Toplumsal Katkı

Sosyal sorumluluk projelerine katılım veya hayır işleri yapmak, futbolcunun toplumdaki itibarı ve sosyal sermayesini artırabilir. Topluma katkıda bulunan futbolcular, daha geniş ve güçlü bir sosyal destek ağı oluşturabilir. Topluma sosyal veya kültürel katkıda bulunan futbolcular, sosyal sermayelerini artırabilir. Örneğin, yerel etkinliklerde yer almak veya gençlere mentörlük yapmak, sosyal bağların güçlenmesine katkıda bulunur. Futbolcular, genellikle yerel topluluklardan güçlü bir destek alır. Bu, sosyal sermaye oluşturmak için değerli bir kaynaktır. Futbolcular turnuvalar, sosyal sorumluluk projeleri veya spor organizasyonlarına katılarak sosyal sermayelerini artırabilir.

2.4.1.10. Aile ve Çevre

Futbolcunun ailesi ve yetiştiği sosyal çevre, sosyal sermayesinin temelini oluşturur. Aile desteği ve erken dönemde kurulan sosyal bağlar, bireyin kariyerinde önemli bir rol oynar. Sosyoekonomik olarak avantajlı bir aileden gelen futbolcular, daha geniş fırsatlara ve sosyal bağlantılara erişebilir. Aileden ve yakın çevreden alınan destek, futbolcuların sosyal sermayesini güçlendiren önemli bir unsurdur. Aile, hem maddi hem de manevi destek sağlayarak futbolcuların sosyal çevrelerini genişletmelerine katkıda bulunur. Yerel düzeyde tanınan futbolcular, topluluk içinde daha fazla güven ve saygı kazanır.

2.4.1.11. Ekonomik Güç

Ekonomik olarak güçlü futbolcular, daha fazla sosyal etkinliğe, sponsorluğa ve bağlantıya erişebilir. Yüksek gelirli futbolcuların iş insanları, sanatçılar ve ünlü kişiler gibi elit çevrelere erişimi kolaydır. Bu durum, futbolcunun sosyal sermaye seviyesini doğrudan etkiler. Maddi kaynakların sınırlı olduğu amatör futbolculukta, ekonomik destek sosyal sermayenin geliştirilmesinde belirleyici olabilir. Aile, kulüp veya sponsor desteği futbolcuların sosyal ağlarını genişletmesine yardımcı olur.

3. MATERYAL VE METOT

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine yönelik açıklamalardan bahsedilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Amatör futbolcuların sosyal bağlantılarını ve sosyal etkileşimlerini irdeleyen, onların yaşadıkları deneyimleri aktaran fenomenoloji desenindeki bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada Karabük'te amatör olarak lisanslı futbol oynayan 18 yaş üstü 20 gönüllü katılımcıya kişisel bilgi formu uygulanmış ve yine bu katılımcılarla görüşme yapılmıştır. Katılımcılar kartopu örneklemeyle belirlenmiştir. Katılımcı kimliklerinin gizliliğini korumak amacıyla K1-K20 şeklinde kodlar verilmiştir. Görüşmeler 2024 yılı kasım ve aralık aylarında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar ile görüşmeler rızaları dâhilinde kayıt altına alınmıştır. Kişisel bilgi formları ve görüşmelerden elde edilen bulgular, sosyal sermayeyi etkileyen bağımsız değişkenlere göre yorumlanmıştır.

Bu tez çalışması için Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 09.10.2024-12 onay tarihi ve sayısı ile etik kurul onayı alınmış ve kurul tarafından etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Karabük'te yaşayan Türkiye Cumhuriyeti uyruklu amatör futbolcular arasından seçilen, 2023-2024 futbol sezonu için lisansı ve vizesi olan, 18 yaşından büyük, toplam 424 amatör futbolcu oluşturmaktadır.

Çalışma evreni;

- Karabük'te yaşayan ancak farklı illerdeki amatör kulüplerde (Gökçebeyspor, Eskişehirspor) futbol oynayan,

- 3. ligdeki bir profesyonel spor kulübünde (Karabük İdman Yurdu) futbol oynayan,

- Kadınlar 2. ligindeki bir amatör spor kulübünde (Karabük Gençlerbirliği) futbol oynayan,

- Bölgesel amatör ligdeki bir amatör spor kulübünde (Safranboluspor) futbol oynayan,

- 2023-2024 futbol sezonunda Karabük 1. amatör ligindeki 13 amatör spor kulübünde (Eflanişpor, Rüzgarlı FK, 5000 Evlerspor, Aydınlıkevler Gençlikspor, 3 Nisanspor, 100. Yıl Soğuksuspor, Burunsuz Karabükgücüşpor, Dökecekspor, Eskipazar Belediyespor, Yenice Cebecispor, Bulakspor, Demirpençe Gençlikspor, Karabük Birlikspor) futbol oynayan amatör futbolcular arasından, 2023-2024 futbol sezonu için vizeli lisansı bulunma, 18 yaşından büyük ve Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olma şartlarına göre belirlenmiştir. Karabük'te bu kriterlere uyan toplam 424 amatör futbolcu yaşamaktadır.

Çalışmanın örneklemini ise Karabük ilinde yaşayan, 2023-2024 futbol sezonunda lisansı ve vizesi olan, 18 yaşından büyük 20 amatör futbolcu oluşturmaktadır.

Tablo 3.1: Araştırmaya katılan amatör futbolcuların demografik özellikleri

Katılımlar	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Meslek	Medeni Hal	Farklı Mahallede Oturma	Lisanslı Sezon	Şampiyonluk Sayısı	Farklı Kulüpte Oynama	Farklı Kulüpte Kaptanlık	Farklı Şehirde Oynama	Oynadığı En Üst Seviye Lig	Oynadığı Mevkii	STK Üyelik
K1	E	19	Lisans	Öğrenci	Bekâr	5	8	3	2	2	1	3. Lig	Forvet	Var
K2	E	29	Lisans	Antrenör	Bekâr	3	13	5	11	2	2	Bölgesel Amatör	Defans	Yok
K3	E	23	Lise	Güvenlik Görevlisi	Bekâr	2	10	4	5	2	1	1. Amatör	Defans	Yok
K4	K	23	Lisans	Öğrenci	Bekâr	4	10	7	5	2	3	Kadınlar 2. Lig	Forvet	Yok
K5	E	44	Lisans	Laborant	Bekâr	3	24	8	14	6	4	Bölgesel Amatör	Defans	Var
K6	E	34	Yüksek Lisans	Öğretmen	Evli	4	8	1	6	1	2	1. Amatör	Defans	Yok
K7	E	21	Önlisans	Futbolcu	Bekâr	2	12	6	6	1	4	2. Lig	Defans	Yok
K8	E	36	Lisans	Basın Danışmanı	Bekâr	2	22	10	6	5	3	Bölgesel Amatör	Forvet	Yok
K9	E	35	Önlisans	Emlakçı	Evli	2	23	8	14	14	2	1. Amatör	Orta Saha	Yok
K10	E	33	Yüksek Lisans	Öğretmen	Evli	1	18	13	15	5	4	Bölgesel Amatör	Forvet	Yok
K11	E	34	Lisans	Öğretmen	Evli	4	19	12	10	3	3	Bölgesel Amatör	Orta Saha	Yok
K12	E	21	Lisans	Futbolcu	Bekâr	1	11	4	3	1	1	2. Lig	Orta Saha	Yok
K13	E	24	Lisans	Satış Müdürü	Bekâr	4	13	6	6	2	4	Bölgesel Amatör	Defans	Var
K14	E	26	Önlisans	Esnaf	Bekâr	1	17	6	9	0	2	Bölgesel Amatör	Defans	Yok
K15	E	28	Lise	İşçi	Bekâr	2	18	6	8	1	3	Bölgesel Amatör	Defans	Yok
K16	E	29	Lisans	Antrenör	Bekâr	6	13	10	11	1	2	Bölgesel Amatör	Kaleci	Yok
K17	E	39	Lisans	Serbest Meslek	Evli	4	20	7	13	7	5	2. Lig	Defans	Var
K18	E	41	Önlisans	İşçi	Bekâr	2	22	12	14	10	4	Bölgesel Amatör	Defans	Yok
K19	E	20	Lisans	Öğrenci	Bekâr	1	3	1	3	1	1	1. Amatör	Kaleci	Yok
K20	E	19	Önlisans	Öğrenci	Bekâr	1	6	2	6	1	2	1. Amatör	Orta Saha	Yok

3.3. Veri Toplama Araçları

İlgili literatür taraması, araştırmacı deneyimi, uzman ve danışman görüşleri doğrultusunda şekillenen “Kişisel Bilgi Formu” ve “Standartlaştırılmış Görüşme Soruları” araştırmanın veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Katılımcıların kişisel bilgi formunda cevaplaması gereken futbol geçmişlerine ait sorular çalışmanın güvenilirliği için Türkiye Futbol Federasyonu internet sitesindeki bilgi bankası menüsünden (<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=328>) elde edilen resmi verilerle cevaplanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Karabük’te yaşayan amatör futbolcuların sosyal sermaye düzeylerini etkileyebilen yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim, meslek, şampiyonluk sayısı, futbol oynadığı farklı kulüp sayısı, futbol oynadığı sezon sayısı vb. gibi bağımsız değişkenleri içermektedir.

3.3.2. Standartlaştırılmış Görüşme Soruları

İlgili literatür taraması, araştırmacı deneyimi, uzman ve danışman görüşleri doğrultusunda, 3 ana temadan oluşan, katılımcıların sosyal sermaye düzeylerini incelemeye yönelik, standartlaştırılmış, açık uçlu 14 maddeden oluşan görüşme soruları hazırlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi, içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır. Temalar ve maddeler literatür taraması, araştırmacı deneyimi, danışman ve uzman görüşleri sonucu oluşturulmuştur. Verilerin analizi şu aşamalara göre yapılmıştır:

- Kişisel bilgi formu, TFF bilgi bankası ve görüşme sorularından toplanan veriler,
- Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerin sonrasında verilerin (ses kayıtları) yazılı metne dönüştürülmesi,
- Kayıtların tekrar dinlenerek yazılı metin ile karşılaştırılarak doğrulanması,
- Kod, tema ve kategorilerin belirlenmesi,
- Kod, tema ve kategorilerin grafik ve alıntılarla desteklenmesi.

Araştırmacı tarafından kayıt altına alınan veriler metne dönüştürülmüştür. Metne dönüştürülen veriler ve kayıtlar tekrar dinlenerek karşılaştırılmıştır. Ardından kodların belirlenme sürecine geçilmiştir. Araştırmacı deneyimi ile birlikte danışman ve uzman görüşlerine başvurularak araştırmanın amaçları doğrultusunda tema, kategori ve kodların uyumuna bakılıp kontrolleri sağlanmıştır. Tema ve kodlar arasındaki ilişkiler grafikler haline getirilmiş, katılımcı görüşleri ile desteklenmiş ve yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

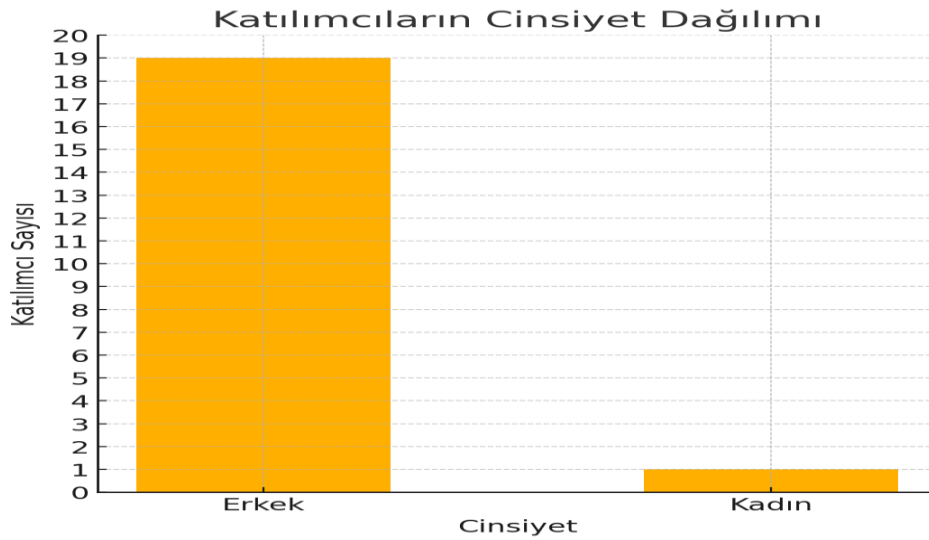
Bu bölümde araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bulguların çözümlenmesine yönelik değerlendirmeler bulunmaktadır.

4.1. Kişisel Bilgi Formundan Elde Edilen Bulgular

Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağları, bu ağlardaki ilişkilerin gücü ve güven seviyeleri ve demografik bilgileri üzerinden ölçülebilir. Futbolda sosyal sermayeyi etkileyebilecek kriterler doğrultusunda belirlenen temalarla, çalışmamıza katılan amatör futbolcuların sosyal sermaye düzeylerini inceleyerek araştırma sorularına cevap bulmaya çalışacağız.

4.1.1. Araştırma Sorusu-1

“Kadın amatör futbolcularla erkek amatör futbolcular arasında futbol vasıtasıyla sosyal sermaye yaratmada fark var mıdır?”

Şekil 4.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı

Ülkemizde futbolun erkekler tarafından daha çok tercih edilmesi ile birlikte kadın futbolu da son yıllarda gelişim göstermeye başlamıştır. Erkeklerin bu spor dalını daha çok tercih

ediyor oluğu araştırmaya katılımcıların cinsiyet dağılımını da etkilemiştir. Araştırmaya 19 erkek, 1 kadın amatör futbolcu katılmıştır.

Futbolda cinsiyet, sosyal sermaye üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağlarının genişliğı, derinliğı ve bu ağlardaki ilişkilerin güvene ve iş birliğine dayalı olma düzeyiyle ilgilidir. Futbolda cinsiyetin sosyal sermayeye etkisi, toplumun genel cinsiyet normları, futbolun kültürel kabulü ve kadın ile erkek sporculara sunulan fırsatların farklılığı gibi faktörlerden etkilenir.

Erkek futbolu, dünya genelinde yaygın ve popülerdir. Erkek futbolcular genellikle daha büyük bir kitleyle etkileşim kurma şansı bulur ve bu da sosyal sermayelerinin daha geniş olmasını sağlar. Erkek futbolu tarihsel olarak daha fazla destek gördüğünden, erkek futbolcuların prestij ve tanınırlık kazanmaları daha kolaydır. Erkek futbolcuların, profesyonel ligler, sponsorluklar ve medya aracılığıyla sosyal ağlarını genişletme fırsatları daha fazladır.

Kadın futbolcular, daha küçük ve daha sıkı bağlara sahip olma eğilimindedir. Kadın futbolundaki dayanışma kültürü, bireylerin sosyal sermayesini derinleştirebilir. Kadın futbolcular, sıklıkla toplumsal önyargılarla karşılaşabilir. Bu durum, bazı bağların oluşmasını engelleyebilirken, diğer yandan kadın futbolcuların toplumsal dayanışmayı güçlendirmek için daha fazla çaba göstermesine yol açabilir.

Katılımcının görüşme sorularına verdiği yanıtlara göre toplumun kadın futboluna karşı bir direnci olduğu tespiti yapılmakta ve toplumun kadın futbolunu kabul etmede zorlandığı anlaşılmaktadır.

Futbolda sosyal sermayeyi etkileyen “cinsiyet” ölçütü ile ilgili katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

K2: “Okuldayken sınıf maçlarımız çok olurdu bizim. Sınıflar arası, ucunda bir şey yok ama farklı sınıflar olduğu için hep yenme, bir mücadele etme hırsları vardı. Onların da yani nasıl etkisi olmuştur? İleride BESYO, beden eğitimi öğretmenliği okumamda falan bence çok etkili olmuştur. Bir de mesela bulunduğum çevrede eğitim şartı anlamında eğitim seviyesi

düşük bir mahallede büyüdüm. O çevrede hani spora bakış biraz daha geçim şartlarından dolayı olumsuz olduğu için daha zor şartlarda spor yapabiliyorlar ama başka mahallelerdeki çocuklara göre daha çok sokakta büyüdükleri için, ilk karşılaştıkları şey bir erkek için en azından futbol oynamak olduğu için futbolda bir avantaj olabiliyor bu durum. O şekilde katkısı olmuştur kariyerime yetiştiğim çevrenin.”

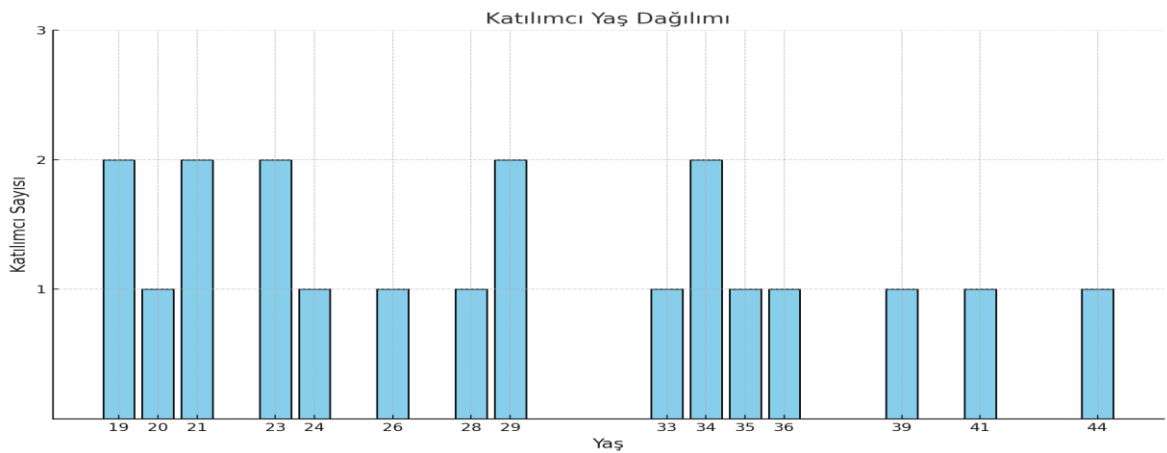
K4: *“Biraz da kadın futbolu olduğu için “Kız futbol oynar mı?” mantığı vardı ama sonrasında tabi spor lisesine geldiğim için, benim gibi birçok insan olduğundan bu normalleşti. Benim açımdan en azından. Sonrasında gittikçe, maçlara çıktıkça onlar da bunu gördükçe daha da farklı olmaya başladı.”*

K4: *“Kadın futbolu Türkiye’de çok küçük bir camiaya sahip. Kadın futbolu açısından çok tanınmamı sağladığını düşünüyorum.”*

K4: *“Karabük futbol camiasının bir parçası olarak evet görüyorum ama kadın futbolu için bunu söyleyebilirim. Karabük için çok söyleyemem. Sadece “Karabük’ün kadınlar liginde bir takımı var. Onların sağladığı başarı...” ama bu kadar yani. Çok bilindik edildik ve insanların böyle çok gözüne cazip gelen bir başarı olduğunu düşünmüyorum. İnsanlar açısından ama. Benim için kıymetli bir başarı tabii ki.”*

4.1.2. Araştırma Sorusu-2

“Amatör futbolcuların yaşı sosyal sermaye üretiminde etkili midir?”

Şekil 4.2: Katılımcıların yaş dağılımı

Katılımcıların yaşça en küçüğü 19, en büyüğü 44 yaşındadır. Araştırma grubundaki katılımcıların yaş ortalamaları 28,9'dur. Araştırmaya katılan amatör futbolcular genç ve orta yaşlı bireylerden oluşmaktadır. Katılımcılar arasında 35 yaş üstü 5 futbolcu bulunmaktadır. Artan yaşla beraber futbolcu sayısının azalması futbolun dinamizm gerektiren bir spor dalı olması ile ilgilidir.

Yaş sosyal sermaye üzerinde etkili bir ölçüttür. Yaş, bireyin sosyal ağlarının genişliği, derinliği ve ilişkilerin niteliğini doğrudan etkileyebilir. Farklı yaş gruplarının sosyal sermaye üzerindeki etkisi, bireyin yaşam deneyimi, sosyal çevresi ve toplumla olan etkileşim düzeyine bağlıdır. Farklı yaş grupları, sosyal sermayeyi oluşturma, genişletme ve sürdürme açısından farklı avantajlar ve dezavantajlar sunar. Sosyal sermaye, gençlikte genişlemeye odaklanırken, orta yaşta derinleşir ve ileri yaşlarda daha anlamlı bağlar üzerinden güçlenir. En uygun sosyal sermaye, her yaş döneminde bireyin sosyal ilişkilerini etkili bir şekilde yönetmesine bağlıdır.

Futbolda sosyal sermayeyi etkileyen “yaş” ölçütü ile ilgili katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

K5: “Şimdi bunu benim söylemem pek uygun olmaz ama ben 10 yaşında Karabükspor altyapısına girerek başladım. Yaşım şu an 44. Çevrem gerçekten futbol sayesinde çok gelişti. Mesela ben Çerkeş Belediyespor’dan bir teklif aldığımda bana Karabük’te duayen, Karabük amatör futbolunda duayen bir futbolcu diye hitap ettiler. Gerçekten ben inanın çok gurur duydum kendimle. Ben de onun için Karabük’ün futbol yönünde bir parçası olarak kendimi görüyorum.”

K6: “Önce olumlu etkilerinden söyleyeyim birkaç tane. Öncelikle 90 dakika maç yapmak beni oldukça mutlu ediyor. Yani beni tamamlayan bir şey bu. 90 dakika maç oynamak beni oldukça mutlu ediyor. Kendimi zinde hissediyorum. Bu beni memnun ediyor aynı zamanda. Dinç kalmamı sağlıyor. Bunlar olumlu yanları. Olumsuz yanı aslında olumsuz da demeyelim buna ama biraz böyle belli bir yaştan sonra evlenip çocuk sahibi olduktan sonra aileye vakit ayıramama gibi sıkıntılar ortaya çıkabiliyor. Çünkü haftada 2-3 idman oluyor. Pazar günlerimiz zaten kapalı, dolu. Bunun da çözümü olarak aileyi maça çağırıyoruz. Onlar da bizim en büyük destekçimiz sağ olsunlar.”

K9: “Futbolun hem olumlu hem olumsuz etkileri her futbolcunun üzerinde vardır. Olumsuz etkileri sakatlıklar. Çok şükür öyle büyük bir sakatlık yaşamadık ama hani yaş ilerledikçe menüsküs problemleri, adalelerin zayıflaması, yaştan dolayı idman eksikliklerinin olması futbolda olumsuz olarak bana yansıdı. Olumlu etkileri benim üzerimde daha çok olmuştur. Şu anda mesela Karabük’te ya da çevre illerde oynadığımız futbolcu arkadaşlarımız, aileleri dahil görüşebiliyorsak bu futbolun sayesinde oldu benim için.”

K9: “Yaşımız artık 35 oldu. Yavaş yavaş yaşımızın ilerlediğini düşünüyoruz zaten. He Karabük amatöründe belki 1-2 sene daha futbol oynayarak devam edebilirim ama daha sonra C lisansım olduğu için bir yerden antrenörlük olarak öğrendiklerimizi gelecek nesillere, gençlere, çocuklara aktarmak istiyorum. Kendi yaptığım hataları onların yapmamasını isteyerek onların daha iyi yerlere gelmesini istiyorum .”

K10: “Şu dakikadan sonra artık belli bir yaşa ulaştık. Belirli hedeflerimiz var. Hedeflerimiz yön değiştirdi. Futbol benim için hobi amaçlı, hep hayatımın bir parçası olarak kalacak ama onun dışında antrenör ya da futbolcu olarak devam etmeyi düşünmüyorum.”

K11: “Artık 34 yaşımdayım. Futbolun son dönemlerini yaşıyorum. Hala aktif oynuyorum. TFF C Grassroots antrenörlük belgesine sahibim. Belki teklif gelirse antrenör olarak devam edebilirim. Onun haricinde zaten beden eğitimi öğretmeniyim.”

K17: “39 yaşında hala aktif futbol oynayan birisi olarak futbolculuk belki maksimum 1-2 sene daha ondan sonra düzgün şartlar olursa antrenörlük yapmak istiyorum ama nasıl ilerler bilmiyorum.”

K18: “Bizim yaş grubuyla şimdiki nesil arasında çok büyük fark var. Bizim dönemimiz teknoloji çağı değildi. 80 ve üzeri doğumlular için konuşuyorum bunu. Sürekli sokağa çıkıyordum. Futbol oyna, bilyeler vardı, şileler vardı, tasolar falan vardı. Biz çıkıp hep bunları oynardık dışarıda. Ama şimdiki nesile baktığımız zaman tamamıyla bilgisayar üzerine kurulmuş, tamamıyla sosyal medya üzerine kurulmuş. Ben televizyonda çok nadiren maç izlerdim. Çünkü televizyonda o zaman şifreli kanallar vardı Cine-5, Teleon gibi. Onları izleme imkânım olmuyordu. Futbolcular nasıl hareket eder, nasıl futbol oynar,

nasıl çalım atar biz sadece özetlere bakarak öğreniyorduk. Ama şimdi bu iş öyle bir boyuta geldi ki Youtube diye bir platform var. Onun üzerinden bazı antrenörler bile ona bakarak amatörde idman taktiği geliştiriyorlar.”

K8: “Futbola başladığımızda 2002 yılında farklı mahallelerden arkadaşlar edindiğimi söylemiştim. Ondan sonra yaş aldıkça abilik vasfına geçtikçe biz bir noktada başkanlar, yönetimler, iş dünyası insanlarıyla abi kardeş noktasında fikirlerimizi söylemeye başladık. Bolu’da iş dünyasından ağabeylerimiz, dostlarımız var. Kısa süreliğine Balıkesir’e gittik. Oradan bir çevrem oldu. Devrek, Zonguldak çevresinde 1,5-2 senelik bir kariyerim var. Orada hep dostlarımızı futbol sayesinde tanıdık. 22 yıllık kariyerim içinde Türkiye’nin farklı noktalarında ağabeylerimiz ve bir telefon uzağımızdaki kişiler var.”

K14: “Görüyorum, evet. Başarı açısından şöyle ben yaklaşık 5-6 yıldır amatörde oynuyorum. Bu 6 sezonun 3’ünü şampiyonlukla geçirdim. Bir sezon başlayacaksa kafaya kurulan, hedefi olan bir kulüp için sezon başında aranan oyunculardan biriyim. Para olarak anlaşıyoruz, anlaşılamıyoruz. Hedefi olan insanlar arıyor. Sadece muhabbetine olan halı saha maçı gibi düşünen değil. O yüzden amatörde şu an yaşım itibarıyla -artık yaşım da geliyor- tanınan ve bilinen bir oyuncuyum.”

K15: “28 yaşındayım. 10 yıldan fazladır lisanslı oynuyorum. Karabük camiasında da az çok insanlar tanır bizi. Bu zamana kadar genellikle sol bekte oynadım. Beni Karabük futbol camiasında bir sol bek olarak bilirler.”

K14: “Benim bu saatten sonra yararına olmayacak, bana veya çevreme yararı olmayacak oluşumlara katılmamın bir anlamı yok. Şu an bir yandan iş de yaptığım için ben ona ne fayda verebilirim, o bana ne fayda verebilir diye düşünüyorum. Biraz daha ticari bakıyorum. Çünkü artık yaşım ilerliyor. Biraz daha hayata dair planları olan gerçekçi insanlarla konuşurum. Hayal satan insanlarla konuşmayı pek sevmiyorum. Kulüp olarak da bir bedeli var her şeyin. Zevk alıyor da olsak haftanın 3-4 günü antrenman yapıyoruz. İşimizi bırakıp geliyoruz. Bunun bir bedeli olacak. Herkesin fiyatı farklı futbolda. Fiyatımızı verdikten sonra kulüp için sonuna kadar mücadelemizi ederiz. Hiç problem değil.”

K18: “Şimdi yaştan dolayı artık pek bu tür olaylara girmek istemiyorum ama bulunduğumuz ortam gençler için aslında çok iç açıcı değil. Bu çocukları sokaklardan almak adına aslında bir kulüp kurulabilir. Ben kendim yapamam belki ama ilerleyen zamanlarda bir hocanın ya da antrenörün yanında yardımcı olmaya çalışırım. Ben insanları pek kırabilen biri değilim. Bir işin ucunda maddi ya da manevi bir şey olmasına gerek yok. Aram iyiye o insanla, bana bir şey söylediğinde kıramıyorum. Genelde zaten oynadığım kulüplerin %80’ine hep bu sebepten dolayı gitmişimdir. Arkadaşlarımı kıramadığımdan, onların vasıtasıyla gidip oynadım.”

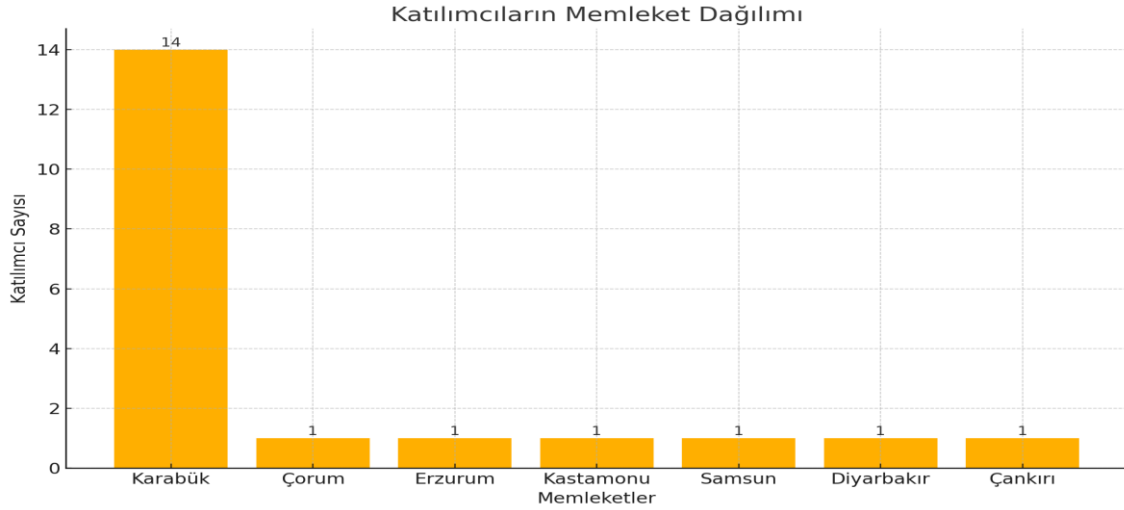
K11: “Genelleme yapamayız. Çünkü her insan kendine özeldir. Her takımda, takım özelinde düşündüğümüzde “kulis” yapan futbolcular da olur. Gerçekten babacan, güven sahibi futbolcular da olur. Ben bunu bireysel olarak değerlendiririm yani. Kişinin gözünden anlarım, “Güven veriyor mu, vermiyor mu?” diye. Sonuçta artık yaşımız ilerledi insan sarrafi olduk diyebiliriz.”

K16: “... Her yerde bir tanıdığınızın olması, her yerden fikrini alabileceğiniz bilirkişilerin, hocaların olması, tecrübeli kişilerin olması gerekiyor. Sosyal sermayenin size çok şey kattığını zaman gösteriyor. Ben bunu 18 yaşında anlamıyordum. 18 yaşımdan beri biriktirdiğim insanlar var. Kimseyi para uğruna satmamışım. Herkesle doğru, karakterli bir iletişim kurmuşum. Bir takımda yarım sezon oynayıp bütün herkesle düşman olmadım misal. Ben her oturup kalktığım yerde, hatta rakip olup o maç birbirimizi yenmek için mücadele ettiğimiz adamla bile doğru kontaklar kurup doğru networkler oluşturduğumuzu düşünüyorum. Şu an yaptığım antrenörlükte bu kişiler çevrelerine beni önererek benim işimi kolaylaştırıyorlar. Bana olan güveni arttırıyorlar. Sadece insanlar üzerinden kurduğum sosyal sermaye, onlara verdiğim güvendi ve bu güven bana çok rahat hareket edebilme ve rahat yaşayabilme kolaylığı sağlıyor. İnsanlar sosyal sermayelerini doğru kullanarak manen ve madden bazı faydalar oluşturabiliyorlar.”

K1: “Yaşıma göre uzun zamandır spor yaptığım için genelde bana sporun kattığı insanlar olmuştur. Kendimden büyük abilerim, kendi yaşıt arkadaşlarımla beraber hem futbolda hem diğer normal hayat içinde güçlü bir çevrem, güçlü bir bağlantım olduğunu düşünüyorum. Sosyal çevrem güçlü olduğunu düşünüyorum.”

4.1.3. Araştırma Sorusu-3

“Amatör futbolcuların memleketinin sosyal sermayeleri üzerinde etkisi var mıdır?”

Şekil 4.3: Katılımcıların memleket dağılımları

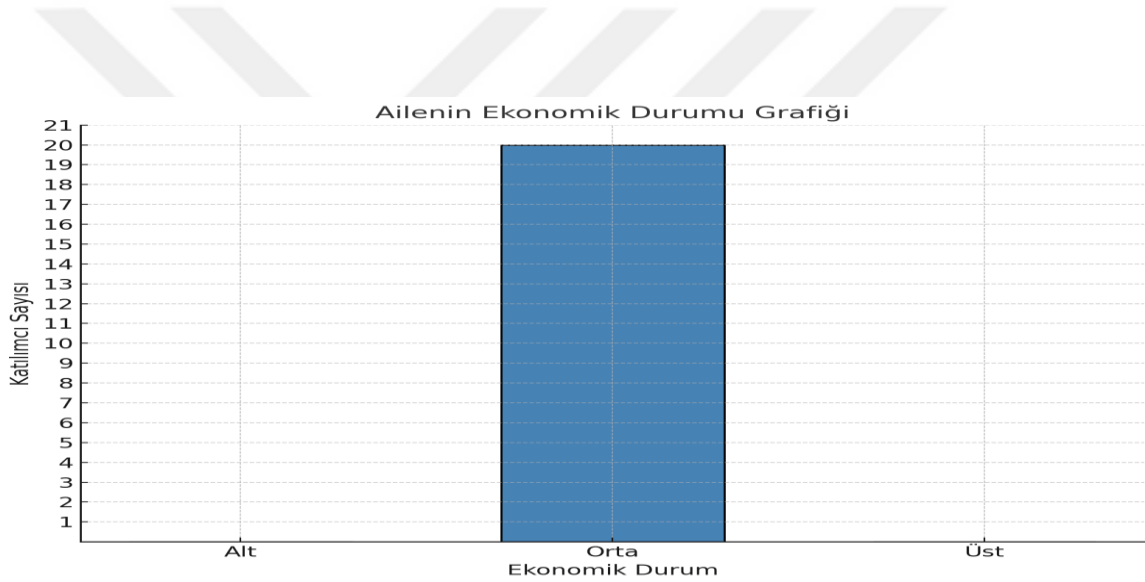
Katılımcıların 14’ü memleketinin Karabük olduğunu söylemiştir. Diğer 6 katılımcının memleketlerinin ise Çorum, Erzurum, Kastamonu, Samsun, Diyarbakır ve Çankırı olduğu belirtilmiştir.

Bir kişinin memleketi sosyal sermayesi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Memleket, kişinin sosyal bağlarını, toplumsal ilişkilerini ve güven algısını doğrudan etkileyen bir unsurdur. Memleket, bireylerin genellikle çocukluklarından itibaren kurdukları derin ve uzun süreli bağların merkezidir. Bu tür bağlar, sosyal sermayenin niteliğini artırır. Akrabalar, arkadaşlar ve komşular gibi güçlü sosyal bağların yoğunluğu, bireyin destek sistemini güçlendirir. Memleketin sosyoekonomik yapısı, bireylerin sosyal sermayesini etkileyebilir. Daha fazla fırsat sunan memleketler, bireylerin sosyal ağlarını geliştirmesine olanak tanır. Kısıtlı imkânlarla sahip memleketlerde bireylerin sosyal sermayesi daha dar bir çevrede şekillenebilir. Bireyler memleketlerinde daha tanıdık bir çevrede yaşadığı için toplumsal güven seviyeleri genellikle daha yüksektir. Memlekette yaşayan bireyler, ortak kültürel normlar ve değerler nedeniyle sosyal uyumu daha kolay sağlar. Bu da bireylerin toplulukla daha güçlü bağlar kurmasına yardımcı olur. Bazı

bölgelerde geleneksel bağlar (akrabalık, hemşerilik gibi) sosyal sermaye oluşturmının temel unsurlarından biridir. Memleket dışında yaşamak, bireyin yeni sosyal çevrelere ve farklı kültürel gruplara erişimini artırır. Bu, sosyal sermayeyi çeşitlendirme fırsatı sunar. Memleket dışında yaşayan bireyler, yeni çevrelere uyum sağlama ve güven geliştirme konusunda zorluklar yaşayabilir. Bu durum, sosyal sermayenin başlangıçta düşük olmasına neden olabilir.

4.1.4. Araştırma Sorusu-4

“Amatör futbolcuların ailelerinin ekonomik durumları sosyal sermaye düzeylerini nasıl etkiler?”

Şekil 4.4: Katılımcıların ailelerinin ekonomik durumu

Katılımcıların tamamı ailelerinin ekonomik durumunun “orta” düzeyde olduğunu belirtmiştir. Bu soruya verilen yanıt için katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Ailenin ekonomik durumu, bireyin sosyal sermayesini doğrudan ve dolaylı yollarla etkileyen önemli bir faktördür. Ekonomik açıdan güçlü aileler, daha geniş sosyal çevrelere erişim sağlayabilir. Örneğin, özel okullar, sosyal kulüpler ve topluluk etkinlikleri, bireylerin farklı insanlarla bağlantı kurmasına olanak tanır. Bu durum, bireyin sosyal ağlarını çeşitlendirmesini ve sosyal sermayesini artırmasını sağlar.

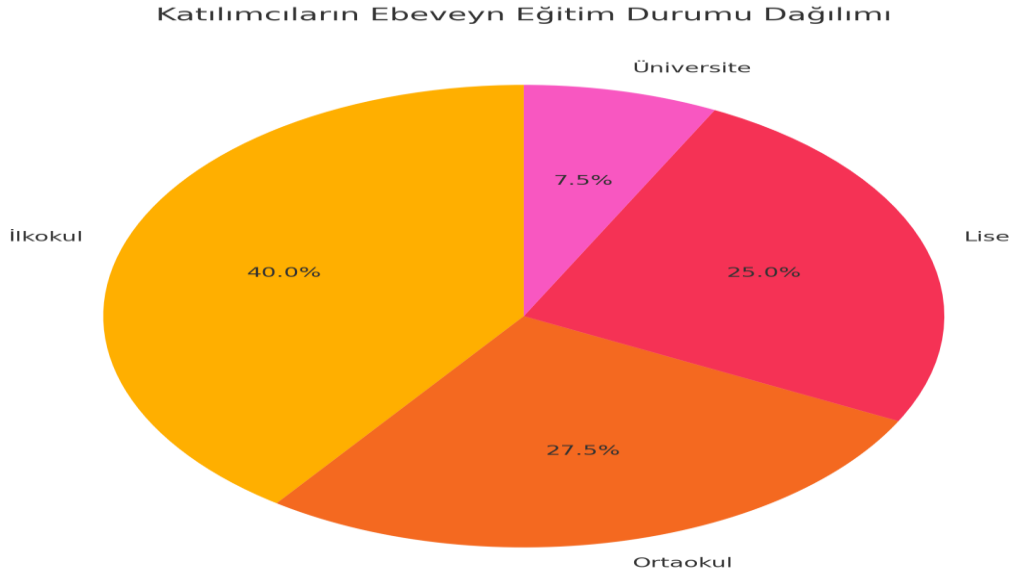
Ailenin ekonomik durumu, bireyin sosyal sermayesini şekillendiren önemli bir etkidir. Ekonomik olarak güçlü aileler, geniş sosyal ağlar ve fırsatlar sunarken; ekonomik dezavantajlar, dar sosyal çevreler ve fırsat eksiklikleri yaratabilir. Ancak, dayanışma kültürü, toplumsal destek mekanizmaları ve bireysel çaba, ekonomik sınırlamaların sosyal sermaye üzerindeki etkisini hafifletebilir. Sosyal sermaye, ekonomik durumun ötesinde bireyin ilişkilerini nasıl yönettiği ve topluma nasıl katıldığı ile şekillenir.

Ekonomik durum, bireyin eğitim, spor, sanat veya diğer alanlardaki fırsatlara erişimini kolaylaştırır. Bu tür etkinlikler, sosyal sermaye oluşturma açısından kritik öneme sahiptir. Ekonomik olarak istikrarlı bir aile ortamı, bireyin topluma güvenle yaklaşmasını ve sosyal ilişkilere daha açık olmasını teşvik eder. Aileden gelen ekonomik destek, bireyin gönüllülük veya sosyal etkinliklere zaman ayırmasını kolaylaştırır. Ekonomik olarak dezavantajlı aileler, genellikle daha dar ve sınırlı bir sosyal çevrede kalabilir. Bu durum, bireyin sosyal sermaye oluşturma potansiyelini azaltabilir. Daha az fırsata sahip bireyler, sosyal ağlarını genişletme konusunda zorluk yaşayabilir. Ekonomik zorluklar, bireylerin toplumsal dışlanma veya damgalama ile karşılaşmasına neden olabilir. Bu durum, bireylerin sosyal bağlar kurma konusundaki özgüvenini ve motivasyonunu düşürebilir. Ekonomik sorunlar nedeniyle eğitim veya sosyal etkinliklerden mahrum kalan bireyler, uzun vadede sosyal sermaye birikiminde zorlanabilir. Örneğin, spor kulüpleri, sanat atölyeleri veya gönüllülük gibi sosyal sermaye oluşturan faaliyetlere katılım sınırlı olabilir.

Ekonomik olarak güçlü ailelerden gelen bireyler, geniş bir sosyal çevreye sahip olsalar da, bu bağların bazıları yüzeysel kalabilir. Güven ve derinlik olmadan bu bağlar sosyal sermaye açısından daha az etkili olabilir. Ekonomik olarak dezavantajlı bireyler, topluluklar içinde güçlü dayanışma ve destek ağlarına sahip olabilir. Bu tür bağlar, sosyal sermayenin niteliğini artırabilir. Özellikle ekonomik zorluk yaşayan topluluklarda, yardımlaşma ve güven ilişkileri güçlü olabilir.

4.1.5. Araştırma Sorusu-5

“Amatör futbolcuların ebeveyn eğitim durumları sosyal sermaye düzeylerine katkı sağlar mı?”

Şekil 4.5: Katılımcı ebeveyn eğitim durumu grafiği

Katılımcı ebeveynlerinin büyük çoğunluğu ilk ve ortaokul mezunudur.

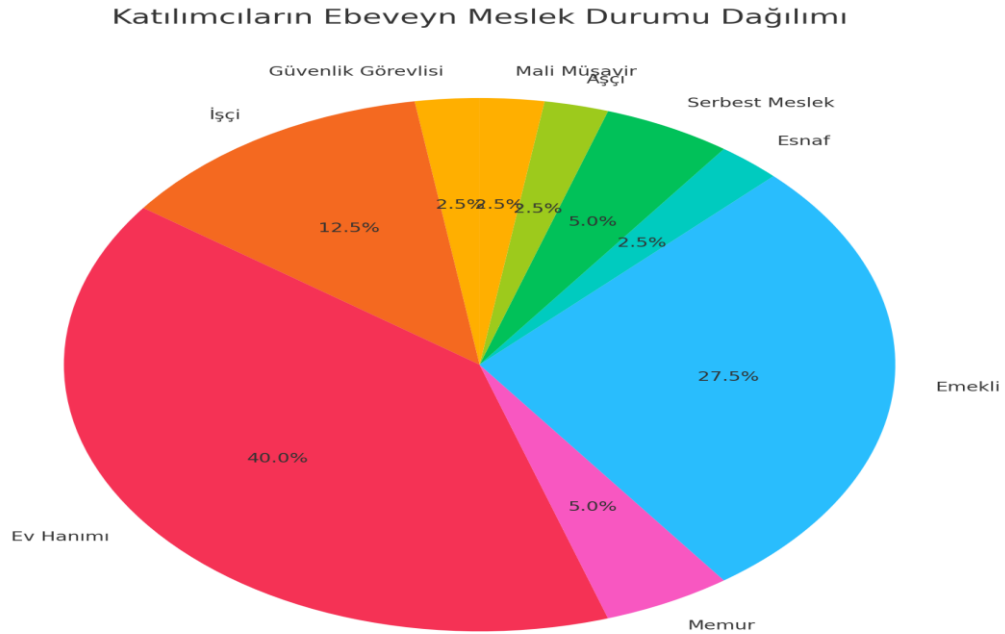
Ebeveynlerin eğitim durumu bireyin sosyal sermayesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ebeveynlerin eğitim düzeyi, bireyin sosyal ağlarının genişliği, ilişkilerinin niteliği ve toplumsal fırsatlara erişimi üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler yaratır. Bu etkiler, eğitim düzeyinin bireyin yaşamında sağladığı avantajlar ve bu avantajların sosyal sermayeye yansımalarıyla ilişkilidir. Eğitimli ebeveynler, genellikle daha geniş bir sosyal çevreye sahiptir ve çocuklarını bu çevreye entegre etme olasılıkları yüksektir. Eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynler, meslektaşları, arkadaşları ve toplumsal etkinlikler aracılığıyla sosyal ağlarını çeşitlendirme eğilimindedir. Bu durum, çocukların daha geniş bir sosyal sermaye edinmesini sağlar. Eğitimli ebeveynler, çocuklarına kaliteli eğitim, kültürel etkinlikler ve spor gibi sosyal sermaye birikimine katkı sağlayan fırsatlar sunabilir. Daha yüksek bir eğitim seviyesi, ebeveynlerin toplumsal kaynaklar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasını ve çocuklarına bu kaynaklara erişim sağlamalarını kolaylaştırır. Eğitimli ebeveynler, çocuklarına toplumsal normlara uygun davranışlar kazandırmada daha etkili

olabilir. Bu, bireyin sosyal bağlarını güven ve iş birliği temelinde geliştirmesine yardımcı olur. Eğitimli ebeveynler, çocukları için olumlu bir rol model olur. Bu, bireyin kendi sosyal ağlarını oluştururken güven ve liderlik gibi sosyal sermaye unsurlarını geliştirmesine katkı sağlar.

Eğitim seviyesi düşük ebeveynler, genellikle daha dar bir sosyal çevreye sahiptir. Bu durum, çocukların sosyal ağlarını sınırlayabilir ve sosyal sermaye birikimini zorlaştırabilir. Düşük eğitim düzeyine sahip ebeveynler, çocuklarının eğitim ve sosyal gelişimini desteklemek için gerekli bilgilere ve kaynaklara erişimde zorlanabilir. Bu durum, bireyin toplumsal fırsatlardan yararlanma şansını kısıtlayabilir. Eğitim düzeyi düşük olan ebeveynler, genellikle çocuklarına sosyal ve ekonomik fırsatlar sunma konusunda daha sınırlı kalır. Ancak, topluluk dayanışması veya aile bağları güçlü olan bireyler bu durumu dengeleyebilir.

4.1.6. Araştırma Sorusu-6

“Amatör futbolcuların ebeveynlerinin meslekleri sosyal sermayeleri için etkili midir?”

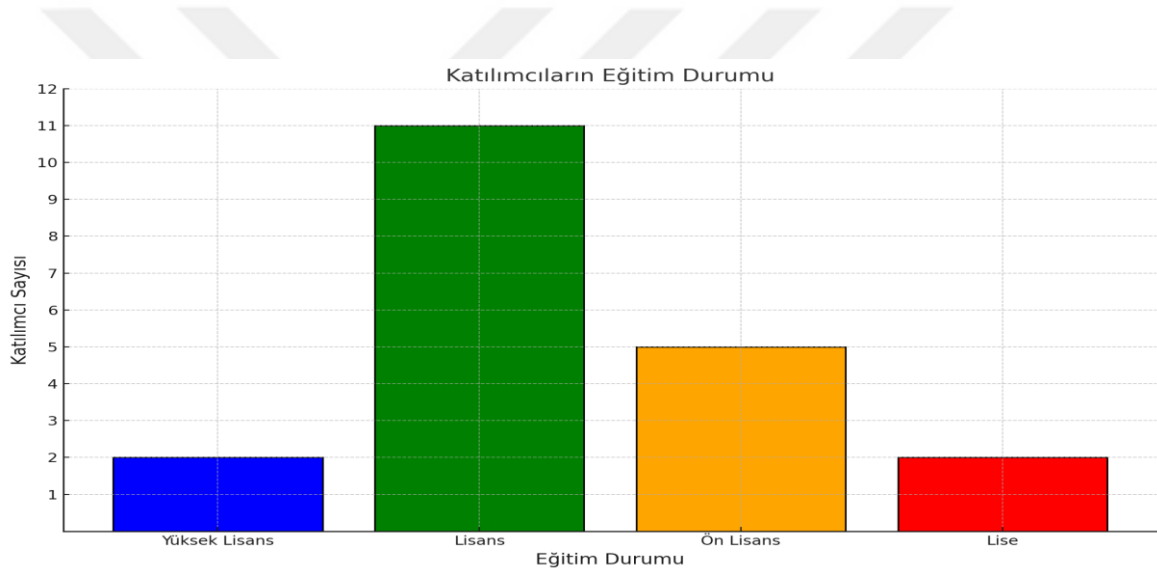

Şekil 4.6: Katılımcı ebeveyn meslekleri grafiği

Ebeveynlerin meslekleri, bireyin erişebileceği sosyal ağların genişliğini, çeşitliliğini ve kalitesini şekillendiren bir faktördür. Ayrıca, bireyin toplumsal statüsünü, fırsatlara erişimini ve güven ilişkilerini de etkiler. Bazı meslekler, ebeveynlerin geniş sosyal çevrelere erişmesini sağlar. Örneğin, akademisyenler, doktorlar, avukatlar veya üst düzey yöneticiler gibi meslekler, bireyin daha geniş ve çeşitli sosyal ağlara sahip olmasını kolaylaştırır. Öte yandan, daha kapalı veya yerel düzeyde kalan çiftçilik, işçilik gibi meslekler bireyin sosyal çevresini sınırlayabilir.

4.1.7. Araştırma Sorusu-7

“Amatör futbolcuların eğitim durumu sosyal sermayelerini nasıl etkiler?”

Şekil 4.7: Katılımcıların eğitim durumu grafiği

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu üniversite mezunudur. Sadece 2 katılımcının lise mezunu olduğu görülmektedir.

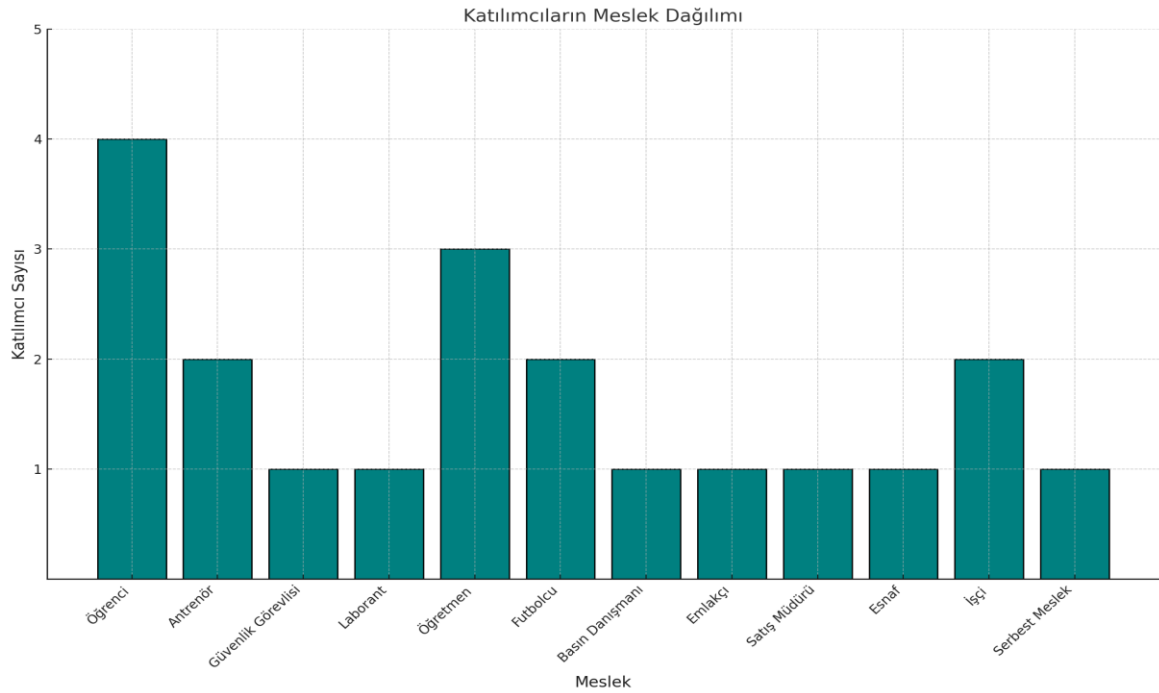
Eğitim, bireyin sosyal çevresini genişletmesi, nitelikli ilişkiler kurması ve toplumsal güveni artırması için önemli bir araçtır. Eğitim seviyesi arttıkça bireylerin sosyal sermaye edinme kapasitesi de genellikle artar. Eğitim, bireylerin farklı sosyal çevrelere erişimini artırır. Özellikle üniversite ve üstü eğitim seviyelerinde, bireyler geniş ve çeşitli sosyal çevrelerle etkileşim kurar. Eğitim kurumları, bireylerin uzun süreli dostluklar, profesyonel bağlantılar ve toplumsal ilişkiler geliştirmesi için bir platform sağlar. Daha yüksek eğitim

seviyesine sahip bireyler, toplumsal normları ve değerleri daha iyi anlama eğilimindedir. Bu durum, topluma güveni artırır ve bireylerin iş birliği yapma kapasitesini güçlendirir.

İlkokul ve altı eğitim seviyesinde olanlar yerel topluluklarla daha güçlü bağlar kurabilmektedirler. Aile içi dayanışma oldukça kuvvetlidir. Ancak dar sosyal çevreleri nedeniyle toplumsal fırsatlara erişimde zorluk yaşayabilmektedirler. Ortaokul ve lise seviyesinde eğitim alanlar ilkokul mezunlarına göre daha geniş sosyal çevreler edinebilmektedir. Üniversite ve üstü eğitim seviyesindekiler çeşitli sosyal ağlara sahip olurlar. Profesyonel bağlantılar kurarlar. Bu da beraberinde bazı bağların yüzeysel kalma ihtimalini getirebilmektedir. Eğitim durumu, bireyin sosyal sermayesini şekillendiren temel bir faktördür. Daha yüksek bir eğitim seviyesi, geniş ve prestijli sosyal ağlara erişim, profesyonel fırsatlar ve toplumsal güven sağlarken düşük eğitim seviyeleri daha dar ancak samimi bağlarla sınırlı olabilir.

4.1.8. Araştırma Sorusu-8

“Amatör futbolcuların mesleği sosyal sermayelerine nasıl etki eder?”

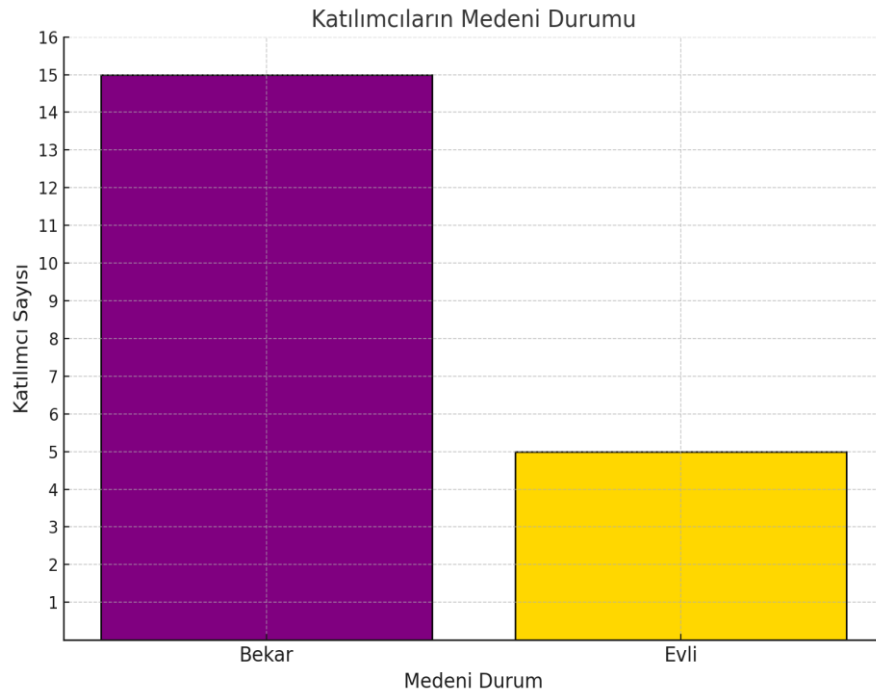
Şekil 4.8: Katılımcıların meslekleri

Katılımcılar arasında farklı meslek gruplarından amatör futbolcular bulunmaktadır. Futbolculuğu meslek olarak yapan sadece 2 katılımcı vardır. Bedenen yorucu, mesaisi uzun ve tatil süresi kısa mesleklerde çalışan çalışanlar için futbolun engelleyici bir rol oynadığı görülmekte, bu durum da iş-futbol çatışmasına yol açmaktadır.

Kişinin mesleği sosyal sermaye yaratmada oldukça etkili bir faktördür. Meslek, bireyin sosyal çevresini, toplumsal itibarını, iş birliği fırsatlarını ve güven ilişkilerini şekillendirir. Ayrıca, kişinin mesleği, profesyonel ve kişisel bağlantıların niteliğini ve genişliğini etkileyerek sosyal sermayenin hem niceliksel hem de niteliksel boyutlarını belirler. Prestijli ve geniş bağlantılara sahip meslekler, bireyin sosyal sermayesini artırırken, daha dar çevrelere sahip mesleklerde topluluk dayanışması ve samimi bağlar ön plandadır. Sosyal sermayenin en etkili şekilde gelişmesi, bireyin mesleki çevresini nasıl yönettiğine, topluma nasıl katkı sağladığına ve kişisel ilişkilerini nasıl derinleştirdiğine bağlıdır.

4.1.9. Araştırma Sorusu-9

“Amatör futbolcuların medeni hali sosyal sermayeleri üzerinde ne tür bir etki gösterir?”

Şekil 4.9: Katılımcıların medeni durumu

Katılımcıların büyük çoğunluğu bekâr olduğunu belirtmiştir. Sadece 5 amatör futbolcu evli olduğunu ifade etmiştir.

Medeni durum, bireylerin sosyal sermaye üzerinde önemli etkisi olan demografik bir faktördür. Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağları, bu ağlardaki ilişkilerin kalitesi ve toplumsal güven ile iş birliği düzeyini içerdiği için medeni durum, bu unsurları çeşitli şekillerde etkileyebilir.

Bekâr bireyler genellikle daha fazla sosyal etkileşim kurar ve daha geniş bir çevre oluşturur. Daha az ailevi yükümlülükleri olduğu için arkadaşlık ilişkilerini güçlendirme veya yeni bağlantılar kurma konusunda daha esnek olabilirler. Bekâr bireyler, sivil toplum kuruluşlarına, sosyal etkinliklere veya gönüllülük faaliyetlerine daha fazla zaman ayırabilir. Bu tür katılımlar sosyal sermayeyi artırır. Bekâr bireylerin sosyal ağları geniş olmakla birlikte ilişkiler genellikle daha yüzeysel kalabilmektedir.

Evli bireylerin eşleri ve aileleriyle kurduğu bağlar genellikle daha derin ve sürekli. Bu tür bağlar, bireyin sosyal sermayesinin kalitesini artırabilir. Evli bireyler, eşlerinin sosyal çevreleri aracılığıyla daha geniş bir sosyal ağ kurabilir. Evli bireyler genellikle toplumsal olarak daha güvenilir algılanır. Bu algı, bireylerin iş birliği ve güvene dayalı ilişkiler geliştirmesini kolaylaştırabilir. Evli bireyler, ailevi sorumluluklar nedeniyle sosyal etkinliklere ve toplumsal katılıma daha az zaman ayırabilir. Bu, sosyal sermayeyi genişletme konusunda sınırlamalar yaratabilir. Evli bireylerin sosyal ağları, aile odaklı hale gelerek çeşitliliğini yitirebilir.

Medeni durum, sosyal sermaye üzerinde hem pozitif hem de negatif etkiler yaratabilir. Bekâr bireyler geniş ağlar kurmaya eğilimliken, evli bireyler derin ve güvene dayalı bağlar geliştirme avantajına sahiptir. Boşanmış bireyler, yeniden bağlantılar kurma şansı elde edebilirken, yalnızlık gibi zorluklarla karşılaşabilir. Sonuç olarak, medeni durumun sosyal sermaye üzerindeki etkisi bireyin sosyal ağlarını nasıl yönettiğine, toplumsal katılım düzeyine ve ilişkilerinin kalitesine bağlıdır.

Futbolda sosyal sermayeyi etkileyen “medeni durum” ölçütü ile ilgili katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

K6: “Önce olumlu etkilerinden söyleyeyim birkaç tane. Öncelikle 90 dakika maç yapmak beni oldukça mutlu ediyor. Yani beni tamamlayan bir şey bu. 90 dakika maç oynamak beni oldukça mutlu ediyor. Kendimi zinde hissediyorum. Bu beni memnun ediyor aynı zamanda. Dinç kalmamı sağlıyor. Bunlar olumlu yanları. Olumsuz yanı aslında olumsuz da demeyelim buna ama biraz böyle belli bir yaştan sonra evlenip çocuk sahibi olduktan sonra aileye vakit ayıramama gibi sıkıntılar ortaya çıkabiliyor. Çünkü haftada 2-3 idman oluyor. Pazar günlerimiz zaten kapalı, dolu. Bunun da çözümü olarak aileyi maça çağırıyoruz. Onlar da bizim en büyük destekçimiz sağ olsunlar.”

K9: “Ailem, annem, babam, kardeşim olarak beni her zaman desteklediler futbol anlamında. Her maçıma gelmeye çalıştılar Karabük’ün soğuk havalarında, çamurlu sahalarında. Annem kirli, çamurlu formalarımı yıkayarak destek oldu. Babam cebime harçlığımı koyarak otobüsle idmana gitmeme yardımcı oldu. Hep desteklediler beni. Şu anda evlendik. Çocuğumuz var. Belki şu anda çocuğa vakit ayırma konusunda biraz sorun olabiliyor ama Allah’a şükür eşim de destekçim. Futboldan zarar gelmeyeceğini o da biliyor.”

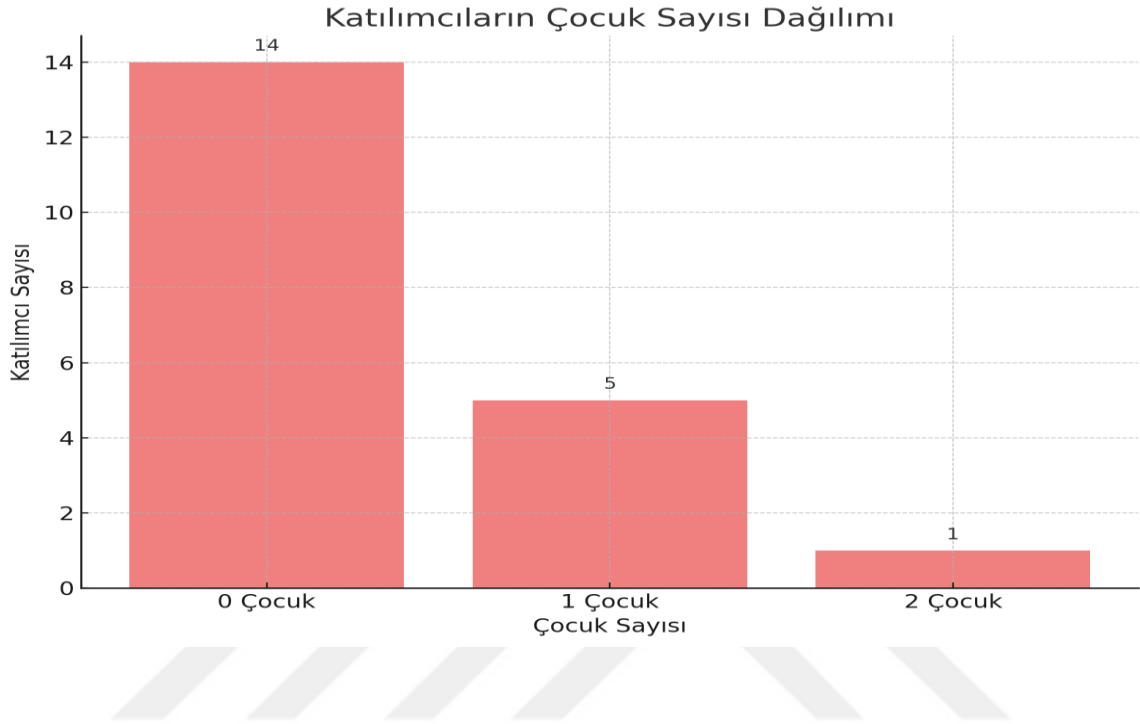
K11: “Evlenmeden önceki sosyal çevremle evlendikten sonraki sosyal çevrem farklı oluyor. Evlendikten sonra sosyal çevreni biraz daha daraltıyorsun. Biraz daha eşine, çocuklarına vakit ayırıyorsun.”

K16: “Kalabalık yalnızlıklarımız yok ama gerçekten insanları da anlamaya başlıyorum. Çünkü bir yerden sonra bekarken sosyal çevremize topladığımız insanların hepsi evlendikten sonra başka bir kümenin içine girmeye başladılar. Bu küme onları bizden ve bizim beraber olduğumuz spor ortamından kopardı. Bu kopan ortamda bu insanlarla bağlantılarımız can cana ama mesafeler 100, 200 kilometre. Sosyal çevremiz his olarak var ama fiziken bulunduğumuz ortam olarak artık futbol oynamıyor olmanın da getirdiği düzeyde düşüştü.”

K16: “Şu an beraber çalıştığım arkadaşım üniversiteden ve futbol üzerinden tanıştığım birisi. Kendisi evlenene kadar beraber ev arkadaşlığı yaptık. İş kurmaya çalıştık. İş fikirlerimizi yürüttük. Proje yarışmalarına katıldık. Projelerde başarılı olduk.”

4.1.10. Araştırma Sorusu-10

“Amatör futbolcuların çocuklarının olması sosyal sermayelerini etkiler mi?”

Şekil 4.10: Katılımcıların çocuk sayısı

Katılımcıların 5 tanesinin 1, 1 tanesinin 2 çocuğu bulunmaktadır. 14 katılımcının çocuğu bulunmamaktadır.

Çocuk sayısı sosyal sermaye üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Çocuk sayısı, ailenin sosyal ağlarını, ilişkilerinin kalitesini ve toplumsal bağlarını doğrudan etkiler. Bu etki hem aile içindeki sosyal sermayeyi hem de aile dışındaki toplumsal bağları şekillendirebilir. Çocuk sahibi olan bireyler, çocuklarının eğitim ve sosyal etkinlikleri aracılığıyla yeni bağlantılar kurabilir. Bu tür ağlar, sosyal sermayeyi artırabilir. Buna karşın aynı zamanda ebeveynlik, bireylerin kişisel sosyal etkinliklere ve toplumsal katılıma ayırabileceği zamanı sınırlayabilir.

Çok çocuklu aileler, her bir çocuğun sosyal çevresi aracılığıyla daha geniş bir sosyal ağa erişim sağlayabilir. Okul, spor etkinlikleri, arkadaş çevreleri ve topluluk etkinlikleri gibi alanlar, aile dışındaki sosyal sermayeyi artırabilir. Çok çocuklu aileler genellikle toplum

içinde daha görünürdür ve toplumsal dayanışma, gönüllülük veya yerel etkinliklere daha fazla katılım gösterebilir. Bu, aile dışındaki toplumsal bağları güçlendirebilir. Az çocuklu ailelerde, kaynakların daha az bireye bölünmesi nedeniyle her çocuğun sosyal sermaye geliştirme fırsatları daha fazla olabilir. Ebeveynler, her bir çocuğa daha fazla bireysel ilgi gösterebilir ve daha derin bağlar kurabilir. Daha az çocuk, aile içindeki sosyal dinamiklerin ve etkileşimlerin çeşitliliğini sınırlayabilir. Çocukların sosyal etkileşim ihtiyaçlarını aile dışındaki çevreden karşılamaları gerekebilir, bu da daha fazla çaba gerektirir.

Çocuk sayısı, sosyal sermaye üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratabilir. Çok çocuklu aileler geniş sosyal bağlara sahip olabilirken, kaynakların bölünmesi veya zaman kısıtlamaları sosyal sermayeyi sınırlayabilir. Az çocuklu veya tek çocuklu aileler, bireysel kaynakların artışıyla avantaj sağlarken, aile içi çeşitlilik eksikliği sosyal sermaye üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Sonuç olarak, sosyal sermayenin gücü, çocuk sayısından ziyade ebeveynlerin kaynakları ve sosyal ilişkileri nasıl yönettiklerine bağlıdır.

Futbolda sosyal sermayeyi etkileyen “çocuk sayısı” ölçütü ile ilgili katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

K6: “Önce olumlu etkilerinden söyleyeyim birkaç tane. Öncelikle 90 dakika maç yapmak beni oldukça mutlu ediyor. Yani beni tamamlayan bir şey bu. 90 dakika maç oynamak beni oldukça mutlu ediyor. Kendimi zinde hissediyorum. Bu beni memnun ediyor aynı zamanda. Dinç kalmamı sağlıyor. Bunlar olumlu yanları. Olumsuz yanı aslında olumsuz da demeyelim buna ama biraz böyle belli bir yaştan sonra evlenip çocuk sahibi olduktan sonra aileye vakit ayıramama gibi sıkıntılar ortaya çıkabiliyor. Çünkü haftada 2-3 idman oluyor. Pazar günlerimiz zaten kapalı, dolu. Bunun da çözümü olarak aileyi maça çağırıyoruz. Onlar da bizim en büyük destekçimiz sağ olsunlar.”

K11: “Evlenmeden önceki sosyal çevremle evlendikten sonraki sosyal çevrem farklı oluyor. Evlendikten sonra sosyal çevreni biraz daha daraltıyorsun. Biraz daha eşine, çocuklarına vakit ayırıyorsun.”

K6: “Öncelikle biz bu yola eşimle çıktık. Benden dolayı eşimin de futbola merakı artmaya başladı. Maçları izlemeye başladı, futbolu sevmeye başladı. Sonra iki tane çocuğumuz

oldu. Onların da futbola ilgisi illaki arttı. Çünkü babaları amatör de olsa bir futbolcuydu. Onlar da dediğim gibi maçlara gelerek, maçlarla ilgili, futbolla ilgili terimleri bana sorarak futbola ilgileri bir şekilde gelişti.”

K9: “Ailem, annem, babam, kardeşim olarak beni her zaman desteklediler futbol anlamında. Her maçıma gelmeye çalıştılar Karabük’ün soğuk havalarda, çamurlu sahalarında. Annem kirli, çamurlu formalarımı yıkayarak destek oldu. Babam cebime harçlığımı koyarak otobüsle idmana gitmeme yardımcı oldu. Hep desteklediler beni. Şu anda evlendik. Çocuğumuz var. Belki şu anda çocuğa vakit ayırma konusunda biraz sorun olabiliyor ama Allah’a şükür eşim de destekçim. Futboldan zarar gelmeyeceğini o da biliyor.”

4.1.11. Araştırma Sorusu-11

“Amatör futbolcuların kardeşlerinin olması sosyal sermayeleri üzerinde etkili midir?”

Şekil 4.11: Katılımcıların kardeş sayıları

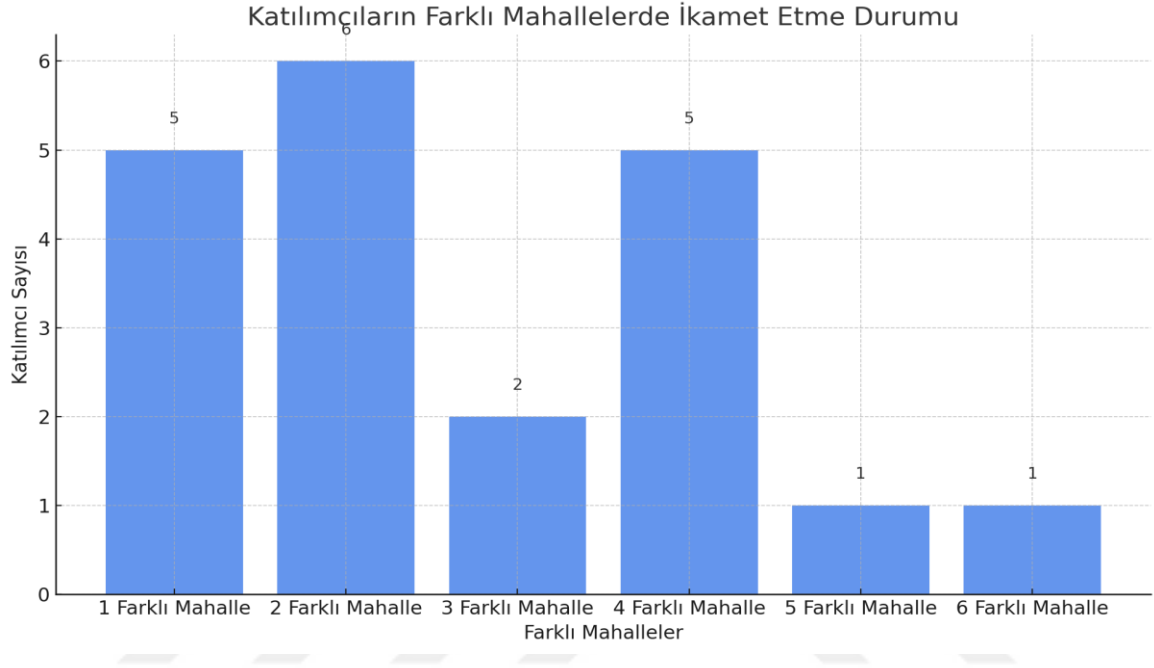
Katılımcıların yarısının 1, diğer yarısının da 2 kardeşi bulunmaktadır.

Kardeş sayısı bireyin sosyal sermayesi üzerinde etkili bir faktördür. Kardeş sayısı bireyin hem aile içindeki hem de dışındaki sosyal sermayesini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyebilir. Çok kardeşli ailelerde, bireyler erken yaşta iş birliği, paylaşma ve dayanışma gibi sosyal beceriler geliştirir. Bu beceriler, bireyin sosyal sermayesinin temel taşlarını oluşturur. Kardeşler arasındaki ilişki, bireyin güven inşa etme ve sürdürülebilir bağlar kurma yeteneğini geliştirir. Kardeş sayısı, bireyin sosyal sermayesini etkileyen önemli bir faktördür. Çok kardeşli bireyler güçlü aile içi bağlardan ve destek sistemlerinden faydalanabilirken, az kardeşli veya tek çocuklar bireysel kaynaklardan daha fazla yararlanabilir ve dış sosyal çevrelerini genişletmek için çaba gösterebilir. Sosyal sermayenin en güçlü şekilde gelişmesi, kardeş sayısından bağımsız olarak bireyin sosyal ilişkilerini nasıl yönettiğine ve aile dışındaki sosyal çevreyle etkileşim düzeyine bağlıdır. Birden fazla kardeşe sahip olmak, bireyin kardeşlerinin sosyal çevrelerine de erişim sağlayarak sosyal ağını genişletebilir. Bu, bireyin daha fazla bağlantıya ve fırsata ulaşmasını sağlar. Çok kardeşli ailelerde, bireyler için doğal bir destek sistemi bulunur. Kardeşler, bireyin zorlu zamanlarda dayanabileceği bir kaynak olabilir, bu da sosyal sermayeyi güçlendirir. Bazı durumlarda, çok kardeşe sahip bireyler, sosyal ihtiyaçlarını öncelikli olarak aile içinde karşılayarak dış sosyal çevreyle etkileşimlerini sınırlayabilir. Farklı yaşlarda veya farklı ilgi alanlarına sahip kardeşler, bireyin farklı sosyal gruplara ve etkinliklere erişimini artırabilir. Bu çeşitlilik, bireyin sosyal sermayesini çeşitlendirme potansiyelini artırır.

Tek çocuklar veya az kardeşe sahip bireyler, genellikle zaman, ilgi, eğitim ve ekonomik gibi aile kaynaklarının daha büyük bir kısmından faydalanır. Bu durum, bireyin sosyal sermayesini artıran bireysel fırsatlara daha kolay erişim sağlamasına neden olabilir. Tek çocuklar, dış sosyal çevrelerini genişletmek için daha fazla çaba sarf edebilir ve bu da sosyal ağlarını güçlendirebilir. Tek çocuklar, doğal bir destek sisteminden yoksun olabilir ve iş birliği gibi sosyal becerileri geliştirmekte zorluk yaşayabilir. Aile içinde kardeşlerin sunduğu çeşitlilik eksikliği, bireyin sosyal sermayesini çeşitlendirme potansiyelini sınırlayabilir.

4.1.12. Araştırma Sorusu-12

“Amatör futbolcuların farklı mahallelerde ikamet etmiş olmaları sosyal sermayelerini zenginleştirmiş midir?”

Şekil 4.12: Katılımcıların farklı mahallelerde ikamet etme durumu

Oturduğu mahalleyi hiç değiştirmeyen ya da 2 farklı mahallede ikamet etmiş olan katılımcı sayısı araştırma grubunun yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Farklı mahallelerde ikamet etme, sosyal sermaye üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Farklı mahallelerde yaşamak, bireylerin farklı sosyal çevrelere ve kültürel gruplara erişimini sağlar. Bu durum, daha geniş ve çeşitli sosyal ağlar kurmalarına olanak tanır. Bu çeşitlilik, farklı perspektiflerle etkileşim kurmayı ve daha güçlü bağlar geliştirmeyi destekler. Farklı mahallelerde oturmak, bireylerin farklı komşuluk kültürleri ve dayanışma pratikleriyle tanışmasını sağlar. Bu deneyimler, toplumsal güvenin ve dayanışmanın artmasına katkıda bulunabilir. Farklı mahallelerde yaşamak, bireylerin bilgi, iş, spor ve diğer sosyal fırsatlara erişimini artırabilir. Daha geniş bir çevre, iş birliği olanaklarını artırır ve bireylerin topluma katılımını güçlendirir. Farklı mahallelerde yaşamak, bireylerin farklı

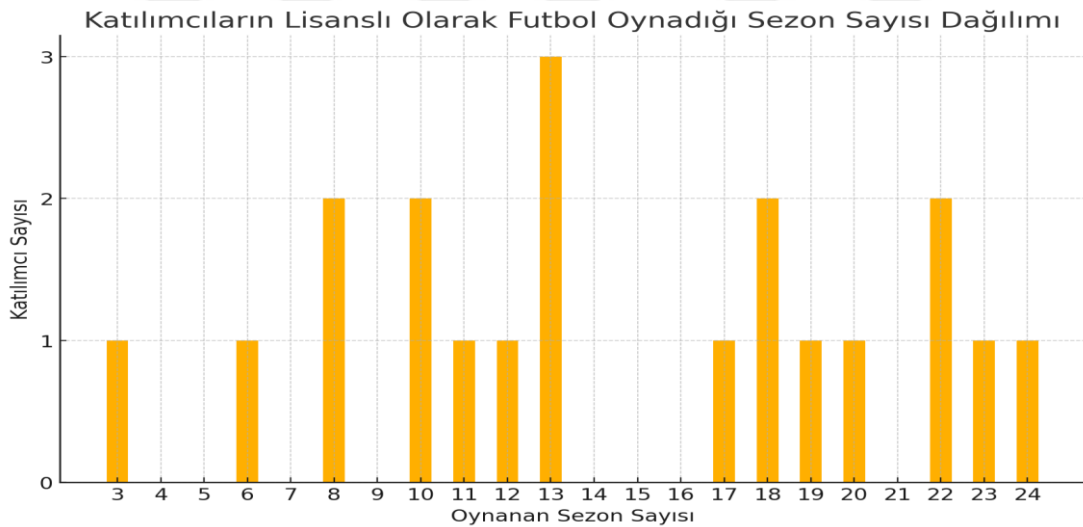
yaşam tarzlarına ve kimliklere uyum sağlamasına yardımcı olur. Bu, toplumsal uyum ve hoşgörünün gelişmesine katkı sağlar.

Sürekli olarak mahalle değiştirmek, bireylerin derin bağlar kurmasını zorlaştırabilir ve güven ilişkilerinin zayıflamasına neden olabilir. Bazı durumlarda, farklı mahallelerin kültürel ve ekonomik farklılıkları, sosyal sermaye inşasında bariyerler oluşturabilir.

Sonuç olarak, farklı mahallelerde ikamet etme, bireylerin sosyal sermayesini genellikle olumlu yönde etkiler. Ancak bu etkinin derecesi, bireylerin çevreleriyle ne kadar etkileşim kurduklarına ve bu etkileşimlerin derinliğine bağlıdır.

4.1.13. Araştırma Sorusu-13

“Amatör futbolcuların lisanslı olarak futbol oynadığı sezon sayısı sosyal sermaye yaratmada önemli midir?”

Şekil 4.13: Katılımcıların lisanslı olarak futbol oynadığı sezon sayısı

Araştırma grubunda 10 sezonun altında lisanslı futbol oynayan futbolcu sayısı 4'tür. 16 kişi uzun süredir futbol oynamaktadır.

Amatör olarak uzun yıllar futbol oynamak, sosyal sermaye için önemli bir ölçüt olabilir.

Futbol, sadece fiziksel bir aktivite değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler kurma, sürdürme ve güçlendirme açısından etkili bir araçtır. Futbol oynayan bireyler, takım arkadaşları, antrenörler, taraftarlar ve kulüp yöneticileri gibi geniş bir çevreyle iletişim kurar. Uzun yıllar futbol oynamak, bu ağların daha geniş, çeşitli ve kalıcı hale gelmesini sağlar. Takım sporları, oyuncular arasında güven inşa eder ve iş birliğini teşvik eder. Yıllar süren ortak deneyimler, bireyler arasında derin bağların oluşmasına neden olur. Sahada ve saha dışında kazanılan bu güven, sosyal sermaye açısından kritik bir rol oynar. Amatör futbolcular genellikle farklı sosyoekonomik ve kültürel geçmişlere sahip bireylerle bir araya gelir. Bu çeşitlilik, empati ve hoşgörü gibi sosyal sermayeyi artıran özellikleri geliştirebilir. Uzun yıllar sahada olmak, oyunculara sorumluluk bilinci ve disiplin kazandırır. Bu da toplumsal bağlar kurmada etkili olur.

Yalnızca geniş bir çevreye sahip olmak yeterli değildir. Bu çevrede kurulan ilişkilerin kalitesi de önemlidir. Futbolculuk sırasında bireyin çevresiyle kurduğu iş birliği ve yaptığı katkılar, sosyal sermayeyi ölçmede önemli bir göstergedir. Bireyin futbol oynadığı süre boyunca kulüp faaliyetlerine katılımı ve aidiyet hissi, sosyal sermaye potansiyelini etkiler. Uzun süre futbol oynayan bireylerin kurdukları sosyal bağların sürdürülebilirliği, sosyal sermaye için belirleyicidir. Futbol çevresindeki bağların sosyal sermaye açısından çok dar bir alanda kalması, bireyin diğer alanlardaki sosyal sermayesini sınırlayabilir. Futbolun rekabetçi doğası, bazı durumlarda bireyler arasında çatışmalara neden olabilir ve sosyal sermaye inşasını olumsuz etkileyebilir.

Amatör olarak uzun yıllar futbol oynamak, genellikle sosyal sermaye için olumlu bir ölçüt olarak kabul edilebilir. Ancak bu, bireyin oynadığı futbolun niteliğine, kurulan ilişkilerin derinliğine ve topluma olan katkı düzeyine bağlıdır. Özellikle bireyin, futbol deneyimlerinden edindiği sosyal bağlantıları saha dışına taşıyabilmesi, sosyal sermayesinin sürdürülebilirliği açısından kritik bir öneme sahiptir.

Futbolda sosyal sermayeyi etkileyen “lisanslı olarak futbol oynanan sezon sayısı” ölçütü ile ilgili katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

K1: *“Yaklaşık bir sekiz-dokuz senedir aktif olarak oynadığım için artık hayatımı ona göre, futbola göre yönlendirdiğimden hayatımın bir merkezi oldu. O yüzden de futbolu hayatımın*

merkezi olarak konumlandırımdı. Gelecekte de bunu meslek olarak, tek meslek olarak yapmak istiyorum.”

K1: “Kendimi, evet görüyorum. Özellikle son iki üç senedir bunu çevrem söylüyor. Küçük yaşta, 16 yaşında amatör ligde oynamaya başladığım için ister istemez bir odak noktası oluyor. Son iki üç senedir genç, yıldız adayı olarak Karabük çevresinde gösteriliyorum. Bu durumdan da memnunum. Yeni bir parlayan yıldız olarak görüyorum kendimi bu Karabük futbol camiasında.”

K1: “Güzel bir etki etti. Takımla mesela her sezon yeni arkadaşlıklar elde ediyoruz. Mesela atıyorum antrenmandan sonra dışarı bir çay kahve içmeye gidiyoruz. Yeni yeni insanlarla tanışıyoruz. Sosyalleşmemizde bayağı etkili oluyor. Yeni insanlar tanıyoruz. Bu yüzden bayağı güzel bir etkisi oluyor sosyal açıdan.”

K1: “Yani her yeni sezon dediğim gibi birileriyle tanışıyoruz. Bir sezon boyunca o kişilerle görüştüğümüz için sene sonunda bazılarıyla hayatıma devam ediyorum. Bazılarıyla da sadece iş arkadaşı ilişkisine dönüyor. O yüzden her sezonun katkı ettiği kişi var bana da. Onlarla dışarıda da görüşüyorum. Sadece futbol olmasın. O yönden de güzel bir ilişki kurduruyor futbol benim için. Mesela sizle de futboldan doğru tanıştık. Bu yönden güzel insanlar da katıyor hayatımıza dediğim gibi.”

K3: “Görüyorum tabii ki de. Çünkü yıllardır bu camianın içine girmeye çalıştım ve girdiğimi de düşünüyorum. Çok yükseklerde görmesem bile gene ortalarda görüyorum. Çünkü hani kafaya oynayan herhangi bir takıma koysan oynarım diye düşünüyorum.”

K6: “Özellikle ben Bolu ve Zonguldak amatörlerini takip ediyorum. Karabük’te futbol onlara nazaran biraz daha zayıf. Yani Karabük futbolunun gelişmesini elbette istiyorum. Keşke daha iyi yerlere gelse. Takım sayısı gitgide azalıyor. Bundan 10 sene öncesinde daha fazla takımımız vardı. Futbolcu yetişmesiyle de ilgili sıkıntılar görüyorum. Karabük futbol camiasının bir parçasıyım tabii ki ben de. Yıllarımı vermiş olarak futbola ve Karabük amatörüne. Kendimi bir parçası olarak görüyorum yıllardır hem fiziki olarak hem desteklerimizi esirgemeyerek. Temel yapı taşlarından biri olarak görüyorum kendimi.”

K7: “Uzun yıllar burada, amatörde çok oynadım mahallemin takımında. Uzun yıllar Karabük’te genç oyuncu olarak bilinen bir kişiydim. Şimdi biraz gençliğim kalmadı ama hala daha biliniyorum. İsmim var en azından hala. Genç futbolcu olarak hala geçiyor.”

K8: “Futbola başladığımızda 2002 yılında farklı mahallelerden arkadaşlar edindiğimi söylemiştim. Ondan sonra yaş aldıkça abilik vasfına geçtikçe biz bir noktada başkanlar, yönetimler, iş dünyası insanlarıyla abi kardeş noktasında fikirlerimizi söylemeye başladık. Bolu’da iş dünyasından ağabeylerimiz, dostlarımız var. Kısa süreliğine Balıkesir’e gittik. Oradan bir çevrem oldu. Devrek, Zonguldak çevresinde 1,5-2 senelik bir kariyerim var. Orada hep dostlarımızı futbol sayesinde tanıdık. 22 yıllık kariyerim içinde Türkiye’nin farklı noktalarında ağabeylerimiz ve bir telefon uzağındaki kişiler var.”

K8: “Tabii ki. Şu anda bir ara vermiş olsam da futbola, futbol medyasında son 4 sene biz çok büyük başarılarla imza attık Karabük İdman Yurdu medya sorumlusu olarak. Bir ekip olarak çalışıyoruz tabii ki. Saha kısmında, madalyonun ön kısmında ben olsam da arka planda benimle birlikte yürüyen yol arkadaşlarım var. Kulüp medyası olarak biz birçok kulübün saygınlığını kazandık. Türkiye’de 4 büyükler ve belli başlı kulüplerin haricinde çok başarılı bir medyaya sahibiz. En güzel kareyi yakalamak için en doğru açıyı bulman, beklemen, tahmin etmen, hissetmen gerekir. Bu hisse de 22 yıl futbol oynayarak kavuştuk.”

K9: “Koskoca 23-24 yıl. Görmemek olmaz. Evlilikler, ilişkiler bitiyor. Biz 24 yıldır bitiremiyoruz futbolu. Her sene de çok şükür yaşıyoruz geçse bile bir takım kurulacağı zaman fikir alış verişinde bulunuyoruz. Basın olsun ya da amatör ligin statüsü konusunda ASKF olsun bizimle fikir alış verişinde bulunuyorlar. Biz de bir parçası olduğumuz bu camianın amatör futbolcular, takımlar için ne daha iyi olacaksa onu bildiriyoruz. “Bizim de çorbada tuzumuz olsun.” diyoruz her zaman Karabük amatörü için. Bir parçasıyız yani Karabük amatörünün biz de. Bir takım kurulduğunda başarılı olmak istiyorsa, final oynamak istiyorsa, bir düzeni, birlik beraberliği kurmak istiyorsa beni bulmaları gerektiğini söylüyorlar. Biz de elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz.”

K14: “Görüyorum, evet. Başarı açısından şöyle ben yaklaşık 5-6 yıldır amatörde oynuyorum. Bu 6 sezonun 3’ünü şampiyonlukla geçirdim. Bir sezon başlayacaksa kafaya kurulan, hedefi olan bir kulüp için sezon başında aranan oyunculardan biriyim. Para

olarak anlarışız, anlaşamayız. Hedefi olan insanlar arıyor. Sadece muhabbetine olan hali saha maçı gibi dūřünen değil. O yūzden amatörde řu an yaşım itibarıyla -artık yaşım da geliyor- tanınan ve bilinen bir oyuncuyum.”

K15: *“28 yařındayım. 10 yıldan fazladır lisanslı oynuyorum. Karabūk camiasında da az çok insanlar tanır bizi. Bu zamana kadar genellikle sol bekte oynadım. Beni Karabūk futbol camiasında bir sol bek olarak bilirler.”*

K16: *“Görüyorum. 2013 yılından beri Karabūk'teyim. 2014'ün řubatından bu yana futboldaki insanlarla, kulüplerle, sporcularla, hakemlerle, yöneticilerle hep bir görüşmemiz oluyor. Yıllardır burada oynuyorum. Burada birçok řampiyonluk yařadım. İli çoęu Karabūklü çocuktan daha çok temsil ettim. Sezon bařı bir takım kurulacak olsa, bir ekip kurulacak olsa ya artık kaleci hocası olarak ya da kaleci olarak kesin aranan biri oluyoruz. Çünkü az sayıdaki kaleciden biriyim Karabūk'te.”*

K17: *“Ben belli bir yař grubuna kadar profesyonel olarak oynadıktan sonra Karabūk amatöründe de oynadık. Son yıllarımda da her sene şampiyonluk yaşadığım için Karabūk amatör futbol camiasının önemli bir parçası olarak görüyorum.”*

K19: *“Çevre tanıdım. Her anlamda insanla futbol oynamış oldum. 3 farklı sezonda 100'den fazla insan tanıdım aslında. Hepsiyle bağlantım iyi. Hiç kimseyle kötü olmamaya çalıştım. Bu anlamda hepsi de bana iyi geliyor.”*

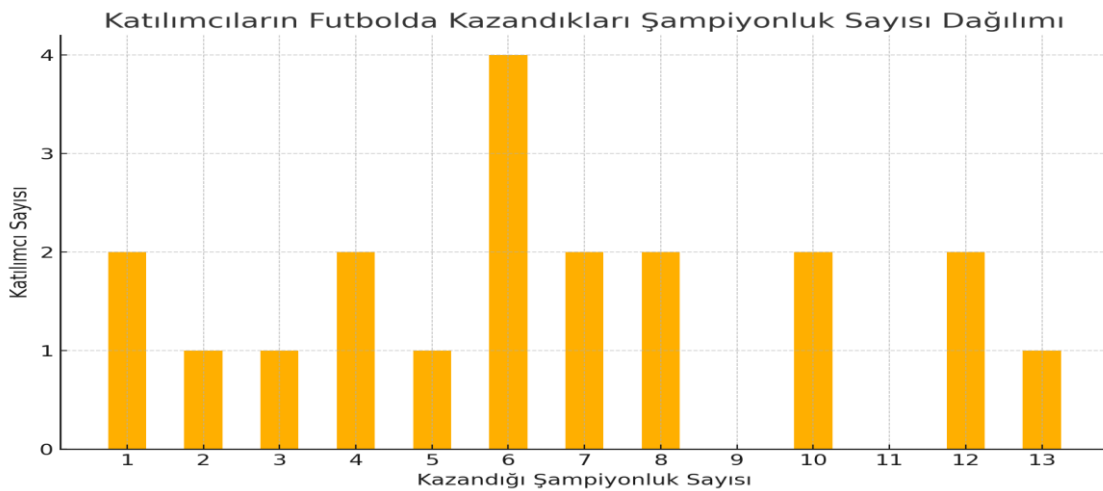
K9: *“Koskoca 23-24 yıl. Görmemek olmaz. Evlilikler, ilişkiler bitiyor. Biz 24 yıldır bitiremiyoruz futbolu. Her sene de çok şükür yaşımız geçse bile bir takım kurulacağı zaman fikir alış verişinde bulunuyoruz. Basın olsun ya da amatör ligin statüsü konusunda ASKF olsun bizimle fikir alış verişinde bulunuyorlar. Biz de bir parçası olduğumuz bu camianın amatör futbolcular, takımlar için ne daha iyi olacaksa onu bildiriyoruz. “Bizim de çorbada tuzumuz olsun.” diyoruz her zaman Karabūk amatörü için. Bir parçasıyız yani Karabūk amatörünün biz de. Bir takım kurulduğunda başarılı olmak istiyorsa, final oynamak istiyorsa, bir düzeni, birlik beraberliği kurmak istiyorsa beni bulmaları gerektiğini söylüyorlar. Biz de elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz.”*

K11: “Karabük amatörüne yıllarca hizmet ettim. Görüyorum ya. Niye görmeyeyim? Sonuçta 10-12 senedir hizmet ettim. Her sezon bırakmayı düşünüyorum. Her sezon beni bir şekilde ikna ediyorlar. Demek ki bir parçasıyız. Artık futbolculuktan antrenörlüğe evrilmemin gerektiğini düşünüyorum. Aslında bu sezon bana bu yönde teklifler de geldi ama bir sene daha futbol oynamayı düşündüğüm için reddettim.”

K16: “Annem bir yerim sakatlanmadıkça kötü alışkanlıklardan uzak durduğum için futbola ya da herhangi bir spora çok iyi bakıyor. Babam futbol hastası bir adam ama “Gelip bir maçını izledi mi?” desen, ömrü hayatında ilk maçımı geçen sene izledi. Öyle de bir şey var. Kariyerimin gelişmesine şöyle bir katkıları oldu: Onların beni futbolda baskılama ihtimalleri benim İstanbul’da değil de Karabük’te okumama ve Karabük’te 10 yıldır devam eden bir hem spor hem eğitim hayatına itti. Bence daha başarılı olmama sebep oldular. İstanbul’da en fazla 1. amatör, süper amatör topçusu olacakken burada bir ilde 10 yıldır oynayan, bütün ilin bildiği bölgesel amatör ligde oynamış, antrenörlükte bir yerlere gelmiş bir adam oldum. Ailemin engellediği bazı şeyler benim gelişmeye katkı sağladı. Hırs yapmamı sağladı diyebilirim.”

4.1.14. Araştırma Sorusu-14

“Amatör futbolcuların futbolda kazandıkları şampiyonluklar sosyal sermayelerini geliştirir mi?”

Şekil 4.14: Katılımcıların futbolda kazandıkları şampiyonluk sayısı

Araştırma grubunda daha önce futbolda şampiyonluk yaşamamış hiçbir amatör futbolcu bulunmamaktadır. Futbolda kazanılan şampiyonluk sayısı, sosyal sermaye üzerinde dolaylı ancak önemli bir etkiye sahip olabilir. Şampiyonluklar, bireyin veya takımın çevresiyle kurduğu sosyal bağlar, saygınlık ve güven gibi sosyal sermaye unsurlarını artırabilir.

Şampiyonluk kazanmak, bireye veya takıma çevresinde saygınlık kazandırır. Bu, bireyin sosyal çevresinde daha etkili ve güvenilir bir figür olarak algılanmasına neden olabilir. Prestij, bireyin sosyal sermayesini artıran güçlü bir unsurdur; diğerleriyle daha kolay iş birliği kurmasına ve daha geniş bir sosyal çevre edinmesine olanak sağlar. Şampiyonluklar, bireylerin daha fazla tanınmasını sağlar ve onları yeni sosyal bağlantılar kurmaya teşvik eder. Başarı hikâyeleri, bireylerin hem mevcut çevrelerinde daha güçlü bağlar kurmasını hem de yeni ağlara erişimini kolaylaştırır.

Şampiyonluk süreçleri genellikle ekip çalışması, dayanışma ve güvenin yüksek seviyede olduğu durumlarda gerçekleşir. Bu süreçler, bireylerin güven ve iş birliği kapasitesini artırarak sosyal sermayeyi destekler. Şampiyonluklar sırasında liderlik pozisyonları üstlenmek, bireylerin sosyal çevrelerinde daha etkin ve etkili olmalarını sağlar.

Şampiyonluk, bireylerin yalnızca kendi sosyal çevrelerinde değil, daha geniş toplumsal kesimlerde de tanınırlığını artırabilir. Şampiyonluk sürecinde kurulan bağlar genellikle uzun ömürlü ve derin olur, bu da sosyal sermayeyi uzun vadede güçlendirir. Şampiyonluk sayısının artması, bireyin sosyal sermaye üzerindeki etkisini artırabilir; çünkü tekrarlanan başarılar, bireyin veya takımın güvenilirliğini ve prestijini güçlendirir.

Aşırı prestij ve başarı, bireyler arasında kıskançlık veya ayrışmaya neden olabilir, bu da sosyal sermayeyi olumsuz etkileyebilir. Şampiyonlukların saygınlık getirmesi, bazı ilişkilerin yalnızca başarıya dayalı olmasına yol açabilir ve bu durum sosyal bağların derinliğini sınırlayabilir.

Şampiyonluk sayısı, bireyin sosyal sermayesini artıracak güçlü bir faktördür. Ancak bu etkinin derecesi, bireyin başarısını nasıl yönettiğine ve şampiyonluk süreçlerinden elde ettiği sosyal bağlantıları nasıl kullandığına bağlıdır. Şampiyonluklar, sosyal ağları genişletmek, güven inşa etmek ve prestij kazanmak için etkili bir araçtır, ancak bu

başarıların sosyal bağlar üzerinde sürdürülebilir bir etkisi olması için bireyin aktif çaba göstermesi gerekir. Futbolda sosyal sermayeyi etkileyen “futbolda kazanılan şampiyonluk sayısı” ölçütü ile ilgili katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

K10: *“Aslında bir parçadan ziyade insanlar belirli amaç için belirli insanlarla bu amaçlara yürümek istiyorlar. Bizim kulaklarımıza gelen, belki bizim için öyle değildir ama insanların söylediği: “Evet, bir takım varsa, şampiyonluğa giden takım varsa bu takımın bir parçası olmalıdır.” şeklinde bizim için söylenen kulağımıza gelen sözler oluyor.”*

K14: *“Görüyorum, evet. Başarı açısından şöyle ben yaklaşık 5-6 yıldır amatörde oynuyorum. Bu 6 sezonun 3’ünü şampiyonlukla geçirdim. Bir sezon başlayacaksa kafaya kurulan, hedefi olan bir kulüp için sezon başında aranan oyunculardan biriyim. Para olarak anlaşıyoruz, anlaşıyoruz. Hedefi olan insanlar arıyor. Sadece muhabbetine olan halı saha maçı gibi düşünen değil. O yüzden amatörde şu an yaşım itibarıyla -artık yaşım da geliyor- tanınan ve bilinen bir oyuncuyum.”*

K16: *“Görüyorum. 2013 yılından beri Karabük’teyim. 2014’ün şubatından bu yana futboldaki insanlarla, kulüplerle, sporcularla, hakemlerle, yöneticilerle hep bir görüşmemiz oluyor. Yıllardır burada oynuyorum. Burada birçok şampiyonluk yaşadım. İli çoğu Karabüklü çocuktan daha çok temsil ettim. Sezon başı bir takım kurulacak olsa, bir ekip kurulacak olsa ya artık kaleci hocası olarak ya da kaleci olarak kesin aranan biri oluyoruz. Çünkü az sayıdaki kaleciden biriyim Karabük’te.”*

K17: *“Ben belli bir yaş grubuna kadar profesyonel olarak oynadıktan sonra Karabük amatöründe de oynadık. Son yıllarımda da her sene şampiyonluk yaşadığım için Karabük amatör futbol camiasının önemli bir parçası olarak görüyorum.”*

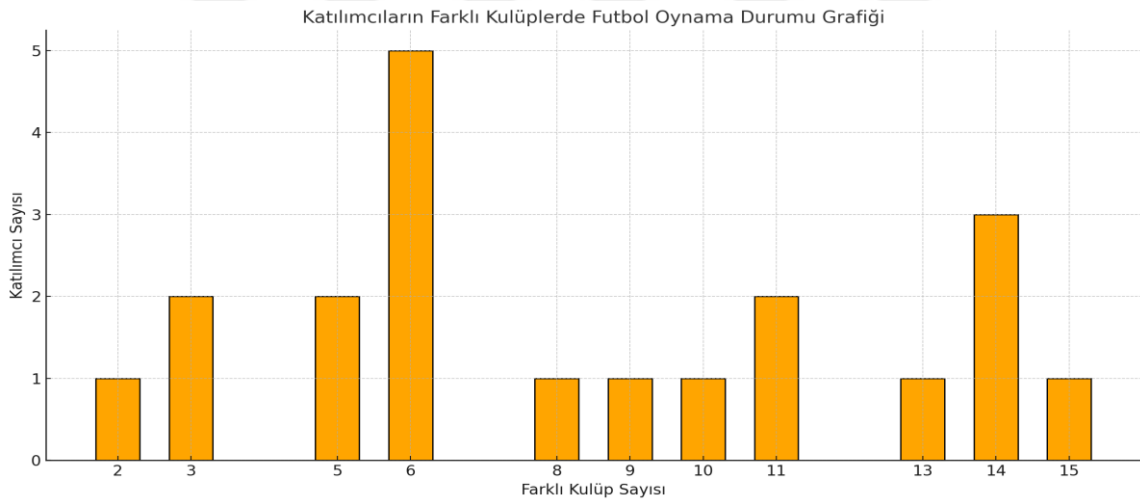
K9: *“Koskoca 23-24 yıl. Görmemek olmaz. Evlilikler, ilişkiler bitiyor. Biz 24 yıldır bitiremiyoruz futbolu. Her sene de çok şükür yaşımız geçse bile bir takım kurulacağı zaman fikir alış verişinde bulunuyoruz. Basın olsun ya da amatör ligin statüsü konusunda ASKF olsun bizimle fikir alış verişinde bulunuyorlar. Biz de bir parçası olduğumuz bu camianın amatör futbolcular, takımlar için ne daha iyi olacaksa onu bildiriyoruz. “Bizim de çorbada tuzumuz olsun.” diyoruz her zaman Karabük amatörü için. Bir parçasıyız yani*

Karabük amatörünün biz de. Bir takım kurulduğunda başarılı olmak istiyorsa, final oynamak istiyorsa, bir düzeni, birlik beraberliği kurmak istiyorsa beni bulmaları gerektiğini söylüyorlar. Biz de elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz.”

K14: “Görüyorum, evet. Başarı açısından şöyle ben yaklaşık 5-6 yıldır amatörde oynuyorum. Bu 6 sezonun 3’ünü şampiyonlukla geçirdim. Bir sezon başlayacaksa kafaya kurulan, hedefi olan bir kulüp için sezon başında aranan oyunculardan biriyim. Para olarak anlaşırsınız, anlaşılamayız. Hedefi olan insanlar arıyor. Sadece muhabbetine olan halı saha maçı gibi düşünen değil. O yüzden amatörde şu an yaşımdan itibaren -artık yaşımda geliyor- tanınan ve bilinen bir oyuncuyum.”

4.1.15. Araştırma Sorusu-15

“Amatör futbolcuların farklı kulüplerde futbol oynamaları sosyal sermayelerine nasıl bir etki eder?”

Şekil 4.15: Katılımcıların farklı kulüplerde futbol oynama durumu

Araştırma grubundaki amatör futbolcular en az 2, en çok 15 farklı kulüpte futbol oynamıştır. Farklı kulüplerde futbol oynamak sosyal sermaye üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağları, bu ağlardaki ilişkilerin kalitesi ve karşılıklı güven düzeyi üzerinden değerlendirildiğinde, farklı kulüplerde futbol oynamanın sosyal sermayeyi güçlendirdiği birçok açıdan görülür.

Farklı kulüplerde futbol oynamak, oyuncunun yeni takım arkadaşları, antrenörler, yöneticiler ve taraftarlarla etkileşim kurmasını sağlar. Bu, bireyin sosyal ağlarını genişleterek daha fazla bağlantı kurmasına olanak tanır. Kulüplerin farklı sosyoekonomik veya kültürel arka planlara sahip olabileceği göz önünde bulundurulduğunda, oyuncu farklı çevrelerde bağlantılar kurarak daha çeşitli bir sosyal ağ oluşturur.

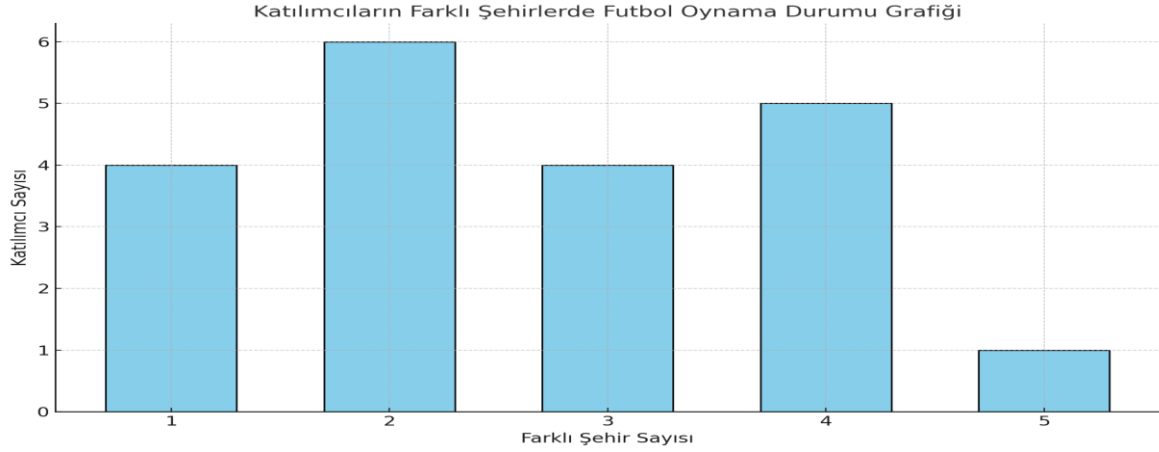
Farklı kulüplerde oynayan bir futbolcu, farklı taktikler, kültürler ve yönetim tarzlarına uyum sağlamak zorunda kalır. Bu uyum yeteneği, bireyin sosyal çevresine daha kolay adapte olmasını ve sosyal bağlarını güçlendirmesini sağlar. Farklı kulüplerde oynamak, oyuncunun tanınırlığını artırabilir. Geniş bir çevrede bilinir hale gelen oyuncu, prestij kazanarak sosyal sermayesini artırabilir. Özellikle başarılı bir kariyer geçmişine sahip olmak, bireyin sosyal ağlarında daha etkili bir figür olmasını sağlayabilir.

Çok sık kulüp değiştirmek, bireyin derin ve kalıcı bağlar kurmasını zorlaştırabilir. Sosyal sermayenin niteliği, bağlantıların sadece sayısına değil, aynı zamanda derinliğine de bağlıdır. Bazı durumlarda, oyuncunun sık kulüp değiştirmesi güvenilirliği üzerinde olumsuz algılar yaratabilir. Örneğin, bir oyuncunun sadakatinin sorgulanması, ilişkilerini olumsuz etkileyebilir.

Farklı kulüplerde futbol oynamak, bireyin sosyal sermayesini artırmada güçlü bir araçtır. Yeni bağlantılar kurma, farklı sosyal çevrelere adapte olma ve prestij kazanma gibi faydalar, sosyal sermayeyi olumlu yönde etkiler. Ancak bu etkinin sürdürülebilirliği, bireyin bu deneyimleri nasıl yönettiğine ve kurulan bağları ne kadar derinleştirdiğine bağlıdır. Oyuncunun, sadece geniş bir sosyal çevreye sahip olmakla kalmayıp, bu çevredeki ilişkileri güçlü ve güvene dayalı hale getirmesi gerekir.

4.1.16. Araştırma Sorusu-16

“Amatör futbolcuların farklı şehirlerde futbol oynamaları sosyal sermayelerine katkı sağlar mı?”

Şekil 4.16: Katılımcıların farklı şehirlerde futbol oynama durumu

Katılımcıların yarısı, 1 ya da 2 farklı şehirde futbol oynamış amatör futbolculardan oluşmaktadır. Farklı şehirlerde futbol oynamak, sosyal sermaye üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağları, bu ağlar arasındaki bağlantıların kalitesi ve toplumsal güven ile iş birliği düzeyini ifade eder.

Farklı şehirlerde oynayan futbolcular, her şehirde yeni insanlar, kulüpler, taraftarlar ve topluluklarla etkileşim kurar. Bu, bireyin sosyal ağını genişletmesini sağlar. Şehirlerin farklı kültürel ve sosyal yapıları, futbolcuların daha çeşitli bağlantılar kurmasına olanak tanır. Her şehir, kendi kültürel ve sosyal normlarına sahiptir. Farklı şehirlerde oynayan futbolcular, bu normlara uyum sağlamayı öğrenir ve farklı bakış açılarına karşı hoşgörülerini artırır. Bu süreç, bireylerin empati, anlayış ve kültürel farkındalık gibi sosyal sermayeyi güçlendiren özellikler geliştirmesine katkı sağlar.

Farklı şehirlerde futbol oynamak, futbolcuların daha geniş bir çevrede tanınmasına ve saygınlık kazanmasına olanak tanır. Özellikle başarılı performans gösteren oyuncular, oynadıkları şehirlerde güçlü bir sosyal sermaye birikimi elde edebilir. Farklı şehirlerde

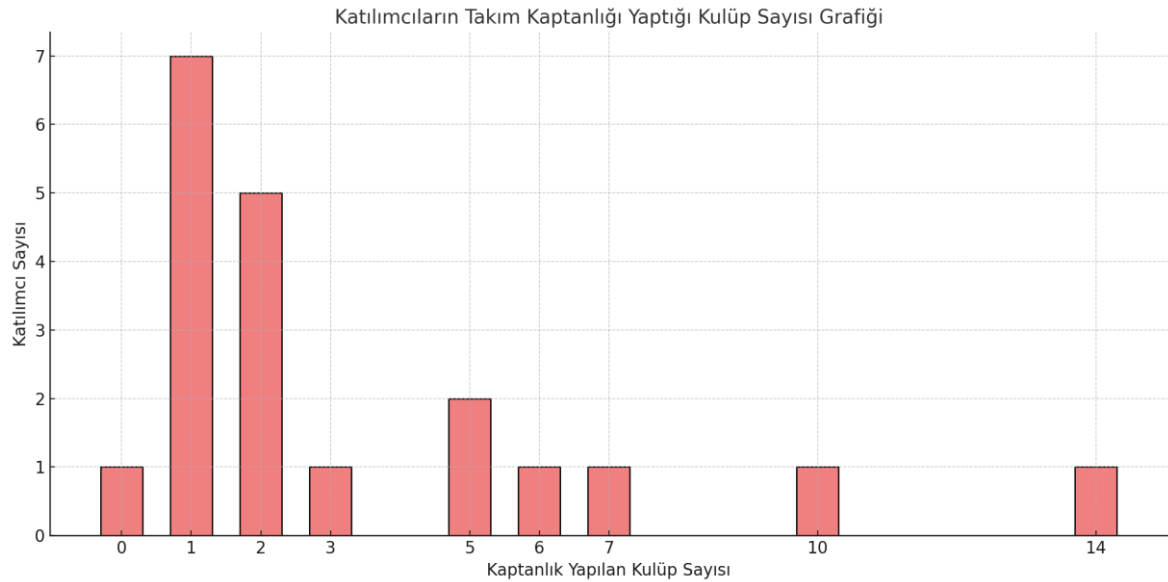
futbol oynayan bireyler, yeni profesyonel fırsatlarla karşılaşabilir. Bu süreçte kurulan bağlantılar, futbolun ötesinde iş veya toplumsal projelere kapı açabilir.

Sürekli şehir değiştiren futbolcular, bazı ilişkilerini yeterince derinleştiremeyebilir. Bu, sosyal sermayenin sürdürülebilirliğini sınırlayabilir. Yeni bir şehirde sosyal çevreye uyum sağlamak zaman alabilir ve bazı bireyler bu süreci zorlayıcı bulabilir.

Farklı şehirlerde futbol oynamak, sosyal sermaye üzerinde güçlü ve genellikle olumlu bir etkiye sahiptir. Bireylerin daha geniş, çeşitli ve derin sosyal bağlantılar kurmasına olanak tanır. Bununla birlikte, bu bağların sürdürülebilirliği ve derinliği, bireyin sosyal becerilerine, uyum yeteneğine ve çevresiyle etkileşim kurma şekline bağlıdır. Bu süreç iyi yönetildiğinde, futbolcuların sosyal sermayesini önemli ölçüde artırabilir.

4.1.17. Araştırma Sorusu-17

“Amatör futbolcuların oynadıkları kulüplerde takım kaptanlığı yapmaları sosyal sermayelerine nasıl bir etki etmiştir?”

Şekil 4.17: Katılımcıların takım kaptanlığı yaptığı kulüp sayısı

Araştırma grubunda daha önce hiç takım kaptanlığı yapmamış 1 amatör futbolcu bulunmaktadır. Katılımcılardan 7 tanesi en az 1 kulüpte takım kaptanlığı yapmıştır.

Futbolda takım kaptanlığı yapmak sosyal sermaye üzerinde çok etkili bir role sahiptir. Kaptanlık, yalnızca bir spor pozisyonu değil, aynı zamanda sosyal liderlik ve topluluk içinde güven inşa eden bir sorumluluktur. Takım kaptanlığı yapmak, sosyal sermayeyi artıran birçok faktörü içerir.

Takım kaptanları, takım arkadaşlarını bir arada tutmak, onları motive etmek ve saha içinde düzeni sağlamak gibi liderlik becerileri sergiler. Bu, kaptanın hem takım içinde hem de dışında saygı kazanmasını sağlar. Takım kaptanları, takım arkadaşlarının ve antrenörlerin güvenini kazanarak sosyal sermayelerini artırır. Güven, sosyal sermayenin temel bileşenlerinden biridir.

Kaptanlık, takım arkadaşları, antrenörler, yöneticiler ve hakemler gibi birçok paydaşla etkili iletişim kurmayı gerektirir. Bu süreç, kaptanın sosyal ağını genişletmesine ve derinleştirmesine olanak tanır. Takım içinde köprü görevi gören kaptan, farklı bireyler arasındaki ilişkilerin güçlenmesine yardımcı olur. Takım kaptanlığı, takım içinde prestijli bir pozisyonudur. Bu rol, kaptanın sosyal çevresinde tanınırlığını ve saygınlığını artırır. Başarılı bir kaptan, sadece takım arkadaşları değil, taraftarlar ve spor topluluğu tarafından da örnek bir figür olarak kabul edilir.

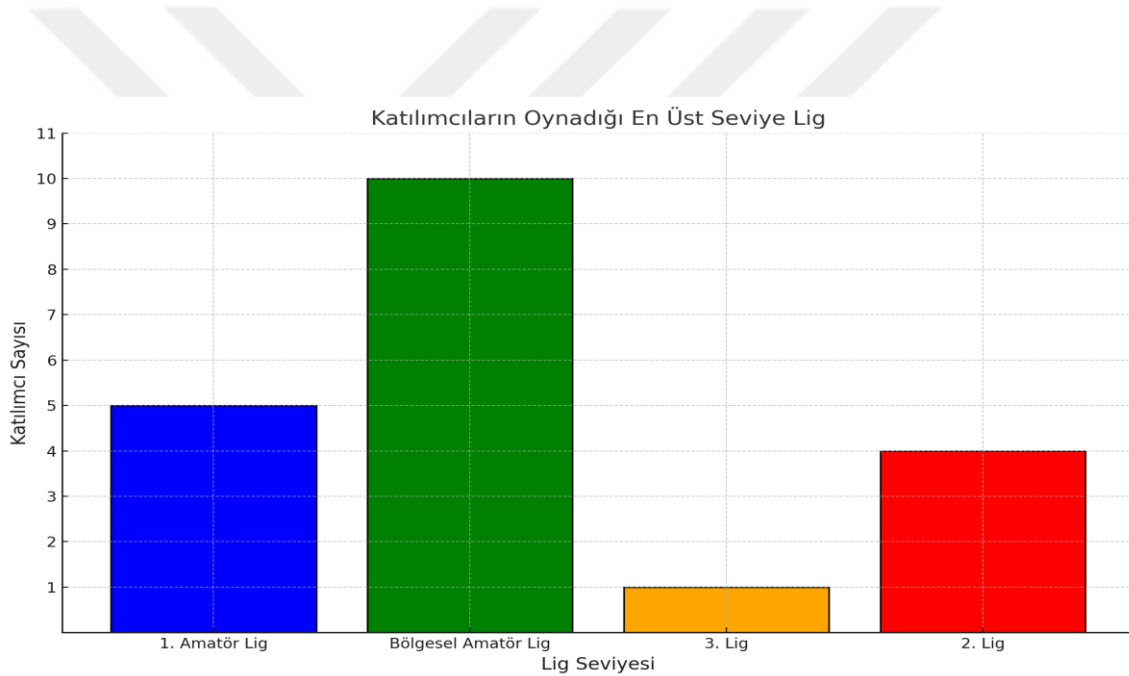
Kaptanlar, takım içinde veya dışındaki sorunları çözme ve çatışmaları yönetme sorumluluğunu taşır. Bu süreç, kaptanın sosyal sermaye açısından önemli bir yetkinlik olan iş birliği becerisini geliştirmesine olanak tanır.

Sorunları çözme yeteneği, kaptanın çevresiyle olan bağlarını daha da güçlendirebilir. Kaptanlar, takım arkadaşlarına ilham vererek onları motive eder ve bir hedef doğrultusunda yönlendirebilir. Bu, kaptanın hem bireysel hem de kolektif düzeyde sosyal sermayesini artırır. Kaptanlar genellikle genç oyuncular için bir rol model olur, bu da onların liderliklerinin etkisini daha geniş bir alana yayar. Takım kaptanları, farklı takımlarla oynanan maçlar, turnuvalar ve organizasyonlar aracılığıyla geniş bir sosyal ve profesyonel ağ geliştirebilir. Bu ağlar, kaptanın futbol kariyerinin ötesinde de sosyal sermaye açısından değerli olabilir. Kaptanlık, yüksek bir sorumluluk seviyesi gerektirir. Bu rol, baskı ve stres yaratabilir, bu da bazı durumlarda ilişkilerde zorluklara yol açabilir. Takım içindeki çatışmaların kötü yönetilmesi, kaptanın sosyal sermayesine zarar verebilir.

Futbolda takım kaptanlığı yapmak, sosyal sermaye açısından oldukça etkili bir rol oynar. Kaptanlık, güven inşa etmek, liderlik becerileri geliştirmek, prestij kazanmak ve geniş bir sosyal ağ oluşturmak için güçlü bir platform sunar. Ancak bu etki, kaptanın liderlik yaklaşımına, takım içindeki iletişim becerilerine ve sorunları yönetme yeteneğine bağlıdır. Başarılı bir kaptanlık, sosyal sermayeyi sadece spor kariyerinde değil, hayatın diğer alanlarında da artırabilir.

4.1.18. Araştırma Sorusu-18

“Amatör futbolcuların futbol oynadıkları lig seviyesi onların sosyal sermayelerini etkiler mi?”

Şekil 4.18: Katılımcıların oynadığı en üst seviye lig

Katılımcıların 4'ünün oynadığı en üst seviye lig 2. ligdir. Araştırma grubunun yarısının daha önce oynadığı en üst seviye lig ise bölgesel amatör ligdir.

Futbol oynanan ligin seviyesi, bireyin sosyal sermayesi üzerinde farklı şekillerde etkiler yaratabilir. Yüksek seviye liglerde futbol oynamak ve amatör liglerde futbol oynamak, sosyal sermaye açısından avantajlar ve farklı dinamikler sunar. Yüksek seviye liglerde futbol oynamak, oyuncuya prestij ve geniş çaplı tanınırlık kazandırır. Bu, oyuncunun

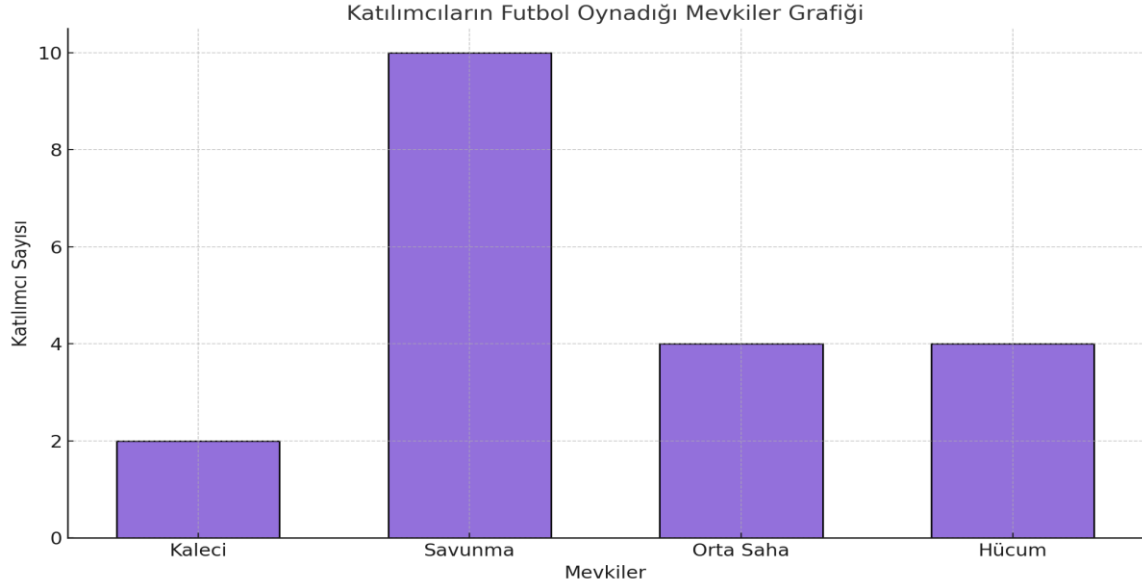
sosyal çevresinde saygın bir figür olarak algılanmasını sağlar. Bu tür bir tanınırlık, geniş bir sosyal ağ oluşturmanın yanı sıra toplumsal statüyü artırır. Yüksek seviye liglerde futbol oynamak, bireyin uluslararası oyuncular, antrenörler, yöneticiler ve sponsorlar gibi profesyonel bağlantılar kurmasına olanak tanır. Bu ağlar, oyuncunun sosyal sermayesini hem spor kariyeri sırasında hem de sonrasında artırır. Yüksek seviye liglerde oynayan futbolcular genellikle daha fazla ekonomik güce sahiptir. Bu, oyuncunun sosyal projelere katkıda bulunarak sosyal sermayesini artırmasını sağlar. Ekonomik olanaklar, daha geniş sosyal sorumluluk projelerine dâhil olmayı kolaylaştırır. Yüksek liglerde oynayan oyuncular, büyük taraftar gruplarına hitap eder. Bu, oyuncunun kitlesel bir destek ağı oluşturmasına ve toplumsal etki yaratmasına olanak tanır.

Yüksek rekabet, ilişkilerde çatışmalara yol açabilir ve bireysel sosyal sermayeyi olumsuz etkileyebilir. Tanınırlığın artması, bazı ilişkilerin yüzeysel kalmasına neden olabilir. Amatör liglerde futbol oynamak, oyuncuların yerel topluluklarla daha sıkı bağlar kurmasına olanak tanır. Bu bağlar, sosyal sermayenin topluluk düzeyinde güçlenmesine katkıda bulunur. Yerel etkinlikler, oyuncuların toplulukta güvenilir figürler olarak algılanmasını sağlar. Amatör liglerde oynayan oyuncular, daha küçük gruplarla çalıştıkları için derin ve uzun vadeli bağlar kurma eğilimindedir. Bu bağlar, sosyal sermayeyi daha nitelikli hale getirir. Kulüp arkadaşları ve antrenörlerle olan ilişkiler, daha kişisel ve dayanışmaya dayalı olabilir. Amatör ligler, farklı mesleklerden ve sosyoekonomik arka planlardan bireyleri bir araya getirir. Bu çeşitlilik, oyuncuların farklı sosyal çevrelerde bağlantılar kurmasına olanak tanır. Bu tür liglerde daha geniş bir sosyal spektrumdan kişilerle etkileşim kurma şansı bulunur.

Amatör liglerde futbol oynamak, oyuncuların yerel yardım projelerine, antrenörlük faaliyetlerine veya toplumsal etkinliklere daha fazla katılmasını sağlayabilir. Bu katkılar, bireylerin sosyal sermayesini artırır. Amatör liglerdeki oyuncular, yüksek seviye lig oyuncularına kadar geniş bir sosyal çevreye ulaşamayabilir. Ekonomik ve profesyonel olanakların sınırlı olması, sosyal sermayenin büyüme hızını kısıtlayabilir. Yüksek seviye ligler, geniş sosyal ağlar, prestij ve uluslararası tanınırlık sağlarken; ilişkiler daha yüzeysel olabilir. Amatör ligler, daha derin, samimi ve topluluk odaklı sosyal sermaye yaratma potansiyeline sahiptir.

4.1.19. Araştırma Sorusu-19

“Amatör futbolcuların oynadıkları mevki sosyal sermayelerine etki eder mi?”

Şekil 4.19: Katılımcıların futbol oynadığı mevkieer

Araştırma grubunun yarısını savunma oyuncularını oluşturmaktadır. Orta saha ve hücum oyuncularını 4'er kişiden oluşmaktayken, araştırma grubunda en az temsil edilen mevki 2 kişii ile kaleciliktir.

Futbol oynanan mevki, sosyal sermaye üzerinde dolaylı yollardan etkili olabilir. Bir futbolcunun oynadığı mevki, onun saha içindeki görevlerini, liderlik potansiyelini, takım arkadaşlarıyla olan iletişimini ve sosyal ağlarını etkiler. Bu faktörler, bireyin sosyal sermayesini şekillendiren unsurlardır. Futbolda oynanan mevki, bireyin saha içi ve dışındaki sosyal sermayesini etkiler. Liderlik gerektiren pozisyonlar güven ve iş birliği gibi sosyal sermayeyi artıran becerileri geliştirme fırsatı sunar. Forvet gibi prestijli pozisyonlar, geniş sosyal ağlar oluşturabilirken, savunma oyuncularını daha dayanışma odaklı ve derin bağlar geliştirebilir. Sonuç olarak, mevki seçimi sosyal sermaye üzerinde dolaylı bir etkide bulunur ve bu etki, bireyin pozisyonunu nasıl yönettiğine bağlıdır.

Kaleciler, oyunun arkasından tüm takımı izleyen ve yönlendiren stratejik bir pozisyonudur. Bu rol, kalecilerin saha içinde liderlik yapmasına ve takım arkadaşları

arasında güven inşa etmesine olanak tanır. Kalecilik pozisyonu yüksek baskı altında performans göstermeyi gerektirir. Bu baskı, sosyal bağları olumsuz etkileyebilir. Savunma ve orta saha oyuncular, hem takım arkadaşlarıyla hem de rakiplerle yoğun bir iletişim içindedir. Bu oyuncular, takımın stratejisini uygulamak için sürekli iş birliği yapar. Orta saha oyuncular, takımın bağlayıcıları olarak hem hücum hem de savunma arasında köprü görevi görür. Bu durum, onların saha içindeki sosyal etkileşimlerini artırır ve sosyal sermayelerini güçlendirebilir. Forvet oyuncular genellikle takımın en tanınan figürleridir. Çünkü gol atmak, izleyiciler ve taraftarlar arasında büyük bir prestij kazandırır. Forvet pozisyonundaki oyuncular, daha fazla dikkat çektikleri için geniş bir sosyal ağ oluşturma potansiyeline sahiptir. Ancak bu tür ilişkiler yüzeysel olabilir. Çok bireysel bir role odaklanan forvet oyuncular, sosyal bağlarının derinliğini kaybedebilir. Hücum oyuncular taraftarlarla ve medya ile daha fazla bağlantı kurma şansına sahiptir. Bu, sosyal sermayelerini genişletebilir ancak bağların derinliği sınırlı olabilir. Savunma oyuncular ve kaleciler daha az görünür olmalarına rağmen takım içindeki güven ve iş birliğine dayalı derin bağlar geliştirebilir. Orta saha oyuncular hem savunma hem de hücum oyuncularıyla yoğun iletişim halinde oldukları için saha içinde ve dışında geniş bir sosyal ağ kurma potansiyeline sahiptir.

Futbolda sosyal sermayeyi etkileyen “futbol oynanan mevki” ölçütü ile ilgili katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar şu şekildedir:

K16: *“Görüyorum. 2013 yılından beri Karabük'teyim. 2014'ün şubatından bu yana futboldaki insanlarla, kulüplerle, sporcularla, hakemlerle, yöneticilerle hep bir görüşmemiz oluyor. Yıllardır burada oynuyorum. Burada birçok şampiyonluk yaşadım. İli çoğu Karabüklü çocuktan daha çok temsil ettim. Sezon başı bir takım kurulacak olsa, bir ekip kurulacak olsa ya artık kaleci hocası olarak ya da kaleci olarak kesin aranan biri oluyoruz. Çünkü az sayıdaki kaleciden biriyim Karabük'te.”*

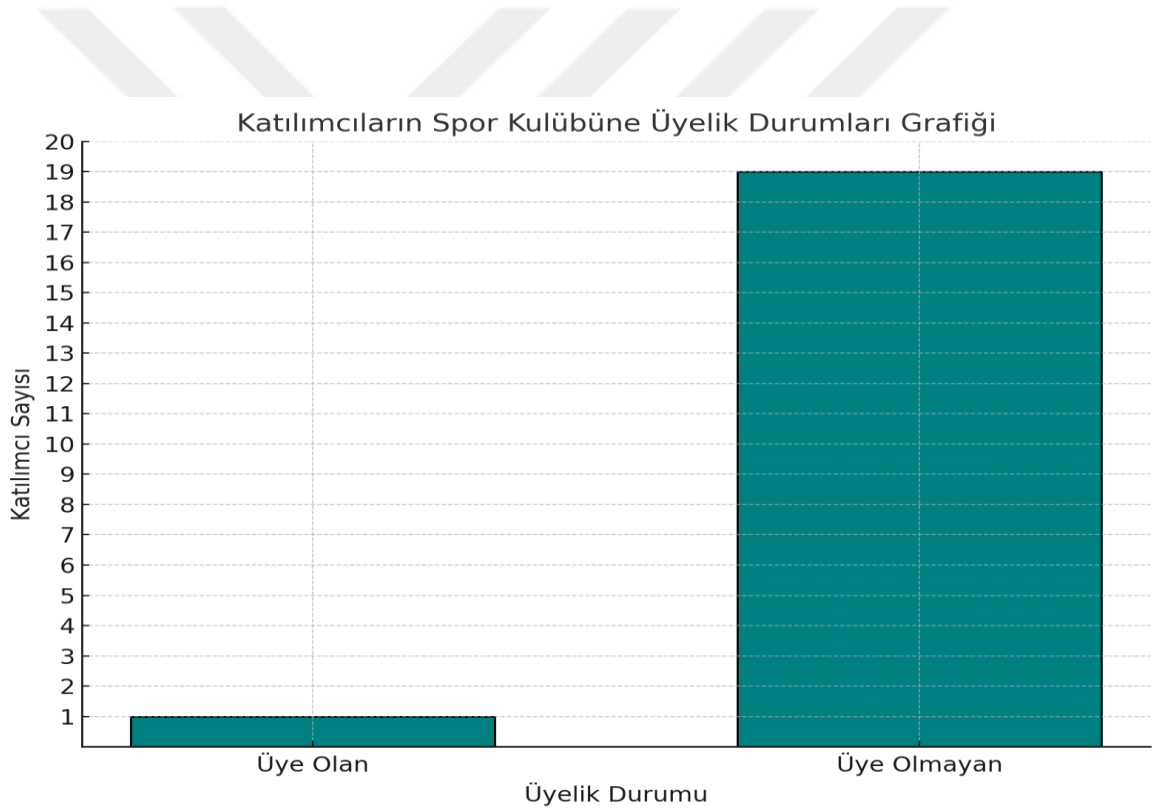
K16: *“Güngören'de büyüdü. Benim büyüdüğüm mahalle stadyumun yanındaydı. Kız erkek fark etmeksizin top oynama peşindeydik. Benim tek farkım ben kaleye geçiyordum. Ben 10 yaşındayken 15-16 yaşındaki abilerim beni kaleye alırlardı, kaleci olmamın avantajıyla birlikte. Herkes şöyle diyordu: “Futbolcu ol bizi kurtar.” Mahalle, akrabalar böyleydi. Okulda beden eğitimi öğretmenimiz herkesin hayatına dokundu. Sporun içindeki*

kötü alışkanlığı olmayan anlayabildiğim futbol seven arkadaşlarla bir çevre oluşturdum. Bu çevredeki insanların kariyer gelişimine etkisi çok az oldu.”

K15: “28 yaşındayım. 10 yıldan fazladır lisanslı oynuyorum. Karabük camiasında da az çok insanlar tanır bizi. Bu zamana kadar genellikle sol bekte oynadım. Beni Karabük futbol camiasında bir sol bek olarak bilirler.”

4.1.20. Araştırma Sorusu-20

“Amatör futbolcuların bir spor kulübüne üye olmasının sosyal sermayelerini geliştirmede etkisi var mıdır?”

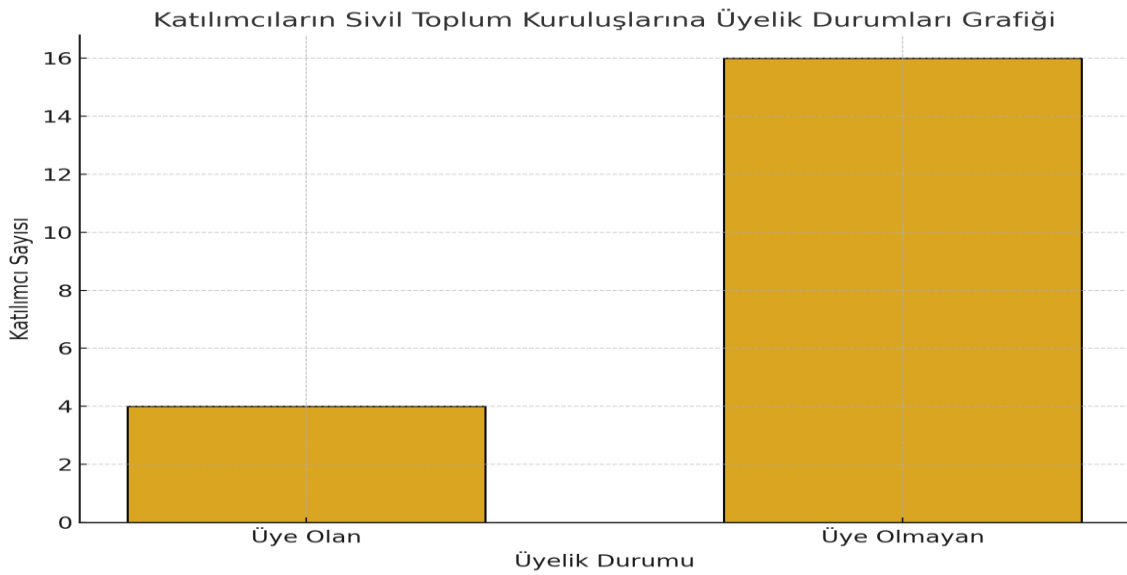
Şekil 4.20: Katılımcıların spor kulübüne üyelik durumları

Araştırma grubundaki katılımcılardan sadece 1 tanesi bir spor kulübüne üyedir. Bu durum farklı kulüplere transfer olma ihtimalleri nedeniyle katılımcıların herhangi bir kulübün genel kurulunda üyelik düzeyinde temsile ve o kulüple organik bağ kurmaya pek sıcak bakmadıklarını göstermektedir.

Bir spor kulübüne üye olmak sosyal sermaye üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Spor kulüpleri, bireylerin sosyal ağlarını genişletmesine, toplumsal bağlar kurmasına ve güvene dayalı ilişkiler geliştirmesine olanak tanır. Ayrıca, spor kulüpleri bireylere iş birliği, dayanışma ve liderlik gibi sosyal sermaye unsurlarını geliştirebilecekleri bir platform sunar. Bir spor kulübüne üye olmak, bireyin sosyal sermayesini artırmada güçlü bir araçtır. Sosyal ağların genişlemesi, toplumsal güvenin artması ve bireyin topluma daha fazla katılım göstermesi gibi olumlu etkiler yaratır. Ancak, kulüp üyeliğinin erişilebilirliği ve bireyler arası ilişkilerin kalitesi, sosyal sermayenin etkinliğini belirleyen temel faktörlerdir. Spor kulüpleri, bireylerin sosyal sermayesini geliştirmek için hem kişisel hem de toplumsal düzeyde önemli fırsatlar sunar.

4.1.21. Araştırma Sorusu-21

“Amatör futbolcuların bir sivil toplum kuruluşuna üye olması sosyal sermayelerine katkı sağlar mı?”

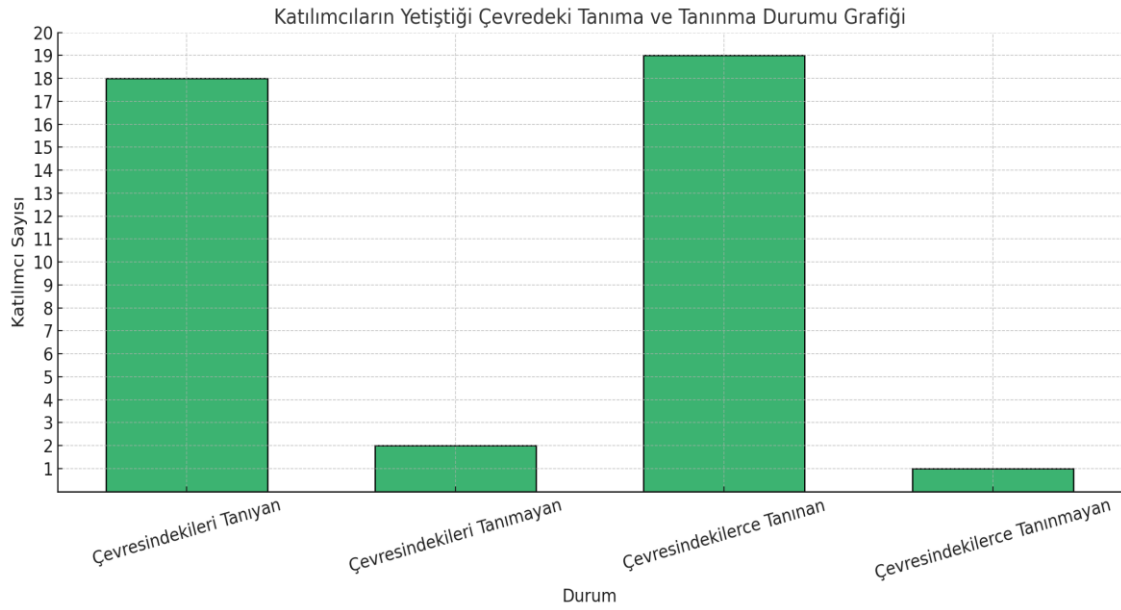
Şekil 4.21: Katılımcıların sivil toplum kuruluşlarına üye olma durumu

Katılımcılar arasında sivil toplum kuruluşlarına üye olan sadece 4 amatör futbolcu bulunmaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarına (STK) üye olmak, sosyal sermayeyi doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. STK üyeliği, bireylerin sosyal ağlarını genişletmelerine, güvene dayalı ilişkiler kurmalarına ve topluma olan katkılarını artırmalarına olanak tanır. Ayrıca, bireyin iş birliği, dayanışma ve liderlik gibi sosyal becerilerini geliştirmesi için bir platform sunar. Bir STK'ya üye olmak, bireyin sosyal sermayesini artırmada güçlü bir araçtır. STK üyeliği, sosyal ağların genişlemesine, güvenin artmasına ve bireyin toplumsal katkıda bulunmasına olanak tanır. Ancak, bu süreçte zaman ve kaynak yönetimi ile üyeler arası ilişkilerin kalitesine dikkat edilmesi gereklidir. Sonuç olarak, bir STK'ya üye olmak, bireyin hem kişisel hem de toplumsal düzeyde sosyal sermayesini artırmasına yardımcı olur.

4.1.22. Araştırma Sorusu-22

“Amatör futbolcuların çevrelerindeki insanları tanınması ve onlar tarafından tanınması sosyal sermayelerine ne yönde etki eder?”

Şekil 4.22: Katılımcıların çevrelerinde tanınma ve çevrelerini tanımaları

Katılımcıların büyük çoğunluğu yetiştirdiği çevredekileri tanımakta ve yine o çevre tarafından tanınmaktadırlar. Yaşanılan çevrede tanınmak ve çevredeki insanların bireyi tanınması sosyal sermaye üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal sermaye, bireyin sosyal ağları,

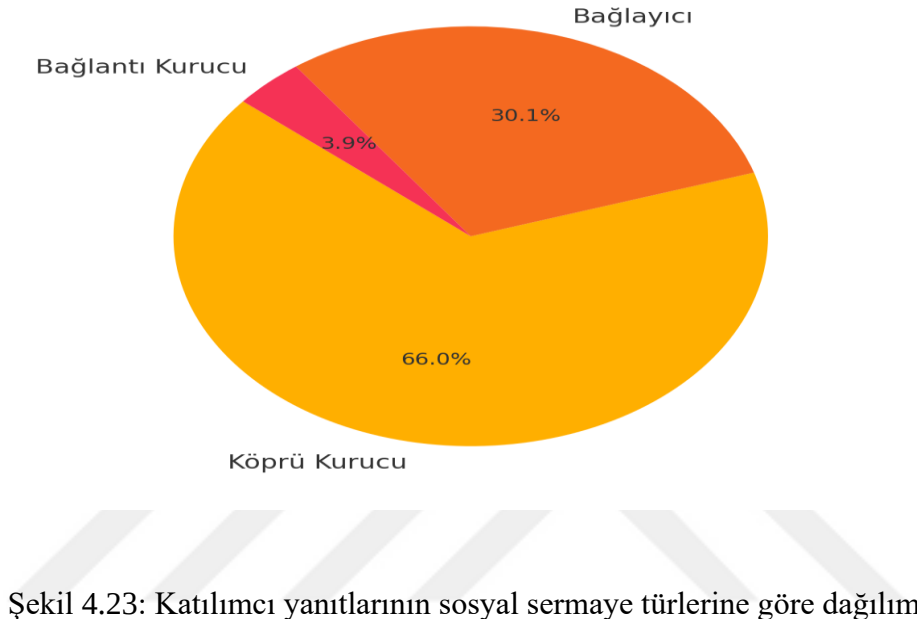
bu ağlar arasındaki güven düzeyi ve iş birliği kapasitesiyle ilişkilidir. Bir bireyin çevresinde tanınması, bu unsurların gelişimine doğrudan katkı sağlar. Tanınan bireyler, çevrelerindeki insanlarla daha fazla iletişim kurma fırsatına sahiptir. Bu durum, sosyal ağların genişlemesine ve çeşitlenmesine katkıda bulunur. Tanınmışlık, bireyin farklı topluluklara ve etkinliklere davet edilme olasılığını artırır. Çevrede tanınan bireyler, zorlu durumlarla karşılaştıklarında daha kolay destek bulabilir. Bu, sosyal sermayeyi güçlendiren bir dayanışma ağı oluşturur. Bir birey iş, eğitim veya diğer konularda çevresindeki insanlardan tavsiye veya yardım alma olasılığına sahiptir. Tanınmış bireyler, çevrelerindeki kaynaklara ve fırsatlara daha hızlı erişebilir. İş fırsatları veya toplumsal etkinliklere davet edilme olasılıkları artar.

Tanınmak, bireyde bir topluluğa ait olma duygusunu güçlendirir. Aidiyet hissi, bireyin toplumsal bağlarını daha güçlü ve sürdürülebilir hale getirir. Dayanışma, bireyin çevresinde sosyal destek ağları oluşturmasını kolaylaştırır. Çevrede tanınan bireyler, aşırı görünürlük nedeniyle bazı durumlarda özel yaşamlarını korumakta zorlanabilir. Bu durum, bazı ilişkilerde gerilim yaratabilir. Aşırı tanınırlık, bireyin sosyal sermayesini derinleştirmek yerine yüzeysel bağlantılar oluşturmasına neden olabilir. Tanınmanın her zaman olumlu bir etki yaratmadığı durumlar da vardır. Birey çevresinde olumsuz bir şekilde tanınıyorsa, bu durum sosyal sermayesini olumsuz etkileyebilir. Yaşanılan çevrede tanınmak ve çevredeki insanların bireyi tanıması, sosyal sermayeyi etkileyen önemli bir faktördür. Tanınırlık, bireyin sosyal ağlarını genişletmesine, toplumsal güven kazanmasına ve topluma olan katkısını artırmasına olanak tanır. Ancak, bu durumun sosyal sermaye üzerindeki olumlu etkileri, bireyin ilişkilerini nasıl yönettiğine ve çevresiyle kurduğu bağların kalitesine bağlıdır.

4.1.23. Araştırma Sorusu-23

“Amatör futbolcuların edindikleri sosyal sermaye, daha çok hangi sosyal sermaye türü vasıtasıyla oluşmuştur?”

Katılımcı Yanıtlarının Sosyal Sermaye Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 4.23: Katılımcı yanıtlarının sosyal sermaye türlerine göre dağılımı

Görüşme sorularına verilen katılımcı yanıtları arasında köprü kurucu sosyal sermaye türüne yönelik 68 yanıt alınmış, bağlayıcı sosyal sermaye türünü destekleyen 31 yanıt bulunurken, bağlantı kurucu sosyal sermaye ile ilgili 4 yanıt ulaşılabilmektedir.

Katılımcıların verdikleri yanıtlar, sosyal sermayenin iki temel türüne yoğunlaşmaktadır: bağlayıcı sosyal sermaye ve köprü kurucu sosyal sermaye. Bu boyutlar, bireylerin futbol ile tanışmasında farklı sosyal ağların nasıl etkin olduğunu ortaya koymaktadır. Bağlayıcı sosyal sermaye, bireylerin futbola ilk adımları atmaları için gerekli olan güvenli ortamı ve desteği sağlarken, köprü kurucu sosyal sermaye, bireylerin daha geniş sosyal ağlarla etkileşime geçmesini ve profesyonel futbol dünyasına adım atmalarını mümkün kılmıştır. Bu bağlamda, sosyal sermayenin bireylerin hayatında hem kişisel gelişimlerine hem de kariyer planlarına yön vermede ne denli önemli bir unsur olduğu bir kez daha gözler önüne serilmektedir.

1-Köprü Kurucu Sosyal Sermaye Türüne Ait Bulgular:

Sosyal sermaye türlerine göre sınıflandırılan yanıtların %66'sı futbolun köprü kurucu sosyal sermaye türünün etkisi ile sosyal sermaye üretimi gerçekleştirdiğini göstermektedir. Bu oldukça büyük bir orandır. Katılımcılar mahallede ya da okulda oynadıkları bir oyundan spor kulüplerinin lisanslı futbolcuları haline gelmelerine, bir spor kulübünden bir başka spor kulübüne transfer olmalarına, bir spor dalından futbola, futboldan bir başka spor dalına yönelmelerine, eğitim ve meslek hayatlarını şekillendirmelerine, istihdam edilmelerine, maddi ve manevi kazançlar elde etmelerine, bundukları camiada tanınmalarına, saygı görmelerine, farklı yerlerden ve değişik statülerden arkadaşlar edinmelerine, iş kurmalarına ve her anlamda kendilerine yeni ufukların açılmasına futbolun köprü kurucu sosyal sermayesinin etki ettiğini ifade etmişlerdir.

K3: “...Sonra beden eğitimi öğretmeni bizi okul takımına seçti. Okul takımında oynarken ben ilk lisansımı 5000 Evlerspor’da çıkarttım. İşte rahmetli Metin Hoca’mız görmüş. Bir gün beni aradı, telefon çaldı. “Bizde oynar mısın?” dedi. Altyapıda o şekilde başladık. 5000 Evler’de ilk lisansımı çıkarttım. Şu zamana kadar geldik. Halen daha devam ediyorum.”

K4: “Futbolla ortaokulda beden eğitimi öğretmenim vesilesiyle tanıştım. Oradan okul takımı, oradan spor lisesi, sonra BESYO derken buralara kadar geldik diyelim.”

K5: “Futbolla 10 yaşında ortaokul 1’de arkadaşlarla futbol takımı kurmuştuk kendi aramızda. Orada futbol oynamaya başladım arkadaşlarla beraber. Ondan sonra Karabükspor altyapısından bir tane hocamız –A. Hoca- adını da hatırlıyorum. Çünkü beni futbola ilk başlatan hocam oydu. Kendisi bir gün okullar arası maçta beni izledi. Beni Karabükspor altyapısında davet etti. O sayede de ben Karabükspor altyapısına girdim ve futbola A. Hoca’nın sayesinde başlamış oldum.”

K7: “Küçükken yaşadığım mahallede ağabeylerimiz sayesinde. Onlar sayesinde, katkıları çok oldu. Onlar sayesinde Karabükspor’a geçtim. Futbolla öyle tanıştım.”

K8: “2001 yılında mahalle futbolu. Sitemizin önünde, asfalt yolda top oynarken bir gün

mahalle arasında maç yapıyoruz. Safranbolu Belediyespor kulübü var o zaman. Mahalleden bir arkadaşım, sınıf arkadaşım aynı zamanda bu takımda oynuyor. Benim takımla ilgili bir bilgim yok. Dedi ki: “Burada oynama, ben seni bir yere götüreceğim. Maçtan çık hemen gidiyoruz. Hocayla tanıştıracacağım seni. Bizim aramıza katıl sen de.” Tabii biz heyecanlıyız. Hatta ilk oradayken o defans oyuncusuydu. Ben forvettim o zaman. “Ben seni rahat bırakacağım. Kendini hocaya göster.” dedi. Hikâyemiz aslında orada başladı. 2001 yılında. Biz orada ilk adımımızı Safranbolu Belediyespor’la birlikte toprak sahada attık futbola.”

K9: “Futbolla ortaokul yıllarında tanıştım. Voleybol takımında oynuyordum o zamanlar. Voleybol hocam S. Hoca beni futbolda daha ilerleyebileceğim için Karabük Belediyespor’a gönderdi. O zamanın hocaları Şükrü Hoca ve Mustafa Hoca seçmeler yapmıştı. 30-40 kişi arasından seçilmiştim o zamanlar. Futbolla öyle bir tanışmam oldu ve bu tanışma sonrasında da kopamayacağım bir bağ haline geldi futbol benim için.”

K11: “Benim zamanımdaki herkes mahallede top oynayarak başladı futbola. Babam yeteneğimi gördü, elimden tutup Karabükspor’un altyapısına gönderdi. Bu şekilde başlamış oldu. Yaz okuluyla başladı. 2001 yılıydı. 2001 yılından 2009 yılına kadar Karabükspor’da top oynadım.”

K12: “Futbolla babam sayesinde tanıştım. Babam eskiden Karabükspor’da kaleciydi. Ben de onun anılarını dinlerken Karabükspor’a yazılmaya karar verdim. Yaz okuluna başladım. O zamanlar yetenek grubu diye bir grup açmışlardı. Bu gruba da 25 kişi seçeceklerdi. Ben de o 25 kişinin içindeydım ve Karabükspor altyapısına girmiş oldum. Bu sayede kariyerim başladı.”

K16: “Futbola her çocuk gibi sokakta başladık. Ailede de babam futbolu çok izlerdi. 5-6 yaşlarımda futbolla tanıştık. 7-8 yaşlarımda da okulda çok oynadık çünkü okul takımı diye bir kavramdan bahsediliyordu ve ağabeylerimiz okul takımıyla maçlara gidiyorlardı. Onları izliyorduk ve evimin karşısında bir stadyum vardı. Her hafta sonu ben gider orada maçları izlerdim. 2007 yılına doğru geldiğimizde de okuldaki beden eğitimi öğretmenimiz kendisi sağ olsun bizi spora kattı. Önce okul takımı seçmesinde 4. sınıfta beni okul takımına aldı iyi olduğumu düşünerek. Daha sonra da kendisinin görev aldığı bir amatör

futbol kulübünde lisansımızı çıkartarak futbola ilk adımı atmamızı sağladı.”

K2: “En büyük etkisi şu andaki gençlerin en büyük sıkıntısı olan sosyallik açısından. Yeni arkadaşlar, yeni insanlarla tanışmak açısından çok büyük avantajı oldu. Kendim açısından da futbolla tanışmam diğer spor branşlarına da yönelmemde etkili oldu. Yani ben aynı zamanda futbol oynarken voleybol da oynadım. Hentbol da oynadım. Futbola başlamama beraber birçok branşla futbolun sayesinde tanıştım. Olumsuz etkisi ne olabilir? Sakatlık gibi etkileri olabiliyor futbolun yani. Oynarken güzel ama hafif sakatlandığın zaman olumsuz etkiliyor hayatımızı. Bazen sakatlıklar kalıcı olabiliyor.”

K3: “Futbolun olumlu etkileri şu şekilde oldu: Bir takımda oynamaya başladım. Kimseyi tanımıyorum. O takımı sonradan tanımaya başladım. Bir sezon orada oynadım diyelim. 2. sezon başka bir yere gittiğimde başka insanları da tanıdım. Bu şekilde futbolda çok çevrem oldu. Mesela atıyorum 5000 Evler’in hocası gitti diğer sezonda başka bir takımla anlaştı. Beni biliyor. Beni kendi takımına dahil ettirmek istiyor falan bunlar hani futbolda olumlu olan şeyler.”

K9: “Şu anda mesela Karabük’te ya da çevre illerde oynadığımız futbolcu arkadaşlarımız, aileleri dahil görüşebiliyorsak bu futbolun sayesinde oldu benim için.”

K10: “Bir meslek icra etmekteyiz. Bir üniversite okuduk. Bunu hep futbol sayesinde yaptık. Futbola verdiğimiz emekler sonucunda aldığımız başarılarla bir üniversite kazandık. Olumlu olarak, sosyal çevremiz, arkadaşlıklarımız, bağlarımız, maddi kazançlar diyebiliriz. Olumsuz olarak baktığımızda da futbol bizim hep odak noktamızdaydı. Futbol olmazsa biz olmayız diye düşündük. Ben lisede lise hayatımı futbol nedeniyle açığa aldım. Açık liseye gittim. Buradan sonrası aslında benim için bir olumsuzlukla devam etti. Çünkü bel bağladığımız futbolda istediğimiz yerlere hemen gelemedik. Birileri engel oldu veya biz başarısız olduk. Bu yüzden eğitim hayatıma ara vermek zorunda kaldım. Sonrasında baktık ki bu böyle olmayacak. Eğitim hayatımıza geri dönüp dışarıdan liseyi bitirip yüksek lisans mezuniyetine kadar ulaştık. Olumsuz olarak da bu durumumu söyleyebilirim.”

K11: “Futbol, hayatıma her zaman olumlu etkide bulundu. Aslında futbol benim hayatım diyebilirim. Şu anki konumuma futbol sayesinde eriştim. Spora futbolla başladım. Daha

sonra futbolcu olamayacağımı anladığım anda beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verdim. Beden eğitimi öğretmeni oldum. Hayatımı beden eğitimi öğretmeni olarak idame ettiriyorum. Olumsuz bir etkisini görmedim. Ufak tefek sakatlıklar yaşadım. Büyük sakatlıklar da yaşadım ama hiçbirini olumsuz olarak değerlendirmedim. Eşim de beden eğitimi öğretmeni. Bundan önce futbolda çok sakatlandığım için çok sıcak bakmıyordu. Sonuçta bir mesleğim var elimde. O mesleğim üzerinden devam etmemi istiyordu ama onu da yavaş yavaş ikna ettim. ”

K16: “Yaklaşık 11 yaşından beri lisanslı futbol oynayan biri olarak 29 yaşımdayım. Şu an üniversite mezunuysam, BESYO mezunuysam futbola başlamam buna sebeptir. Tabii ki biz direkt olarak küçükken buna futbol olarak bakıyorduk ama büyüdükçe BESYO’yu okudukça daha sonra antrenör, öğretmen oldukça bunun artık spor kısmında da bizim hayatımızı çok etkilediğini düşünüyorum. Beni hem ailemin yetiştirme tarzı hem kendi seçimlerimi doğru tercih etmem ve sporun içinde olmam kötü alışkanlıklardan uzaklaştırdı. Futbol oynadık, sporun içinde olduk. Oranın sert ve gerekli disiplini aldık. Bunlarla beraber şu an bulunduğum mesleği yapmama sebep oldu. Antrenörlük yapıyorum. Kaleci antrenörlüğü yapıyorum. Şu an bir süper lig kulübünde scout olarak görev alıyorum. Bunların hepsi bir beden eğitimi öğretmenin beni futbola başlatmasıyla oldu.”

K17: “Olumlu yönleri, sosyal açıdan fazlasıyla gelişmeme sebep oldu. Bundan maddi olarak kazanç da elde etmeme vesile oldu.”

K18: “Futbolun sayesinde çok çevremiz oldu. Birçok kulüple tanıştık, birçok şehir gezdik. Birçok ile ilçelere gittik maç oynamak için. Şu anda 41 yaşımdayım. Oradaki tanıdığımız insanlarla halen daha görüşüyoruz. Yani insanların bir işi olduğu zaman, bizim ya da karşı tarafın fark etmiyor. Halledebiliyoruz. Bunlar hep olumlu şeyler.”

K1: “Yaklaşık bir sekiz-dokuz senedir aktif olarak oynadığım için artık hayatımı ona göre, futbola göre yönlendirdiğimden hayatımın bir merkezi oldu. O yüzden de futbolu hayatımın merkezi olarak konumlandırımdım. Gelecekte de bunu meslek olarak, tek meslek olarak yapmak istiyorum.”

K3: “Futbol benim hayatımda değişmez, birinci parça. Allah nasip ederse oynayabildiğim

kadar da oynamayı düşünüyorum. Benim için hani paradan ziyade zevk futbol. Küçükluğümünden beri oynarım oynayabildiğim kadar da. Elimden ne geliyorsa. Belki kendimi geliştirmek amaçlı, belki bölgesel amatör lig olur, 3. lig olur mu bilmiyorum ama kendimi geliştirdiğim sürece olmasını diliyorum. Hiçbir zaman da bitmez futbol benim için. Hocalık aklımda var. Oynamadığım dönemlerde hocalık aklımda var. Çünkü her sporcunun aklında vardır bu şekilde. Şu an lisans çıkartmayı da düşünüyorum, futbol hocalığı lisansı. Oynamadım, hocalık olmadı diyelim. Futbolu gene de takip ederim.”

K4: “Şu an için tamamen futbola odaklıyım. Birkaç sene oynarım diye düşünüyorum. Hatta 5-6 sene olabilir. Ondan sonrasında antrenörlük olabilir. O şekilde düşünüyorum.”

K5: “Şu an yaşı 44. Hala futbol oynamaya devam ediyorum. Tabii ki ileride bir kulüpte hocalık yapmak isterim. Ama önceliğim vücudumun gittiği yere kadar futbolu oynamak istiyorum. Çünkü futbolu çok seviyorum, oynamayı çok seviyorum. Oynarken çok zevk alıyorum. Belki ileride dediğim gibi hoca olmayı düşünüyorum.”

K6: “Gelecek planımda evet, sonuçta gençliğimi adadım ben bu işe. Emek verdim. Yani illaki ileriki yıllarda emeklilikten sonra da futbol hayatımın bir yerinde olur diye düşünüyorum. Antrenör olarak olabilir. Takım çalıştırma hayalim tabii ki de var. Zaman gösterecek, bakalım.”

K8: “İki üniversite bitirdim. Futbolla alakalı bölümler değildi. Sevmediğim bir işti. Bir süre o işleri yaptım. Dört sene önce Kastamonu Üniversitesi antrenörlük bölümünü kazandım. Çünkü 22 senelik futbol birikimim karşılığında gelecek zamanlarda bir antrenörlük yapmayı düşünüyorum ama tam anlamıyla kendimi hazır hissettikten sonra.”

K9: “Yaşımız artık 35 oldu. Yavaş yavaş yaşımızın ilerlediğini düşünüyoruz zaten. He Karabük amatöründe belki 1-2 sene daha futbol oynayarak devam edebilirim ama daha sonra C lisansım olduğu için bir yerden antrenörlük olarak öğrendiklerimizi gelecek nesillere, gençlere, çocuklara aktarmak istiyorum. Kendi yaptığım hataları onların yapmamasını isteyerek onların daha iyi yerlere gelmesini istiyorum.”

K11: “Artık 34 yaşımdayım. Futbolun son dönemlerini yaşıyorum. Hala aktif oynuyorum.

TFF C Grassroots antrenörlük belgesine sahibim. Belki teklif gelirse antrenör olarak devam edebilirim. Onun haricinde zaten beden eğitimi öğretmeniym.

K12: “Gelecek planımda tabii ki önce üst liglere gitmek var. Sonrasında, beden eğitimi öğretmenliği okuyorum. Beden eğitimi öğretmenliği olur ya da altyapılarda küçük çocuklara futbol öğretmek olur. Böyle düşünüyorum.”

K15: “Futbolda amatörüz. Profesyonel olmak tabii herkesin hayalidir. Yine olmayacak bir şey değil, Allah’tan umut kesilmez. İleride mesela bir durum olur, mahallemde bir takım kurulur. Benden yardım istenir. Bir hocalık, antrenörlük, kaptanlık olur elimden ne geliyorsa yaparım.”

K16: “Spor yöneticiliği mezunuyum. Futbol antrenörlüğü yapıyorum. Scout olarak görev alıyorum Hatayspor’da, süper ligde. Şu anki konum olarak, hayatımın tam merkezinde futbol var, spor var. Bu konuda daha fazla gelişmek, daha fazla çalışmak, daha fazla başarı ve maddi kaygıları ortadan kaldıracak bir gelecek inşa etmek üzere konumlandırıyorum futbolu.”

K17: “39 yaşında hala aktif futbol oynayan birisi olarak futbolculuk belki maksimum 1-2 sene daha ondan sonra düzgün şartlar olursa antrenörlük yapmak istiyorum ama nasıl ilerler bilmiyorum.”

K19: “Okuduğum bölüm spor yöneticiliği. Seneye umarım mezun olacağım. Buradan yüksek lisansla beraber futbolda bir antrenörlük olur, bir beden eğitimi öğretmenliği olur futbolla ilgili devam etmek istiyorum.”

K8: “Safranbolu 3-4 bölgeye ayrılmıştı. Eski Çarşı, Kıranköy mevki, Bağlar bölümü, Emek dediğimiz kısımlar var. Bağlar dediğimiz kısım biraz dezavantajlı oluyor. Merkezdeki çocuğun imkânlarıyla bizim imkanlarımız bir olmuyordu aslında bir noktada. Çünkü oradaki çocuklar halı sahaya, stadyuma daha yakın oluyorlardı. Ondan sonra Barış Mahalle’sine taşındık. Safranbolu Belediyespor’a başlamama o mahalledeki sınıf arkadaşım vesile oldu. O mahalleye sonradan geldik. O mahallenin seni tanıması lazım. O mahallede kendini sevdirmen lazım. Oradan bir arkadaşın senin elinden tutuyor. Seni

futbol piyasasıyla tanıştırıyor. Safranbolu'nun farklı yerlerinden arkadaşlar ediniyorsun. Aynı formayı giyiyorsun. Mücadele ediyorsun. Belki o dönemler az oynuyorsun ama o heyecanla çalışmana devam ediyorsun.”

K5: “Ben başımdan geçen bir şeyi söyleyeyim mesela. Ben Karabük Belediyespor'da oynarken şampiyonluk yaşadık, grup maçlarına gideceğimiz zaman Karabük Belediyespor yönetimi gruplara gideceğimiz için Karabükspor'dan hocaların bize bir sistem göstermesini istemişti. O zaman da rahmetli E. Hoca bizim antrenmanımıza gelip bizi 2 hafta boyunca, gruplara gidene kadar çalıştırmıştı. Bir de bizlere Karabük Belediyesi olarak antrenmanlara gidip gelişiminde ulaşım katkısı sağladı.”

K5: “Ben küçük yaşta Karabükspor altyapısına girdiğimde dediğim gibi A. Hoca, A. Hoca beni çok beğeniyordu. Bir gün ailelerle toplantı yapmıştı. Orada babam o toplantıya katıldığında babama “Bu işten ekmek yer.” dediğinde babamın futbola bakış açısı çok daha farklı oldu. Beni de en çok destekleyen babam oldu bu konuda sağ olsun. Antrenmanlara rahatlıkla gidebiliyordum. Hocamın bu sözü ailemin bana destek olmasını sağladı.”

K8: “Futbol sayesinde ben 10 senedir bir kurumda çalışıyorum, Safranbolu Belediyesinde. Muhasebe-işletme mezunuyum. Safranbolu Belediyespor'da oynarken işimle alakalı bir pozisyonda belediyede açık oldu. Bununla ilgili bir iş teklifi geldi ve ben işe girdim, hala işimde devam ediyorum. Safranbolu Belediyespor belediyenin takımı. Halka mal olmuş bir takım. Belediye ulaşım, malzeme desteğiyle bir noktada destekliyordu. Gençlik Spor'un faydalarını da tabii ki gördük. Kulübümüze bir bina tahsis etmişti o bina mesela benim aslında akşamları gidip hayaller kurduğum, kitap okuduğum, hayaller kurduğum bir alandı aslında.”

K18: “Sakatlığımdan sonra başladık tekrar. Safranbolu Belediyespor kariyeri başladı. 4-5 sene üst üste oynadım orada. O dönem içinde belediye bünyesinde benim için bir işçi kontenjanı açılabilir mi diye düşünürken belediyeden iş teklifi sunulmuştu bana. Ben de inşaat teknikerliği okuyorum diye park ve bahçelerden gelen iş teklifini biraz egoistlik yaparak reddetmiştim. Yaptığım hatalardan biridir bu. Kurum takımı olarak bana böyle bir artısı vardı. Onu elimin tersiyle ittim diyebilirim.”

K8: “Ailemiz, babamız kendi imkânlarından dershaneye bir miktar para yatırıyor. Biz futbola gidiyoruz. Dershane paralarını biz hiç ediyoruz aslında. Çünkü çalışmıyoruz. Açık ve net bir şekilde söyleyeyim. Gidiyoruz ama bir noktada bize belli bir yere kadar faydalı oluyor. Çünkü kafamız hep futbolda. Ondan ailemin bakış açısı biraz sıcak değildi. Şu anda da gelmiş olduğum noktada sonuç olarak olduğum çevrenin futbola bağlı olduğunu hepsi biliyor tabii ki. Çünkü geniş çevreler edindik futbol sayesinde.”

K2: “Okuldayken sınıf maçlarımız çok olurdu bizim. Sınıflar arası, ucunda bir şey yok ama farklı sınıflar olduğu için hep yenme, bir mücadele etme hırsları vardı. Onların da yani nasıl etkisi olmuştur? İleride BESYO, beden eğitimi öğretmenliği okumamda falan bence çok etkili olmuştur. Bir de mesela bulunduğum çevrede eğitim şartı anlamında eğitim seviyesi düşük bir mahallede büyüdüm. O çevrede hani spora bakış biraz daha geçim şartlarından dolayı olumsuz olduğu için daha zor şartlarda spor yapabiliyorlar ama başka mahallelerdeki çocuklara göre daha çok sokakta büyüdükleri için, ilk karşılaştıkları şey bir erkek için en azından futbol oynamak olduğu için futbolda bir avantaj olabiliyor bu durum. O şekilde katkısı olmuştur kariyerime yetiştiğim çevrenin.”

K2: “Futbol çok fazla etki etti. Mahalleden başladık. Yaşımız da ilerledi. Kulüple tanıştık. Mahallede oynamış olsaydım sadece mahalle arkadaşlarımı tanıyor olacaktım. Kulüple tanıştığım Karabük’ün farklı çevresinden gelen birçok arkadaşlarım oldu. Onlarla tanışma fırsatı buldum. Yeni hocalarla tanışma fırsatı buldum. Şehir dışından gelen hocalarla çalışma fırsatı buldum. Onun haricinde tanıştığım arkadaşlarımın arkadaşlarıyla tanışma fırsatım oldu. Yani bu şekilde futbolun çok katkısı oldu benim için.”

K3: “Bir kulüpte başladım. Orada arkadaşlık edindim. Sonra farklı bir kulübe geçtiğimde yeni arkadaşlıklar edindiğimde bayağı bir çevrem oldu. İlk kulübüm 5000 Evler. Şu an Yortanspor’da oynuyorum. Futbolda şu anda 16-17 tane takım var Karabük’te. Çoğunu tanırım. Hepsiyle belki oynamamış olabilirim ama yarısıyla beraber oynamışımdır. Hocaları beni tanır, ben de onları tanırım. Futbol sayesinde tanıdım. İşte şu an oynadığım kulüpte de 6-7 kişiyi falan tanıyorum. Mesela farklı kulüplerde de önceden oynadığım hocalar falan var. Onlarla da şu an görüşüyorum. Yani futbol bana bu şekilde bir iyilik kattı diyeyim.”

K4: “Kadın futbolu Türkiye’de çok küçük bir camiaya sahip. Kadın futbolu açısından çok tanınmamı sağladığını düşünüyorum.”

K5: “Şöyle söyleyeyim futbolda benim en büyük kazancım dediğim gibi arkadaş çevresi oldu. Daha önceden oynamış olan arkadaşlarım şimdi kimisi iyi bir yerde yönetici, kimisi esnaf, yani her meslekten var. Şimdi bunun bana en büyük getirisi ne? Mesela adliyeye gittiğimde eskiden beraber top oynadığım arkadaşımın yanına gidip benim orada işimi halletmem. Ondan sonra bir kamu dairesine gittiğimde orada mutlaka bir beraber top oynadığım arkadaşımın olması. İşlerimi çok rahat bir şekilde halletmem bana en büyük kazancı, getirisi bu oldu.”

K6: “Pek çok iş kolunda çevrem oldu. Kamu ve özel kuruluş fark etmiyor. Pek çok kişiyi tanıma fırsatım oldu. Yine sadece iş kolu olarak bakmayın. Pek çok farklı illerden, farklı memleketlerden de arkadaş sahibi oldum, futbolcu arkadaşlarım oldu ve bu da sosyal bağlantılarımın artmasını ve çevremın muazzam bir şekilde genişlemesini sağladı.”

K10: “Futbol camiasında çok çok üst düzey yerlere gelen arkadaşlarımız da oldu. Biz gibi hobi olarak yapmaya devam edenler de oldu. Örnek veriyorum, şu an çalıştığım işletmede futbol arkadaşımın ortaklık yaptım ben. Futbol sayesinde kendisiyle tanıştık. Yıllar sonra kader tekrar bizi bir araya getirdi. Bir işletme sahibi olduk beraber. O arkadaşımın da futbol sayesinde karşılaştım.”

K11: “Dediğim gibi Karabükspor altyapısında başladım. Karabükspor’un altyapısına Karabük’teki hemen hemen bütün mahalleden çocuklar geliyordu ve haliyle biz de bütün mahallelerdeki çocuklarla arkadaş olduk. Devam ettiklerimiz de oldu arkadaşlığımıza. Bıraktıklarımız da oldu ama sosyal açıdan çok fazla geniş bir çevreye sahip oldum futbol sayesinde.”

K12: “Çok etkili çünkü her sene farklı insanlar tanıyoruz. Her sene her takımda farklı insanlarla görüşüyorsun. Bunların bazılarıyla ilişkilerin çok iyi oluyor. Onlar sayesinde bazı yerlere kapı açmış oluyorsun. Bu da güzel bir şey.”

K13: “Çok fazla sayıda insan tanıdım. Bağlantılarımı fazlasıyla artırdı. Her ilden

tanıdığım oldu. Yani bir yere gittiğimde evlerine davet ettikleri de oluyor.”

K14: “Kesinlikle çok etkisi var. Ben uzun zamandır futbol oynuyorum. Her gittiğimiz yerde seven ve sevilen insan olduk. Bunun işime de çok etkisi oldu. Şu an esnaflık yapıyoruz. İş anlamında da çok olumlu etkisi var. Tatlımızı sevmiyor olabilir ama muhabbetimiz için bizi görmeye gelen insanlar var. Bunların çoğu futboldan vs. çevredendir.”

K15: “Sosyal bağlantılarım, futbol konusunda bir 11 var. Onun haricinde yedek var. Bir de rakip var. Rakibin yedekleri var. Onların taraftarları var, bizim taraftarlarımız var. Geniş bir yapı. Kulüpten kulübe değişiyor tabii. İster istemez sevilen de olabiliyorsun, seilmeyen de olabiliyorsun ama az çok insanlar seni bir şekilde tanıyorlar o atmosferin içinde olduğun zaman. İyi veya kötü, bu senin karakterine bağlı. İyi bir karakterdeysen herkes seni iyi tanır. Kavgacı, küfürcü bir futbolcuysan herkes seni kötü tanır. Hep iyi yöndeydi çevrem futbol konusunda. Hep iyi gelişti çevrem. Arkadaşlarım iyiydi. Dışarıda görüştüğüüm insanlar da vardır.”

K16: “Futbol sayesinde üniversiteye geldim. Hiç kimsemin olmadığı bir üniversiteye 2013 yılında geldim. Bütün buradaki çevrem %99’unu futbol ve futsal ile yaptım. Benim ev arkadaşlarım takım arkadaşlarımdı. Bu şehirde 17-18 yaşındaki bir çocuğun 10 yılda kendi sosyal ekosistemini, “network”ünü oluşturmaya sadece futbolun katkısı %90 diyebilirim. Geri kalan %10’luk kısım üniversite. Üniversiteye de gelme sebebimiz futbol olduğu için tamamıyla var olan sosyal hayatım spor ve futbolun doğrultusunda gerçekleşti diyebilirim.”

K17: “Farklı illerde futbol oynadığımız için çeşitli bölgelerden, çeşitli kültürden insanlarla fazlasıyla tanıştık. Onlardan bir şeyler öğrendik. Onlar bizden bir şeyler öğrenmiştir. Fazlasıyla arkadaşlarım oldu. Çevrem çok genişledi. Bu açıdan mutluyum. Bana çok fazla katkısı olduğunu düşünüyorum.”

K18: “Futbol aslında Türkiye’deki sosyalleşmenin en büyük yapılarından biri bana kalırsa. Şehir dışında oynadığınızda bunu çok daha iyi anlıyorsunuz. Birçok insanla karşılaşıyorsunuz. Birçok hocayla çalışıyorsunuz. Belki 20’nin üzerinde hocayla çalıştım. Tanıştığınız insan sonraki sene başka bir kulübe gittiğinde ya da başkaları tarafından

sizden oyuncu istendiğinde bu oyuncuları önerebiliyorsunuz başka takımlara. Size aslında çok büyük bir avantaj oluyor bu. Çünkü futbol ağınız da genişliyor. Hem hoca hem futbolcu olarak birçok insanı tanımış oluyorsunuz. Birçok insana da vesile oluyorsunuz. Bana da yaptılar bunu. Burada oynadığım dönemde beni Sakarya Karasu'ya şu anda Yalovaşpor'un teknik direktörü Z. Hoca göndermişti. Orada bir yarım sezon oynamıştım.”

K7: “Çok abi tanıyorsun, çok hoca tanıyorsun. Mesela bir takıma gittiğinde o hoca gittiği başka takıma seni de götürmek istiyor. Böyle bir katkısı oluyor. Bu çok güzel bir şey.”

K9: “En başından en sonuna kadar şu anda aktif futbol oynadığım arkadaşlarımla ailecek görüşüyoruz. Birbirimize misafirliğe gidip geliyoruz. Buna 2002’de oynadığım adam da dahil 2024’te oynadığım adam da dahil. İlişkilerimiz çok iyi. Arada çürük elmalar olacak ama futboldan arkadaşlarım konusunda çevrem hep iyi çıktı çok şükür. Dediğim gibi hala daha görüşüyoruz, selamlaşıyoruz, ticaret yapıyoruz. Biz ticaretle uğraştığımız için evimize ekmeğimizi ticaretten götürdüğümüz için onlar bize geliyorlar ev almak istiyorlar. Biz onlara gidiyoruz araba almak istiyoruz. Futbol anlamında arkadaş çevremden çok memnunum bugüne kadar. Hiç de pişman olmadım. Sahada kendini belli ediyor zaten insan. Adam sahada bize soğuk duruyorsa 2. sene bizde olmuyor. Sıcak duruyorsa, bizimle birlikte aynı teri akıtıyorsa, aynı forma için savaşıyorsak, ben yere düştüğümde kaldırıyorsa bağımız devam ediyor. Bu hayata da yansıdı. Ben yere düştüğümde çok arkadaşım beni kaldırdı.”

K13: “Benim oynadığım kulüplerde çoğu başkan, çoğu yöneticiyle abi kardeş ilişkisi oluştu. Futbol vasıtasıyla tanıştığım arkadaşlarımdan biriyle de beraber çalışıyoruz. 3 yıldır beraber iş yapıyoruz.”

K17: “Tabii ki birbirimize ihtiyaç duyduğumuz zaman hala aradığım arkadaşlarım var. İlla futbol konusunda değil, başka noktalarda da danışıyorum. Özel işlerim olduğunda da yardımcı olmalarını istediğim konularda arıyorum. Onlar beni arıyor. Futbolcu yönlendirme olsun. O konuda birbirimizle iletişim halindeyiz.”

K20: “Ortaokulda beni futbola asıl başlatan kişi, Karabükspor’a da girmeme yardımcı olan kişi beden eğitimi öğretmenim M. Hoca’ydı. M. Hoca benim gözümde ikinci baba

gibidir. Çok severim. Onun sayesinde çok geliştik. O büyüttü sayılır bizi. Çok yardımı dokundu. Sosyal, maddi, manevi her konuda çok yardımı oldu.”

K2: “Tabii ki görüyorum. Aslında biz bir yere konumlandırmak değil de bizden öncekileri örnek almak, bizden sonrakilere de en azından yolu gösterebilmek açısından. Mevki ya da makam için değil bir çocuğa faydalı olabiliyorsak ne mutlu. Yani şimdi okullara gidiyoruz biz, ders veriyoruz. Derste mesela çocuğu görüyorsun, çok yetenekli. Nasıl yapıyoruz? Bir tanıdığımız oluyor, arıyoruz. O çocuğu tanıdımıza yönlendirmeye çalışıyoruz. Bunlar çocuklar için çok faydalı oluyor.”

K8: “Tabii ki. Şu anda bir ara vermiş olsam da futbola, futbol medyasında son 4 sene biz çok büyük başarılarla imza attık Karabük İdman Yurdu medya sorumlusu olarak. Bir ekip olarak çalışıyoruz tabii ki. Saha kısmında, madalyonun ön kısmında ben olsam da arka planda benimle birlikte yürüyen yol arkadaşlarım var. Kulüp medyası olarak biz birçok kulübün saygınlığını kazandık. Türkiye’de 4 büyükler ve belli başlı kulüplerin haricinde çok başarılı bir medyaya sahibiz. En güzel kareyi yakalamak için en doğru açıyı bulman, beklemen, tahmin etmen, hissetmen gerekir. Bu hisse de 22 yıl futbol oynayarak kavuştuk.”

K9: “Koskoca 23-24 yıl. Görmemek olmaz. Evlilikler, ilişkiler bitiyor. Biz 24 yıldır bitiremiyoruz futbolu. Her sene de çok şükür yaşıyoruz geçse bile bir takım kurulacağı zaman fikir alış verişinde bulunuyoruz. Basın olsun ya da amatör ligin statüsü konusunda ASKF olsun bizimle fikir alış verişinde bulunuyorlar. Biz de bir parçası olduğumuz bu camianın amatör futbolcular, takımlar için ne daha iyi olacaksa onu bildiriyoruz. “Bizim de çorbada tuzumuz olsun.” diyoruz her zaman Karabük amatörü için. Bir parçasıyız yani Karabük amatörünün biz de. Bir takım kurulduğunda başarılı olmak istiyorsa, final oynamak istiyorsa, bir düzeni, birlik beraberliği kurmak istiyorsa beni bulmaları gerektiğini söylüyorlar. Biz de elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz.”

K11: “Karabük amatörüne yıllarca hizmet ettim. Görüyorum ya. Niye görmeyeyim? Sonuçta 10-12 senedir hizmet ettim. Her sezon bırakmayı düşünüyorum. Her sezon beni bir şekilde ikna ediyorlar. Demek ki bir parçasıyız. Artık futbolculuktan antrenörlüğe evrilmemin gerektiğini düşünüyorum. Aslında bu sezon bana bu yönde teklifler de geldi ama bir sene daha futbol oynamayı düşündüğüm için reddettim.”

K20: “Çok abartarak anlatmayacağım. Benim Bandırma’ya transfer olduğum sene, şehir değiştirdiğim zaman o dönemde aileler olsun, küçük yaştaki futbolcular olsun, hayalleri olan çocuklar olsun şehir dışına gitmeye pek olumlu bakmıyordu kimse. Ben bir gidip öncülük yapmış olabilirim. Ben böyle düşünüyorum.”

K4: “Vesile olduğum ufak tefek şeyler olmuştur. G. Hoca sayesinde bir spor salonunda yüzme antrenörü olarak part-time çalışıyorum. Bunu benim için dediğiniz gibi sosyal sermaye olarak değerlendirebiliriz. Mesela G. Hoca bana iş buldu. Ben de yanımda G. Hoca’yı, E. Hoca’yı götürdüm. Onların maddi kazanç sağlamasına vesile oldum.”

K7: “Futbolda en güzel şey de budur. Mesela il il gezdiğinde tanıdığın ağabeylerin sayesinde nereye gitsen orada tanınıyorsun. Çünkü B kişisi ona söylüyor, A kişisi ona söylüyor. Herkesi bildiğin için, aran iyi olduğu için bağlantıların güzel oluyor Türkiye’de tanınmış oluyorsun.”

K8: “Futbolun sayesinde edinmiş olduğumuz dostluklarımız bir noktada geleceğe yapmış olduğumuz bir yatırımdır. Aramızdan birinin sıyrılıp yarın bir gün büyük işler başarmasının sana da faydası olur. Ben bugün Mercedes’e binersen yanımda sen oturursun. Yarın sen bir jipe binersen yanında ben otururum. Onlar bizimidir aslında. Vermiş olduğumuz mücadelenin sonucudur gibi düşünürüm.”

K14: “Bir yere gittiğimde özellikle Karabükspor’un iyi zamanlarında az çok insanlar seni tanıyor. İşin var, insanlar için torpil niyetinde demeyelim de biraz daha öncelikli olabiliyorsun, sana yardımcı olabiliyorlar. Senle ikili ilişki kurmak isteyebiliyorlar. Senle ikili ilişkisi olan insana zaten sorunlarını dile getirebilirsin, onun sorunlarını çözmesine yardımcı olabilirsin. Bu yüzden yaptığımız iş (esnaflık) olsun, futbol olsun hepsine faydası var. Bir sıkıntı olduğunda sana yardım edebilecek yüksek mertebeden yetkili insan grubu var. Türkiye’de özellikle büyük sermaye.”

K15: “Futbolda bazı şeyler çevresel oluyor, sosyal olmaktan geçiyor. Bir takıma gitmek için belirli bir ortam oluşması gerekiyor. Benim arkadaşlarım tanıdıkları vesilesiyle illaki bir takıma gitmiştir. Oradaki ortamda beni de görmek ister. Oradaki başkanlara, hocalara der ki “Benim bir arkadaşım var. Onu da bizim takımda görelim hocam. İyi çocuktur.

Gelsin, bizim takımda oynasın.” şeklinde referans olduğu zaman bu en azından bizim orada sosyalleştiğimiz anlamına geliyor. Bir ortamda bulunmuşuz ki bizi başka bir ortama davet ediyorlar.”

K16: “Bazen maddi olarak bazı şeyleri tamamlayabiliyorsunuz ama sosyal olarak alamadığınız kabulleri alabilmenizi sağlayan bir çevre gerekiyor. Bu demin de örneğini verdiğim ağacın köklerine benziyor. Her yerde bir tanıdığınızın olması, her yerden fikrini alabileceğiniz bilirkişilerin, hocaların olması, tecrübeli kişilerin olması gerekiyor. Sosyal sermayenin size çok şey kattığını zaman gösteriyor. Ben bunu 18 yaşında anlamıyordum. 18 yaşımdan beri biriktirdiğim insanlar var. Kimseyi para uğruna satmamışım. Herkesle doğru, karakterli bir iletişim kurmuşum. Bir takımda yarım sezon oynayıp bütün herkesle düşman olmadım misal. Ben her oturup kalktığım yerde, hatta rakip olup o maç birbirimizi yenmek için mücadele ettiğimiz adamla bile doğru kontaklar kurup doğru networkler oluşturduğumuzu düşünüyorum. Şu an yaptığım antrenörlükte bu kişiler çevrelerine beni önererek benim işimi kolaylaştırıyorlar. Bana olan güveni arttırıyorlar. Sadece insanlar üzerinden kurduğum sosyal sermaye, onlara verdiğim güvendi ve bu güven bana çok rahat hareket edebilme ve rahat yaşayabilme kolaylığı sağlıyor. İnsanlar sosyal sermayelerini doğru kullanarak manen ve madden bazı faydalar oluşturabiliyorlar.”

K18: “İnsan doğru insanı tanırsa eğer hiçbir zaman zarar geleceğini düşünmüyorum işin açıkçası. Sosyal çevre de böyle bir şey aslında. Birçok kişi tarafından tanınıyoruz sonuçta Karabük’te. Bu da neden? Dedik ya bir şehrin aslında popülaritesi futboldan geçiyor. Birçok çevre oluyor futbolda. Ağ çok geniş. Bir insanı birilerine önerebiliyorsunuz ya da bir işi yaptırırken tanıdığınız vasıtasıyla belirli şekilde yardımlarınız dokunabiliyor. Bu sosyal çevreyi yapması insanın kendi karakteriyle alakalı. Siz ne kadar iyi olursanız bence insanlar o kadar iyi yaklaşır. Ne kadar kötü olursanız insanlar sizi o kadar tanımaz diye düşünüyorum.”

2-Bağlayıcı Sosyal Sermaye Türüne Ait Elde Edilen Bulgular:

Sosyal sermaye türlerine göre sınıflandırılan yanıtların %30,1'inin bağlayıcı sosyal sermaye ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bağlayıcı sosyal sermaye türüne göre futbolun sosyal sermayeye etkisi yakın çevrede bulunanlar vasıtasıyla oluşmuştur. Anne, baba, mahalle ve sınıf arkadaşları, beden eğitimi öğretmenleri gibi katılımcıların hâlihazırda olan ilişkilerinin futbolla birlikteliği bu sermaye türünü ortaya çıkarmıştır.

K1: *“Futbolla büyüdüğüm mahallede, arkadaşlarımla beraber oynarken tanıştım.”*

K2: *“Futbolla babamın sayesinde tanıştım. Babam da futbolcu benim. Amatör olarak oynamış. Onu izleyerek, ona özenerek, onunla beraber, okulla beraber arkadaşlarımla oynarken mahallede, sokakta o şekilde tanıştım.”*

K6: *“Futbolla mahallemde tanıştım. Biz mahalle futbol takımını kurmayı çok istiyorduk. Büyüdüğüm mahallemin ismi Serengül'dü. Serengül futbol kulübünü hep kurmak istedik. Bunu tam başaramadık ama mahalle maçlarına giderek gayriresmi olarak mahalle maçları yapardık. Karabük ilinde sayısız mahalleye giderek güzel anılar yaşadık, güzel anılar biriktirdik. Orada futbolla tanışmış oldum.”*

K10: *“Genelde ülkemizde biliyorsunuz en popüler sporlardan biri futbol. Ulaşılması en kolay spor dalı. Ben sokakta, mahallede tanıştım diyebilirim.”*

K13: *“Futbolla 4. sınıfta beden eğitimi öğretmenim sayesinde tanıştım. Kulüp anlamında 4. sınıfta tanıştım. Normalde sokakta arkadaşlarla tanıştım futbolla.”*

K15: *“Futbolla ortalama 4-5 yaşlarında falan tanıştım. İçgüdüsel olarak evde, sokakta, büyümüş olduğum mahallede topla, eve geldiğimde kağıtları birleştirip top yapıp kendi kendime oynayarak geliştirdim. Zamanla da işte mahalledeki, çevremdeki büyüklerimle oynaya oynaya futbolla tanışmış oldum.”*

K17: *“Futbolla mahallede, çocukluk arkadaşlarımla 4-5 yaşında mahalle içinde oynayarak tanıştım.”*

K18: “Futbolla babam sayesinde tanıştım. Ben futbola normalde santrfor başladım. Yaş ilerledikçe biraz daha arkaya (defansa) doğru geliyorsunuz. Yetenekli olduğumu herkes söylüyordu.”

K19: “Küçükken Karabükspor’un yüksek seviyelerde oynadığı zamanlarda yaz okulları açılıyordu. Ben de arkadaşlarımla yaz okuluna kayıt oldum. 2-3 sezon kayıt olduktan sonra da beni Karabükspor’un altyapısına çağırdılar. Öylelikle yolum devam etti.”

K20: “Futbola ilk annemin ayağıma topu yuvarlamasıyla başladım. Çok küçük yaşta. Hatırlamıyorum bile ama ilk önce annem başlatmıştı beni. Daha sonrasında okul takımında hocalarımla, arkadaşlarımla mahallede, daha sonra akademide Karabükspor’la, sonrasında Bandırmaspor’la. Öyle devam etti. Şu an amatörde devam ediyorum.”

K1: “Sürekli aktif olarak spor yaptığım için sağlık yönünden beni bayağı olumlu etkiliyor. Çevre olarak, takım arkadaşlarımla beraber ilişkilerimde yani sosyal çevre yönünden de olumlu etkiliyor. Olumsuz yönlerinden de şu an aklıma gelen bir şey yok. Olumsuz etkilediği bir durum olarak görmüyorum futbolu. Futboldan olumsuz bir durum yaşamadım.”

K4: “Bence olumlu yönde çok çok etkiledi beni. Bir kere karakterimin oluşmasını sağladı. Futbol ile tam anlamıyla sahanın içerisinde ve dışarısında olsun karakterim tam oturdu gibi oldu. Onun dışında futbolun içinde 11 kişi oynadığımız için bölüşmeyi, paylaşmayı, mücadele etmeyi sahanın içerisi, dışarısı birçok şey kattı diyebilirim bana.”

K5: “Futbolun bana, hayatıma etkisi öncelikle küçük yaşta başladığım için özellikle kahve köşelerinden, sigara kullanımı ya da daha farklı kötü alışkanlıklardan beni öncelikle uzaklaştırdı. En büyük kazanım bu oldu benim için. Daha sonra da oynadığım bütün takımlarda bana en büyük kazancı üst seviye, kaliteli insanların arkadaşlarım olması oldu.”

K13: “En önemlisi kötü alışkanlıklardan uzak tutuyor. Çok sayıda arkadaş edindim futbol sayesinde. İl dışında tesiste beraber kaldığım çok fazla ailem oldu diyebilirim. Olumsuzdan

bahsedersek bir, aileden çok uzak kaldım. İkincisi sakatlık var. Üç ay falan adım atamadığım zaman oldu. Böyle de olumsuz tarafları var.”

K15: “Olumlu yönleri arkadaş çevrem olarak güzel noktalara gelen insanlar var. Çevresel olarak sokağa bir yere çıktığım zaman bir sürü futbolcu arkadaşım var. Bana etkisi hep olumlu yöndeydi. Futbolu çok sevdiğim için hiç olumsuz tarafından bakmadım. Olumsuz yönleri de oldu tabii. Amatör futbolcuyum. İş ve futbol arasında çatışma yaşadım. İkisini de yürütmem gerekiyordu ama işe gidip futbola da devam ettiğim için sadece yorgunluk olumsuz oldu. Dinlenmeye fırsatım olmadı. Olumsuz olarak sadece bu vardır. Geri kalanı hep olumlu yönde.”

K19: “Çevre tanıdım öncelikle. Bu çevrelerden olumlu olarak ilişkiler kurabildim ya da buluşabildim arkadaşlarımla. Bilgiler öğrenebildim. Olumsuz olarak da ben hem iş yerinde çalışıyorum hem okula gidiyorum hem de futbol oynadığım için üçü bir arada biraz yoruyor beni. Olumsuz olarak da bundan bahsedebilirim.”

K20: “Futbol bana bir sürü dost kazandırdı. Bir sürü arkadaş kazandırdı. Büyük bir çevre kazandırdı. Hayatta çok fazla şey öğretti. Çok tecrübe kazandım, hatta hayatımdaki muhtemelen çoğu şeye futbol sayesinde güzel kararlar verdim. Çok fazla olumsuz bir şey görmüyorum futbolda ama olumsuz olarak da diyebileceğim tek şey maç kaybettikten sonra veya kötü bir maç oynadıktan kötü bir performans gösterdikten sonra çok fazla kafaya takıyorum. Psikolojim çok bozuluyor. Depresyona kadar gidiyor. Bunu söyleyebilirim.”

K6: “Öncelikle biz bu yola eşimle çıktık. Benden dolayı eşimin de futbola merakı artmaya başladı. Maçları izlemeye başladı, futbolu sevmeye başladı. Sonra iki tane çocuğumuz oldu. Onların da futbola ilgisi illaki arttı. Çünkü babaları amatör de olsa bir futbolcuydu. Onlar da dediğim gibi maçlara gelerek, maçlarla ilgili, futbolla ilgili terimleri bana sorarak futbola ilgileri bir şekilde gelişti.”

K9: “Ailem, annem, babam, kardeşim olarak beni her zaman desteklediler futbol anlamında. Her maçıma gelmeye çalıştılar Karabük’ün soğuk havalarında, çamurlu sahalarında. Annem kirli, çamurlu formalarımı yıkayarak destek oldu. Babam cebime

harçlığını koyarak otobüsle idmana gitmeme yardımcı oldu. Hep desteklediler beni. Şu anda evlendik. Çocuğumuz var. Belki şu anda çocuğa vakit ayırma konusunda biraz sorun olabiliyor ama Allah'a şükür eşim de destekçim. Futboldan zarar gelmeyeceğini o da biliyor."

K15: "Öncelikle beni futbolda kulübe ilk yazdıran babam oldu. Ona da vesile olan zaten benim futbola ilgi alakamın olması. Bende bir ışık gördü. Ailem hep destek olmuştur bu zamana kadar. Annem olsun, kardeşlerim olsun. "Gitme, yapma, futboldan bir şey olmayacak." gibi sözlerle beni hiç yıldırmadılar. Arkamda durdular. Annem özellikle, ayakkabı konusunda durumumuz olmasa bile gitti birilerinden borç aldı. Futbol oynamam için, devam etmem için."

K1: "Güzel bir etki etti. Takımla mesela her sezon yeni arkadaşlıklar elde ediyoruz. Mesela atıyorum antrenmandan sonra dışarı bir çay kahve içmeye gidiyoruz. Yeni yeni insanlarla tanışıyoruz. Sosyalleşmemizde bayağı etkili oluyor. Yeni insanlar tanıyoruz. Bu yüzden bayağı güzel bir etkisi oluyor sosyal açıdan."

K9: "Çok büyük etki etti benim için. Atıyorum bir yere gittiğimizde selamımızı daha güzel aldılar, hoş karşıladılar. Bir ilçe takımında oynadık mesela. O takımda bitiyordu işimiz. Kulüpten ayrılıyorduk. 2 sene sonra rakip olarak tekrar gidiyorduk. "Kaptan hoşgeldin." dediklerinde bu bizim için maddiyattan daha önemli geliyor bence sosyal anlamda, arkadaşlık, çevre konusunda. Hala daha 2005-2006 yılından lisanslı olup da görüştüğüm takım arkadaşım var şu anda. Futbol benim için sosyal anlamda çok büyük katkı sağladı."

K19: "Çevre tanıdım. Her anlamda insanla futbol oynamış oldum. 3 farklı sezonda 100'den fazla insan tanıdım aslında. Hepsiyle bağlantım iyi. Hiç kimseyle kötü olmamaya çalıştım. Bu anlamda hepsi de bana iyi geliyor."

K20: "Doğduğumdan beri neredeyse tüm hayatım futbol. Tüm çevrem de futbol. Tüm çevremi futbol sayesinde kazandım. Futbolla büyüdük, futbolla öleceğiz muhtemelen."

K1: "Yani her yeni sezon dediğim gibi birileriyle tanışıyoruz. Bir sezon boyunca o kişilerle görüştüğümüz için sene sonunda bazılarıyla hayatıma devam ediyorum. Bazılarıyla da

sadece iş arkadaşı ilişkisine dönüyor. O yüzden her sezonun katkı ettiği kişi var bana da. Onlarla dışarıda da görüşüyorum. Sadece futbol olmasın. O yönden de güzel bir ilişki kurduruyor futbol benim için. Mesela sizle de futboldan doğru tanıştık. Bu yönden güzel insanlar da katıyor hayatımıza dediğim gibi.”

K2: “Ben Karabük’te başladım futbola. Üniversiteyi mesela Bartın’da okudum. Daha sonrasında buraya geçiş yaptım. 3 yıl Bartın Amasraspor’da oynadım. Bartınspor’da oynadım. Orada yeni insanlarla tanıştım. Onların da bana kattığı çok şey oldu. Yani her şey maddiyat değil tabii ki. Manevi anlamda bir kişinin size verdiği en ufaklık bir öğüt bile şu an aklınıza gelebiliyor ve hayatınıza yön vermek açısından çok fayda sağlıyor yani.”

K3: “Normal zamanlarda görüşürüm. Önceliğim tabii ki de bu sene oynadığım kulüpteki arkadaşlarım olur. Onlarla mesela geçen sene de oynamışumdır. Gene görüşürüm ama tabii şöyle de oluyor. Mesela arkadaşlarım oluyor. Yolda görüyorum. Gene aynı samimiyet devam ediyor. Samimiyet asla kaybolmuyor. Hocalarımla hele. Mesela ben ararım, onlar da beni ararlar. Başkanlarla da yolda görürsek anca selamlaşırız ama ilişki hiçbir zaman kopmaz.”

K4: “Öncelikle antrenörlerim çok çok şey katmışlardır bana. Onun dışında takım arkadaşlarım yine keza aynı şekilde. Taraftarlar, evet onların bazen olumsuz yorumları vs. oluyor. Bunlar etkiliyor ama bazen iyi noktaları falan da oluyor diyebilirim. Genel olarak oynadığım bütün takımlardaki antrenörlerimle görüşürüm. Özel günlerini kutlarım. Onlar keza aynı şekilde. Yani böyle bir bağlantımız var.”

K6: “Ben burada taraftar kısmından bahsedeyim. Taraftarlarla her zaman benim aram iyiymi. Taraftarlar da sağ olsun beni hep severlerdi. Sözümü dinlerlerdi. Mesela bir örnek vereyim. 2014 yılında o zaman oynadığım Konarı Gençlikspor’da bir planımız vardı. Bir evlilik teklifi etmeyi düşünüyordum ben. O zaman da nişanlıyım. Sağ olsunlar o gün yaklaşık 200’e kadar seyirci bir şarkı eşliğinde bana yardımcı oldular. Biz de pankart hazırladık takım arkadaşlarımızla. Pankartla sahaya çıkarak eşime, güzel bir evlilik teklifi etmiştim. Bu da benim için çok güzel bir deneyimdi. Mesela o taraftarlarla hala görüşüyorum. Sosyal ilişkilerim hala devam ediyor onlarla. Pek çok futbolcuyla da özel günlerde olsun, diğer günlerde olsun hep iletişim içerisindeyiz.”

K15: *“Rakip olarak oynayıp dost olmuş olduklarım da var. Bu zamana kadar aynı takımda olmamışızdır. Yenmiş yenilmişizdir ama o sahada kalmıştır. Dışarıda görüştüğümüz zaman bir yerde bir kafede karşılaştığımız zaman selamlaşırız. “Ne yapıyorsun, nasıl gidiyor? Hangi takımdasın? Nasıl ortam, iyi mi? gibi böyle bazı konuları konuşuyoruz. Küçüklükten beri hala görüştüğüm, aynı yerde çalıştığım, beraber aynı ortamda olduğum bir sürü arkadaşım var. Mutluyum bu yüzden. Çünkü futbol hayat anlamında bana çok şey kattı.”*

K18: *“Veteran takımlarını duymuşsunuzdur. Benim 22 yıl önce kaptanlığımı yapan, ben gençken artık futbolun son dönemlerinde olan insanlarla şu an aynı takımda oynuyorum. İlla bir iş yapmama gerek yok. Hala daha yıllar geçmesine rağmen bu adamlarla beraberiz.”*

3-Bağlantı Kurucu Sosyal Sermaye Türüne Ait Elde Edilen Bulgular:

Sosyal sermaye türlerine göre verilen yanıtların %3,9’u bağlantı kurucu sosyal sermaye etkisi ile sosyal sermaye kazanıldığını göstermektedir. Dikey yönlü sosyal hareketliliğin olduğu bağlantı kurucu sosyal sermayede katılımcıların yöneticilik, başkanlık gibi amaçlarının olması, protokol seviyesinden yetkililerle rahatça iletişim kurabilmeleri, iş insanlarıyla sıkı bağlarının olması bağlantı kurucu sosyal sermaye etkisi ile olmuştur. Toplumun üst tabakasından kişilerle direkt iletişime geçebilmek için futboldaki başarı tek başına yeterli değildir. Katılımcılardan biri uzun yıllar amatör futbol oynamış, fotoğrafa olan ilgisini futbolla birleştirmiştir. Bu ilgisi katılımcıya farklı kulüplerde medya yöneticiliği, şirketler için reklamcılık, kamu kurumları için basın danışmanlığı kapısını açmıştır.

K14: *“Ben artık 2019 yılından beri işlere yöneldiğim için esnafılık vs. futbolu artık hobi şeklinde görüyorum ama gittiğimiz her kulüpte de amacımız hep şampiyonluk. Futbolu sevdiğimiz için oynamak istiyoruz ama geleceğe dair “Ben şurada olacağım.” diye bir planım yok. Sadece bir hobi ve bu hobinin karşılığını belirli bir miktarda alarak oynuyoruz. Bedava da oynamıyoruz. İleride nasip olursa başkanlık yapmak isterim.”*

K20: *“Hobi olarak devam etmeyi planlıyorum. Allah nasip ederse bir kulüpte yöneticilik yaparak benim yaptığım hataları yapmamaları için gençlere yardım etmek isterim.*

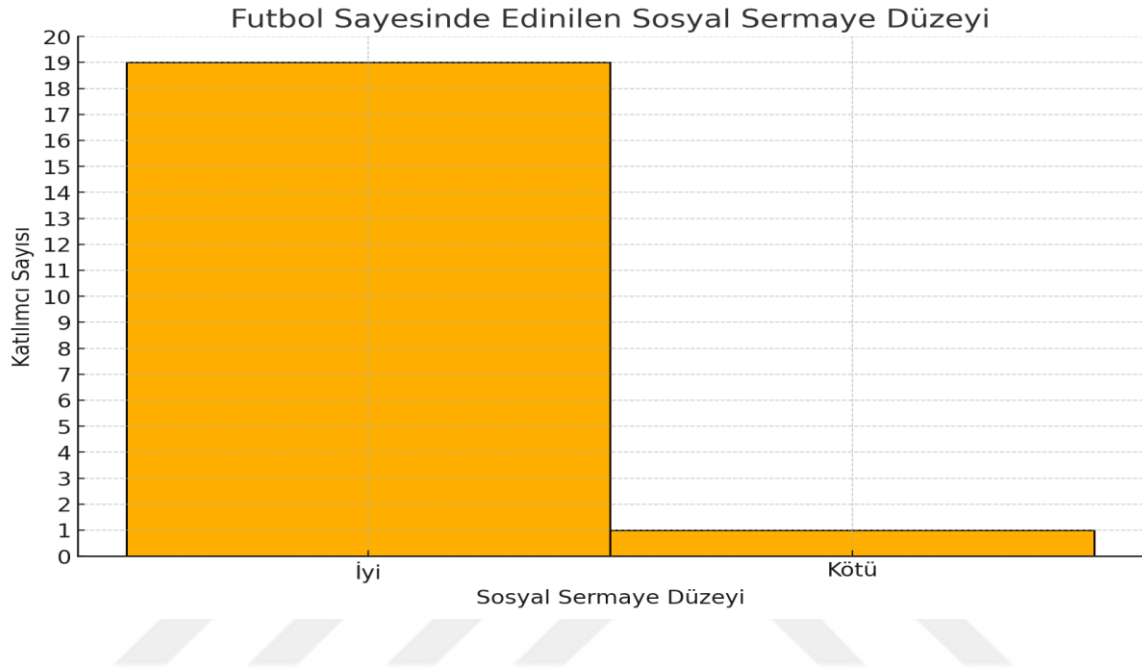
Umarım ileride böyle devam edebilirim.”

K8: “Futbola başladığımızda 2002 yılında farklı mahallelerden arkadaşlar edindiğimi söylemiştim. Ondan sonra yaş aldıkça abilik vasfına geçtikçe biz bir noktada başkanlar, yönetimler, iş dünyası insanlarıyla abi kardeş noktasında fikirlerimizi söylemeye başladık. Bolu’da iş dünyasından ağabeylerimiz, dostlarımız var. Kısa süreliğine Balıkesir’e gittik. Oradan bir çevrem oldu. Devrek, Zonguldak çevresinde 1,5-2 senelik bir kariyerim var. Orada hep dostlarımızı futbol sayesinde tanıdık. 22 yıllık kariyerim içinde Türkiye’nin farklı noktalarında ağabeylerimiz ve bir telefon uzağımızdaki kişiler var.”

K8: “Futbol sayesinde edinmiş olduğum dostluklar var. Aynı zamanda reklam ajansım var. Kendim kaymakamlık basın sorumlusuyum. Gelmiş olduğum noktaların hepsini futbola borçluyum aslında bir noktada. Zonguldak Çaydeğirmeni Belediyesi ile çalışıyorum şu anda. Çaydeğirmeni Belediye başkanıyla 7 senelik bir dostluğumuz var futbol sayesinde. Çaydeğirmeni Belediyespor’a gidiyorum sezon başı. Oraya bir takım yapıyorum. Karabük’ten başarılı oyuncular oraya götürüyorum ve oyuncular orada başarılı oluyorlar. Biz başkanla protokol seviyesinde 7 senedir beraberiz ve onun sayesinde Zonguldak milletvekilleri, Zonguldak belediye başkanı, oradaki tüm belediye başkanlıklarıyla dostluklarımız oluyor. Onun haricinde yine Karabük çevresinde protokol seviyesinde iş dünyasıyla, en üst makamlarla birebir sohbet muhabbet edebiliyorum. Futbol bizi farkında olmadan yapmış olduğumuz işlerle alakalı bir noktaya taşıdı. İş dünyasında kazanmış olduğumuz dostluklar neticesiyle insanlar sana güveniyor ve bu güvenilirliği kaybetmemek için de sen aslında mücadeleni hem futbol kısmında hem hayat hikâyesi noktasında devam ettiriyorsun.”

4.1.24. Araştırma Sorusu-24

“Katılımcı amatör futbolcuların futbol sayesinde edindikleri sosyal sermaye hangi düzeydedir?”

Şekil 4.24: Katılımcıların futbol sayesinde edindikleri sosyal sermaye düzeyleri

20 katılımcının tamamına yakını futbol sayesinde sosyal sermaye düzeylerinin iyi olduğunu ifade ederken sadece 1 katılımcı iletişim becerilerinin zayıf olması ve çok konuşmayı sevmemesinden kaynaklı olarak sosyal sermaye düzeyinin kötü olduğunu belirtmiştir.

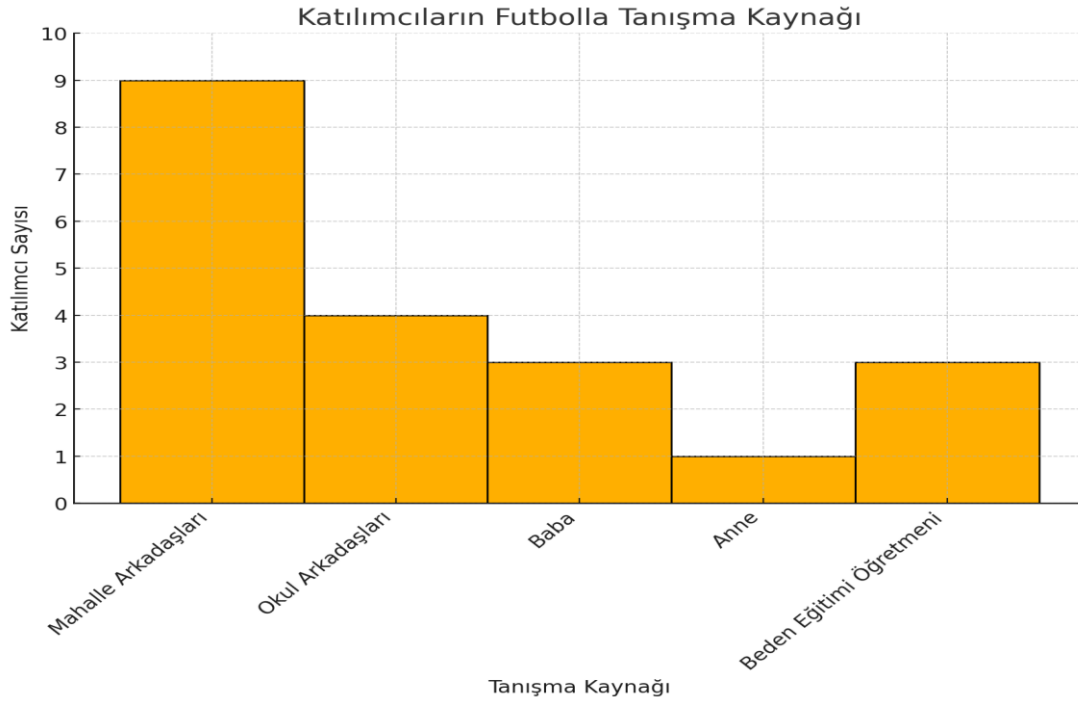
K7: “Kötü ile orta arası. Çünkü benim ilişkilerim hocalarla olsun, saha içinde olsun çok da iyi değil. Çok konuşmayı sevmemişim için. O yüzden orta-kötü arası bir yerdeyim şu an. Düzelmeye daha güzeldir ama. Çünkü ilişki ne kadar iyi olursa o kadar iyi anlaşılır. O kadar iyi ilerlersin.”

4.2. Standartlaştırılmış Görüşme Sorularından Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde standartlaştırılmış görüşme sorularından elde edilen bulgulara ait yorumlar katılımcı görüşlerinden örnekler verilerek yapılmıştır.

4.2.1. Görüşme Sorusu-1

“Futbolla nasıl tanıştınız? Bizimle paylaşır mısınız?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.25: Katılımcıların futbolla tanışma kaynağı

Katılımcıların çoğu, futbola mahallelerinde veya sokakta oynarken tanışmıştır. Bu durum, yerel toplulukların sosyal sermayeyi artırıcı etkisini göstermektedir. Örneğin; K1, K6, K7, K10, K13, K15, K17 gibi katılımcılar, çocukluk arkadaşları ve mahalle kültürünün futbola yönelmelerinde ne kadar etkili olduğunu vurgulamıştır. Mahallede arkadaşlarıyla kurdukları futbol takımları ve oynadıkları maçlar, bireylerin sosyal bağlarını güçlendirmiştir. Arkadaş çevresinden gelen destek de bağlı sosyal sermayenin önemli bir

unsurudur. Örneğin; K6, K10 ve K13, mahalledeki arkadaşlarıyla oynadıkları futbolun futbola olan ilgilerini artırdığını belirtmişlerdir.

Futbola aile bireylerinin yönlendirmesiyle başlayan katılımcılar, bağlı sosyal sermayenin aile boyutunu ortaya koymuştur. Örneğin; K2 ve K18, babalarının futbol geçmişlerinin kendilerine ilham kaynağı olduğunu belirtmiştir. K12, babasının Karabükspor'da kalecilik yapmış olmasının, kendisini futbola yönlendirdiğini ifade etmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin futbolla tanışmaya etkisi hiç de azımsanamayacak derecededir. Beden eğitimi öğretmenleri futbolla tanışma noktasında hemen hemen ebeveynler kadar etkili olmuştur. Okul ortamı ve beden eğitimi öğretmenlerinin yönlendirmeleri, bireylerin daha geniş sosyal ağlara bağlanmasını sağlamıştır. Örneğin; K3, K4, K9, K14, K16, K20, beden eğitimi öğretmenlerinin onları futbol takımlarına yönlendirdiğini ifade etmişlerdir. Bu süreç, bireylerin daha kurumsal futbol organizasyonlarına katılmalarına olanak tanımıştır. Yine beden eğitimi öğretmenlerinin, katılımcıların futbolla tanışmalarında köprü kurucu sosyal sermayeyi güçlendirdiği görülmektedir. Örneğin; K9, voleybol hocasının futboldaki yeteneğini fark ederek onu Karabük Belediyespor'a yönlendirdiğini belirtmiştir. K14, beden eğitimi hocasının ısrarı sayesinde Karabükspor altyapısına katıldığını ifade etmiştir.

Katılımcıların önemli bir kısmı, amatör veya profesyonel kulüplerin altyapısına katılarak futbolla daha kurumsal bir düzeyde tanışmıştır. Örneğin; K5, K8, K11, K19, K20, kulüp altyapısına dâhil olmanın futboldaki gelişimlerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. K8, mahalle arkadaşı sayesinde Safranbolu Belediyespor'a katılmasının, futbol kariyerinin başlangıcı olduğunu ifade etmiştir.

Sosyal sermaye, bireylerin futbol kariyerlerine başlamalarında ve bu süreçteki gelişimlerinde çeşitli şekillerde etkili olmuştur. Bağlayıcı sosyal sermaye (aile, arkadaşlar ve yerel topluluklar) ve köprü kurucu sosyal sermaye (okul, kulüpler ve öğretmenler) aracılığıyla bu etkiler hem mikro hem de makro düzeyde gözlemlenmiştir.

K1: *“Futbolla büyüdüğüm mahallede, arkadaşlarımla beraber oynarken tanıştım.”*

K2: “Futbolla babamın sayesinde tanıştım. Babam da futbolcu benim. Amatör olarak oynamış. Onu izleyerek, ona özenerek, onunla beraber, okulla beraber arkadaşlarımla oynarken mahallede, sokakta o şekilde tanıştım.”

K3: “İlkokulda pet şişenin içine kum koyardık biz. O şekilde arkadaşlarımızla teneffüste top oynardık. O zamanlar top falan da yoktu, vermiyorlardı da zaten. Sonra beden eğitimi öğretmeni bizi okul takımına seçti. Okul takımında oynarken ben ilk lisansımı 5000 Evlerspor’da çıkarttım. İşte rahmetli Metin Hoca’mız görmüş. Bir gün beni aradı, telefon çaldı. “Bizde oynar mısın?” dedi. Altyapıda o şekilde başladık. 5000 Evler’de ilk lisansımı çıkarttım. Şu zamana kadar geldik. Halen daha devam ediyorum.”

K4: “Futbolla ortaokulda beden eğitimi öğretmenim vesilesiyle tanıştım. Oradan okul takımı, oradan spor lisesi, sonra BESYO derken buralara kadar geldik diyelim.”

K5: “Futbolla 10 yaşında ortaokul 1’de arkadaşlarla futbol takımı kurmuştuk kendi aramızda. Orada futbol oynamaya başladım arkadaşlarla beraber. Ondan sonra Karabükspor altyapısından bir tane hocamız –A. Hoca- adını da hatırlıyorum. Çünkü beni futbola ilk başlatan hocam oydu. Kendisi bir gün okullar arası maçta beni izledi. Beni Karabükspor altyapısında davet etti. O sayede de ben Karabükspor altyapısına girdim ve futbola A. Hoca’nın sayesinde başlamış oldum.”

K6: “Futbolla mahalleimde tanıştım. Biz mahalle futbol takımını kurmayı çok istiyorduk. Büyüdüğüm mahallemin ismi Serengül’dü. Serengül futbol kulübünü hep kurmak istedik. Bunu tam başaramadık ama mahalle maçlarına giderek gayriresmi olarak mahalle maçları yapardık. Karabük ilinde sayısız mahalleye giderek güzel anılar yaşadık, güzel anılar biriktirdik. Orada futbolla tanışmış oldum.”

K7: “Küçükken yaşadığım mahallede ağabeylerimiz sayesinde. Onlar sayesinde, katkıları çok oldu. Onlar sayesinde Karabükspor’a geçtim. Futbolla öyle tanıştım.”

K8: “2001 yılında mahalle futbolu. Sitemizin önünde, asfalt yolda top oynarken bir gün mahalle arasında maç yapıyoruz. Safranbolu Belediyespor kulübü var o zaman. Mahalleden bir arkadaşım, sınıf arkadaşım aynı zamanda bu takımda oynuyor. Benim

takımla ilgili bir bilgim yok. Dedi ki: “Burada oynama, ben seni bir yere götüreceğim. Maçtan çık hemen gidiyoruz. Hocayla tanıştıracacağım seni. Bizim aramıza katıl sen de.” Tabii biz heyecanlıyız. Hatta ilk oradayken o defans oyuncusuydu. Ben forvettim o zaman. “Ben seni rahat bırakacağım. Kendini hocaya göster.” dedi. Hikayemiz aslında orada başladı. 2001 yılında. Biz orada ilk adımımızı Safranbolu Belediyespor’la birlikte toprak sahada attık futbola.”

K9: “Futbolla ortaokul yıllarında tanıştım. Voleybol takımında oynuyordum o zamanlar. Voleybol hocam S. Hoca beni futbolda daha ilerleyebileceğim için Karabük Belediyespor’a gönderdi. O zamanın hocaları Şükrü Hoca ve Mustafa Hoca seçimler yapmıştı. 30-40 kişi arasından seçilmiştim o zamanlar. Futbolla öyle bir tanışmam oldu ve bu tanışma sonrasında da kopamayacağım bir bağ haline geldi futbol benim için.”

K10: “Genelde ülkemizde biliyorsunuz en popüler sporlardan biri futbol. Ulaşılması en kolay spor dalı. Ben sokakta, mahallede tanıştım diyebilirim.”

K11: “Benim zamanımdaki herkes mahallede top oynayarak başladı futbola. Babam yeteneğimi gördü, elimden tutup Karabükspor’un altyapısına gönderdi. Bu şekilde başlamış oldu. Yaz okuluyla başladı. 2001 yılıydı. 2001 yılından 2009 yılına kadar Karabükspor’da top oynadım.”

K12: “Futbolla babam sayesinde tanıştım. Babam eskiden Karabükspor’da kaleciydi. Ben de onun anılarını dinlerken Karabükspor’a yazılmaya karar verdim. Yaz okuluna başladım. O zamanlar yetenek grubu diye bir grup açmışlardı. Bu gruba da 25 kişi seçeceklerdi. Ben de o 25 kişinin içindeydım ve Karabükspor altyapısına girmiş oldum. Bu sayede kariyerim başladı.”

K13: “Futbolla 4. sınıfta beden eğitimi öğretmenim sayesinde tanıştım. Kulüp anlamında 4. sınıfta tanıştım. Normalde sokakta arkadaşlarla tanıştım futbolla.”

K14: “Aslında bir kulüpte falan değil, okul takımında. Hocam ısrar etmişti. Okul takımından doğru Karabükspor’la tanışmama vesile oldu. Oradan seçildim. Ondan sonra futbola dair planlarım oldu. Öyle başladım.”

K15: “Futbolla ortalama 4-5 yaşlarında falan tanıştım. İçgüdüsel olarak evde, sokakta, büyümüş olduğum mahallede topla, eve geldiğimde kağıtları birleştirip top yapıp kendi kendime oynayarak geliştirdim. Zamanla da işte mahalledeki, çevremdeki büyüklerimle oynaya oynaya futbolla tanışmış oldum.”

K16: “Futbola her çocuk gibi sokakta başladık. Ailede de babam futbolu çok izlerdi. 5-6 yaşlarımda futbolla tanıştık. 7-8 yaşlarımda da okulda çok oynadık çünkü okul takımı diye bir kavramdan bahsediliyordu ve ağabeylerimiz okul takımıyla maçlara gidiyorlardı. Onları izliyorduk ve evimin karşısında bir stadyum vardı. Her hafta sonu ben gider orada maçları izlerdim. 2007 yılına doğru geldiğimizde de okuldaki beden eğitimi öğretmenimiz kendisi sağ olsun bizi spora kattı. Önce okul takımı seçmesinde 4. sınıfta beni okul takımına aldı iyi olduğumu düşünerek. Daha sonra da kendisinin görev aldığı bir amatör futbol kulübünde lisansımızı çıkartarak futbola ilk adımı atmamızı sağladı.”

K17: “Futbolla mahallede, çocukluk arkadaşlarımla 4-5 yaşında mahalle içinde oynayarak tanıştım.”

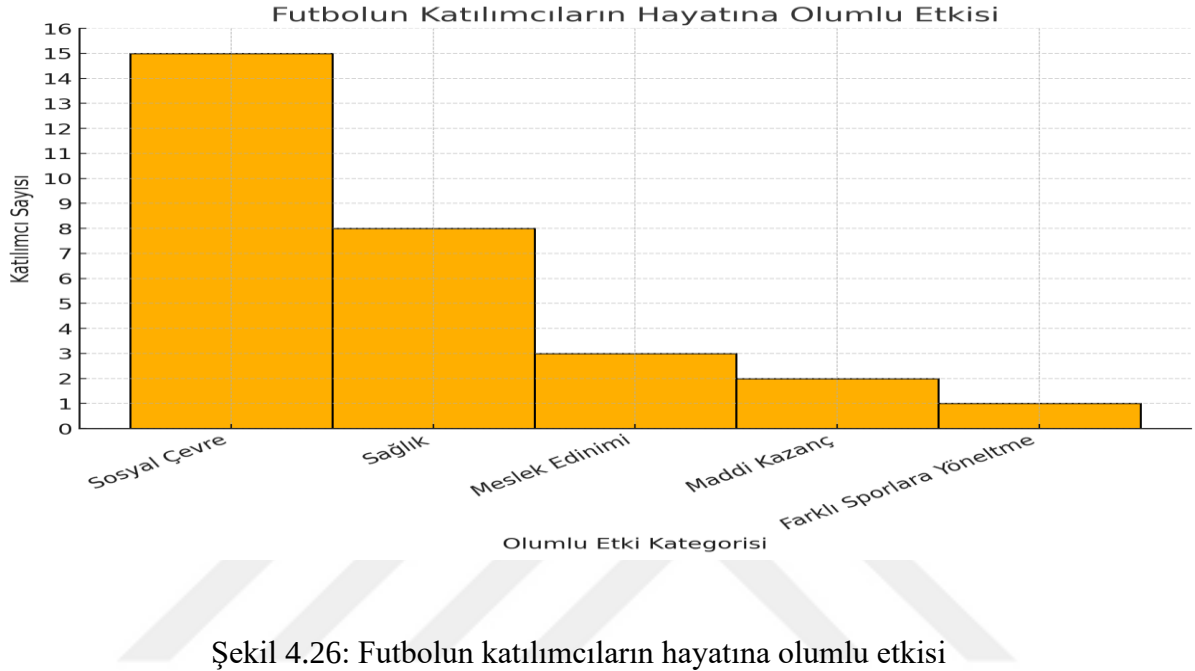
K18: “Futbolla babam sayesinde tanıştım. Ben futbola normalde santrfor başladım. Yaş ilerledikçe biraz daha arkaya (defansa) doğru geliyorsunuz. Yetenekli olduğumu herkes söylüyordu.”

K19: “Küçükken Karabükspor’un yüksek seviyelerde oynadığı zamanlarda yaz okulları açılıyordu. Ben de arkadaşlarımla yaz okuluna kayıt oldum. 2-3 sezon kayıt olduktan sonra da beni Karabükspor’un altyapısına çağırdılar. Öylelikle yolum devam etti.”

K20: “Futbola ilk annemin ayağıma topu yuvarlamasıyla başladım. Çok küçük yaşta. Hatırlamıyorum bile ama ilk önce annem başlatmıştı beni. Daha sonrasında okul takımında hocalarımla, arkadaşlarımla mahallede, daha sonra akademide Karabükspor’la, sonrasında Bandırmaspor’la. Öyle devam etti. Şu an amatörde devam ediyorum.”

4.2.2. Görüşme Sorusu-2

“Futbolun hayatınıza etkilerinden (olumlu-olumsuz) bahseder misiniz?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.26: Futbolun katılımcıların hayatına olumlu etkisi

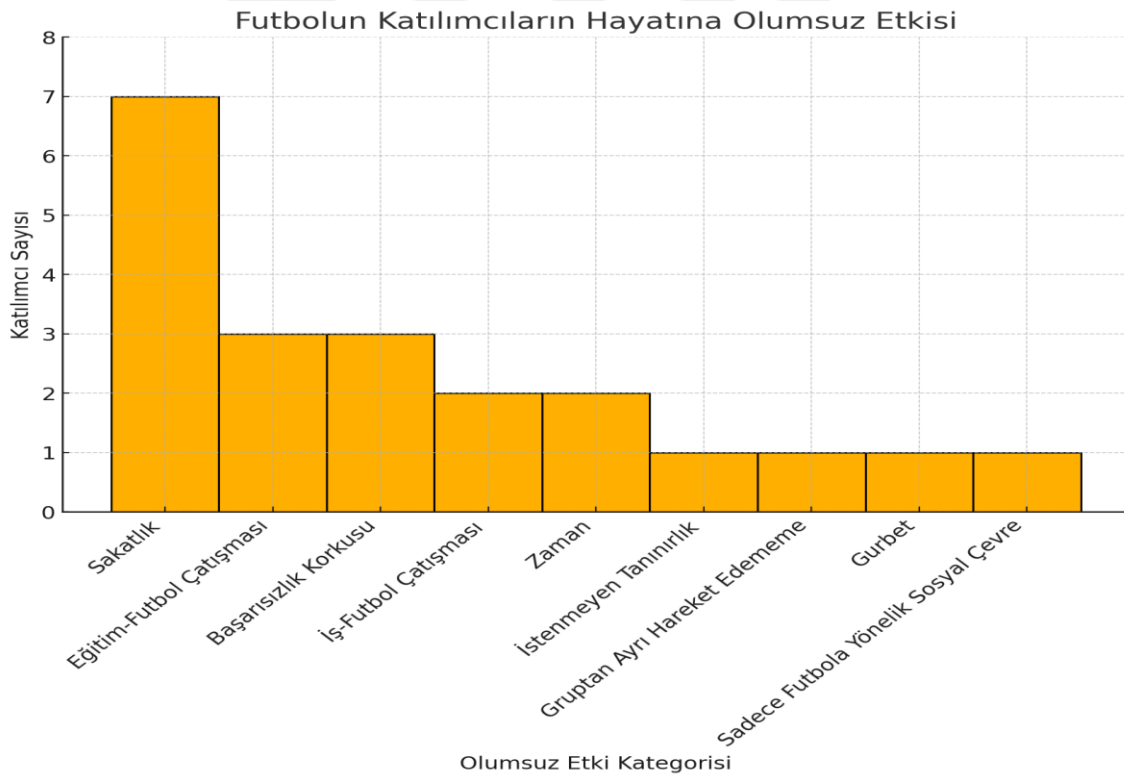
Futbolun sağladığı olumlu etkiler, sosyal sermayeyi artıran unsurlar olarak değerlendirilebilir. Futbol sayesinde edinilen arkadaşlıklar, bireylerin sosyal sermayesini artırır. Bu bağlamda, futbolla kurulan sosyal sermaye bireylerin hem kişisel hem de profesyonel çevrelerini güçlendirmiştir. Futbol, bireylerin sosyal çevrelerini genişletmelerine, farklı insanlarla tanışmalarına ve güçlü dostluklar kurmalarına olanak sağlamıştır. K3, K8 ve K20 futbolun, bireylerin geniş bir sosyal çevre edinmelerine vesile olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar, futbolun sosyal çevrelerini genişletmesine büyük katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Futbol aracılığıyla kurulan yeni arkadaşlıklar, profesyonel ilişkiler ve geniş bir çevre, katılımcıların sosyal ağlarını zenginleştirmiştir. Katılımcılar, farklı şehirlerde futbol oynarken kurdukları bağların halen sürdüğünü ifade etmişlerdir.

Katılımcılar tarafından futbolun hayat üzerinde birçok olumlu etkisi olduğu belirtilmiştir. Futbolun fiziksel aktivite gerektiren bir spor olması, bireylerin sağlıklarını korumasına ve

zinde kalmasına yardımcı olmuştur. K1, K6, K7 ve K12 spor yapmanın bireylerin fiziksel sağlığını desteklediğini belirtmişlerdir. K16, Futbolun disiplini sayesinde kötü alışkanlıklardan uzak durduklarını ifade etmişlerdir.

Futbolun bireylerin karakter gelişimine katkısı, onların sosyal sermaye ağlarında güvenilir bireyler olarak yer almalarını sağlamıştır (K4, K16). Futbol, bireylerin meslek sahibi olmalarında veya eğitim hayatlarında ilerlemelerinde bir araç olmuştur (K10, K16). Bu durum, sosyal sermayenin bireylerin ekonomik ve sosyal hareketliliğini artırabileceğini göstermektedir.

Futbol, bazı katılımcıların eğitim hayatlarını şekillendirmiş ve kariyerlerinde belirleyici bir rol oynamıştır. K10, K11, K16 futbol sayesinde üniversite kazandıklarını ve kariyerlerinde ilerlediklerini ifade etmişlerdir. K16 futbol disiplini sayesinde mesleki başarıya ulaştığını belirtmiştir.

Şekil 4.27: Futbolun katılımcıların hayatına olumsuz etkisi

Futbol kaynaklı sosyal sermaye bireylere aynı zamanda bir yük olabilmektedir. Futbolla

birlikte aşırı güçlü bağlar tarafından beslenen aktif sosyal sermaye kişisel özgürlüğün kısıtlanmasına neden olabilmektedir (K3, K12).

Futbolun olumsuz etkileri, sosyal sermayenin kullanımında bazı kısıtlamalar veya riskler yaratabilmektedir. Katılımcılar futbolun hayat üzerinde bazı olumsuz etkilerinden de bahsetmiştir. Futbolun temashı bir spor dalı olması nedeniyle sakatlanma risklerinin hayatı olumsuz etkilediği belirtilmiştir. K2, K9, K13 ve K18 sakatlıklar nedeniyle kariyerlerinde ve günlük yaşamlarında zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Sakatlıklar, bireylerin aktif sosyal katılımını engelleyerek sosyal sermayelerinin kullanımını kısıtlayabilir (K9, K18).

Bazı katılımcılar futbol sevgisi nedeniyle eğitim hayatlarının aksadığı ifade edilmiştir. K8, K10 ve K17 derslerini aksattıklarını ve eğitimle futbol arasında zor seçimler yapmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Kaybetme korkusu ve performans baskısı, bireylerin sosyal ağlarını etkin kullanmalarını zorlaştırabilir. Futbolun rekabetçi yapısı, bireylerde başarısızlık korkusu psikolojik baskı yaratmıştır. K18 ve K20 kötü bir performans veya maç kaybının psikolojik olarak etkilediğini ifade etmiştir.

Futbolun yoğun antrenman ve maç temposu, bireylerin aileleriyle ve çevreleriyle zaman geçirmelerini zorlaştırmıştır. K6, K7 ve K13 futbolun, aile hayatına yeterince zaman ayıramamaya neden olduğunu belirtmişlerdir.

Futbolun bireysel ve toplumsal bağlamda sosyal sermaye üzerindeki etkileri, bireylerin hayatlarında hem avantajlar hem de riskler yaratabilen bir alan olarak değerlendirilebilir.

K1: *“Sürekli aktif olarak spor yaptığım için sağlık yönünden beni bayağı olumlu etkiliyor. Çevre olarak, takım arkadaşlarımla beraber ilişkilerimde yani sosyal çevre yönünden de olumlu etkiliyor. Olumsuz yönlerinden de şu an aklıma gelen bir şey yok. Olumsuz etkilediği bir durum olarak görmüyorum futbolu. Futboldan olumsuz bir durum yaşamadım.”*

K2: “En büyük etkisi şu andaki gençlerin en büyük sıkıntısı olan sosyallik açısından. Yeni arkadaşlar, yeni insanlarla tanışmak açısından çok büyük avantajı oldu. Kendim açısından da futbolla tanışmam diğer spor branşlarına da yönelmemde etkili oldu. Yani ben aynı zamanda futbol oynarken voleybol da oynadım. Hentbol da oynadım. Futbola başlamama beraber birçok branşla futbolun sayesinde tanıştım. Olumsuz etkisi ne olabilir? Sakatlık gibi etkileri olabiliyor futbolun yani. Oynarken güzel ama hafif sakatlandığın zaman olumsuz etkiliyor hayatımızı. Bazen sakatlıklar kalıcı olabiliyor.”

K3: “Futbolun olumlu etkileri şu şekilde oldu: Bir takımda oynamaya başladım. Kimseyi tanımıyorum. O takımı sonradan tanımaya başladım. Bir sezon orada oynadım diyelim. 2. sezon başka bir yere gittiğimde başka insanları da tanıdım. Bu şekilde futbolda çok çevrem oldu. Mesela atıyorum 5000 Evler’in hocası gitti diğer sezonda başka bir takımla anlaştı. Beni biliyor. Beni kendi takımına dahil ettirmek istiyor falan bunlar hani futbolda olumlu olan şeyler. Şu zamana kadar çok da karşıma çıktı. Olumsuz bir etkisi de şu şekilde: Mesela seninle aramız çok iyi, sen bir takımla anlaştın diyelim ama bana farklı yerlerden de teklif var. Sen beni kendi takımında görmek istiyorsun ama ben farklı nedenlerden dolayı diyelim seninle bu sezon oynayamayacağımı söylüyorum ama bunu söyledim diye mesela kötü oluyor. Bu şekilde olumsuz etkisini gördüm ama başka türlü görmedim. Futbol şu ana kadar iyi.”

K4: “Bence olumlu yönde çok çok etkiledi beni. Bir kere karakterimin oluşmasını sağladı. Futbol ile tam anlamıyla sahanın içerisinde ve dışarısında olsun karakterim tam oturdu gibi oldu. Onun dışında futbolun içinde 11 kişi oynadığımız için bölüşmeyi, paylaşmayı, mücadele etmeyi sahanın içerisi, dışarısı birçok şey kattı diyebilirim bana.”

K5: “Futbolun bana, hayatıma etkisi öncelikle küçük yaşta başladığım için özellikle kahve köşelerinden, sigara kullanımı ya da daha farklı kötü alışkanlıklardan beni öncelikle uzaklaştırdı. En büyük kazanım bu oldu benim için. Daha sonra da oynadığım bütün takımlarda bana en büyük kazancı üst seviye, kaliteli insanların arkadaşlarım olması oldu.”

K6: “Önce olumlu etkilerinden söyleyeyim birkaç tane. Öncelikle 90 dakika maç yapmak beni oldukça mutlu ediyor. Yani beni tamamlayan bir şey bu. 90 dakika maç oynamak beni

oldukça mutlu ediyor. Kendimi zinde hissediyorum. Bu beni memnun ediyor aynı zamanda. Dinç kalmamı sağlıyor. Bunlar olumlu yanları. Olumsuz yanı aslında olumsuz da demeyelim buna ama biraz böyle belli bir yaştan sonra evlenip çocuk sahibi olduktan sonra aileye vakit ayıramama gibi sıkıntılar ortaya çıkabiliyor. Çünkü haftada 2-3 idman oluyor. Pazar günlerimiz zaten kapalı, dolu. Bunun da çözümü olarak aileyi maça çağırıyoruz. Onlar da bizim en büyük destekçimiz sağ olsunlar.”

K7: “Olumlu olarak spor sağlık yönünden güzel. Hem sağlıklı olmuş oluyorsun hem de zararlı madde tarzı şeylerden uzak duruyorsun. Olumsuz olarak da ailene, çevrene ve arkadaşlarına zamanın olmuyor. Bazen de sağlıkta sıkıntı oluyor ama olumlu yönleri daha fazla.”

K8: “Futbol heyecanı, futbol ateşi her Türk gencinin kalbinde atıyor biliyorsunuz. Bu da bizim bir noktada sürekli profesyonel liglerdeki, üst liglerdeki ağabeyleri örnek alarak büyümemize vesile oldu. O dönemde mevcut altyapısında oynamış olduğumuz takımın üst seviyelerde başarılı olması, taraftar coşkusu falan bizi de her zaman cezbetti ve o aşkla, o hedefle büyüdük, o çalışma azmiyle büyüdük. Olumsuz etkisi tabii ki o dönemlerde üniversite sınavlarına hazırlanıyoruz, lise sınavlarına hazırlanıyoruz. Dershaneden kaçıp kaçıp sürekli biz futbola gittik. Bu kaçışların aile nezdinde “Futbola gidiyorsun, derslerini aksatıyorsun. Bir noktada geleceğin parlak değil.” imajı bize lanse edildi. Herkes kamuda çalışmak zorunda değil. Buradan yürüyemezsek biz sevdiğimiz işi yapmış olacağız ve o çevreden edinmiş olduğumuz dostluklarla hayatımızı özel sektörde kazanacağımızın inancında biz hep devam ettik.”

K9: “Futbolun hem olumlu hem olumsuz etkileri her futbolcunun üzerinde vardır. Olumsuz etkileri sakatlıklar. Çok şükür öyle büyük bir sakatlık yaşamadık ama hani yaş ilerledikçe menüsküs problemleri, adalelerin zayıflaması, yaştan dolayı idman eksikliklerinin olması futbolda olumsuz olarak bana yansdı. Olumlu etkileri benim üzerimde daha çok olmuştur. Şu anda mesela Karabük’te ya da çevre illerde oynadığımız futbolcu arkadaşlarımız, aileleri dâhil görüşebiliyorsak bu futbolun sayesinde oldu benim için.”

K10: “Bir meslek icra etmekteyiz. Bir üniversite okuduk. Bunu hep futbol sayesinde yaptık. Futbola verdiğimiz emekler sonucunda aldığımız başarılarla bir üniversite kazandık.

Olumlu olarak, sosyal çevremiz, arkadaşlıklarımız, bağlarımız, maddi kazançlar diyebiliriz. Olumsuz olarak baktığımızda da futbol bizim hep odak noktamızdaydı. Futbol olmazsa biz olmayız diye düşündük. Ben lisede lise hayatımı futbol nedeniyle açığa aldım. Açık liseye gittim. Buradan sonrası aslında benim için bir olumsuzlukla devam etti. Çünkü bel bağladığımız futbolda istediğimiz yerlere hemen gelemedik. Birileri engel oldu veya biz başarısız olduk. Bu yüzden eğitim hayatıma ara vermek zorunda kaldım. Sonrasında baktık ki bu böyle olmayacak. Eğitim hayatımıza geri dönüp dışarıdan liseyi bitirip yüksek lisans mezuniyetine kadar ulaştık. Olumsuz olarak da bu durumumu söyleyebilirim.”

K11: “Futbol, hayatıma her zaman olumlu etkide bulundu. Aslında futbol benim hayatım diyebilirim. Şu anki konumuma futbol sayesinde eriştim. Spora futbolla başladım. Daha sonra futbolcu olamayacağımı anladığım anda beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verdim. Beden eğitimi öğretmeni oldum. Hayatımı beden eğitimi öğretmeni olarak idame ettiriyorum. Olumsuz bir etkisini görmedim. Ufak tefek sakatlıklar yaşadım. Büyük sakatlıklar da yaşadım ama hiçbirini olumsuz olarak değerlendirmedim. Eşim de beden eğitimi öğretmeni. Bundan önce futbolda çok sakatlandığım için çok sıcak bakmıyordu. Sonuçta bir mesleğim var elimde. O mesleğim üzerinden devam etmemi istiyordu ama onu da yavaş yavaş ikna ettim. ”

K12: “Olumlu etkileri, sağlıklı bir hayat yaşıyoruz. Olumsuz etkileri de çok fazla insanla birebir tanıştığımız, görüştüğümüz için yaptığımız hareketlere, gittiğimiz yerlere daha çok dikkat ediyoruz, biraz daha fazla düşünmemiz gerekiyor.”

K13: “En önemlisi kötü alışkanlıklardan uzak tutuyor. Çok sayıda arkadaş edindim futbol sayesinde. İl dışında tesiste beraber kaldığım çok fazla ailem oldu diyebilirim. Olumsuzdan bahsederek bir, aileden çok uzak kaldım. İkincisi sakatlık var. Üç ay falan adım atamadığım zaman oldu. Böyle de olumsuz tarafları var.”

K14: “Kesinlikle önce fiziksel olarak bir etkisi var. 26 yaşına geldim. Fiziğimizle her şeyimizle kötü alışkanlıklardan uzak tuttu. Bir şekilde zinde tutuyor seni. Olumlu etkileri olarak çevre, tatmin etme duygusu. Futbol çünkü bir zevk işi. Olumsuz olarak hedeflediğin yerde olamadığında büyük bir hayal kırıklığı, birincisi. Bu hayatını etkiler çoğu insanın. Çünkü her futbolcu bir hayalle başlıyor. Olmayınca ikinci bir planın yoksa saf dışı

kalıyorsun. Ya polis ya bekçi oluyorsun. Diğeri de sakatlık. Olumsuz olarak başka bir etkisi yok bence futbolun.”

K15: “Olumlu yönleri arkadaş çevrem olarak güzel noktalara gelen insanlar var. Çevresel olarak sokağa bir yere çıktığım zaman bir sürü futbolcu arkadaşım var. Bana etkisi hep olumlu yöndeydi. Futbolu çok sevdiğim için hiç olumsuz tarafından bakmadım. Olumsuz yönleri de oldu tabii. Amatör futbolcuyum. İş ve futbol arasında çatışma yaşadım. İkisini de yürütmem gerekiyordu ama işe gidip futbola da devam ettiğim için sadece yorgunluk olumsuz oldu. Dinlenmeye fırsatım olmadı. Olumsuz olarak sadece bu vardır. Geri kalanı hep olumlu yönde.”

K16: “Yaklaşık 11 yaşından beri lisanslı futbol oynayan biri olarak 29 yaşındayım. Şu an üniversite mezunuyum, BESYO mezunuyum futbola başlamam buna sebeptir. Tabii ki biz direkt olarak küçükken buna futbol olarak bakıyorduk ama büyüdükçe BESYO’yu okudukça daha sonra antrenör, öğretmen oldukça bunun artık spor kısmında da bizim hayatımızı çok etkilediğini düşünüyorum. Beni hem ailemin yetiştirme tarzı hem kendi seçimlerimi doğru tercih etmem ve sporun içinde olmam kötü alışkanlıklardan uzaklaştırdı. Futbol oynadık, sporun içinde olduk. Oranın sert ve gerekli disiplini aldık. Bunlarla beraber şu an bulunduğum mesleği yapmama sebep oldu. Antrenörlük yapıyorum. Kaleci antrenörlüğü yapıyorum. Şu an bir süper lig kulübünde scout olarak görev alıyorum. Bunların hepsi bir beden eğitimi öğretmenin beni futbola başlatmasıyla oldu. Olumsuz olarak da, çok küçük yaştan itibaren belki başka alanlarda daha başarılı olma ihtimalimiz varsa bu futbol sevgisi bazı durumlarda önümüze geçti ama tabii bu daha kötü olabilirdi, daha da iyi olabilirdi onu bilemiyorum. Küçükken bir kol kırılma olayı yaşadık. O da fiziki olarak bir deforme bıraktı. Büyüdüğümüz dönemlerde de bir omuz sakatlığı, diz sakatlığı gibi basit, çok futbolu bırakmama sebep olmayacak sakatlıklar sosyal hayatımı zorladı. En kötüsü şuydu: Bir hafta boyunca var olan akşam saatlerinizin çoğunu spora ayırıyordunuz. Hafta sonlarınızı spora ayırıyordunuz. Bunu kaldırabilen bir sosyal çevre bulmak zor oluyordu. Futbolun içindeki insanlarla sosyal çevre oluşturuyordunuz. Bunda da bazen sporculuğu iyi, kişiliği vasat olan insanlarla çok muhatap olmak durumunda kalmak futbolun bazı olumsuz tarafları oluyor.”

K17: “Olumlu yönleri, sosyal açıdan fazlasıyla gelişmeme sebep oldu. Bundan maddi

olarak kazanç da elde etmeme vesile oldu. Olumsuz olarak eğitimimle futbol arasında bazı noktalarda kararsız kalmam beni sonuca götürmedi.”

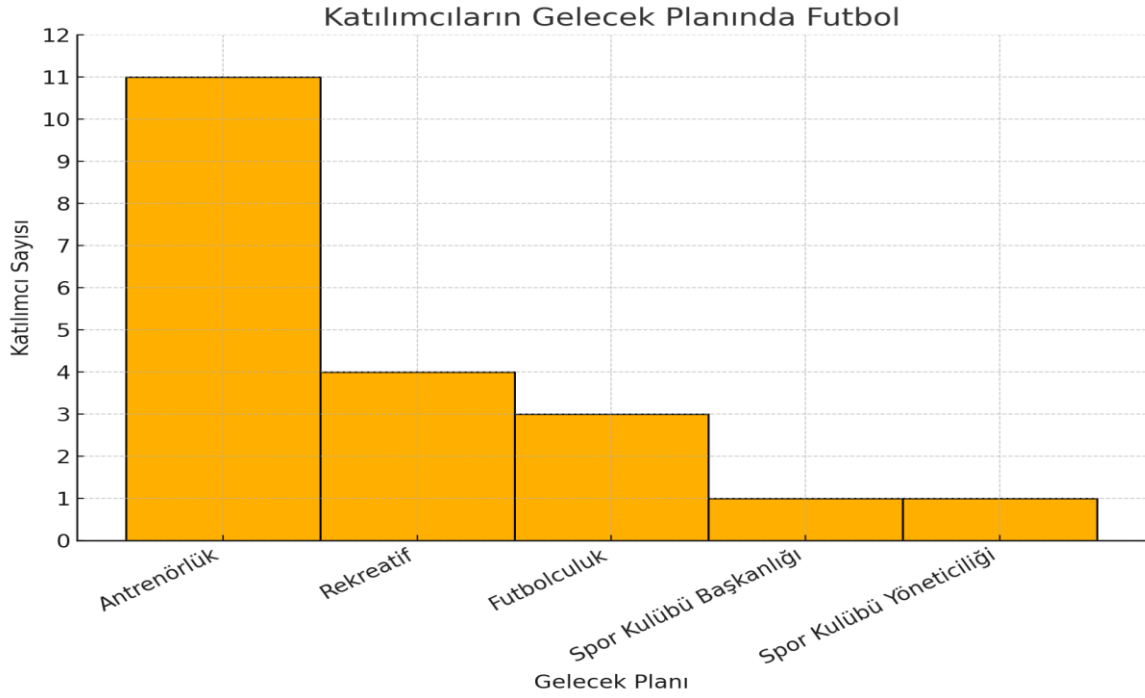
K18: “Futbolun sayesinde çok çevremiz oldu. Birçok kulüple tanıştık, birçok şehir gezdik. Birçok ile ilçelere gittik maç oynamak için. Şu anda 41 yaşımdayım. Oradaki tanışmış olduğumuz insanlarla halen daha görüşüyoruz. Yani insanların bir işi olduğu zaman, bizim ya da karşı tarafın fark etmiyor. Halledebiliyoruz. Bunlar hep olumlu şeyler. Olumsuz şeyler de, hep senle de konuşuruz bunu. Kaybetmeyi sevmem. Kaybetmek bana göre değil. Çok da zaten futbol yaşıntım boyunca kaybettiğim gözükmedi ama kaybettiğim zaman bayağı bir içerliyorum açıkçası. Okul dönemlerinde futbolcu olma hayaliyle sürekli topun peşinde koşmalar aslında derslerde biraz boşluk oluşturdu bizim hayatımızda. Bir sakatlık dönemi geçirdim ben. Futbol oynarken kaburgam kırıldı benim, göğüs kafesim. Yaklaşık 3-4 yıl futbol oynayamadım ben. O ara ilaç falan da kullanıyordum. Epey kilo almıştım. Futbol oynamak istemiyordum. Çünkü insan korkuyor bir de tekrar sakatlanmaktan. Tam gelişme çağındasın.”

K19: “Çevre tanıdım öncelikle. Bu çevrelerden olumlu olarak ilişkiler kurabildim ya da buluşabildim arkadaşlarımla. Bilgiler öğrenebildim. Olumsuz olarak da ben hem iş yerinde çalışıyorum hem okula gidiyorum hem de futbol oynadığım için üçü bir arada biraz yoruyor beni. Olumsuz olarak da bundan bahsedebilirim.”

K20: “Futbol bana bir sürü dost kazandırdı. Bir sürü arkadaş kazandırdı. Büyük bir çevre kazandırdı. Hayatta çok fazla şey öğretti. Çok tecrübe kazandım, hatta hayatımdaki muhtemelen çoğu şeye futbol sayesinde güzel kararlar verdim. Çok fazla olumsuz bir şey görmüyorum futbolda ama olumsuz olarak da diyebileceğim tek şey maç kaybettikten sonra veya kötü bir maç oynadıktan kötü bir performans gösterdikten sonra çok fazla kafaya takıyorum. Psikolojim çok bozuluyor. Depresyona kadar gidiyor. Bunu söyleyebilirim.”

4.2.3. Görüşme Sorusu-3

“Gelecek planınızda futbolu nasıl konumlandırıyorsunuz? Bize anlatır mısınız?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.28: Katılımcıların gelecek planında futbol

Bu görsel, futbolun bireylerin gelecek planlarında nasıl şekillendiğini tematik ve nicel bir bakış açısıyla ortaya koymaktadır.

Antrenörlük hedefleri en sık vurgulanan tema olup, futbol kariyerlerini öğretici rollerle devam ettirmek isteyenlerin yoğunluğunu göstermektedir. Futbolun merkeziliği ve yaşam boyu etkisi, futbolun hayatın bir parçası olarak kalmasını ifade eden katılımcılar tarafından sıkça dile getirilmiştir. Hobi ve sosyal etkinlik olarak futbol, futbolun profesyonel değil, kişisel bir tatmin kaynağı olarak görülmesini temsil etmektedir. Mesleki ve eğitimsel hedefler, futbolun akademik ve mesleki alandaki etkisini ortaya koymaktadır.

İlerleyen yaş ve kariyer planlaması, yaşa bağlı olarak futbolun aktif bir meslekten

uzaklaşıp yeni hedeflere yer açtığını göstermektedir. Katılımcılar ilerleyen yaşlarıyla birlikte futbol kariyerlerini yeniden değerlendirerek yeni yollar çizmektedirler (K5, K9, K18). Futbol oynama çağlarının sonuna yaklaşan katılımcılar, kariyerlerini antrenörlük yaparak devam ettirmeyi planlamaktadır (K3, K6, K19). Katılımcılar, antrenörlük yaparak futbol aracılığıyla yeni nesillere bilgi aktarmayı hedeflemektedir. Bu süreç, bireylerin mevcut sosyal ağlarını genişletip yeni nesillerle bağlantı kurmasını sağlar. K6, K9 ve K12, gelecekte antrenörlük yapmayı planlayarak sosyal sermayelerini genişletmeyi hedeflemektedir.

Katılımcıların futbolu hayatlarının merkezine koyması, bağlı sosyal sermayeyi güçlendiren bir faktördür. Takım arkadaşları, aile desteği ve futbolun sağladığı sosyal çevre, bireylerin aidiyet hissini artırır. Birçok katılımcı için futbol, hayatlarının ayrılmaz bir parçası olmaya devam etmektedir. Kimi için bu, profesyonel bir meslek hedefi (K1, K16), kimi için ise bir rekreasyon faaliyeti olarak (K2, K13, K20) ifade edilmiştir. Futbolu bir hobi olarak sürdüren katılımcılar, bu süreçte kurdukları sosyal bağları muhafaza etmektedir. Futbol, bireylerin sosyal çevreleriyle ilişkilerini güçlendiren bir araçtır. K2 ve K20, futbolun sosyal bağlarını korumada önemli bir araç olduğunu belirtmiştir.

Futbol, bireylerin eğitim ve kariyer yolculuklarında önemli bir rol oynamaktadır. Futbol aracılığıyla mesleki hedefler belirlemek, bireylerin daha geniş sosyal çevrelerle bağ kurmasına olanak tanır. Örneğin; K8 ve K19, eğitimlerini futbol üzerinden planlayarak sosyal sermayelerini hem profesyonel hem de akademik düzeyde artırmayı amaçlamaktadır.

Futbol, bireylerin sosyal sermaye birikimlerinde güçlü bir araçtır. Hem mevcut sosyal çevrelerin güçlendirilmesinde hem de yeni ağlar ve topluluklar arasında köprüler kurulmasında etkili bir rol oynamaktadır. Bu analiz, futbolun yalnızca bireysel bir spor deneyimi olmadığını, aynı zamanda geniş bir sosyal ağ kurma aracı olduğunu göstermektedir.

K1: “Yaklaşık bir sekiz-dokuz senedir aktif olarak oynadığım için artık hayatımı ona göre, futbola göre yönlendirdiğimden hayatımın bir merkezi oldu. O yüzden de futbolu hayatımın

merkezi olarak konumlandırırdım. Gelecekte de bunu meslek olarak, tek meslek olarak yapmak istiyorum.”

K2: “Küçükken 12-13 yaşlarında tabii ki futbolun bende bir yeri vardı. Futbolcu olmak istiyordum. O açıdan bir hedefim vardı. Kendimi o yönde çok motive ediyordum ama bazen de o hedefe ulaşamadığın zaman başka şeylere yönelebiliyorsun. Şu an 13 yaşında olsaydım “Ben futbolcu olmak istiyorum.” derdim ama şu anki konumunda hobi olarak yapıyorum. Aynı zamanda amatör olarak da devam ediyorum. Hayatımın hala bir parçası ve çok mutluyum futbol oynadığım için de ama hani gelecek anlamında da artık hobi olarak, spor anlamında o şekilde bakıyorum.”

K3: “Futbol benim hayatımda değişmez, birinci parça. Allah nasip ederse oynayabildiğim kadar da oynamayı düşünüyorum. Benim için hani paradan ziyade zevk futbol. Küçüklüğümde beri oynarım oynayabildiğim kadar da. Elimden ne geliyorsa. Belki kendimi geliştirmek amaçlı, belki bölgesel amatör lig olur, 3. lig olur mu bilmiyorum ama kendimi geliştirdiğim sürece olmasını diliyorum. Hiçbir zaman da bitmez futbol benim için. Hocalık aklımda var. Oynayamadığım dönemlerde hocalık aklımda var. Çünkü her sporcunun aklında vardır bu şekilde. Şu an lisans çıkartmayı da düşünüyorum, futbol hocalığı lisansı. Oynayamadım, hocalık olmadı diyelim. Futbolu gene de takip ederim.”

K4: “Şu an için tamamen futbola odaklıyım. Birkaç sene oynarım diye düşünüyorum. Hatta 5-6 sene olabilir. Ondan sonrasında antrenörlük olabilir. O şekilde düşünüyorum.”

K5: “Şu an yaşı 44. Hala futbol oynamaya devam ediyorum. Tabii ki ileride bir kulüpte hocalık yapmak isterim. Ama önceliğim vücudumun gittiği yere kadar futbolu oynamak istiyorum. Çünkü futbolu çok seviyorum, oynamayı çok seviyorum. Oynarken çok zevk alıyorum. Belki ileride dediğim gibi hoca olmayı düşünüyorum.”

K6: “Gelecek planımda evet, sonuçta gençliğimi adadım ben bu işe. Emek verdim. Yani illaki ileriki yıllarda emeklilikten sonra da futbol hayatımın bir yerinde olur diye düşünüyorum. Antrenör olarak olabilir. Takım çalıştırma hayalim tabii ki de var. Zaman gösterecek, bakalım.”

K7: “Gittiğim yere kadar gitmeyi planlıyorum. Bence herkesin yapması gereken spor dallarından biri. Çünkü hem dışarıdan uzak tutuyor hem iyi bir şey. İnşallah güzel yerlerde olurum.”

K8: “İki üniversite bitirdim. Futbolla alakalı bölümler değildi. Sevmediğim bir işti. Bir süre o işleri yaptım. Dört sene önce Kastamonu Üniversitesi antrenörlük bölümünü kazandım. Çünkü 22 senelik futbol birikimim karşılığında gelecek zamanlarda bir antrenörlük yapmayı düşünüyorum ama tam anlamıyla kendimi hazır hissettikten sonra.”

K9: “Yaşımız artık 35 oldu. Yavaş yavaş yaşımızın ilerlediğini düşünüyoruz zaten. He Karabük amatöründe belki 1-2 sene daha futbol oynayarak devam edebilirim ama daha sonra C lisansım olduğu için bir yerden antrenörlük olarak öğrendiklerimizi gelecek nesillere, gençlere, çocuklara aktarmak istiyorum. Kendi yaptığım hataları onların yapmamasını isteyerek onların daha iyi yerlere gelmesini istiyorum .”

K10: “Şu dakikadan sonra artık belli bir yaşa ulaştık. Belirli hedeflerimiz var. Hedeflerimiz yön değiştirdi. Futbol benim için hobi amaçlı, hep hayatımın bir parçası olarak kalacak ama onun dışında antrenör ya da futbolcu olarak devam etmeyi düşünmüyorum.”

K11: “Artık 34 yaşımdayım. Futbolun son dönemlerini yaşıyorum. Hala aktif oynuyorum. TFF C Grassroots antrenörlük belgesine sahibim. Belki teklif gelirse antrenör olarak devam edebilirim. Onun haricinde zaten beden eğitimi öğretmeniyim.”

K12: “Gelecek planımda tabii ki önce üst liglere gitmek var. Sonrasında, beden eğitimi öğretmenliği okuyorum. Beden eğitimi öğretmenliği olur ya da altyapılarda küçük çocuklara futbol öğretmek olur. Böyle düşünüyorum.”

K13: “İkinci planda konumlandırıyorum. Önceliğim işim olur. Futbol biraz daha zevkim olur.”

K14: “Ben artık 2019 yılından beri işlere yöneldiğim için esnafılık vs. futbolu artık hobi şeklinde görüyorum ama gittiğimiz her kulüpte de amacımız hep şampiyonluk. Futbolu sevdiğimiz için oynamak istiyoruz ama geleceğe dair “Ben şurada olacağım.” diye bir

planım yok. Sadece bir hobi ve bu hobinin karşılığını belirli bir miktarda alarak oynuyoruz. Bedava da oynamıyoruz. İleride nasip olursa başkanlık yapmak isterim.”

K15: “Futbolda amatörüz. Profesyonel olmak tabii herkesin hayalidir. Yine olmayacak bir şey değil, Allah’tan umut kesilmez. İleride mesela bir durum olur, mahallemde bir takım kurulur. Benden yardım istenir. Bir hocalık, antrenörlük, kaptanlık olur elimden ne geliyorsa yaparım.”

K16: “Spor yöneticiliği mezunuyum. Futbol antrenörlüğü yapıyorum. Scout olarak görev alıyorum Hatayspor’da, süper ligde. Şu anki konum olarak, hayatımın tam merkezinde futbol var, spor var. Bu konuda daha fazla gelişmek, daha fazla çalışmak, daha fazla başarı ve maddi kaygıları ortadan kaldıracak bir gelecek inşa etmek üzere konumlandırıyorum futbolu. ”

K17: “39 yaşında hala aktif futbol oynayan birisi olarak futbolculuk belki maksimum 1-2 sene daha ondan sonra düzgün şartlar olursa antrenörlük yapmak istiyorum ama nasıl ilerler bilmiyorum.”

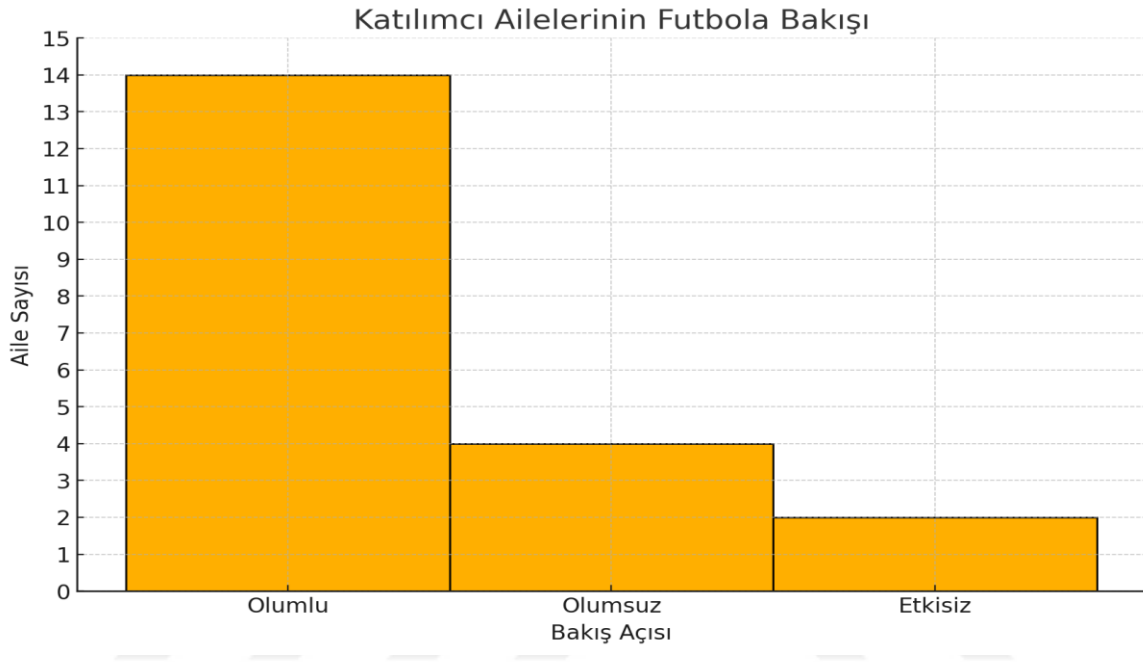
K18: “Artık bu sene de hatır gönül için tekrardan oynamaya başladım. Normalde 3-4 sene önce ben bırakmıştım. Bunu sosyal medyada da yazmıştım ama işte araya hatırı sayılı kişiler girince tekrar devam etme kararı aldım. Bu sene büyük bir ihtimal son vereceğim. Daha da oynamayı düşünmüyorum işin açıkçası. Kariyer planlamamda da kendi normal çalışmış olduğum ortama devam edeceğim. Sadece denk geldiği zaman halı sahada oynayabilirim ya da izlerim yani gidip de. Antrenörlük falan asla bana göre değil.”

K19: “Okuduğum bölüm spor yöneticiliği. Seneye umarım mezun olacağım. Buradan yüksek lisansla beraber futbolda bir antrenörlük olur, bir beden eğitimi öğretmenliği olur futbolla ilgili devam etmek istiyorum.”

K20: “Hobi olarak devam etmeyi planlıyorum. Allah nasip ederse bir kulüpte yöneticilik yaparak benim yaptığım hataları yapmamaları için gençlere yardım etmek isterim. Umarım ileride böyle devam edebilirim.”

4.2.4. Görüşme Sorusu-4

“Ailenizin futbola bakışı nasıldır? Futbol kariyerinizin gelişmesine nasıl bir katkı sundular?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.29: Katılımcı ailelerinin futbola bakışı

Katılımcıların büyük çoğunluğu, ailelerinin futbol kariyerlerini desteklediğini belirtmiştir. Bu destek, hem maddi hem de manevi şekillerde ifade edilmiştir. Katılımcıların futbol kariyerinde ailelerinin maddi ve manevi desteklerinin önemi açıkça görülmektedir. Birçok katılımcı, babalarının futbol kariyerlerindeki yönlendirici ve destekleyici rolünü vurgulamıştır. Anneler genellikle futbolun fiziksel ve duygusal zorlukları karşısında çocuklarına destek olmuş, ancak bazı durumlarda koruyucu bir tavır takınmıştır. Bazı aileler, futbol ve eğitim arasında denge kurulması gerektiğini düşünerek, futbola mesafeli yaklaşmıştır. Bazı aileler, çocuklarının futbol kariyerine olumsuz yaklaşmış, bu durum katılımcılarda hırs ve motivasyon yaratmıştır.

Babaların rolü, futbola yönlendirme ve kötü alışkanlıklardan uzak tutma gibi destekleyici katkılarla öne çıkmıştır. Annelerin destekleyici tavırları, özellikle fiziksel destek ve manevi

motivasyon sağlama bağlamında oldukça önemlidir. Aileler tarafından eğitime ve futbola dengeli yaklaşım, futbol ile eğitim arasında bir denge kurma çabası olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı ailelerin korumacı tavırları ise futbol kariyerine engel teşkil eden durumları içermektedir. Bu temalar, ailelerin futbol kariyerine olan etkilerinin sosyal sermaye bağlamında analiz edilmesine olanak tanımaktadır.

K1: *“Normalde aileler birazcık futbola “Ders çalış, futbol oynama.” tarzında bakıyorlar ama ailem hiç küçüklükten beri beni kısıtlamadı bu konuda. Hem spora yatkın olayım diye hem de sağlığım açısından da devam etmemi istediler. Şu anda da zaten işim olarak kabul ettikleri için buna güzel şekilde bakıyorlar. Hiçbir şekilde olumsuz yönden bakmıyorlar.”*

K2: *“Ailemin çok büyük etkisi var. Özellikle babamın. Babam çünkü benim sporcu olmamda abimin de öyle, en büyük etki onundur. Babamın bir mantalitesi vardır. Bir çocuk kahveye gidip kağıt oynamasındansa, sigara içmesindense spor yapmasını isterdi benim babam. Mesela mahalleye geldiğinde işten çıkardı, çocukları toplardı, sahaya götürürdü. Orada top oynatırdı kötü alışkanlıkları olmasın diye. Yani babamın çok büyük etkisi vardır. Benim için ailemin spora ve futbola başlamamda onun yanında kötü alışkanlıklardan uzak durmamda çok büyük etkisi olmuştur.”*

K3: *“Hatta belki de benim futbolumu kötü etkileyen faktör ailem de olabilir. Benim küçükken futbola gitmemi hiç istemediler. Çünkü genel olarak bilirsiniz aile canınızın yanmasını istemez. Benim annem babam futbola “Oğlum bugün gitme.” dediğinde mutlaka bir şey oluyordu. Ya bacağım sakatlanıyordu ya kolum sakatlanıyordu. O yüzden biraz kaçamaklı bir futbol oynadım diyeyim. Küçükken elimden tutsalardı belki bir şeyler olabilirdi.”*

K4: *“İlk başlarda evet hani uzak olduğu için, onların yanından ayrılıp buraya geleceğim için ilk başlarda istemediler ama sonrasında ben bu konuda çok ısrarcı olduğumdan onlar da baş etmekte birazcık zorlandılar diyelim.”*

K5: *“Ben küçük yaşta Karabükspor altyapısına girdiğimde dediğim gibi A. Hoca, A. Hoca beni çok beğeniyordu. Bir gün ailelerle toplantı yapmıştı. Orada babam o toplantıya katıldığında babama “Bu işten ekmek yer.” dediğinde babamın futbola bakış açısı çok*

daha farklı oldu. Beni de en çok destekleyen babam oldu bu konuda sağ olsun. Antrenmanlara rahatlıkla gidebiliyordum. Hocamın bu sözü ailemin bana destek olmasını sağladı.”

K6: “Öncelikle biz bu yola eşimle çıktık. Benden dolayı eşimin de futbola merakı artmaya başladı. Maçları izlemeye başladı, futbolu sevmeye başladı. Sonra iki tane çocuğumuz oldu. Onların da futbola ilgisi illaki arttı. Çünkü babaları amatör de olsa bir futbolcuydu. Onlar da dediğim gibi maçlara gelerek, maçlarla ilgili, futbolla ilgili terimleri bana sorarak futbola ilgileri bir şekilde gelişti.”

K7: “Güzel ama tabii her aile gibi benim ailemde de “Futbolcu olup ne yapacaksın?” diyenler var. O yüzden genelde ailemde ablam sayesinde yükseldim. Katkıları çok oldu. Kariyerim de şu anlık ailem hiçbir şeye karışmadığı için güzel gidiyor. İnşallah böyle güzel gider.”

K8: “Ailemiz, babamız kendi imkânlarından dershaneye bir miktar para yatırıyor. Biz futbola gidiyoruz. Dershane paralarını biz hiç ediyoruz aslında. Çünkü çalışmıyoruz. Açık ve net bir şekilde söyleyeyim. Gidiyoruz ama bir noktada bize belli bir yere kadar faydalı oluyor. Çünkü kafamız hep futbolda. Ondan ailemin bakış açısı biraz sıcak değildi. Şu anda da gelmiş olduğum noktada sonuç olarak olduğum çevrenin futbola bağlı olduğunu hepsi biliyor tabii ki. Çünkü geniş çevreler edindik futbol sayesinde.”

K9: “Ailem, annem, babam, kardeşim olarak beni her zaman desteklediler futbol anlamında. Her maçıma gelmeye çalıştılar Karabük’ün soğuk havalarda, çamurlu sahalarında. Annem kirli, çamurlu formalarımı yıkayarak destek oldu. Babam cebime harçlığımı koyarak otobüsle idmana gitmeme yardımcı oldu. Hep desteklediler beni. Şu anda evlendik. Çocuğumuz var. Belki şu anda çocuğa vakit ayırma konusunda biraz sorun olabiliyor ama Allah’a şükür eşim de destekçim. Futboldan zarar gelmeyeceğini o da biliyor.”

K10: “Bizde genel olarak futbol hep vardı. Hafta sonları maç izlemeyle başladık biz bu işe. Babamın sayesinde de tanışmış olabilirim bu işle. Haftanın 2-3 günü evimizde futbol geçer, dile gelir, izlenir. Hayatımızın bir parçası olarak devam eder. Şu anda da aynı şekilde,

belki daha fazla diyebilirim.”

K11: *“Dediğim gibi ailem her zaman destekledi beni. Ben yaşıtlarıma göre biraz daha geriden gelen bir fiziksel yapıya sahiptim. Babam bununla ilgili çok araştırma yaptı sağ olsun. Balık yağı hapları vardır. Onlarla besledi beni. Benim babam 1,64 boyundadır. Benim boyum 1,77 onun sayesinde. Çok etkisini gördüm.”*

K12: *“Babam her zaman bana yardımcı oldu. Annem de sağ olsun. Tıkandığım yerlerde düşündüğüm zaman babamın yanına gidiyorum, onunla konuşuyorum o beni rahatlatıyor. Güzel oluyor. Destekleri çok bana.”*

K13: *“Ailem beni hep desteklemiştir futbol konusunda. Aileden uzaklaştığım dönemde annem biraz karşı çıktı. Babam destekledi.”*

K14: *“Onlar küçüklükten beri desteklemişlerdi beni sağ olsunlar. Hiçbir zaman “Okulu birinci plana koy.” baskısı olmadı. Tamamen kendi kararına saygı duydular. Benim kararım, benim isteğim. Hiçbir zaman desteklerini esirgemediler benden. Maddi olsun, manevi olsun. Annem babam da çok sever zaten futbolu. Beni profesyonel olarak görmek istemiştir annem babam. Nasip, olmadı ama desteklemişlerdir yani.”*

K15: *“Öncelikle beni futbolda kulübe ilk yazdıran babam oldu. Ona da vesile olan zaten benim futbola ilgi alakamın olması. Bende bir ışık gördü. Ailem hep destek olmuştur bu zamana kadar. Annem olsun, kardeşlerim olsun. “Gitme, yapma, futboldan bir şey olmayacak.” gibi sözlerle beni hiç yıldırmadılar. Arkamda durdular. Annem özellikle, ayakkabı konusunda durumumuz olmasa bile gitti birilerinden borç aldı. Futbol oynamam için, devam etmem için.”*

K16: *“Annem bir yerim sakatlanmadıkça kötü alışkanlıklardan uzak durduğum için futbola ya da herhangi bir spora çok iyi bakıyor. Babam futbol hastası bir adam ama “Gelip bir maçını izledi mi?” desen, ömrü hayatında ilk maçımı geçen sene izledi. Öyle de bir şey var. Kariyerimin gelişmesine şöyle bir katkıları oldu: Onların beni futbolda baskılama ihtimalleri benim İstanbul’da değil de Karabük’te okumama ve Karabük’te 10 yıldır devam eden bir hem spor hem eğitim hayatına itti. Bence daha başarılı olmama sebep*

oldular. İstanbul'da en fazla 1. amatör, süper amatör topçusu olacakken burada bir ilde 10 yıldır oynayan, bütün ilin bildiği bölgesel amatör ligde oynamış, antrenörlükte bir yerlere gelmiş bir adam oldum. Ailemin engellediği bazı şeyler benim gelişmeye katkı sağladı. Hırs yapmamı sağladı diyebilirim.”

K17: “Ailemin küçüklükten beri futbol konusunda bana destek olduğunu söyleyemem. Hatta hep eğitim noktasında ilerlememi düşündüler. Beni hep geri plana atmaya çalıştılar futbolda. Ben tersine üstüne giderek karşılık vermiş oldum. Eşim de çok sevmez sporu, futbolu. Bana bırakır. Karışmaz.”

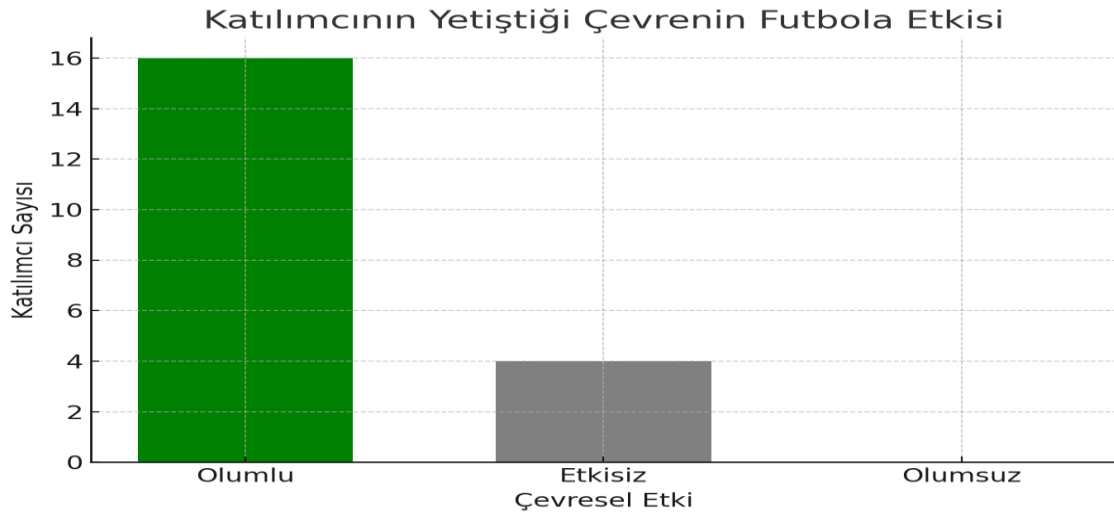
K18: “Babamın teşvikiyle oldu bu iş. Babam çok üzerimde durdu benim. Bir Sakaryaspor işim vardı. Dayım gelmişti buraya. Annem Sakaryalıdır. Bir halı saha maçı oynamıştık, dayımın geldiği gün tesadüf. Halı saha maçından sonra dedi ki: “Ben yeğenimi götürüyüm.” O zaman da tahminimce 16-17 yaşındayım. Lise son sınıftaydım. O ara işte bir annem okumam için karşı çıkmıştı. Babam hep “Çocuk yetenekliyse gönderelim gitsin.” dedi. Orada bir karmaşa oluşmuştu. Bir taraf isterken diğer taraf istemiyor gibi bir durum oluşmuştu ama sonrasında annem de dahil olmak üzere futbol oynadığım zaman hiçbir şekilde karışmadılar.”

K19: “Her zaman beni desteklediler. Babam olsun, annem olsun. Babam her maçıma gelmeye çalıştı. Hatta dedemi de katabilirim bu duruma. Dedem maçlarıma gelmek isterdi, zamanında rahmetli. Hepsi beni destekledi ancak bu son dönemlerde dediğim gibi 3-4 farklı işi bir arada götürmeye çalıştığım için futbolu biraz ertelememi istiyorlar.”

K20: “Hep ılımlı, olumlu yaklaştılar. Özellikle babam. Babam bir futbol fanatigi, Fenerbahçe fanatigi. Hep güzel gözle baktı, hayallerimi destekledi. Annem, babam, ablam olsun. Allah'a şükür çok yardımları oldu.”

4.2.5. Görüşme Sorusu-5

“Yetiştirdiğiniz çevrenin (mahalle, okul, arkadaşlar vb.) futbola ilgisi nasıldır? Futbol kariyerinizin gelişmesine nasıl bir katkı sundular?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.30: Katılımcının yetiştirdiği çevrenin futbola ilgisi

Katılımcıların çoğu, mahallelerinin futbol kariyerleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Mahallenin rolü, en sık vurgulanan tema olup, sokak futbolunun ve mahalle ortamının futbol ilgisini artırdığı görülmektedir. Mahalle futbolu, katılımcıların ilk futbol deneyimlerini kazandıkları ortamdır.

Bazı katılımcılar için okul ve öğretmenlerin rolü, futbol becerilerinin gelişmesinde önemli olmuştur. Okul ortamının etkisi futbol eğitiminin özellikle öğretmenler, sınıf arkadaşları ve okul takımları aracılığıyla katkıda bulunduğunu ifade etmektedir. Arkadaş çevresi, katılımcıların futbola olan ilgilerini artıran ve kariyer gelişimlerine destek olan bir unsurdur.

Çevresel imkânların sınırlı olduğu mahallelerde yetişen katılımcılar, daha çok çaba sarf etmek zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Dezavantajlar ve sınırlı imkânlara rağmen futbol ilgisi katılımcılar için devam etmiştir.

Bazı katılımcılar, geçmişteki futbol kültürü ile günümüz arasındaki farklara dikkat çekmiştir. Eski nesiller sokak futbolu oynarken, yeni nesiller daha teknolojik bir bağlama sahiptir.

K1: *“Valla küçük bir şehirde yaşadığımız için genelde herkesle içli dışlı oluruz. Arkadaşlarımla mahallede zaten futbol oynayarak büyüdüm. Sonradan futbola böyle iş olarak bakmaya başladım. Onların da bu konuda bana etkisi de bayağı oldu. Onlar da futbola olumlu yönden bakıyorlar.”*

K2: *“Okuldayken sınıf maçlarımız çok olurdu bizim. Sınıflar arası, ucunda bir şey yok ama farklı sınıflar olduğu için hep yenme, bir mücadele etme hırsın vardı. Onların da yani nasıl etkisi olmuştur? İleride BESYO, beden eğitimi öğretmenliği okumamda falan bence çok etkili olmuştur. Bir de mesela bulunduğum çevrede eğitim şartı anlamında eğitim seviyesi düşük bir mahallede büyüdüm. O çevrede hani spora bakış biraz daha geçim şartlarından dolayı olumsuz olduğu için daha zor şartlarda spor yapabiliyorlar ama başka mahallelerdeki çocuklara göre daha çok sokakta büyüdükleri için, ilk karşılaştıkları şey bir erkek için en azından futbol oynamak olduğu için futbolda bir avantaj olabiliyor bu durum. O şekilde katkısı olmuştur kariyerime yetiştığım çevrenin.”*

K3: *“Yetiştığım çevrenin futboluma etkisi olmadı. Anca arkadaşlarımla mahallede falan maç yaptık. Etkisini görmedim diyeyim.”*

K4: *“Biraz da kadın futbolu olduğu için “Kız futbol oynar mı?” mantığı vardı ama sonrasında tabi spor lisesine geldiğim için, benim gibi birçok insan olduğundan bu normalleşti. Benim açımdan en azından. Sonrasında gittikçe, maçlara çıktıkça onlar da bunu gördükçe daha da farklı olmaya başladı.”*

K5: *“Tabii ki oldu. Zaten bizlerin mahallede oynadığı tek oyun futboldu. Hem okul, teneffüsler hem okul çıkışlarında, hafta sonunda mahalle maçlarıyla büyüdük. Orada arkadaş çevresinin bu yönde bana katkısı oldu.”*

K6: *“Yetiştığım çevrede futbol her şeydi. Şu anki gibi değil. O zaman antrenman sahasına falan gerek yoktu. Her yer bir antrenman yeri idi bizim için. Dediğim gibi mahallem bu*

konuda çok katkı sağladı. Okulda, ilk ve ortaöğrenim hayatımda, üniversite hayatımda futbolu ben hiç bırakmadım. Okulda tabii okul sporları da bana bu alanda çok yardımcı oldu. Hep futbola olan ilgim yetiştiğim çevreden dolayı üst seviyedeydi.”

K7: “Yetiştığım çevrede, ilk yaşadığım mahallede çok güzeldi. Futbolla herkes bire bir ilgiliydi. Çok seviyorlardı. Okul durumunda bazı sıkıntılar vardı. Pek futbola katkısı olmadı okulun ama mahalle çok etkili oldu. Onlar sayesinde kariyerim buralara kadar geldi.”

K8: “Safranbolu 3-4 bölgeye ayrılmıştı. Eski Çarşı, Kıranköy mevkii, Bağlar bölümü, Emek dediğimiz kısımlar var. Bağlar dediğimiz kısım biraz dezavantajlı oluyor. Merkezdeki çocuğun imkânlarıyla bizim imkânlarımız bir olmuyordu aslında bir noktada. Çünkü oradaki çocuklar halı sahaya, stadyuma daha yakın oluyorlardı. Ondan sonra Barış Mahalle'sine taşındık. Safranbolu Belediyespor'a başlamak o mahalledeki sınıf arkadaşım vesile oldu. O mahalleye sonradan geldik. O mahallenin seni tanıması lazım. O mahallede kendini sevdirmen lazım. Oradan bir arkadaşın senin elinden tutuyor. Seni futbol piyasasıyla tanıştırıyor. Safranbolu'nun farklı yerlerinden arkadaşlar ediniyorsun. Aynı formayı giyiyorsun. Mücadele ediyorsun. Belki o dönemler az oynuyorsun ama o heyecanla çalışmana devam ediyorsun.”

K9: “Hiçbir mahalleyi kötülemek olmaz ama Kayabaşı bizden önce de öyleymiş, bizden sonra da öyle olacak gibi. Varoş bir mahalle. Dezavantajlı futbol konusunda. 25 yıldır falan futbol takımı olmayan bir mahalle. Benim arkadaş çevremde futbolcu olan, profesyonel olarak futbol oynayan arkadaşlarım vardı. Onlarla birlikte oynuyorduk küçükken. “Sayıca çok var mı?” dersiniz bir mahalleden 10 tane çıkıyorsa bizim mahalleden 1 tane çıkıyordu. Yani biraz dezavantajlı oldu mahallemizin ama biz kopmadık. Kendi mahallemizin olmasa bile komşu mahallelerimizin takımlarında oynayarak amatör liglerde mücadele göstermeye çalıştık.”

K10: “Benim yetiştiğim mahalle bir köy mahallesiydi. Spor salonlarına gidilebilecek ya da parklara çıkabilecek bir ortamımız yoktu. Mahalledeki bütün çocukların ortak odak noktası futboldu. Bu yüzden hepimizi birleştiren, birleştirici bir amaçtı futbol.”

K11: “Zaten ülke olarak futbolla yatıp futbolla kalkıyoruz. Yetiştığım çevre de o şekildeydi. Arkadaş grubum vardı. Beraber Karabükspor’a gidiyorduk. Olumlu yönde gördük etkilerini.”

K12: “Mahalle çok fazla kalabalık bir mahalle olduğu için 100. Yıl, futbol aktivitesi az. Çok küçükken vardı mahalle maçları falan ama sonrasında mahalle bir anda geliştiği için çok fazla üniversiteli oldu. Mahallem futbolla çok fazla ilgili olmadı. Okulda ve arkadaşlarım arasında futbola ilgi iyi düzeydeydi. Benim ortaokul öğretmenim T. Hoca sağ olsun okul takımında, yetişmediğim bir mevkide beni oynattı. O sayede tecrübim gelişti. Bu konuda bana katkı sağlamıştır.”

K13: “Futbol yaygındı benim yetiştiğim yerde de. Çocukluktan beri çevremdekiler de beni çok destekledi. Hocalarım olsun, komşularım olsun, arkadaşlarım olsun. Çok yardımcı oldular bana futbol konusunda.”

K14: “Sohbet ederken bile her konuyu futbolla bağdaştırıyoruz. Türkiye’deyiz, herkes futbola ilgili zaten. Küçük yaşlarda böyle bir çevrem yoktu. Kariyerime yardımcı olacak, işte elimizden tutup yetiştirme anlamında yoktu. Ben altyapıda yetiştim zaten. Karabükspor’un iyi olduğu zamanlar altyapıdaydım. O zamanda bile bu konuda çok bir destek olmadı. Şans, nasip artık.”

K15: “Küçükken bizim çimenli bahçe dediğimiz bir yer vardı. Hep orada maç yapardık. Sabah bir gelirdik oraya, akşama kadar maç. Sadece bir öğle yemeğine giderdik. Tekrar toplanırdık. Kaldığımız yerden devam ederdik. Hep futbol vardı.”

K16: “Güngören’de büyüdük. Benim büyüdüğüm mahalle stadyumun yanındaydı. Kız erkek fark etmeksizin top oynama peşindeydik. Benim tek farkım ben kaleye geçiyordum. Ben 10 yaşındayken 15-16 yaşındaki abilerim beni kaleye alırlardı, kaleci olmamın avantajıyla birlikte. Herkes şöyle diyordu: “Futbolcu ol bizi kurtar.” Mahalle, akrabalar böyleydi. Okulda beden eğitimi öğretmenimiz herkesin hayatına dokundu. Sporun içindeki kötü alışkanlığı olmayan anlaşılabildiğim futbol seven arkadaşlarla bir çevre oluşturdum. Bu çevredeki insanların kariyer gelişimine etkisi çok az oldu.”

K17: “Çocukluğumda mahallede genellikle bütün arkadaşlarımla futbol oynardık. İlkokul normal, ortaokulda mesela futbol takımımız yoktu. Orada da normal geçti diyebiliriz. Ortaokul sonuna doğru Karabükspor altyapısı, lisede futbol takımımız vardı ve Karabükspor’un altyapısıyla devam ettik. Sonra bu zamana kadar geldik.”

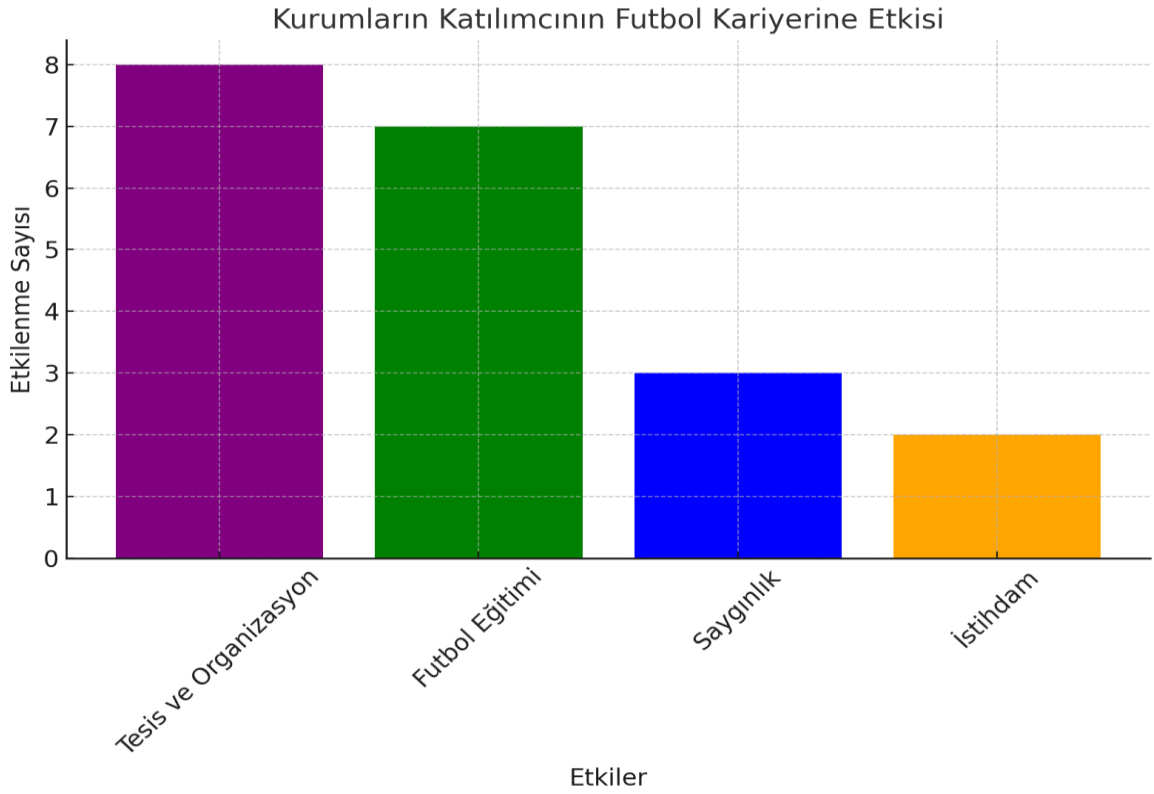
K18: “Bizim yaş grubuyla şimdiki nesil arasında çok büyük fark var. Bizim dönemimiz teknoloji çağı değildi. 80 ve üzeri doğumlular için konuşuyorum bunu. Sürekli sokağa çıkıyordum. Futbol oyna, bilyeler vardı, şileler vardı, tasolar falan vardı. Biz çıkıp hep bunları oynardık dışarıda. Ama şimdiki nesile baktığımız zaman tamamıyla bilgisayar üzerine kurulmuş, tamamıyla sosyal medya üzerine kurulmuş. Ben televizyonda çok nadiren maç izlerdim. Çünkü televizyonda o zaman şifreli kanallar vardı Cine-5, Teleon gibi. Onları izleme imkânım olmuyordu. Futbolcular nasıl hareket eder, nasıl futbol oynar, nasıl çalım atar biz sadece özetlere bakarak öğreniyorduk. Ama şimdi bu iş öyle bir boyuta geldi ki Youtube diye bir platform var. Onun üzerinden bazı antrenörler bile ona bakarak amatörde idman taktiği geliştiriyorlar.”

K19: “Benim yaş grubumun futbola ilgisi bayağı vardı aslında. İlkokulda, ortaokulda 10 dakikalık teneffüste bile gider top bulamazsak pet şişe bulurduk, kapak bulurduk. Onlarla bile futbol oynardık.”

K20: “Benim okulumla mahallem aynı yerde zaten. Okulumdaki çoğu arkadaşım mahalleden arkadaşımdı. Mahallede falan biz hiç başka oyun oynamazdık. Elimize telefonu bile almazdık neredeyse. Sadece futbol oynardık. Zaten şu anki mahalleden olan arkadaşlarım beraber küçükken top oynadığımız arkadaşlarım, en yakın arkadaşlarım. Bütün en yakın arkadaşlarım, dostlarım, kardeşim dediğim insanlarla futbol sayesinde tanıştım.”

4.2.6. Görüşme Sorusu-6

“Kurumlar futbol kariyerinizin gelişimine nasıl bir katkı sundular?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.31: Kurumların katılımcının futbol kariyerine etkisi

Katılımcıların ifadeleri, kurumların futbol kariyerlerine katkılarının çeşitliliğini ve etkisini ortaya koymaktadır. Kulüplerin altyapı programları, futbol becerilerinin teknik ve taktiksel olarak geliştirilmesinde etkili olmuştur.

Kurumsal yapıdaki spor kulüplerine ebeveynlerin bakışı olumlu olmuş, bu durum da çocuklarını bu kulüplere yönlendirmelerinde önemli bir etken olmuştur. Katılımcıların çoğunun yolu şehirdeki tek profesyonel spor kulübü Karabükspor’la kesişmiştir. Futbolcuların erken dönem futbol kariyerlerinde Karabükspor’un katkıları sıkça vurgulanmış, katılımcıların futbol kariyeri için Karabükspor bir okul işlevi görmüştür.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, belediyeler ve kulüpler tarafından sağlanan tesisler, katılımcıların fiziksel gelişimine ve futbol becerilerinin gelişimine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Belediye takımları ve destekleri, amatör futbolcuların ihtiyaçlarını karşılamış ve futbol kariyerlerinde önemli bir kolaylaştırıcı olmuştur. Antrenörler ve kurumların sağladığı eğitimler, futbolcuların mental ve teknik becerilerinde belirleyici olmuştur. Kurumlar, futbolculuk dışında da bireylere iş fırsatları sağlayarak onların hayatlarını şekillendirmiştir.

Tesis ve imkânlar, en sık vurgulanan tema olup, kurumların sunduğu fiziksel altyapı ve olanakların futbolcuların gelişimindeki önemini ortaya koymaktadır. Kulüpler ve altyapı programları, futbolcuların becerilerini geliştiren eğitim süreçlerini vurgulamaktadır. Eğitim ve antrenörlük katkıları, futbolcuların teknik ve mental gelişimine yapılan katkıları ifade etmektedir. Belediyelerin rolü, amatör futbolculara sağlanan lojistik ve mali destekleri ön plana çıkarmaktadır. İstihdam fırsatları, futbolun bireyler için yalnızca spor değil, aynı zamanda iş fırsatları yaratabileceğini göstermektedir.

K1: *“Tesis imkânı olarak mesela son zamanlarda Gençlik ve Spor Bakanlığı tüm sahalarla yenileme çalışmaları yapıyor. Sahaların zemini olsun, soyunma odaları olsun güzel. O yönden bayağı etkisi oluyor. Temiz, güzel, yeni tesisler bize de futbol oynarken katkı sunuyor.”*

K2: *“Biz ilk başladığımızda mahallede kendi bildiğimiz futbolla oynuyorduk. Ama bir kulüple tanıştımda kendini geliştirmiş, futbol oynamış, kariyer yapmış bir hocanın altında eğitim görerek oynamak arasında çok fark var. Oyun bilgisi açısından, görüş açısından, topu kontrol ediş şeklin, topa vuruş şeklin bunlar çok önemli. Bu da bir kulüple benim tanıştığım andan itibaren hayatımda gerçekleşti. Yani futbolu mahallede değil de bir hocanın katkılarıyla çalıştığında geliştirebiliyorsun. Futbolun pozisyon gereği, topu oyuna sokuşun, nerede durman gerekiyor, topu nereye vermen gerekiyor? Bunlar bir kulüple benim hayatıma girdi. Yoksa normal mahalle şartlarında bu bilgilere sahip değildim.”*

K3: *“Bir yerden bir başlangıç yaptıktan sonra devamlılığı geldi. O devamlılıkta ben kendimde bir ışıgı gördüm. Hocalarımız da sağ olsun şu zamana kadar destek oldular. Olumlu etkisini gördüm diyeyim.”*

K4: “Gençlik Spor falan okul takımlarında evet yani destek sağlıyor. Spor lisesindeyken okul takımları maçlarına çok çok çıkardık. Benim gelişimime katkısı var diyebilirim.”

K5: “Ben başımdan geçen bir şeyi söyleyeyim mesela. Ben Karabük Belediyespor’da oynarken şampiyonluk yaşadık, grup maçlarına gideceğimiz zaman Karabük Belediyespor yönetimi gruplara gideceğimiz için Karabükspor’dan hocaların bize bir sistem göstermesini istemişti. O zaman da rahmetli E. Hoca bizim antrenmanımıza gelip bizi 2 hafta boyunca, gruplara gidene kadar çalıştırmıştı. Bir de bizlere Karabük Belediyesi olarak antrenmanlara gidip gelişiminde ulaşım katkısı sağladı.”

K6: “Tabii bunda amatör kulüpler düzeyinde baktığımızda özellikle belediye takımları olarak Mengen Belediyespor’da oynadım. Kurumun arkasındaki gücü hep hissettik. Takıma ulaşım sağlaması, yemek verilmesi, bunlar zaten her kulüpte olan şeyler ama özel günlerde kendimizi özel hissettirmeleri özellikle amatör spor haftasında bizi değerli hissettirmeleri önemliydi. Onlar da futbol kariyerimizde olumlu yönde katkı sundular.”

K7: “Özellikle Gençlik Spor’un, Karabükspor’un saha yardımı, yol yardımı, bunlar çok güzeldi. Uzun yıllar boyunca Gençlik Spor’un sahalarını kullandık. Soyunma odalarını kullandık. Fitness salonları olsun, havuzları olsun hepsi de gelişimimiz için çok güzeldi bence.”

K8: “Futbol sayesinde ben 10 senedir bir kurumda çalışıyorum, Safranbolu Belediyesinde. Muhasebe-işletme mezunuyum. Safranbolu Belediyespor’da oynarken işimle alakalı bir pozisyonda belediyede açık oldu. Bununla ilgili bir iş teklifi geldi ve ben işe girdim, hala işimde devam ediyorum. Safranbolu Belediyespor belediyenin takımı. Halka mal olmuş bir takım. Belediye ulaşım, malzeme desteğiyle bir noktada destekliyordu. Gençlik Spor’un faydalarını da tabii ki gördük. Kulübümüze bir bina tahsis etmişti o bina mesela benim aslında akşamları gidip hayaller kurduğum, kitap okuduğum, hayaller kurduğum bir alandı aslında.”

K9: “İlk takımım zaten Karabük Belediyespor. O dönem Karabük Belediyesi destek oluyordu. Ligde tutuyordu. Sahası vardı Hamzalar’da. Çim sahamız vardı o zamanlar. İstasyon Caddesinde soyunma odalarımız vardı. Her idmandan sonra duşumuzu

alabileceğimiz, soyunabileceğimiz bir kulüp binamız vardı. Daha sonra bir 3. lige çıkarma projesi oldu Karabük Belediyespor'u. Bayağı bir para harcadılar. O dönem çıkamadı. Sonra kilidi bir vurdular Karabük Belediyespor'a kapandı mesela ama her yine diyorum. Karabük Belediyesi yine bir takım çıkarsın yine kafaya oynar. Kurum olarak iyi bir destek olabilir. Gençlik Spor her zaman saha verdi. Halı sahalar yapmaya çalışıyorlar her mahalleye şu anda. Mesela ondan önce Polisgücü'nde oynadım. Polisgücüspor da kilidi vurdu, kulübü kapattı ama benim hayatımda hala daha görüştüğüm polis arkadaşlarım var.”

K10: “Etkisi olan kurumlar tabii ki de oldu. İyi hocalar, iyi antrenörler, iyi yöneticilerle çalıştık. Bunlar tabii ki de olumlu etki yarattı bizde ama bunların yanında bir o kadar da olumsuz yöneticiler, antrenörler de hayatımızdan geçti diyebilirim.”

K11: “Karabükspor'un altyapısına gittim ilk olarak. Karabükspor'un çok fazla ekmeğini yedik. Çok fazla etkisini gördüm. Kamplara gittim Karabükspor'la. Tamam, belki son sıçramayı yapamadık. Son sıçramayı yapamadık ama ben bunda hatayı biraz da kendimde görüyorum. Karabükspor'a hiçbir zaman nankör olmadım. Onlar hayatımı bana hediye etti.”

K12: “Karabükspor altyapısı benim kariyerimde, gelişmemde en büyük rol oynayan. Bütün altyapı kategorilerinde oynadığım için, farklı hocalarla da çalıştığım için onların bana katkıları büyük oldu.”

K13: “İl dışında futbol oynarken tesiste, konaklamada, okulu ayarlama konusunda katkıları oldu. Tesisin yemeğini getiriyorlardı. Her şey içindeydi.”

K14: “Kurumsal bir kulüpte oynuyorsun. O zaman Karabükspor'un iyi olduğu zamanlar. İster istemez gittiğin otellerde saygı görüyorsun. Kaç yaşında olursan ol. Sonuçta yeteneğinle oraya gelmişsin. Bunlar kattığı en büyük şeyler. Yol, yemek, konaklama zaten olacak şeyler.”

K15: “Tabii şimdi altyapıyı Karabükspor'dan aldık. Bizim altyapımızı, gelişmemizi, futbola bakış açımızı değiştiren, bilmediğimiz şeyleri bir okul gibi öğreten Karabükspor

oldu. Öğrenci gibiydik. Gidiyorduk. Ders alıyorduk. O dersleri de maça çıkacağımız zaman uygulamaya çalışıyorduk. Hep o şekildeydi yani. Sonraki kulüplerde de Zonguldak bölgesi olsun, Gerede bölgesi olsun hocalar hep bilgiliydi. Futboldan gelen hocalardı. Profesyonel olmuş, profesyonel kulüplerde çalışmış hocalardı. Bize bütün bilgilerini aktardılar. Biz de ona göre yetiştik. Kendi oynadığımız futbola da yansıtmaya çalıştık.”

K16: “Bunun en başında Milli Eğitim’deki bir okul, bir öğretmen var. Milli Eğitim’e bağlı bir okuldaki öğretmenin hayatımıza dokunuşu var. Bu kurum beni kurtardı. Bir sivil toplum kurumu olarak da Güneştepe futbola başlattı bizi. Bize hiç görmediğimiz, ailemizin sağlayamayacağı imkanlar sağladılar. Bizi maça götürdüler, idman yapturdılar. Hocalık yaptılar. Yetiştirdiler. Futbola başlangıç açısından kurumların katkısı oldu. Devamındaki kurumların %80’i -TFF, üniversite- şahsi kariyerime çok zarar vermeseler de çevremdeki insanların kariyerine çok kötü etkide bulunduklarını söyleyebilirim. Bu da benim futbola verdiğim önemi çok düşürdü. Benden 10 gömlek üstün futbolcular hiçbir yere gelemeydi. Hakları yendi. O yüzden kurumlara ya da kurumların başlarındaki insanlara olan saygı ve güvenimiz çok kırıldı. Son 3-4 yılda özellikle daha fazla arttı bu.”

K17: “Oldu. Kardemir Karabükspor altyapısında futbola başladığım için Kardemir’in imkânlarından faydalandım. Onların tesisleri olsun Gençlik Spor’un tesislerini kullanma açısından olsun kurumlar mutlaka bizim gelişimimize katkı sağlamıştır.”

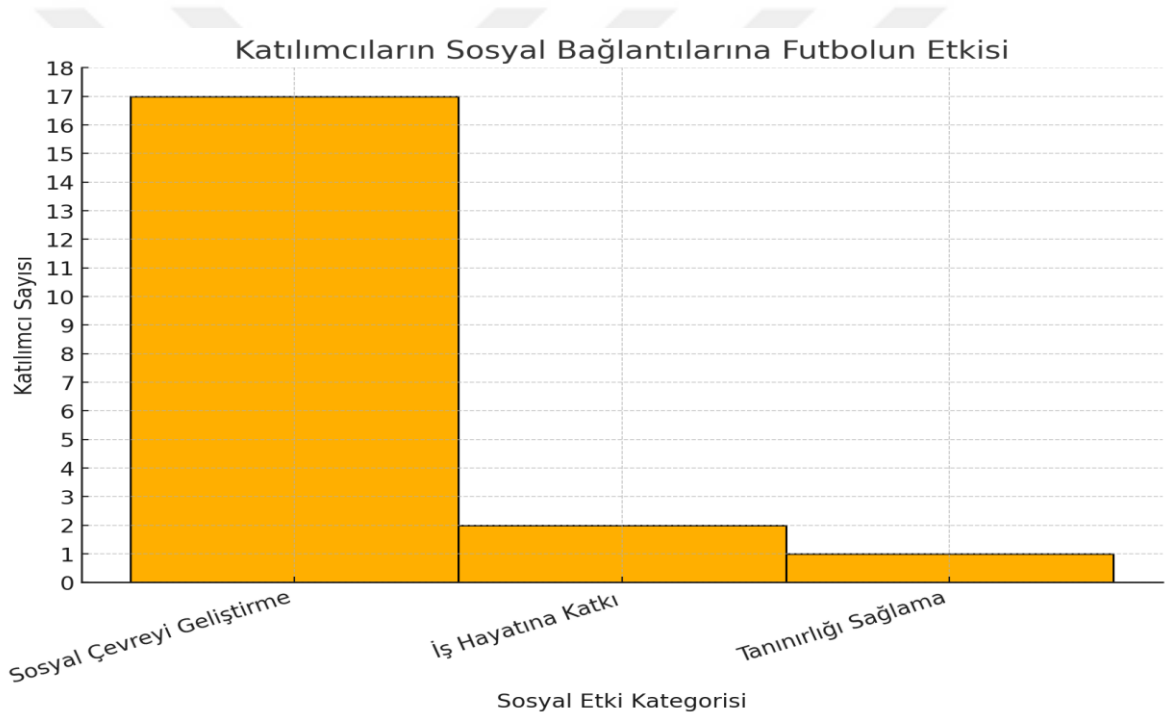
K18: “Sakatlığımdan sonra başladık tekrar. Safranbolu Belediyespor kariyeri başladı. 4-5 sene üst üste oynadım orada. O dönem içinde belediye bünyesinde benim için bir işçi kontenjanı açılabilir mi diye düşünürken belediyeden iş teklifi sunulmuştu bana. Ben de inşaat teknikerliği okuyorum diye park ve bahçelerden gelen iş teklifini biraz egoistlik yaparak reddetmiştim. Yaptığım hatalardan biridir bu. Kurum takımı olarak bana böyle bir artışı vardı. Onu elimin tersiyle ittim diyebilirim.”

K19: “Kurumların gelişmiş olması her anlamda imkân sağladı bize. Onur Saha’nın sürekli açık olması sürekli antrenman yapabileceğimiz anlamına geliyor. Soyunma odalarının kalitesi, banyosu, duşu olması bunların hepsi bir artı.”

K20: “Karabükspor’dan ele alayım. İlk girdiğim takım benim Karabükspor’du. Sağ olsun hocalarım bana çok değer verdiler. Fiziksel, mental. Hayata karşı çok şey öğrettiler. Çabalamayı öğrettiler. Gerçekten zorluydu. Ben geç yaşta başladım. 13 yaşında katıldım. U-14’te elit ligde oynadım. Yani beni geliştirmek için ellerinden geleni yaptılar. Bana güvendiler. İnsanların bana güvenmesi sorumluluk alma kabiliyeti kazandırdı bana.”

4.2.7. Görüşme Sorusu-7

“Futbol, sosyal bağlantılarınızın artması ve çevrenizin genişlemesi yönünde nasıl bir etki etti? Bizimle paylaşır mısınız?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.32: Katılımcıların sosyal bağlantılarına futbolun etkisi

Katılımcıların ifadeleri, futbolun sosyal bağlantılar ve çevre genişlemesi üzerindeki etkisini göstermektedir. Futbol, katılımcıların farklı çevrelerden insanlarla tanışmasına olanak sağlamış ve sosyal ağlarını genişletmiştir. Futbol, bireylere iş bağlantıları kurma ve farklı alanlarda avantajlar elde etme fırsatı sağlamıştır. Farklı illerde oynayan futbolcular, çeşitli kültürlerden insanlarla tanışmış ve kültürel etkileşim fırsatları yakalamıştır (K17, K18). Takım ortamı, futbolcuların kalıcı ilişkiler ve güçlü sosyal bağlar kurmasına yardımcı

olmuştur (K3, K12). Üniversite döneminde futbol oynayan katılımcılar, sosyal çevrelerini genişletmiş ve network oluşturmuştur (K16, K20).

Yeni arkadaşlıklar ve çevre, futbolun bireylerin sosyal çevresini genişletmede en güçlü etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Takım dinamiği ve kalıcı ilişkiler, futbolun sosyal bağları derinleştirme ve kalıcı arkadaşlıklar kurma yönündeki etkisini vurgulamaktadır. İş ve sosyal avantajlar, futbolun yalnızca bir spor değil, aynı zamanda kariyer ve sosyal avantajlar sağlama aracı olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Kültürel ve bölgesel etkileşim, farklı kültürlerden insanlarla tanışmanın futbol aracılığıyla mümkün olduğunu göstermektedir. Üniversite ve gençlik yılları bağlantıları, futbolun gençlik dönemindeki sosyal çevre oluşturma gücüne işaret etmektedir.

K1: “Güzel bir etki etti. Takımla mesela her sezon yeni arkadaşlıklar elde ediyoruz. Mesela atıyorum antrenmandan sonra dışarı bir çay kahve içmeye gidiyoruz. Yeni yeni insanlarla tanışıyoruz. Sosyalleşmemizde bayağı etkili oluyor. Yeni insanlar tanıyoruz. Bu yüzden bayağı güzel bir etkisi oluyor sosyal açıdan.”

K2: “Futbol çok fazla etki etti. Mahalleden başladık. Yaşımız da ilerledi. Kulüple tanıştık. Mahallede oynamış olsaydım sadece mahalle arkadaşlarımı tanıyor olacaktım. Kulüple tanıştığımda Karabük’ün farklı çevresinden gelen birçok arkadaşlarım oldu. Onlarla tanışma fırsatı buldum. Yeni hocalarla tanışma fırsatı buldum. Şehir dışından gelen hocalarla çalışma fırsatı buldum. Onun haricinde tanıştığım arkadaşlarımın arkadaşlarıyla tanışma fırsatım oldu. Yani bu şekilde futbolun çok katkısı oldu benim için.”

K3: “Bir kulüpte başladım. Orada arkadaşlık edindim. Sonra farklı bir kulübe geçtiğimde yeni arkadaşlıklar edindiğimde bayağı bir çevrem oldu. İlk kulübüm 5000 Evler. Şu an Yortanspor’da oynuyorum. Futbolda şu anda 16-17 tane takım var Karabük’te. Çoğunu tanırım. Hepsiyle belki oynamamış olabilirim ama yarısıyla beraber oynamışımdır. Hocaları beni tanır, ben de onları tanırım. Futbol sayesinde tanıdım. İşte şu an oynadığım kulüpte de 6-7 kişiyi falan tanıyorum. Mesela farklı kulüplerde de önceden oynadığım hocalar falan var. Onlarla da şu an görüşüyorum. Yani futbol bana bu şekilde bir iyilik kattı diyeyim.”

K4: “Kadın futbolu Türkiye’de çok küçük bir camiaya sahip. Kadın futbolu açısından çok tanınmamı sağladığını düşünüyorum.”

K5: “Şöyle söyleyeyim futbolda benim en büyük kazancım dediğim gibi arkadaş çevresi oldu. Daha önceden oynamış olan arkadaşlarım şimdi kimisi iyi bir yerde yönetici, kimisi esnaf, yani her meslekten var. Şimdi bunun bana en büyük getirisi ne? Mesela adliyeye gittiğimde eskiden beraber top oynadığım arkadaşımın yanına gidip benim orada işimi halletmem. Ondan sonra bir kamu dairesine gittiğimde orada mutlaka bir beraber top oynadığım arkadaşımın olması. İşlerimi çok rahat bir şekilde halletmem bana en büyük kazancı, getirisi bu oldu.”

K6: “Pek çok iş kolunda çevrem oldu. Kamu ve özel kuruluş fark etmiyor. Pek çok kişiyi tanıma fırsatım oldu. Yine sadece iş kolu olarak bakmayın. Pek çok farklı illerden, farklı memleketlerden de arkadaş sahibi oldum, futbolcu arkadaşlarım oldu ve bu da sosyal bağlantılarımın artmasını ve çevremın muazzam bir şekilde genişlemesini sağladı.”

K7: “Biriyle çalıştığınızda o sizi herkese sunduğu için çevreniz de otomatik olarak artıyor. Türkiye’nin 81 ilinden herkes seni tanıyabiliyor o kişi sayesinde. Çevrenin ne kadar dışına çıkarsan o kadar iyi oluyor, etkisi fazla oluyor.”

K8: “Futbola başladığımızda 2002 yılında farklı mahallelerden arkadaşlar edindiğimi söylemiştim. Ondan sonra yaş aldıkça abilik vasfına geçtikçe biz bir noktada başkanlar, yönetimler, iş dünyası insanlarıyla abi kardeş noktasında fikirlerimizi söylemeye başladık. Bolu’da iş dünyasından ağabeylerimiz, dostlarımız var. Kısa süreliğine Balıkesir’e gittik. Oradan bir çevrem oldu. Devrek, Zonguldak çevresinde 1,5-2 senelik bir kariyerim var. Orada hep dostlarımızı futbol sayesinde tanıdık. 22 yıllık kariyerim içinde Türkiye’nin farklı noktalarında ağabeylerimiz ve bir telefon uzağındaki kişiler var.”

K9: “Çok büyük etki etti benim için. Atıyorum bir yere gittiğimizde selamımızı daha güzel aldılar, hoş karşıladılar. Bir ilçe takımında oynadık mesela. O takımda bitiyordu işimiz. Kulüpten ayrılıyorduk. 2 sene sonra rakip olarak tekrar gidiyorduk. “Kaptan hoşgeldin.” dediklerinde bu bizim için maddiyattan daha önemli geliyor bence sosyal anlamda, arkadaşlık, çevre konusunda. Hala daha 2005-2006 yılından lisanslı olup da görüştüğüm

takım arkadaşım var şu anda. Futbol benim için sosyal anlamda çok büyük katkı sağladı.”

K10: “Futbol camiasında çok çok üst düzey yerlere gelen arkadaşlarımız da oldu. Biz gibi hobi olarak yapmaya devam edenler de oldu. Örnek veriyorum, şu an çalıştığım işletmede futbol arkadaşım ile ortaklık yaptım ben. Futbol sayesinde kendisiyle tanıştık. Yıllar sonra kader tekrar bizi bir araya getirdi. Bir işletme sahibi olduk beraber. O arkadaşım ile da futbol sayesinde karşılaştım.”

K11: “Dediğim gibi Karabükspor altyapısında başladım. Karabükspor’un altyapısına Karabük’teki hemen hemen bütün mahalleden çocuklar geliyordu ve haliyle biz de bütün mahallelerdeki çocuklarla arkadaş olduk. Devam ettiklerimiz de oldu arkadaşlığımıza. Bıraktıklarımız da oldu ama sosyal açıdan çok fazla geniş bir çevreye sahip oldum futbol sayesinde.”

K12: “Çok etkili çünkü her sene farklı insanlar tanıyorsun. Her sene her takımda farklı insanlarla görüşüyorsun. Bunların bazılarıyla ilişkilerin çok iyi oluyor. Onlar sayesinde bazı yerlere kapı açmış oluyorsun. Bu da güzel bir şey.”

K13: “Çok fazla sayıda insan tanıdım. Bağlantılarımı fazlasıyla artırdı. Her ilden tanıdığım oldu. Yani bir yere gittiğimde evlerine davet ettikleri de oluyor.”

K14: “Kesinlikle çok etkisi var. Ben uzun zamandır futbol oynuyorum. Her gittiğimiz yerde seven ve sevilen insan olduk. Bunun işime de çok etkisi oldu. Şu an esnaflık yapıyoruz. İş anlamında da çok olumlu etkisi var. Tatlımızı sevmiyor olabilir ama muhabbetimiz için bizi görmeye gelen insanlar var. Bunların çoğu futboldan vs. çevredendir.”

K15: “Sosyal bağlantılarım, futbol konusunda bir 11 var. Onun haricinde yedek var. Bir de rakip var. Rakibin yedekleri var. Onların taraftarları var, bizim taraftarlarımız var. Geniş bir yapı. Kulüpten kulübe değişiyor tabii. İster istemez sevilen de olabiliyorsun, sevilmeyen de olabiliyorsun ama az çok insanlar seni bir şekilde tanıyorlar o atmosferin içinde olduğun zaman. İyi veya kötü, bu senin karakterine bağlı. İyi bir karakterdeysen herkes seni iyi tanır. Kavgacı, küfürcü bir futbolcuysan herkes seni kötü tanır. Hep iyi yöndeydi çevrem futbol konusunda. Hep iyi gelişti çevrem. Arkadaşlarım iyiydi. Dışarıda

görüştürdüğüm insanlar da vardır.”

K16: *“Futbol sayesinde üniversiteye geldim. Hiç kimsemin olmadığı bir üniversiteye 2013 yılında geldim. Bütün buradaki çevrem %99’unu futbol ve futsal ile yaptım. Benim ev arkadaşlarım takım arkadaşlarımdı. Bu şehirde 17-18 yaşındaki bir çocuğun 10 yılda kendi sosyal ekosistemini, “network”ünü oluşturmaya sadece futbolun katkısı %90 diyebilirim. Geri kalan %10’luk kısım üniversite. Üniversiteye de gelme sebebimiz futbol olduğu için tamamıyla var olan sosyal hayatım spor ve futbolun doğrultusunda gerçekleşti diyebilirim.”*

K17: *“Farklı illerde futbol oynadığımız için çeşitli bölgelerden, çeşitli kültürden insanlarla fazlasıyla tanıştık. Onlardan bir şeyler öğrendik. Onlar bizden bir şeyler öğrenmiştir. Fazlasıyla arkadaşlarım oldu. Çevrem çok genişledi. Bu açıdan mutluym. Bana çok fazla katkısı olduğunu düşünüyorum.”*

K18: *“Futbol aslında Türkiye’deki sosyalleşmenin en büyük yapılarından biri bana kalırsa. Şehir dışında oynadığınızda bunu çok daha iyi anlıyorsunuz. Birçok insanla karşılaşıyorsunuz. Birçok hocayla çalışıyorsunuz. Belki 20’nin üzerinde hocayla çalıştım. Tanıştığınız insan sonraki sene başka bir kulübe gittiğinde ya da başkaları tarafından sizden oyuncu istendiğinde bu oyuncuları önerebiliyorsunuz başka takımlara. Size aslında çok büyük bir avantaj oluyor bu. Çünkü futbol ağız da genişliyor. Hem hoca hem futbolcu olarak birçok insanı tanımış oluyorsunuz. Birçok insana da vesile oluyorsunuz. Bana da yaptılar bunu. Burada oynadığım dönemde beni Sakarya Karasu’ya şu anda Yalovaspor’un teknik direktörü Z. Hoca göndermişti. Orada bir yarım sezon oynadım.”*

K19: *“Çevre tanıdım. Her anlamda insanla futbol oynamış oldum. 3 farklı sezonda 100’den fazla insan tanıdım aslında. Hepsiyle bağlantım iyi. Hiç kimseyle kötü olmamaya çalıştım. Bu anlamda hepsi de bana iyi geliyor.”*

K20: *“Doğduğumdan beri neredeyse tüm hayatım futbol. Tüm çevrem de futbol. Tüm çevremi futbol sayesinde kazandım. Futbolla büyüdük, futbolla öleceğiz muhtemelen.”*

4.2.8. Görüşme Sorusu-8

“Futbol vasıtasıyla tanıştığınız kişilerle (futbolcu, antrenör, yönetici, taraftar vb.) olan sosyal ilişkilerinizden bahseder misiniz?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Katılımcıların ifadeleri, futbol aracılığıyla kurdukları sosyal ilişkilerin çeşitliliğini ve etkilerini ortaya koyan niteliktedir. Futbol, katılımcıların takım arkadaşlarıyla güçlü bağlar kurmasını sağlamış ve bu ilişkiler zamanla kalıcı dostluklara dönüşmüştür. Antrenörler ve yöneticilerle kurulan ilişkiler, katılımcılara hem mentörlük hem de profesyonel anlamda destek sağlamıştır. Taraftarlarla kurulan bağlar, hem futbol performansını motive eden bir faktör hem de sosyal bir ilişki ağı oluşturmıştır. Futbol, iş dünyasında bağlantılar kurma ve farklı alanlarda avantajlar elde etme imkânı sunmuştur. Futbol, bireylerin kendine güvenini artırmış, insan ilişkilerinde derinlemesine bir anlayış geliştirmelerine katkı sağlamıştır.

Takım arkadaşlıkları ve dostluklar, futbolun bireylerin yaşamında kurduğu sosyal bağların ne kadar derin olduğunu vurgulamaktadır. Takım arkadaşlıkları, güven ve iş birliği gibi sosyal sermayenin önemli unsurlarını besler. Aynı zamanda bireylerin sosyal destek mekanizmalarını güçlendirir. Antrenör ve yöneticilerle ilişkiler, profesyonel ve kişisel destek ağlarının futbolcuların kariyerine etkisini göstermektedir. Taraftarlarla ilişkiler, futbolun sosyalleşme ve aidiyet duygusunu pekiştirdiğini ifade etmektedir. İş ve sosyal avantajlar, futbolun sadece spor değil, aynı zamanda iş dünyası ve sosyal hayat için bir ağ oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Kişisel gelişim ve güven, futbolun bireylerin özgüvenini ve sosyal zekâsını geliştiren bir araç olduğunu göstermektedir.

K1: *“Yani her yeni sezon dediğim gibi birileriyle tanışıyoruz. Bir sezon boyunca o kişilerle görüştüğümüz için sene sonunda bazılarıyla hayatıma devam ediyorum. Bazılarıyla da sadece iş arkadaşı ilişkisine dönüyor. O yüzden her sezonun katkı ettiği kişi var bana da. Onlarla dışarıda da görüşüyorum. Sadece futbol olmasın. O yönden de güzel bir ilişki kurduruyor futbol benim için. Mesela sizle de futboldan doğru tanıştık. Bu yönden güzel insanlar da katıyor hayatımıza dediğim gibi.”*

K2: “Ben Karabük’te başladım futbola. Üniversiteyi mesela Bartın’da okudum. Daha sonrasında buraya geçiş yaptım. 3 yıl Bartın Amasraspor’da oynadım. Bartınspor’da oynadım. Orada yeni insanlarla tanıştım. Onların da bana kattığı çok şey oldu. Yani her şey maddiyat değil tabii ki. Manevi anlamda bir kişinin size verdiği en ufak bir öğüt bile şu an aklınıza gelebiliyor ve hayatınıza yön vermek açısından çok fayda sağlıyor yani.”

K3: “Normal zamanlarda görüşürüm. Önceliğim tabii ki de bu sene oynadığım kulüpteki arkadaşlarım olur. Onlarla mesela geçen sene de oynamışumdur. Gene görüşürüm ama tabii şöyle de oluyor. Mesela arkadaşlarım oluyor. Yolda görüyorum. Gene aynı samimiyetim devam ediyor. Samimiyet asla kaybolmuyor. Hocalarımla hele. Mesela ben ararım, onlar da beni ararlar. Başkanlarla da yolda görürsek anca selamlaşırız ama ilişki hiçbir zaman kopmaz.”

K4: “Öncelikle antrenörlerim çok çok şey katmışlardır bana. Onun dışında takım arkadaşlarım yine keza aynı şekilde. Taraftarlar, evet onların bazen olumsuz yorumları vs. oluyor. Bunlar etkiliyor ama bazen iyi noktaları falan da oluyor diyebilirim. Genel olarak oynadığım bütün takımlardaki antrenörlerimle görüşürüm. Özel günlerini kutlarım. Onlar keza aynı şekilde. Yani böyle bir bağlantımız var.”

K5: “Eski futbolcuların kurmuş olduğu veteran ligi var. Şu anda o ligde de top oynuyorum. Orada da dediğim gibi her kurumdan, esnafından, işte sanayide çalışanından, adliyede çalışanından, Kızılay’da çalışanına kadar bir sürü arkadaşım var. Onlarla deplasmanlara gidiyoruz. Muhabbet, sohbet, iş konuşmaları bana kazancı bu şekilde oluyor. Buluşuruz, yazları olsun, kışları olsun. Genelde maçtan bir gün önce kafede toplanır çay, kahve, sohbet ederiz arkadaşlarla. O gün kimin doğum günü varsa doğum gününü kutlarız.”

K6: “Ben burada taraftar kısmından bahsedeyim. Taraftarlarla her zaman benim aram iyiydi. Taraftarlar da sağ olsun beni hep severlerdi. Sözümü dinlerlerdi. Mesela bir örnek vereyim. 2014 yılında o zaman oynadığım Konarı Gençlikspor’da bir planımız vardı. Bir evlilik teklifi etmeyi düşünüyordum ben. O zaman da nişanlıyım. Sağ olsunlar o gün yaklaşık 200’e kadar seyirci bir şarkı eşliğinde bana yardımcı oldular. Biz de pankart hazırladık takım arkadaşlarımızla. Pankartla sahaya çıkarak eşime, güzel bir evlilik teklifi etmiştim. Bu da benim için çok güzel bir deneyimdi. Mesela o taraftarlarla hala

görüŖüyorum. Sosyal ilişkilerim hala devam ediyor onlarla. Pek çok futbolcuyla da özel günlerde olsun, diğér günlerde olsun hep iletişim içerisindeyiz.”

K7: “Çok abi tanıyorsun, çok hoca tanıyorsun. Mesela bir takıma gittiğinde o hoca gittiğı başka takıma seni de götürmek istiyor. Böyle bir katkısı oluyor. Bu çok güzel bir şey.”

K8: “Futbol sayesinde edinmiş olduğum dostluklar var. Aynı zamanda reklam ajansım var. Kendim kaymakamlık basın sorumlusuyum. Gelmiş olduğum noktaların hepsini futbola borçluyum aslında bir noktada. Zonguldak Çaydeğirmeni Belediyesi ile çalışıyorum şu anda. Çaydeğirmeni Belediye başkanıyla 7 senelik bir dostluğumuz var futbol sayesinde. Çaydeğirmeni Belediyespor’a gidiyorum sezon başı. Oraya bir takım yapıyorum. Karabük’ten başarılı oyuncular oraya götürüyorum ve oyuncular orada başarılı oluyorlar. Biz başkanla protokol seviyesinde 7 senedir beraberiz ve onun sayesinde Zonguldak milletvekilleri, Zonguldak belediye başkanı, oradaki tüm belediye başkanlıklarıyla dostluklarımız oluyor. Onun haricinde yine Karabük çevresinde protokol seviyesinde iş dünyasıyla, en üst makamlarla birebir sohbet muhabbet edebiliyorum. Futbol bizi farkında olmadan yapmış olduğumuz işlerle alakalı bir noktaya taşıdı. İş dünyasında kazanmış olduğumuz dostluklar neticesiyle insanlar sana güveniyor ve bu güvenilirliği kaybetmemek için de sen aslında mücadeleyi hem futbol kısmında hem hayat hikayesi noktasında devam ettiriyorsun.”

K9: “En başından en sonuna kadar şu anda aktif futbol oynadığım arkadaşlarımla ailecek görüşüyoruz. Birbirimize misafirliğe gidip geliyoruz. Buna 2002’de oynadığım adam da dahil 2024’te oynadığım adam da dahil. İlişkilerimiz çok iyi. Arada çürük elmalar olacak ama futboldan arkadaşlarım konusunda çevrem hep iyi çıktı çok şükür. Dediğim gibi hala daha görüşüyoruz, selamlaşıyoruz, ticaret yapıyoruz. Biz ticaretle uğraştığımız için evimize ekmeğimizi ticaretten götürdüğümüz için onlar bize geliyorlar ev almak istiyorlar. Biz onlara gidiyoruz araba almak istiyoruz. Futbol anlamında arkadaş çevremden çok memnunum bugüne kadar. Hiç de pişman olmadım. Sahada kendini belli ediyor zaten insan. Adam sahada bize soğuk duruyorsa 2. sene bizde olmuyor. Sıcak duruyorsa, bizimle birlikte aynı teri akıtıyorsa, aynı forma için savaşıyorsak, ben yere düştüğümde kaldırıyorsa bağımız devam ediyor. Bu hayata da yansıdı. Ben yere düştüğümde çok arkadaşım beni kaldırdı.”

K10: “Genel olarak hepsiyle iyiyizdir. Normal şartlarda biliyorsunuzdur sahaya çıktığınızda insanların karakteri değişebilir, görüşleri değişebilir. Bu futbolun bir gerekliliği olarak önümüze çıkar ama genel olarak yeşil sahadan çıktığımızda bütün arkadaşlarımızla veya rakiplerimizle diyeyim, sosyal ilişkilerimiz iyidir.”

K11: “Hala devam ediyoruz. Bir arkadaş grubumuz var bizim. 90 jenerasyonu diye. Altın jenerasyon deriz biz buna. Karabük İdman Yurdu’nda hala oynayan Y. vardır mesela o jenerasyonun içinde. E. vardır Bahçeşehir’de. M. vardır Gençlik Spor’da tenis antrenörü. Ş. onun haricinde Ö. vardır. Biz hala görüşüyoruz ve çok güzel bir ekibimiz olduğuna inanıyorum.”

K12: “Takımdaki arkadaşlarımla zaten genel olarak aram iyi. 2-3 tane de yakın arkadaşım var. Şu ana kadar tabii daha gittiğimiz yerlerde karşılaşmadık ama belki ilerleyen senelerde yine aynı takımda oluruz. Antrenör olarak da çoğu çalıştığım antrenörden memnunum. Bir sıkıntı yaşamadım. Sadece biraz daha fazla şans bulmak istiyorum genç olarak. Onu bekliyorum. Şans bekliyorum şu anda.”

K13: “Benim oynadığım kulüplerde çoğu başkan, çoğu yöneticiyle abi kardeş ilişkisi oluştu. Futbol vasıtasıyla tanıştığım arkadaşlarımdan biriyle de beraber çalışıyoruz. 3 yıldır beraber iş yapıyoruz.”

K14: “Güvendiğim insanlar da var güvenmediğim insanlar da var. Futbol camiası biraz güvenilmez diyeceğim. Güvendiğim insan sayısı güvenmediğim insan sayısından az. Öyle iş yapabileceğim insan sayısı çok nadir ama yüzyüzeyken, kötü niyet beslemeyen, kalbi çapraz atmayan bir insana güvenirim, sohbet ederim. Futbol insanları daha iyi tanımamda yardımcı oldu. İnsanların niyetini görebiliyorsun. Futbolda kötü olduğum zamanla iyi olduğum zaman çok fark ediyor. Sezon içerisinde kötü olduğun zaman yüzüne bakmayan insanla, iyiyken yanında olan insanı ayırt edebiliyorsun. Zeki bir insan ayırt edebilir. O yüzden 6. hissimi de geliştirmiş olabilir futbol.”

K15: “Rakip olarak oynayıp dost olmuş olduklarım da var. Bu zamana kadar aynı takımda olmamışızdır. Yenmiş yenilmişizdir ama o sahada kalmıştır. Dışarıda görüştüğümüz zaman bir yerde bir kafede karşılaştığımız zaman selamlaşırız. “Ne yapıyorsun, nasıl gidiyor?”

Hangi takımdasın? Nasıl ortam, iyi mi? gibi böyle bazı konuları konuşuyoruz. Küçüklükten beri hala görüştüğüm, aynı yerde çalıştığım, beraber aynı ortamda olduğum bir sürü arkadaşım var. Mutluyum bu yüzden. Çünkü futbol hayat anlamında bana çok şey kattı.”

K16: “Şu an beraber çalıştığım arkadaşım üniversiteden ve futbol üzerinden tanıştığım birisi. Kendisi evlenene kadar beraber ev arkadaşlığı yaptık. İş kurmaya çalıştık. İş fikirlerimizi yürüttük. Proje yarışmalarına katıldık. Projelerde başarılı olduk. Başka ev arkadaşlarım vardı futboldan ötürü aynı evde yaşadığım. Bazısıyla hiç görüşmüyorum. Bazısıyla da hala can ciğeriz. Futbol vasıtasıyla tanıştığımız kişilerde yükselenler oldu. Bu kişiler vasıtasıyla tanışıp çok daha birbirimize katkı sağladığımız insanlar var. Bu bir ağacın kökü gibi. Kök uzadıkça bir yerlere değişiyor. Menfaat aramaksızın herkesle bir muhabbetimiz, hukukumuz var. ”

K17: “Tabii ki birbirimize ihtiyaç duyduğumuz zaman hala aradığım arkadaşlarım var. İlla futbol konusunda değil, başka noktalarda da danışıyorum. Özel işlerim olduğunda da yardımcı olmalarını istediğim konularda arıyorum. Onlar beni arıyor. Futbolcu yönlendirme olsun. O konuda birbirimizle iletişim halindeyiz.”

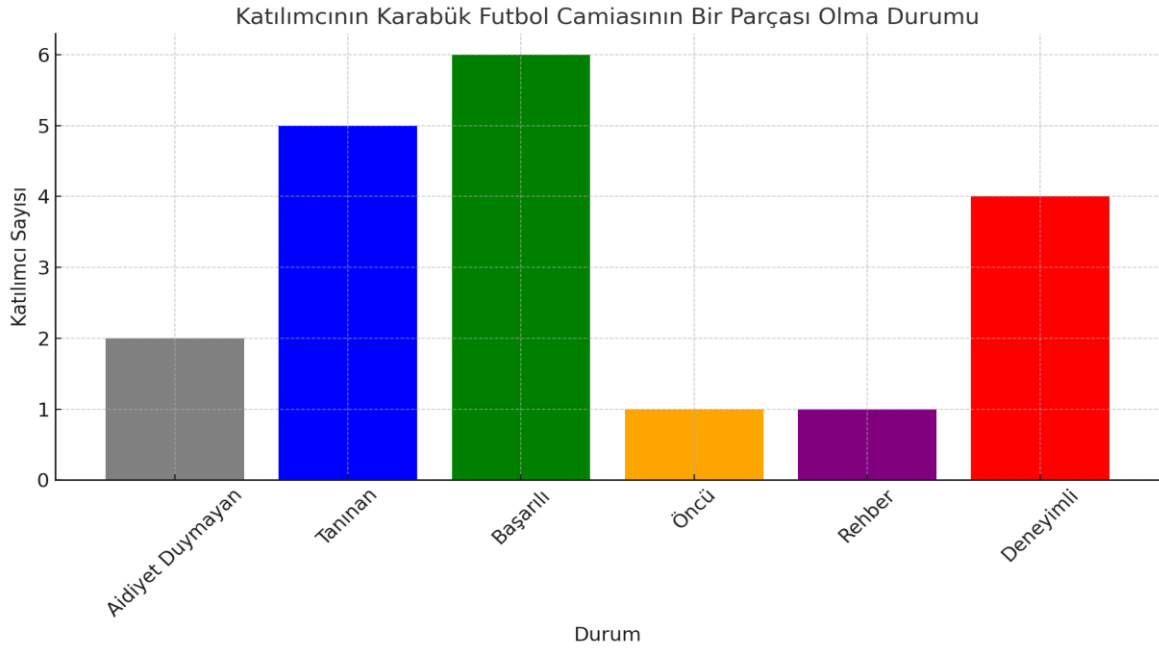
K18: “Veteran takımlarını duymuşsunuzdur. Benim 22 yıl önce kaptanlığımı yapan, ben gençken artık futbolun son dönemlerinde olan insanlarla şu an aynı takımda oynuyorum. İlla bir iş yapmama gerek yok. Hala daha yıllar geçmesine rağmen bu adamlarla beraberiz.”

K19: “Hiç kimseyle kötü olmadım bu zamana kadar, oynadığım kadarıyla ama şu da var. Oynadığım zamanlarda iyiyim. “Dışarıda buluştun mu?” dersiniz çok fazla buluşmadım birkaç kişi hariç.”

K20: “Ortaokulda beni futbola asıl başlatan kişi, Karabükspor’a da girmeme yardımcı olan kişi beden eğitimi öğretmenim M. Hoca’ydı. M. Hoca benim gözümde ikinci baba gibidir. Çok severim. Onun sayesinde çok geliştik. O büyüttü sayılır bizi. Çok yardımı dokundu. Sosyal, maddi, manevi her konuda çok yardımı oldu.”

4.2.9. Görüşme Sorusu-9

“Kendinizi Karabük futbol camiasının bir parçası olarak görüyor musunuz? Kendinizi bu camianın neresinde konumlandırıyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.33: Katılımcının Karabük futbol camiasının bir parçası olma durumu

Katılımcıların çok büyük bir kısmı, kendilerini Karabük futbol camiasının bir parçası olarak görmektedir. Bu aidiyet, camiada tanınma ve kabul edilme duygusuyla güçlenmiştir. Bazı katılımcılar, liderlik rolleri üstlenmiş ve diğer futbolcular için örnek teşkil eden figürler olarak görülmektedir. Birçok katılımcı, Karabük futbol camiasında yıllarca süren deneyimlerini ve katkılarını vurgulamıştır. Katılımcılar, Karabük futbol camiasına katkı sağlama ve genç yeteneklere yol gösterme hedefleri taşımaktadır. Katılımcılar, camiada elde ettikleri başarılarla tanınmaktadır.

Aidiyet ve kimlik, katılımcıların camiaya olan bağlılık ve kendilerini camianın bir parçası olarak görme durumlarını göstermektedir. Tanınma ve liderlik, katılımcıların camiada öne

ıkan figürler olarak tanımlanmalarını ve liderlik rollerini vurgulamaktadır. Katılımcıların uzun yıllara dayanan deneyimlerini ve camiaya katkılarını ifade etmektedir.

Karabük futbol camiası, sosyal sermayenin farklı boyutlarını bir araya getiren bir yapı sunmaktadır. Aidiyet duygusu ve liderlik bireyler arasındaki bağları kuvvetlendirirken, gençlere yönelik rehberlik ve başarılar daha geniş sosyal ağlara erişimi sağlar. Bu analiz, Karabük futbol camiasının hem bireysel hem de kolektif düzeyde nasıl algılandığını detaylandırmaktadır.

K1: *“Kendimi, evet görüyorum. Özellikle son iki üç senedir bunu çevrem söylüyor. Küçük yaşta, 16 yaşında amatör ligde oynamaya başladığım için ister istemez bir odak noktası oluyor. Son iki üç senedir genç, yıldız adayı olarak Karabük çevresinde gösteriliyorum. Bu durumdan da memnunum. Yeni bir parlayan yıldız olarak görüyorum kendimi bu Karabük futbol camiasında.”*

K2: *“Tabii ki görüyorum. Aslında biz bir yere konumlandırmak değil de bizden öncekileri örnek almak, bizden sonrakilere de en azından yolu gösterebilmek açısından. Mevki ya da makam için değil bir çocuğa faydalı olabiliyorsak ne mutlu. Yani şimdi okullara gidiyoruz biz, ders veriyoruz. Derste mesela çocuğu görüyorsun, çok yetenekli. Nasıl yapıyoruz? Bir tanıdığımız oluyor, arıyoruz. O çocuğu tanıdımıza yönlendirmeye çalışıyoruz. Bunlar çocuklar için çok faydalı oluyor.”*

K3: *“Görüyorum tabii ki de. Çünkü yıllardır bu camianın içine girmeye çalıştım ve girdiğimi de düşünüyorum. Çok yükseklerde görmesem bile gene ortalarda görüyorum. Çünkü hani kafaya oynayan herhangi bir takıma koysan oynarım diye düşünüyorum.”*

K4: *“Karabük futbol camiasının bir parçası olarak evet görüyorum ama kadın futbolu için bunu söyleyebilirim. Karabük için çok söyleyemem. Sadece “Karabük’ün kadınlar liginde bir takımı var. Onların sağladığı başarı...” ama bu kadar yani. Çok bilindik edildik ve insanların böyle çok gözüne cazip gelen bir başarı olduğunu düşünmüyorum. İnsanlar açısından ama. Benim için kıymetli bir başarı tabii ki.”*

K5: *“Şimdi bunu benim söylemem pek uygun olmaz ama ben 10 yaşında Karabükspor*

altyapısına girerek başladım. Yaşım şu an 44. Çevrem gerçekten futbol sayesinde çok gelişti. Mesela ben Çerkeş Belediyespor'dan bir teklif aldığımda bana Karabük'te duayen, Karabük amatör futbolunda duayen bir futbolcu diye hitap ettiler. Gerçekten ben inanın çok gurur duydum kendimle. Ben de onun için Karabük'ün futbol yönünde bir parçası olarak kendimi görüyorum."

K6: "Özellikle ben Bolu ve Zonguldak amatörlerini takip ediyorum. Karabük'te futbol onlara nazaran biraz daha zayıf. Yani Karabük futbolunun gelişmesini elbette istiyorum. Keşke daha iyi yerlere gelse. Takım sayısı gitgide azalıyor. Bundan 10 sene öncesinde daha fazla takımımız vardı. Futbolcu yetişmesiyle de ilgili sıkıntılar görüyorum. Karabük futbol camiasının bir parçasıyım tabii ki ben de. Yıllarımı vermiş olarak futbola ve Karabük amatörüne. Kendimi bir parçası olarak görüyorum yıllardır hem fiziki olarak hem desteklerimizi esirgemeyerek. Temel yapı taşlarından biri olarak görüyorum kendimi."

K7: "Uzun yıllar burada, amatörde çok oynadım mahallemin takımında. Uzun yıllar Karabük'te genç oyuncu olarak bilinen bir kişiydim. Şimdi biraz gençliğim kalmadı ama hala daha biliniyorum. İsmim var en azından hala. Genç futbolcu olarak hala geçiyor."

K8: "Tabii ki. Şu anda bir ara vermiş olsam da futbola, futbol medyasında son 4 sene biz çok büyük başarılarla imza attık Karabük İdman Yurdu medya sorumlusu olarak. Bir ekip olarak çalışıyoruz tabii ki. Saha kısmında, madalyonun ön kısmında ben olsam da arka planda benimle birlikte yürüten yol arkadaşlarım var. Kulüp medyası olarak biz birçok kulübün saygınlığını kazandık. Türkiye'de 4 büyükler ve belli başlı kulüplerin haricinde çok başarılı bir medyaya sahibiz. En güzel kareyi yakalamak için en doğru açıyı bulman, beklemen, tahmin etmen, hissetmen gerekir. Bu hisse de 22 yıl futbol oynayarak kavuştuk."

K9: "Koskoca 23-24 yıl. Görmemek olmaz. Evlilikler, ilişkiler bitiyor. Biz 24 yıldır bitiremiyoruz futbolu. Her sene de çok şükür yaşıyoruz geçse bile bir takım kurulacağı zaman fikir alış verişinde bulunuyoruz. Basın olsun ya da amatör ligin statüsü konusunda ASKF olsun bizimle fikir alış verişinde bulunuyorlar. Biz de bir parçası olduğumuz bu camianın amatör futbolcular, takımlar için ne daha iyi olacaksa onu bildiriyoruz. "Bizim de çorbada tuzumuz olsun." diyoruz her zaman Karabük amatörü için. Bir parçasıyız yani

Karabük amatörünün biz de. Bir takım kurulduğunda başarılı olmak istiyorsa, final oynamak istiyorsa, bir düzeni, birlik beraberliği kurmak istiyorsa beni bulmaları gerektiğini söylüyorlar. Biz de elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz.”

K10: “Aslında bir parçadan ziyade insanlar belirli amaç için belirli insanlarla bu amaçlara yürümek istiyorlar. Bizim kulaklarımıza gelen, belki bizim için öyle değildir ama insanların söylediği: “Evet, bir takım varsa, şampiyonluğa giden takım varsa bu takımın bir parçası olmalıdır.” şeklinde bizim için söylenen kulağımıza gelen sözler oluyor.”

K11: “Karabük amatörüne yıllarca hizmet ettim. Görüyorum ya. Niye görmeyeyim? Sonuçta 10-12 senedir hizmet ettim. Her sezon bırakmayı düşünüyorum. Her sezon beni bir şekilde ikna ediyorlar. Demek ki bir parçasıyız. Artık futbolculuktan antrenörlüğe evrilmemin gerektiğini düşünüyorum. Aslında bu sezon bana bu yönde teklifler de geldi ama bir sene daha futbol oynamayı düşündüğüm için reddettim.”

K12: “Görüyorum tabii ki. Şu an yaşımda tabii çok genç olmasa da yine genç oyuncu olarak geçiyoruz. Karabük’te kime sorsanız genç oyuncu der bizim için. Tecrübelenmek, şans bulmak için bekliyoruz.”

K13: “Kesinlikle görüyorum. Safranboluspor’un hemen hemen kurucusu olarak görüyorum. En eskilerinden biri olarak.”

K14: “Görüyorum, evet. Başarı açısından şöyle ben yaklaşık 5-6 yıldır amatörde oynuyorum. Bu 6 sezonun 3’ünü şampiyonlukla geçirdim. Bir sezon başlayacaksa kafaya kurulan, hedefi olan bir kulüp için sezon başında aranan oyunculardan biriyim. Para olarak anlaşırsınız, anlaşılamayız. Hedefi olan insanlar arıyor. Sadece muhabbetine olan halı saha maçı gibi düşünen değil. O yüzden amatörde şu an yaşımda itibarıyla -artık yaşımda geliyor- tanınan ve bilinen bir oyuncuyum.”

K15: “28 yaşındayım. 10 yıldan fazladır lisanslı oynuyorum. Karabük camiasında da az çok insanlar tanır bizi. Bu zamana kadar genellikle sol bekte oynadım. Beni Karabük futbol camiasında bir sol bek olarak bilirler.”

K16: “Görüyorum. 2013 yılından beri Karabük'teyim. 2014'ün şubatından bu yana futboldaki insanlarla, kulüplerle, sporcularla, hakemlerle, yöneticilerle hep bir görüşmemiz oluyor. Yıllardır burada oynuyorum. Burada birçok şampiyonluk yaşadım. İli çoğu Karabüklü çocuktan daha çok temsil ettim. Sezon başı bir takım kurulacak olsa, bir ekip kurulacak olsa ya artık kaleci hocası olarak ya da kaleci olarak kesin aranan biri oluyoruz. Çünkü az sayıdaki kaleciden biriyim Karabük'te.”

K17: “Ben belli bir yaş grubuna kadar profesyonel olarak oynadıktan sonra Karabük amatöründe de oynadık. Son yıllarımda da her sene şampiyonluk yaşadığım için Karabük amatör futbol camiasının önemli bir parçası olarak görüyorum.”

K18: Yanıt verilmedi.

K19: “3 sezondur kalecilik mevkisinde gelişmeye çalıştığım için şu anda tam bir parçası olarak göremiyorum kendimi. İlerleyen zamanlarda bir parçası olacağımı düşünüyorum.”

K20: “Çok abartarak anlatmayacağım. Benim Bandırma'ya transfer olduğum sene, şehir değiştirdiğim zaman o dönemde aileler olsun, küçük yaştaki futbolcular olsun, hayalleri olan çocuklar olsun şehir dışına gitmeye pek olumlu bakmıyordu kimse. Ben bir gidip öncülük yapmış olabilirim. Ben böyle düşünüyorum.”

4.2.10. Görüşme Sorusu-10

“Bir arkadaş grubu, spor kulübü ya da sivil toplum kuruluşuna hangi amaçla katılırsınız?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Katılımcılar, sosyal bağlarını genişletmek, yeni insanlarla tanışmak ve mevcut ilişkilerini güçlendirmek amacıyla gruplara katılmayı tercih etmektedir. Katılımcılar, başkalarına yardım etmek, katkıda bulunmak ve anlamlı bir fark yaratmak için bu tür organizasyonlara katılmaktadır. Katılımcılar, organizasyonların hedefleri ve kurumsal yapıları doğrultusunda katılım kararlarını vermektedir. Katılımcılar, hem eğlenmek hem de kendilerini geliştirmek için gruplara katılmayı düşünmektedir. Katılımcılar, çocuklar ve gençlerin gelişimine katkı sağlamak amacıyla organizasyonlarda yer almak istemektedir. Çocuklara yapılan

yatırımlar, toplumsal normların sürekliliğini sağlayarak daha geniş sosyal ağların inşasına katkıda bulunur.

K1: “Sivil toplum kuruluşuna kendi fikrime uyuyorsa savunduğu düşünce, onu savunmak için, katkı sağlamak için katılırım. Bir arkadaş grubu, spor kulübü ise spor zaten merak ettiğim, ilgi duyduğum bir alandır. Arkadaş grubuna da kafama yatan kişiler olduyse kafa dağıtmak için, düşünce paylaşmak için, vakit geçirmek için katılırım.”

K2: “Dediğim gibi en başta çocuklara sporu sevdirmek. Yani bir şey öğretmekten ziyade sporu sevecek ve sporu sevmesiyle beraber hocasını sevecek, arkadaşlarını sevecek, ileride sevdiği sporu yaparken hedef koyacak ve o hedef doğrultusunda hayatını idame ettirmesi için bence katılabilirim. Amacım ne olabilir? Arkadaşlarıma destek olabilmek olabilir. Onlara faydalı olabilmek, eksik kaldığı konularda eksiklerini tamamlayabilmek. Futbolda da hani vardır bu. Arkadaşın hata yapmıştır, onun açığını kapatmak gibi ya bu. Yardımlaşma anlamında katılabilirim.”

K3: “Eğlenmek için, eğlenmek amaçlı, vakit geçirmek amaçlı katılırım.”

K4: “İnsanlara yardım amacıyla faydamın dokunabileceği bir sivil toplum kuruluşuna katılabilme isteğim olabilir belki ileride. Arkadaş grubu görüp bana fayda sağlayabileceğini düşündüğüm bir arkadaş grubuysa katılmak isterim ama böyle bana fayda sağlamayacak sadece boş vakit geçirebileceğimiz boş zamanımın değerlendirilebileceği bir arkadaş grubuysa zaten çok da katılmam.”

K5: “Orada en başta arkadaş kazanmak için ve o çevreye bir yardımım olacaksa onun için katılırım. Bir de tabii o gruptan zevk alırsam katılırım.”

K6: “Bir arkadaş grubuna veteranları koyabilir miyiz bilmiyorum ama yine futbol amacıyla katılırım.”

K7: “Çevrem sayesinde katılırım, bilmediğim bir yere katılmam. Kızılay gibi sosyal oluşumlara katılmak güzel oluyor ama arkadaş grubu ya da spor kulübüne takım arkadaşlarım sayesinde katılırım. Başka türlü katılmam.”

K8: “Benim bir yere katılmam için orada kurumsallık, hedef olması lazım, orada doğruların konuşulması ve inanan bir ekibin olması lazım. Yoksa benim orada olmamın ve zaman kaybetmemin hiçbir anlamı yok. Zaman kaybetmeye karşıyım. Zamanla yarışıyoruz.”

K9: “Ben her zaman maddiyatı futbol anlamında da, oynadığım kulüplerde de ikinci planda tuttum. Hep ben orada tanıyacağım 30-40 kişi ile orada yapabileceğim faaliyetler için “Oraya nasıl bir katkı olur?” amacıyla katıldım. Her gittiğim kulüpte de hep böyle oldu. Tek amacım maneviyat benim.”

K10: “Öncelikle amacın bizim milletimize hizmet etmesi gerekir. Sadece kendimiz için değil, bir şeyler için değil, bizden sonra gelen nesiller için, çocuklar için mutlaka yön, amaç, plan olarak beni etkileyecek bir durum varsa mutlaka onun içinde olmayı tercih ederim, seçerim.”

K11: “Öncelikle amacına bakarım. Neye hizmet ettiğine bakarım. Daha sonra benim için çok önemli, arkadaşlık ilişkilerine bakarım.”

K12: “Arkadaş grubuna eğlenmek, vakit geçirmek, kafamı dağıtmak için katılırım. Futbol kulübü olarak da daha çok kendimi geliştirebileceğim, para şu an benim için çok ön planda değil ama kendimi yukarılara atabileceğim kulüpleri değerlendiririm.”

K13: “Çok fazla katılmam. Biraz daha arka planda tutarım kendimi. Bir takım beni transfer etmek istiyorsa şampiyonluğa aday olmalı. Kafaya oynaması lazım. Benim önceliğim kafa takım olması, hedefi olması. İkinci planda arkadaşların o takımda olması gelir.”

K14: “Benim bu saatten sonra yararına olmayacak, bana veya çevreme yararı olmayacak oluşumlara katılmamın bir anlamı yok. Şu an bir yandan iş de yaptığım için ben ona ne fayda verebilirim, o bana ne fayda verebilir diye düşünüyorum. Biraz daha ticari bakıyorum. Çünkü artık yaşım ilerliyor. Biraz daha hayata dair planları olan gerçekçi insanlarla konuşurum. Hayal satan insanlarla konuşmayı pek sevmiyorum. Kulüp olarak da bir bedeli var her şeyin. Zevk alıyor da olsak haftanın 3-4 günü antrenman yapıyoruz.

İşimizi bırakıp geliyoruz. Bunun bir bedeli olacak. Herkesin fiyatı farklı futbolda. Fiyatımızı verdikten sonra kulüp için sonuna kadar mücadelemizi ederiz. Hiç problem değil.”

K15: *“Katılma amacım o kuruluşun kurulma nedenine bağlı. Çevre, sağlık, gelişim içinse katılırım. Bir arkadaş grubuna tanışmak, gelişmek amaçlı katılırım. Bakarım kulübün geçmişine, geleceğine, hedeflerine, hocasına, daha önceki durumlarına. Ona göre hareket ederim. Arkadaşlarım olursa o kulüpte daha iyi olur. Beni oraya teşvik eder. Bunun dışında maddi yöne bakarım. Maddi durumu iyi mi, beni yarı yolda bırakır mı? Bana destek olur mu, olumlu olumsuz durumlarda. Bu şartları ön planda tutarım.”*

K16: *“Bir kere önce düzgün, tertipli, düzenli, bir amaca hizmet eden direkt amacı kar olmayan ekibin içinde bulunuyorum. Arkadaş grubumuza da zaten kendi kriterlerimizi bulunduran, hassasiyetlerimize uyan kişilerle görüşüyoruz.”*

K17: *“Spor kulübüne bu işi sevdiğimiz için, orada yakın arkadaşlarımız varsa iletişim etkileşim olduğu için katılmak isterim. Sosyalleşme bize sporun en büyük katkısı. Daha çok sosyalleşme olduğu için, sosyalleşme amaçlı katılmak isterim.”*

K18: *“Şimdi yaştan dolayı artık pek bu tür olaylara girmek istemiyorum ama bulunduğumuz ortam gençler için aslında çok iç açıcı değil. Bu çocukları sokaklardan almak adına aslında bir kulüp kurulabilir. Ben kendim yapamam belki ama ilerleyen zamanlarda bir hocaların ya da antrenörün yanında yardımcı olmaya çalışırım. Ben insanları pek kırabilen biri değilim. Bir işin ucunda maddi ya da manevi bir şey olmasına gerek yok. Aram iyiye o insanla, bana bir şey söylediğinde kıramıyorum. Genelde zaten oynadığım kulüplerin %80’ine hep bu sebepten dolayı gitmişimdir. Arkadaşlarımı kıramadığımdan, onların vasıtasıyla gidip oynadım.”*

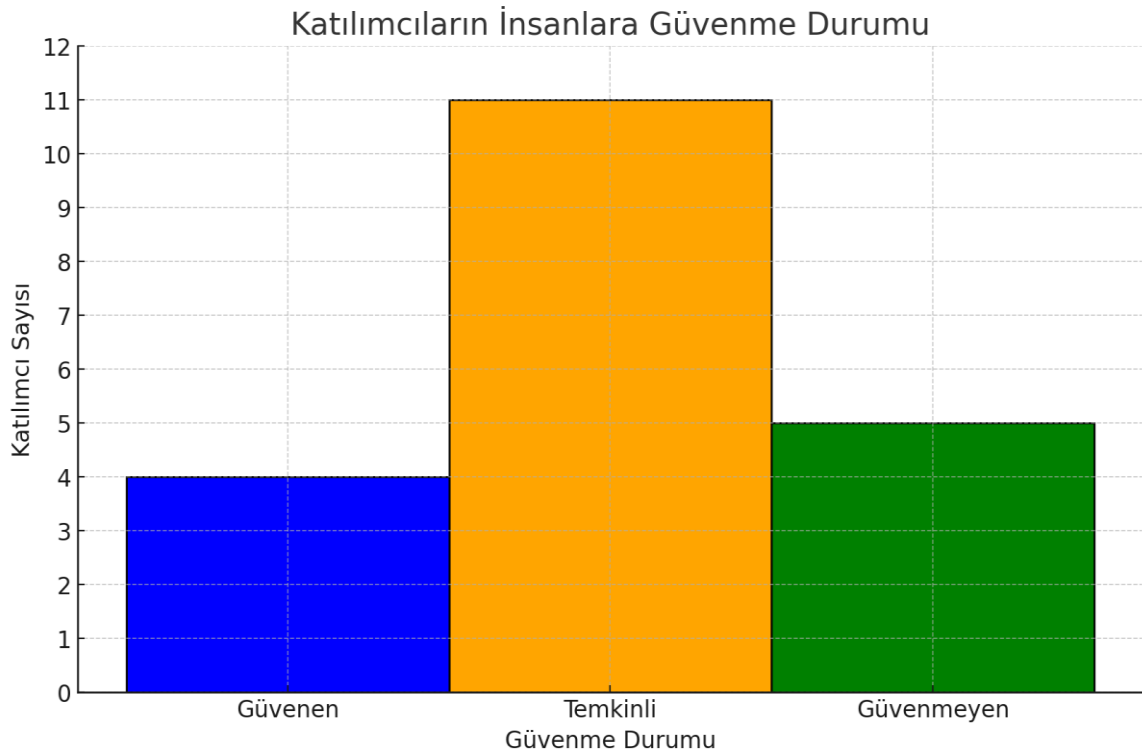
K19: *“Öncelikle bana olan şartlarını öğrenirim. Bana nasıl imkân sunuyorlar ya da bana bir yararı olacak mı? BESYO’da diğer mezunlardan farkımı ortaya koyabilmek için etkinliklere katılmam gerekiyor. Benim için arkadaş çevresi çok önemlidir. Geçen sezon oynadığım kulüpte takımda en düşük ücret alanlardan birisi bendim. Ancak bana dedikleri “Seni takımdan mali yetersizlik sebebiyle göndermek istiyoruz.” Buna takım arkadaşlarım*

beni sevdikleri, beni beğendikleri için itiraz etmişler. “Gelmesi lazım, ihtiyacımız var.” vs. demişler. 1 hafta sonra takım beni geri çağırdı ve ben oynamaya devam ettim.”

K20: “Arkadaş grubuna sosyalleşmek, insanlarla bağ kurmak için katılırım. Sivil toplum kuruluşuna sadece maddi manevi yardım etmek için katılırım. Spor kulübüne de eğer ileride nasip olursa yönetici olursam gençlerin benim yaptığım hataları yapmamasını sağlamaya çalışırım. Yardım etmeye çalışırım.”

4.2.11. Görüşme Sorusu-11

“Her toplulukta birbirlerine güvenen insanlar olacağı gibi birbirlerine güvenmeyen insanlar da vardır. Genel olarak insanların güvenilir olduğunu mu düşünüyorsunuz? Yoksa sizce insanlarla ilişkide temkinli mi davranmak gerekir?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.34: Katılımcıların insanlara güvenme durumu

Güvenilir insanlarla olan olumlu deneyimler, sosyal sermayenin temel taşlarından biri olan güven unsurunu destekler. Güvenilir ilişkiler, sosyal ağların güçlenmesini ve sosyal sermayenin artmasını sağlar. Bu tema, güvenin bireysel ve topluluk düzeyinde sosyal ilişkilerde sürdürülebilir olduğunu vurgular.

Temkinli davranış, sosyal sermayenin zayıfladığı veya güvensizliğin baskın olduğu durumlara işaret eder. Bireylerin dikkatli ve mesafeli olması, sosyal sermayenin zayıflamasına neden olabilir. Bu tür bir tutum, topluluk içinde sosyal sermayeyi yeniden inşa etmek için daha fazla çaba gerektiğini gösterir.

Güvensizlik ve güven sorunları, sosyal sermayenin zayıfladığı durumlara işaret eder. Aynı zamanda, ilişkilerde karşılıklı güvenin yeniden inşası için farkındalık gerekliliğini vurgular. Bu tür güvensizlik, hem bireyler hem de topluluklar arasında iş birliğini ve kolektif hareketleri olumsuz etkiler. Organizasyonların ve bireylerin futbol camiasında güven oluşturma konusunda eksiklik yaşadığını gösterir.

Katılımcıların ifadelerine göre genel güven düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Güvensizlik ve temkinlilik hali sosyal sermaye oluşturmadaki en büyük engellerdir. Futbolun bir araç olarak kullanılması güveni tesis etmek için faydalı sonuçlar ortaya çıkarabilir.

K1: *“Kesinlikle herkese bir mesafeyle yaklaşmak gerekir. Zamanla insanlar bu mesafeyi açar ya da kapatır. O yüzden ilk önce herkese temkinli davranmak gerektiğini düşünüyorum.”*

K2: *“Yani hayatta herkese çok fazla güvenemezsin. Tabii ki güvendiğin insanlar olur. En başta annedir, babadır, ağabeydir, kendi ailendir. Yakın arkadaşların olur güvenirsin ama onun harici çok fazla insanlara güvenemezsin. Güvendiğin insanlar bazen seni yanıltabilir. Bu da hayatını olumsuz etkileyebilir.”*

K3: *“Tabii şu şekilde, insanlara karşı temkinli olman da gerekiyor ama bunu konuştuğça, görüştükçe anlayabilirsin. Ben çoğu kişide de bunu gördüm. Zaten insanlarla konuşurken, samimiyeti sağlarken nasıl bir karakterde olduğunu anlayabilirsin.”*

K4: “Bunu çok çok yapıyorum. Başlarda insanlara çok güveniyorum. Sonra tam anlamıyla güvenmiyorum ama gözlemledikçe herkese güvenilmemesi gerektiğini anlıyorum.”

K5: “Ya tabii ki çok inandığınız, güvendiğiniz insanlar da olabilir ama ben genelde hayatımda önce temkinli davranmayı tercih ediyorum.”

K6: “Aslında şöyle, insanlarla ilişkide temkinli olmak gerekli ama ben kesinlikle temkinli olamıyorum. Herkesi kendim gibi görüyorum ve bundan dolayı da her insanın güvenilir olduğunu düşünüyorum. Yaşım 35’e geldi hala bu düşüncemi değiştiremiyorum. Olsun, ben bu şekilde de mutluyum. Dediğim gibi insanların güvenilir olduğunu düşünüyorum, düşünmek istiyorum.”

K7: “Bu zamana kadar önceleri çok güveniyordum. İlk başta herkes sıcak davranır, güven tazeler ama yaş geçtikçe her şeyi daha iyi anlıyorsun. İnsanları ilk önce kontrol ediyorsun ki güvenebilesin. Güven artık zor olan bir şey. Herkese de güvenilmiyor. O yüzden temkinli davranmak daha güzel.”

K8: “Günümüzde birçok insan birçok insana yanlışlar yapabiliyor ama herkes bir noktada birbirine güvenmek zorunda. İnsanlara güvenmeyi tercih ediyorum.”

K9: “Türkiye’nin içinde bulunduğu durumdan mı diyelim, son zamanlarda yaşadığımız olaylardan mı diyelim, herkesin geçim derdine düştüğünden mi diyelim son 3-4 yıla kadar gözü kapalı güvenirdim herkese ama son 3-4 yıl. Bunu da şöyle diyeyim. Kapulluspor’un benim için ayrı bir yeri var. Kapulluspor’dan sonra gittiğim takımlar hep maddiyata dönüştü ve oradan da hep çıkar menfaat ilişkilerine dönüştü. Oradan sonra ben hayatımda insanları iki kere sorgular oldum. Ondan önce dediğim gibi Kapulluspor ve daha öncesinde herkese güvenirdim ve güvenim de hiç boşa çıkmadı. Güvenilir olduğu kadar güvenilmeyecek insanlar da var ama bu eskiden 20 kişiden 1-2 kişiye şu anda 20 kişiden 10-15 kişiye çıkmış ya da herkes kendi menfaatleri doğrultusunda hareket eder olmuş. O yüzden pek fazla güvenemiyoruz şu anda.”

K10: “Ben genel olarak tüm insanlara güvenmeyi severim ama maalesef ki bu güven çoğu zaman boşa çıkabiliyor günümüzde. Önceden belki biraz daha iyiydi. Arkadaşlarımız biraz

daha samimiydi. Ama günümüz şartlarında nedense bu güven meselesi biraz sarsılmaya başladı. Bunu neye bağlayabiliriz açıkçası yorum yapamıyorum bu konuda. İnsanların kendine olan veya karşısındakine olan güven duygusu maalesef eskisi kadar yok.”

K11: *“Genelleme yapamayız. Çünkü her insan kendine özeldir. Her takımda, takım özelinde düşündüğümüzde “kulis” yapan futbolcular da olur. Gerçekten babacan, güven sahibi futbolcular da olur. Ben bunu bireysel olarak değerlendiririm yani. Kişinin gözünden anlarım, “Güven veriyor mu, vermiyor mu?” diye. Sonuçta artık yaşımız ilerledi insan sarrafı olduk diyebiliriz.”*

K12: *“Şu an temkinli olmak gerekir. Önceden biraz daha fazla güvenirdim ama bazen yaşadığımız bazı şeyler de olabiliyor. Futbolun içinde “kulis” denilen bir muhabbet var. O oluyor. O olduğu zaman da bazı insanlardan beklediğin güveni alamıyorsun. Bu yüzden biraz daha temkinli davranırım.”*

K13: *“Bu benim biraz daha kişisel sorunun sanırım. Ben güven konusunda çok sıkıntı yaşadığım için çok güvenmemeyi tercih ederim ama tanıdığım çevredeki insanların hepsi altın kalpli insanlardır. Rahatlıkla güvenebilirim ama benim kişisel olarak güven problemim var. O yüzden fazla güvenemiyorum.”*

K14: *“Temkinli, her zaman temkinli. Öyleyim yani. Zaten çok kişi tanımışımdır. Futbol olsun başka şekilde olsun. Yakın dediğim belki 4-5 adam vardır can ciğer, o kadar kişi arasından. Her konuda temkinli olmak gerekiyor. Futbol camiasında hele kimseye güvenmem kolay kolay.”*

K15: *“Geçmişi olan bir arkadaşınsa daha önce birlikteliğin olan bir arkadaşınsa ona göre güvenebilirsin. Yeni bir ortamla tanıştın. Yeni bir ortama girdin. İnsanlara biraz daha temkinli, biraz daha yavaş yaklaşıp insanların nasıl olduğunu izleyip yaklaşırım genelde. O şekilde yaklaşmalarını öneririm insanlara da. Bir anda bodoslama dalıp güvenip de sonra güvenimin sarsılmasını istemem. Biraz daha temkinli olmak daha iyidir.”*

K16: *“Futbol ekosistemindeki hiç kimse güvenilir değildir. Hepsi günün skoruna, kazancına göre hareket eder. Maalesef futbolun alışkanlığında olan şeyler budur. Diğer*

türlü de ben bir insana bir kere güvenirim. İkincisinde o kaybeder. Mantık bu. Bizim kimseye ikinci şansı verecek kadar vaktimiz yok. Birinin peşinden koşacak halimiz de yok. Genel olarak temkinli yaklaşıyoruz. Yetiştirilme tarzımızdan ötürü de kimseyi yargılamıyoruz. Bir şey yapmasını bekliyoruz. Bir şey yaparsa ona göre devam ediyoruz. Bu sistemin içinde ola ola artık kimin ne yapacağı az çok belli oluyor ama şunu söyleyeyim futbol ekosisteminde kimsenin sözüne güvenilmez. Temkinli olmak lazım.”

K17: “Ben nedenini bilmemekle birlikte hayatımın her alanında çok temkinli birisiyim. Bu konuda kendimi biraz da böyle frenlemek de istiyorum. İnsanlara güven duymak önemli bir şey. Güvenilir olmak önemli bir şey ama ben daha çok temkinli yaklaşıyorum.”

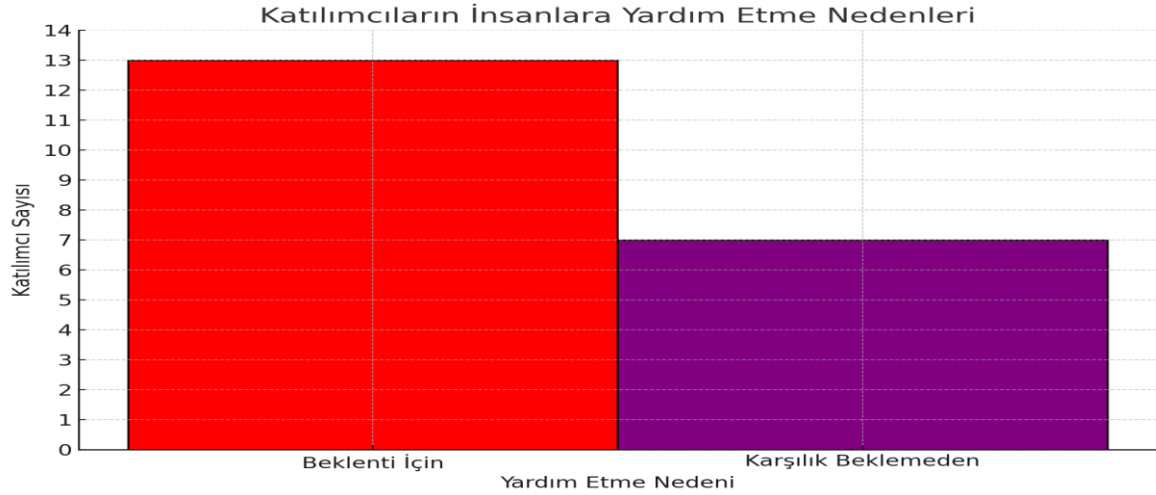
K18: Ben genelde güvenilir olmayı tercih ederim. Tabii bu insanoğlunun karakteristik özelliği. Her insan bir olamaz. Ona da amenna ama bana sorarsan eğer, ben güvenmeyi tercih ederim. Yanıldığım zamanlar oldu mu? Oldu. Çünkü insanoğlu çiğ süt emmiş. Bunun önüne geçemezsin ama ben güvenmeyi tercih ederim.”

K19: ““Genel olarak insanların güvenilir olduğunu düşünürüm.” diye bir cümle kuramam. Benim biraz tanışmam, mesafe ve zaman kat etmem lazım.”

K20: “Kişiden kişiye göre değişir. Bir insanın diğer insanlara nasıl davrandığına bakarsın. Diğer insanlara karşı nasıl, hayatı nasıl? Ona göre güvenirsin. Önce bir tanışırsın, bakarsın. Sana nasıl yaklaşıyor, seni kullanmaya mı çalışıyor? Seni kullanmak için mi yakın olmaya çalışıyor? Ya da sana kötü mü davranıyor? Ona göre düşünürsün. Önyargılı da yaklaşmam kimseye. Nötr olurum. Direkt de güvenemem.”

4.2.12. Görüşme Sorusu-12

““Eğer başkalarına yardımcı olursan uzun vadede kendine yardımcı olursun.” önermesi için neler söylemek istersiniz?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.35: Katılımcıların insanlara yardım etme nedenleri

“Eğer başkalarına yardımcı olursan uzun vadede kendine yardımcı olursun.” önermesi üzerine yapılan analiz, sosyal sermaye kavramıyla doğrudan ilişkilidir. Sosyal sermaye, bireylerin sosyal ağlarındaki güven, iş birliği ve normlardan elde ettikleri kaynaklarla bireysel ve toplumsal faydalar sağlamasını ifade eder.

Katılımcıların verdiği cevaplardan yardım etme davranışının, zaman içinde olumlu etkiler doğuracağına dair güçlü bir inanç gözlenmiştir. Katılımcılar, geçmişte başkalarına yaptıkları yardımların bir şekilde kendilerine döndüğünü ifade etmişlerdir. Yardım etme davranışı, sadece karşılık beklemek için değil, bireylerde duygusal tatmin ve mutluluk sağlamak için de önemli bir motivasyon kaynağı olarak belirtilmiştir. Katılımcılar, yardım etme davranışıyla sosyal çevrelerinde daha güvenilir bir birey olarak konumlandıklarını ve bunun hem kişisel hem de sosyal gelişimlerine katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Yardım etme davranışı, bireylerin sosyal çevrelerinde güvenilir bir konum edinmelerine katkı sağlar. Yardım etme, bireylerin hem kişisel hem de sosyal anlamda gelişmesini

destekleyerek sosyal sermaye birikimini hızlandırır. Bazı katılımcılar, yardım etmenin sonuçlarının kendilerine geri döneceğine dair bir beklentiye sahip olduğunu ifade etmiş; ancak bu, her zaman bir ön koşul olarak görülmemiştir. Karşılıksız yardım, bireyler arasındaki güven ve karşılıklı dayanışmanın en saf biçimini temsil eder. Bu durum bağlayıcı sosyal sermayeyi artırır. İnsanlar, karşılık beklemeden yardım ettiklerinde topluluk içinde güven duygusunu güçlendirir ve sosyal ağların sağlamlaşmasını sağlar.

Uzun vadede yardımın olumlu etkiler doğuracağına inanmak, sosyal sermayenin zamanla nasıl büyüdüğüne dair bir örnektir. K9'un hikâyesi, sosyal ilişkilerin karşılıklı fayda sağlayan döngüsel bir yapıya sahip olduğunu ve bunun sosyal sermayeyi güçlendirdiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde güvenin sürdürülebilir olmasını sağlar. İyilik yapmanın duygusal tatmin sağlaması, bireylerin sosyal normlara olan bağlılıklarını artırır. K4'ün ifadesi, bireylerin sosyal çevreleriyle uyumlu normlar geliştirdiğini ve bu normların duygusal bir bağ yarattığını ortaya koymaktadır. Mutluluk, bireylerin sosyal ağlarda daha aktif ve pozitif bir rol oynamasına katkıda bulunur.

Bazı bireylerin yardımın geri dönüşü olmadığı takdirde hayal kırıklığı yaşaması, zayıf sosyal sermayeye işaret eder. Yardımın karşılıksız kalması, bireyler arasındaki güven bağlarını zayıflatır, ancak bu durum, sosyal ağların yeniden inşası için bir farkındalık yaratabilir. Özetle, katılımcıların yardım etme davranışları, sosyal sermaye birikimini destekleyen güven, dayanışma ve normlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu yaklaşım, bireysel davranışların toplumsal faydaya nasıl dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu, yardım etme davranışını insani ve sosyal bir sorumluluk olarak değerlendirmiştir. Temel motivasyonlar arasında içsel tatmin, sosyal bağları güçlendirme ve karşılık beklemezsizin iyi niyetle hareket etme yer almaktadır. Bununla birlikte, bireyler arasında yardımın karşılıksız kalmasının yarattığı hayal kırıklığına dair bazı ifadeler de bulunmaktadır. Bu durum, bireyler arasındaki güven ve sosyal sermayenin önemini ortaya koymaktadır.

Karşılıklılık ilkesi, sosyal sermaye bağlamında merkezi bir kavramdır. Bu ilke, bireylerin veya grupların birbirlerine yaptıkları yardımların, desteklerin ve hizmetlerin karşılıklı olarak beklendiği veya zaman içinde bir şekilde geri döneceği anlayışına dayanır. Sosyal

sermayenin temel unsurları arasında yer alan güven, dayanışma ve iş birliği, karşılıklılık ilkesinin güçlü bir şekilde var olduğu durumlarda daha sağlam bir şekilde gelişir. Karşılıklılık ilkesi, sosyal sermayenin oluşumu, sürdürülebilirliği ve genişlemesi için temel bir unsurdur. Bu ilke, bireylerin ve grupların iş birliği yapmasını, güven inşa etmesini ve dayanışma göstermesini teşvik eder. Ancak, bu ilişkinin sağlıklı bir şekilde işlemesi için karşılıklı faydanın dengeli bir şekilde sağlanması ve güvenin korunması önemlidir. Sosyal sermaye, karşılıklılığın güçlü olduğu topluluklarda daha hızlı gelişir ve bireyler arasındaki bağlar daha sağlam olur. Karşılıklılık, sosyal ağları derinleştirerek bireylerin daha geniş bir sosyal sermayeye sahip olmasına katkıda bulunur. Bireyler, birbirlerine yardım ederek toplumsal bağları güçlendirir. Karşılıklılık, ilişkilerin sürekliliğini ve kalitesini artırır.

Karşılıklılık ilkesi, bireyler ve gruplar arasında güven ilişkilerinin oluşmasına katkıda bulunur. Eğer bir kişi, bir başkasına yardım ettiğinde bu yardımın karşılık göreceğine inanıyorsa, sosyal sermaye artar. Güvene dayalı ilişkiler, bireylerin risk almasını kolaylaştırır ve daha güçlü sosyal bağlar oluşturur. Sosyal sermayenin önemli bir bileşeni olan dayanışma, karşılıklılık ilkesi ile desteklenir. Bireyler, diğer insanlarla iş birliği yaptıklarında bir topluluğun parçası olduklarını hisseder ve ilişkiler derinleşir. Karşılıklılık, bir grubun üyeleri arasında iş birliğini artırarak kolektif sorunların çözülmesine katkıda bulunur.

Karşılıklılık, sosyal sermayeyi artıran ağların genişlemesine yardımcı olur. Bireyler veya gruplar, ilişkilerinin karşılıklı fayda sağladığını gördüklerinde yeni ilişkiler kurma ve mevcut olanları sürdürme eğiliminde olurlar. Karşılıklılık ilkesi, sosyal sermayenin sürdürülebilirliği için önemli olan toplumsal normların oluşumunu destekler. İnsanlar, başkalarına yardım etmenin doğal bir davranış olduğunu kabul ettiklerinde, sosyal bağlar daha da güçlenir. Bu normlar, bireylerin sadece bireysel çıkarlarına odaklanmak yerine toplumsal fayda için hareket etmelerini teşvik eder.

Doğrudan karşılıklılık bireyler arasında doğrudan bir alışveriş ilişkisidir. Örneğin, bir futbolcu sakatlandığında takım arkadaşının ona destek olması, gelecekte benzer bir durum olduğunda karşılık görme beklentisini doğurur. Dolaylı karşılıklılık yardım eden kişinin, bu yardımın doğrudan değil, dolaylı bir şekilde başka bir yolla kendisine döneceğine inanmasıdır. Örneğin, bir kişi topluluk için gönüllü bir hizmette bulunduğunda, yardım

ettiği kişiden değil, topluluktan genel bir destek görmeyi bekler. Genelleştirilmiş karşılıklılık toplum genelinde yaygın bir şekilde benimsenmiş karşılıklılık anlayışıdır. Bu, bireylerin sosyal sermayeyi artıran bir dayanışma kültürüne katkıda bulunmasını sağlar. "Bugün ben sana yardım ediyorum, yarın sen de bir başkasına yardım edersin." anlayışı genelleştirilmiş karşılıklılık türüne örnektir.

K1: *"Bu düşünceye katılıyorum. Takımdan veya örnek vereyim dışarıdan bir arkadaşımın bana bir işi düşse buna katkı sunarım, yardımcı olurum. Bir gün sonra benim başıma gelmeyeceği ne malum? Çünkü aynı ortamdayız, aynı yerdeyiz. O yüzden bu düşünceye katılıyorum."*

K2: *"Başkalarına faydalı olmak bizim zaten en büyük gayemiz. Bir çocuğa özellikle. Biz mesela böyle gördük. Ağaç yaşken eğilir dediler. Şimdi bize örnek, yardımcı olan kişilerden aldığımız bilgilerle biz de bizden sonraki gelen kişilere yardımcı olmaya çalışıyoruz. Büyüklerimizden aldığımız öğütlerle, bilgilerle onları biz özümseyiyoruz. Kendi yorumumuzla öğrencilerimizle, diğer bizim altımızdan yetişen genç nesillere aktarmaya çalışıyoruz."*

K3: *"Örnek vereyim. Ben sana bir şekilde yardımcı oldum diyelim. İleride de ben senden aynı şekilde karşılık göreceğimi bilirim. Bu da aramızdaki samimiyetten dolayıdır."*

K4: *"Tamamen bunu düşünerek iyilik yapmıyorum. O an içimden geldiği için ve bunun tamamen o kişiye faydası olacağını düşündüğüm için, benim tarafımdan güzel bir şeye vesile olacağını düşündüğüm için. Yoksa ilerisi için bir beklentimin olmuyor."*

K5: *"Şöyle söyleyeyim. Ben bir kulübe futbol konusunda yardımcı olabiliyorsam hem futbol kulübündeki arkadaşlarla hem yöneticileriyle, başkanıyla samimiyeti ilerletirsem onların da bana geri dönüşü muhakkak olacaktır."*

K6: *"Başkalarına yardımcı olursam o yardımın karşılığının bana muhakkak geri döneceğini biliyorum. Bu hem manevi olarak hem maddi olarak geri dönebilir. Evet, uzun vadede bu yardımın bana geri döneceğini bildiğimden değil de insanları sevdiğimden dolayı yardım etmekten hiçbir zaman çekinmiyorum."*

K7: “Başkalarına yardımcı olursan hem kendi gelişimin hem karşıdakinin gelişimi açısından mesela hoca buna bir örnek. Hocan sana katıyorsa sen de ileride o hoca hakkında iyi bir şey söylemek zorundasın. Çünkü o sana katkı vermiş.”

K8: “Yapmış olduğumuz işin gereğiyle her işe kendimiz yetişemediğimiz için birilerini yetiştirmek zorundayız. Ben yanımda çalışan yol arkadaşıma “Seni bir noktaya getireceğiz. Benden daha iyisi olacaksın. 3 sene sonra benden daha başarılı ol ki ben seni örnek alayım.” diyorum. Mantığım hep bu. “Yarın bir gün benden ayrılabilirsin, ben işi bildiğim için yoluma bir şekilde devam ederim ama biz birlikte büyürsek daha farklı hedeflere ulaşabiliriz.” İnsanları doğru yönlendirerek bir yerlere taşımak, edinmiş olduğun tecrübeleri insanlara aktarmak da bir noktada seni güvenilir kılar. Futbolda da birçok kardeşime yardımcı olmuşumdur. Safranbolu Belediyespor zamanındaki kardeşlerim hala ararlar “Abi senin sayende orada öğrencilik döneminde para kazandık, kabul gördük.” diye. Onun teşekkürlerini iletirler.”

K9: “Bunun en büyük örneği de 2006-2007 sezonunda oynadığım Polisgücü takımından hala daha görüştüğüm polis arkadaşlarım var. Ben evimi açtım onlara o dönemler. Ben buralıyım. Onlar dışarıdan gelmiş. Annemin sıcak ekmeğini yediler. Benim buradan kardeşim askere gittiği zaman onlar da bana orada evini açtılar. Bana bu 15 yıl sonra geri döndü. Ben burada hastanede başlarında bekledim, asker arkadaşımın düğününe gideceğim zaman orada bir rahatsızlık geçirdim. Bu futbolcu arkadaşım o gün benim refakatçim olarak başımda bekledi. Bunlar hep bana olumlu olarak döndü. Bu önerme %100 haklıdır yani. “İyilik yap denize at.” derler ama o denizden de gelip seni buluyor sonunda.”

K10: “İnsan ektiğini biçiyor. O yüzden de tabii ki güzel yaşantılar mutlaka karşılık olarak sana da güzel yaşantılar ortaya çıkarıyor. Kötü bir anı diyeyim veya kötü bir duygu diyeyim bu da sana mutlaka kötü olarak geri dönüyor. İnsan ektiğini biçiyor yani kısaca. İnsanlara yaptığın yatırım da sen ne kadar iyilik yaparsan yap bu çok nadir de olsa belki seni hayal kırıklığına uğratabilir. Bugün iyilik yaptığın her insan sana iyilikle geri dönüş yapmayabilir ama benim genel çevremde, şu ana kadar yaşantımda iyilik yaptığım her insandan genel olarak iyilik görmüşümdür.”

K11: “Ben yardımlarımı karşılık beklemeden yaparım. Yardımlarımı kimse bilmez. İllaki buluyor seni. Ben bunu daha çok öğrencilerimde, mezun ettiğim öğrencilerimde yaşıyorum. “Hocan şu tarihte bana şunu yapmıştınız. Onun sayesinde şurayı kazandım.” veya ne bileyim “Maddi yardımda bulunmuştunuz.” gibi söylüyorlar. Hem mutlu oluyorum birilerinin hayatına dokunduğum için hem de “Bu işi yapmaya devam edeceğim.” diyorum.”

K12: “Doğru bir cümle ama ben başkası yardımcı olsun diye yardım yapmam. 1-2 defa yaparım 3. defa baktım ondan bir geri dönüş alamıyorum o zaman ilişkiyi biraz daha azaltırım.”

K13: “Ben menfaat için iyilik yapmam. Daha çok kendim için iyilik yaparım. Beni bulsun ya da bulmasın bu beni çok alakadar etmez. Ben kendim için yaparım.”

K14: “Bu tamamen kişiye bağlı. Yatırım gibi düşünüyorum ben bunu. Menfaat değil. Mesela anne baba bize bakmış yıllardır. Menfaat değil ama bir yatırım. “Yıllar sonra bu adam bize nasıl dönüyor?” veya beraber çalıştığımız arkadaşımın ben futbolla tanıştım mesela. Yıllar sonra ben böyle bir konuma geleceğimizi ya da gözüm kapalı güvenebileceğim bir insan olduğunu hissedebildiğim için bu noktaya geldik. Dediğim gibi iyilik yapmayı severim. İyiliği, insanlığı severim ama kişisine göre değişir. Karşıdaki menfaatçi bir insansa ona göre de oynarız kozlarımızı. O beni kullanır, ben onu yani.”

K15: “Zaten bu zamana kadar hep yardımcı olmak istedik. Kardeşlerimiz olsun, ağabeylerimiz olsun. Elimizden bir şey geliyorsa onlar için güzel bir şeyse bu, sonuna kadar yaparız. Onların geleceği söz konusuysa bir arkadaşına yardımcı olursam ileride benim de bir konuda yardım alacağım zamanlar olabilir. Ben ona yardım ettiğim için onun da bana yardım edeceğini düşünüyorum.”

K16: “Ben kaleci antrenörü olarak futbol antrenörlüğü belgesi almadan önce hocası olmayan kalecileri çalıştırıyordum. Bu süreçte kazandığım bütün edimimler şu an yaptığım kaleci antrenörlüğünde beni hiç antrenörlük yapmamış birine nazaran öne çıkartıyor. Biz bunu bir şey beklemeden yaparken karşılığında insanların güveni kazanılıyor. Ama şunu görüyorum. Yine futbolun sosyal çevresi için konuşursak kolay kolay uzun vadede kimse

kimseye hiçbir şekilde yardım etmiyor. Uzun vadede tamamen kar amaçlı oluyorlar. Kısa vadede yardımcı oluyorlar ama uzun vadede kimse kimseye kendisi maddi bir şey kazanmadıkça yardımcı olmuyor. Çünkü bu tamamen güvenin dışına çıkıldığı kimsenin kimseye güvenmediği bir ortam olduğu için oluyor.”

K17: “Elimden geldiğince insanlara yardımcı olmak isterim. Başkalarından da yardım isteyeceğim konular olduğunu bildiğim için. Karşılıksız olması bunda en önemli etken. Karşılık beklemeden yardımcı olmaya çalışırım. Elbet bir gün o yardım ettiğin kişilerin de sana uzun vadede bir şekilde yardımcı olacağını düşünüyorum.”

K18: “Bir oyuncu vardı. Bulunduğumuz çevreyi kullanmak adına kendisiyle bir görüşme yaptım. Profesyonel bir kulübün başkanı benimle bu çocuk için irtibata geçince “Herhalde bu iş olacak.” dedim. Uzun vadeli bir teklif de sundular ona. 5 yıllık kadar bir sözleşme imzalayacaktı. Çocuk ailesinin de baskısıyla kendi bulunduğu şehirdeki bir bölgesel amatör lig takımını tercih etti. Ben ona bir şeyler anlatmaya çalıştım, o anlamadı. Bahsettiğimiz o kulüp şu anda çok çok daha iyi yerlerde. Belki hayatı, geleceği kurtulacaktı. Tercih o yönde olunca artık ona da bir şey diyemiyoruz. Hiçbir beklentim olmadı benim. Bu zamana kadar da birine bir şey yaparken hiçbir şekilde karşılığını almak için bir çaba da sarfetmedim. “Allah razı olsun.” desin yeter. Bana da dua etmesine gerek yok. Kendi bilir yani.”

K19: “Buna katılırım. Eğer iyi olursan sana ileride, şimdi gelmese bile onun karşılığı her türlü gelir. Kötü olursan sonuçta iyi bir şeyle karşılaşamazsın ama iyi bir şey yaparsan en kötü iyilik yapmış olursun, karşılığını almasan bile.”

K20: “Ben birine yardım ederken asla sonrasını düşünmem. Bir insana yardımcı olmak beni mutlu eder. Sadece mutlu olduğum için yaparım. İleride kesinlikle bir şey beklemem. Ben, bekleyen kişiler de pek fazla geri dönüş almaz diye düşünüyorum. Çünkü biriyle arandaki sevgi saygı ilişkisi farklıdır. Sevgi saygıyı kurmaya çalışırım. “Ben ona yardım ettim, ileride o da bana yardım etsin.” diye düşünmem.”

4.2.13. Görüşme Sorusu-13

“İnsanın sosyal çevresinin ve bağlantılarının onların bir çeşit sermayesi olması konusunda neler söylersiniz?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Katılımcılar, sosyal çevrenin ve bağlantıların hayatta sağladığı avantajların altını çizmiştir. Özellikle futbol camiası, tanışıklıklar yoluyla bilgi, fırsat ve destek sağlama aracı olarak görülmektedir. Bu, sosyal sermayenin temel bileşenlerinden biri olan ağlar kavramıyla doğrudan ilişkilidir. Ağlar sayesinde bireyler, maddi veya manevi sorunlarını çözmekte ve kaynaklara erişimlerini kolaylaştırmaktadır.

Katılımcılar arasında sıkça vurgulanan bir diğer tema, sosyal çevrenin sunduğu destekle karşılıklı fayda sağlamasıdır. Sosyal sermaye teorisine göre, bireylerin ağlarındaki güven ilişkisi, topluluk içinde yardımlaşmayı artırır ve bu da uzun vadeli faydalara dönüşür. Katılımcı yorumları, sosyal sermayenin bir diğer boyutu olan karşılıklı fayda beklentisi kavramını desteklemektedir. Katılımcılar, sosyal çevrelerini hem maddi hem manevi sermaye olarak görmektedir. Örneğin, bir futbol kulübünde kurulan ilişkiler, iş bulma fırsatları veya günlük hayatın kolaylaşması gibi somut getiriler sağlarken, tanışıklıkların kişisel anlamda güven ve destek oluşturması manevi katkılar sunmaktadır.

Katılımcıların ifadelerinde, güvenin sosyal sermayenin temel yapı taşı olduğu görülmektedir. Güven, bireyler arası ilişkilerde sürekliliği sağlarken, aynı zamanda topluluk içinde iş birliğini güçlendirmektedir. Futbol camiasında kurulan ilişkilerin genellikle güven üzerine inşa edildiği, ancak zaman zaman bu güvenin sarsıldığı da dile getirilmiştir. Katılımcılar, futbol vesilesiyle kurdukları geniş sosyal çevrelerin, güçlü bağların yakın arkadaşlar ve ailenin de ötesine geçerek iş, eğitim ve diğer fırsatlar yaratmada etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Bazı katılımcılar, sosyal sermayenin fırsatlar yaratmada önemli olduğunu kabul etmekle birlikte, sosyal çevrenin yetersizliğinin dezavantajlara yol açabileceğini vurgulamıştır. Bu durum, Pierre Bourdieu’nun sosyal sermayenin toplumsal eşitsizliklerdeki rolüne ilişkin görüşlerini desteklemektedir.

Bu analiz, katılımcıların sosyal sermayeyi nasıl deneyimlediğini ortaya koymaktadır. Futbol camiasında kurulan ilişkilerin, sosyal sermayeyi artırarak hem bireysel hem toplumsal fayda sağladığı anlaşılmaktadır. Ancak, bu sermayenin eşitsizlikleri artırma potansiyeli de göz ardı edilmemelidir.

K1: *“İnsanın sosyal çevresi zaten insanın hayatını oluşturuyor. İnsanlarla ilişkiler hayatını oluşturuyor yani. O yüzden insanın sosyal çevresinin güçlü olması demek insanın da güçlü olması demek.”*

K2: *“Sermaye demek benim için insan biriktirmek, insanlara faydalı olabilmek. Onlara bir şeyleri yaptırmak değil de severek yaptırmak. Sermaye demek illa maddiyat anlamında değil, onlarla yardımlaşmak, ikili ilişki kurmak veya tanıştığın arkadaşınla bir gün gidip bir kafede oturabilmek, oyun oynayabilmek bence sermaye açısından çok önemli.”*

K3: *“Karabük küçük şehir. Çoğu kişiyi ben tanırım. Çoğu kişi de beni tanır. Şimdi ne konu olursa olsun bir yerde bir tanıdığın olması şart oluyor. Çünkü örnek veriyorum. Sanayiye işim düştü. Sanayide tanıdığım var. Benim sanayide işim çözülür. Mesela hastanede tanıdığım var. Hastanedeki adamı ararım. Oradaki adam işimi çözer. Veyahut benim çalıştığım yerde bir başka arkadaşımın işi olur ben hallederim. Hani bu şekilde olumlu etkiler diye düşünüyorum.”*

K4: *“Vesile olduğum ufak tefek şeyler olmuştur. G. Hoca sayesinde bir spor salonunda yüzme antrenörü olarak part-time çalışıyorum. Bunu benim için dediğiniz gibi sosyal sermaye olarak değerlendirebiliriz. Mesela G. Hoca bana iş buldu. Ben de yanımda G. Hoca'yı, E. Hoca'yı götürdüm. Onların maddi kazanç sağlamasına vesile oldum.”*

K5: *“Futbol birçok insanı sizinle tanıştırıyor. Bunda da mesela şöyle örnek verelim. Bir kulüp yöneticisiyle tanıştım. Kendi aracım arıza yaptığında beni o yönetici bir arkadaşının yanına götürdü. Benden hiç para almadan aracımı yaptılar. Bu yönden getirisi olur diye düşünüyorum.”*

K6: *“Sosyal sermaye ile senin aracılığıyla tanıştım. Aslında eğitimciyim. Böyle bir şeyi duymadım. Sermayeyi biliyoruz. Baktığında evet, doğru. İyi kurulan arkadaşlıklar ileride bizim işlerimizi bir şekilde daha çabuk ve hızlı çözmemize, bizim lehimize çözmemize*

sebebiyet verebiliyor. Futbol da buna vesile zaten. Bu konuyla ilgili de olumlu şeyler düşünüyorum.”

K7: “Futbolda en güzel şey de budur. Mesela il il gezdiğinde tanıdığın ağabeylerin sayesinde nereye gitsen orada tanınıyorsun. Çünkü B kişisi ona söylüyor, A kişisi ona söylüyor. Herkesi bildiğin için, aran iyi olduğu için bağlantıların güzel oluyor Türkiye’de tanınmış oluyorsun.”

K8: “Futbolun sayesinde edinmiş olduğumuz dostluklarımız bir noktada geleceğe yapmış olduğumuz bir yatırımdır. Aramızdan birinin sıyrılıp yarın bir gün büyük işler başarmasının sana da faydası olur. Ben bugün Mercedes’e binersen yanımda sen oturursun. Yarın sen bir jipe binersen yanında ben otururum. Onlar bizimdir aslında. Vermiş olduğumuz mücadelenin sonucudur gibi düşünürüm. ”

K9: “İnsanın sosyal çevresi çok önemli hayatında ama kendi sosyal çevresini de kendi belirliyor bazen. Arkadaş grubu, arkadaş çevresi ne kadar kötü olursa olsun kendi içinde bu iyileştirme ya da aynı yoldan gitme olayı varsa bu kendini de etkiliyor, çevresindekileri de etkileyebiliyor. Biz çok çocuğu tutup kaldırdık. Niye? Bizi de kaldırdılar. Bizi de tuttular elimizden. “Yapma oğlum, bak bu olmaz.” dediler. Biz de şimdi o şekilde yapıyoruz. Sosyal çevre ve arkadaş grubu çok önemli insan ilişkilerinde.”

K10: “İnsanın ilişkileri sermaye midir? Kesinlikle evet. Bunu yaşıyoruz. Bugün marketten ekmek almaya gitsek bile birinin selamı olmalı. Artık Türkiye genelinde bu iş buraya döndü. Yüksek lisans arkadaşım vardı. Kulaklarını çınlatalım. “Bu ülkede ne olduğun değil kimi tanıdığın çok önemli,” derdi. Ondan duymuştum ilk bu sözü. Gerçekten de şu an ülkemizde sen ne kadar iyi olursan ol branşında, mesleğinde insan olarak sonuçta kimi tanıdığın çok önemli. Bir kimlik sahibi olmak, sermaye sahibi olmak bizim ülkemizde çok önemli.”

K11: “Futbol sayesinde Karabük’te, Karabük zaten küçük bir yer olduğu için birçok kişiyi, birçok farklı kurumdan insanları tanıdığımız için ikili ilişkilerle birçok sorunumuzu çözebiliyoruz, halledebiliyoruz.”

K12: “Çok doğru. Sadece futbol değil hayatımızın içinde de bu böyle. Tanıdığımız insanlar sayesinde bir şeyler yapıyoruz. Bazı işlerimizi daha rahat yapabiliyoruz. Bir şeylere daha kolay ulaşabiliyoruz. Bu yüzden önemli.”

K13: “Farz-ı misal bir hastanede işim olduğunda futboldan dolayı tanıdığım bir arkadaşımı arayarak bana yardımcı olmasını istiyorum. Sıra ayarlayabiliyor. Kulüp başkanlarımız mesela sıra beklemeden içeri girmemizde yardımcı oluyor en basit örneği olarak.”

K14: “Bir yere gittiğimde özellikle Karabükspor’un iyi zamanlarında az çok insanlar seni tanıyor. İşin var, insanlar için torpil niyetinde demeyelim de biraz daha öncelikli olabiliyorsun, sana yardımcı olabiliyorlar. Senle ikili ilişki kurmak isteyebiliyorlar. Senle ikili ilişkisi olan insana zaten sorunlarını dile getirebilirsin, onun sorunlarını çözmesine yardımcı olabilirsin. Bu yüzden yaptığımız iş (esnaflık) olsun, futbol olsun hepsine faydası var. Bir sıkıntı olduğunda sana yardım edebilecek yüksek mertebeden yetkili insan grubu var. Türkiye’de özellikle büyük sermaye.”

K15: “Futbolda bazı şeyler çevresel oluyor, sosyal olmaktan geçiyor. Bir takıma gitmek için belirli bir ortam oluşması gerekiyor. Benim arkadaşlarım tanıdıkları vesilesiyle illaki bir takıma gitmiştir. Oradaki ortamda beni de görmek ister. Oradaki başkanlara, hocalara der ki “Benim bir arkadaşım var. Onu da bizim takımda görelim hocam. İyi çocuktur. Gelsin, bizim takımda oynasın.” şeklinde referans olduğu zaman bu en azından bizim orada sosyalleştığımız anlamına geliyor. Bir ortamda bulunmuşuz ki bizi başka bir ortama davet ediyorlar.”

K16: “Bazen maddi olarak bazı şeyleri tamamlayabiliyorsunuz ama sosyal olarak alamadığınız kabulleri alabilmenizi sağlayan bir çevre gerekiyor. Bu demin de örneğini verdiğim ağacın köklerine benziyor. Her yerde bir tanıdığınızın olması, her yerden fikrini alabileceğiniz bilirkişilerin, hocaların olması, tecrübeli kişilerin olması gerekiyor. Sosyal sermayenin size çok şey kattığını zaman gösteriyor. Ben bunu 18 yaşında anlamıyordum. 18 yaşımdan beri biriktirdiğim insanlar var. Kimseyi para uğruna satmamışım. Herkesle doğru, karakterli bir iletişim kurmuşum. Bir takımda yarım sezon oynayıp bütün herkesle düşman olmadım misal. Ben her oturup kalktığım yerde, hatta rakip olup o maç birbirimizi

yenmek için mücadele ettiğimiz adamla bile doğru kontaklar kurup doğru networkler oluşturduğumuzu düşünüyorum. Şu an yaptığım antrenörlükte bu kişiler çevrelerine beni önererek benim işimi kolaylaştırıyorlar. Bana olan güveni arttırıyorlar. Sadece insanlar üzerinden kurduğum sosyal sermaye, onlara verdiğim güvendi ve bu güven bana çok rahat hareket edebilme ve rahat yaşayabilme kolaylığı sağlıyor. İnsanlar sosyal sermayelerini doğru kullanarak manen ve madden bazı faydalar oluşturabiliyorlar.”

K17: “Ne kadar çok sosyal çevren olursa ne kadar çok insanla tanışırsan hayattaki işleri, sıkıntıları çözmenin hem maddi açıdan hem zaman açısından o kadar kısa sürdüğünü ben gördüm. Ne kadar fazla kişiyle iletişim kurabilirsek sana bir şekilde onun dönüşü oluyor. Bu da senin sermayen oluyor. İşlerini daha çabuk yoluna sokmuş oluyorsun.”

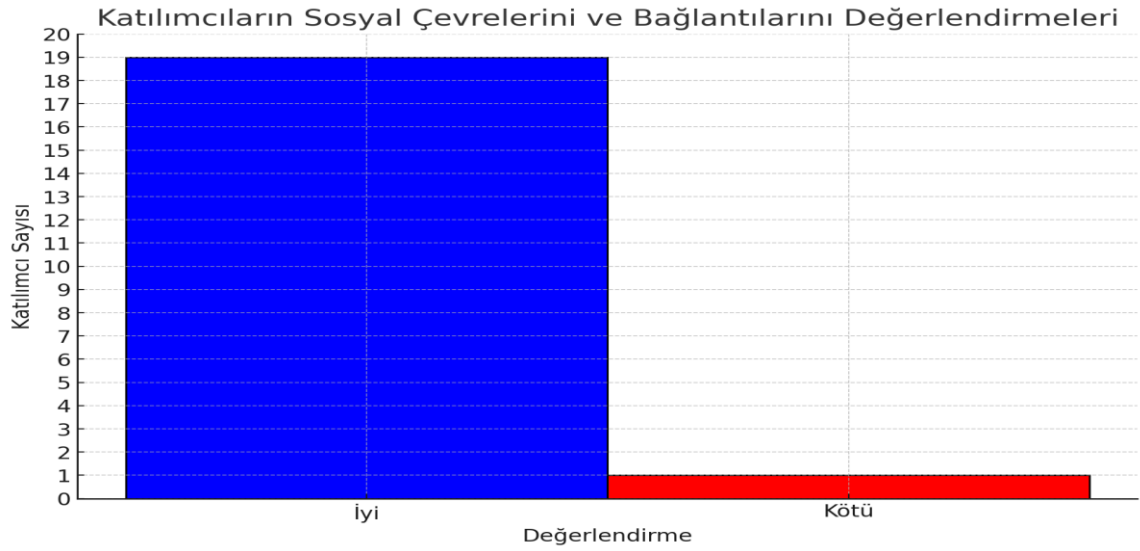
K18: “İnsan doğru insanı tanırorsa eğer hiçbir zaman zarar geleceğini düşünmüyorum işin açıkçası. Sosyal çevre de böyle bir şey aslında. Birçok kişi tarafından tanınıyoruz sonuçta Karabük’te. Bu da neden? Dedik ya bir şehrin aslında popülaritesi futboldan geçiyor. Birçok çevre oluyor futbolda. Ağ çok geniş. Bir insanı birilerine önerebiliyorsunuz ya da bir işi yaptırırken tanıdığınız vasıtasıyla belirli şekilde yardımlarınız dokunabiliyor. Bu sosyal çevreyi yapması insanın kendi karakteriyle alakalı. Siz ne kadar iyi olursanız bence insanlar o kadar iyi yaklaşır. Ne kadar kötü olursanız insanlar sizi o kadar tanımaz diye düşünüyorum.”

K19: “Okulda, çalıştığım kafede, oynadığım takımlarda insan tanıyorum. Bunları tanımak illaki bana farklı meslekler ve farklı alanlarda insanlar tanımamı sağlamış oluyor. Onların da ileriye dönük olarak bana yardımcı olabileceklerini düşünüyorum.”

K20: “Sermaye olarak baz alırsak olabilir. Mesela beraber yıllarca top oynadığım arkadaşım hastaneye atandı. Beni görünce sevinebilir. Benim işimi hızlandırabilir. Tabii ki bunlar olmaması gereken şeyler ama sermaye olarak düşünüp işini hallettirebilirsin. Futboldan doğru tanıdığın insanlar çok oluyor. Bir takımda oynarsın tribündekilerle tanışırsın ve seni severler o takımın oyuncusu olduğun için. Yöneticilerle tanışırsın. Oyuncularla bağ kurasın, arkadaşların olurlar. Büyük bir sermaye yaratırsın kendine.”

4.2.14. Görüşme Sorusu-14

“Sosyal çevreniz ve bağlantılarınızın hangi düzeyde olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkan bulgular:

Şekil 4.36: Katılımcıların sosyal çevrelerini ve bağlantılarını değerlendirmeleri

Katılımcıların çok büyük bir çoğunluğunun sosyal çevreleri ve bağlantılarının iyi düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Futbolun sosyal sermayeyi geliştirici etkisi katılımcılar tarafından sıkça dile getirilmiştir. Katılımcılar yakın çevrelerindeki kişilere duydukları güveni vurgulamış, bu güvenin sosyal çevrenin güçlenmesine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda futbol ve iş ortamlarında kurulan bağların uzun vadede sürdürülebilir olması, sosyal sermayenin köprü kurucu sermaye boyutunu destekler.

Katılımcılar, futbol sayesinde farklı şehirlerden ve meslek gruplarından kişilerle tanıştıklarını belirtmişlerdir. Özellikle zor zamanlarda sosyal çevreden destek alınması, güven duygusunun güçlenmesine olanak tanır. Futbolun sağladığı platform, meslekler arası iş birliği ve yeni fırsatlar yaratmıştır. Futbol, sosyal sermayenin oluşumunda bir platform işlevi görür.

K1: “Yaşıma göre uzun zamandır spor yaptığım için genelde bana sporun kattığı insanlar

olmuştur. Kendimden büyük abilerim, kendi yaşıt arkadaşlarımla beraber hem futbolda hem diğer normal hayat içinde güçlü bir çevrem, güçlü bir bağlantım olduğunu düşünüyorum. Sosyal çevrem güçlü olduğunu düşünüyorum.”

K2: “Yıllardan beri Karabük'teyim. Çok insanla tanışıyorum. Herkesle tabii ki bir samimiyetimiz oluyor ama daha yakın olduklarımız var. Daha uzak olduklarımız var. Hatta mesela sosyal çevreden konuşuyoruz. Uzaktan bile konuştuğum arkadaşlarım var. Aydın'dan, Antalya'dan, Türkiye'nin dört bir yanından arkadaşlarım var. Bunlar gerçekten benim için çok kıymetli. Şu an 29 yaşındaydım. 13-14 yaşından beri sporun içindeyim. 14 yaşında futbol oynadığım arkadaşım ile konuşabiliyorum. Bunlar çok güzel şeyler. Bazen denk gelebiliyorsun farklı şehirlerde. Bu samimiyeti yakalayabilmek çok önemli. Sporun en güzel yanı bu zaten. İstemedi insan biriktiriyorsun aslında. Hani bir arayış içinde değilsin ama sana yeni insanlar tanıtıyor. Farklı insanları gösteriyor. Her insandan farklı bir şey alıyorsun. Bazı hatalarını “Ya benim arkadaşım şöyle yapıyor.” diyerek, “Bu aslında doğrusunu yapıyor.” diyerek kendin özümseyorsun bunu. İstemedi öğreniyorsun aslında. Kişiliğinden alıyorsun, karakterinden alıyorsun. Davranışlarından alıyorsun. Onları kendin özümseyorsun. Bunlar aslında sosyal çevrede, sporun içinde çok güzel şeyler. Bu şekilde bana çok katkısı oldu. Hala da olmaya devam ediyor. 29 yaşındayım ama yeni insanlar tanıyorum onlardan bir şey öğreniyorum. Onların bana kattığı şeyler oluyor. Benim onlara kattığım şeyler oluyor. Yani boşuna demiyoruz. Spor kardeşliktir, barıştır diye. Sporun her alanında gönüllü olarak olmaya çalışıyorum. Her çocuğa faydalı olmaya çalışıyorum. Sadece insan biriktirmek değil, insanlara faydalı olabilmek bizim amacımız. Bu çevrede elimizden geleni yapıyoruz. Yapmaya da devam ediyoruz.”

K3: “Kişiden kişiye değişir. Çok samimi olduğun kişilerle üst düzey diyeyim. Fazla samimi olmadığım kişilerle orta düzeyde diyebilirim. Sosyal bağlantılarım iyi düzeydedir. Ben çok aktif bir insanım. Evde durmayı pek sevmem, dışarı çıkarım. İyi düzeyde diyebilirim.”

K4: “Ben iyi düzeyde olduğunu düşünüyorum.”

K5: “Benim sosyal çevrem genelde futbol üzerine kurulu olduğu için ilişkilerim sıkıdır. Beni karşı tarafa güven veren bir insan olarak gördükleri için ben de karşı tarafla iletişimi o şekilde kuruyorum.”

K6: “Ben öncelikle sosyal bir insanım. Sadece futbol değil, birden fazla spor dalıyla uğraşıyorum. Enstrüman çalabiliyorum. Birden fazla yabancı dile sahibim. Bu sebeplerden dolayı girdiğim her ortamda kendimi iyi hissediyorum. Futbol da burada benim için büyük bir artı. Çünkü özgüvenim her zaman kendimi zinde hissettiğim için, güçlü kuvvetli hissettiğim için yüksek. Bağlantılarımı da olumlu yönde geliştirdiğimi düşünüyorum.”

K7: “Kötü ile orta arası. Çünkü benim ilişkilerim hocalarla olsun, saha içinde olsun çok da iyi değil. Çok konuşmayı sevmediğim için. O yüzden orta-kötü arası bir yerdeyim şu an. Düzelmeye daha güzeldir ama. Çünkü ilişki ne kadar iyi olursa o kadar iyi anlaşırın. O kadar iyi ilerlersin.”

K8: “Şu anda futbolun tam merkezindeyim aslında. Türkiye’nin tanıdığı bir noktadayım. Büyük influencer futbol sayfalarının paylaştığı, çok güzel tepkiler aldığım, haftalık belki de yapmış olduğum işin vesilesiyle 5-6 bin kişinin gözü önünde olduğum bir dönemdeyim. Bu süreçte kimseden bir beklentim olmuyor. Onları mutlu ettiğim zaman bana attıkları bir mesaj mutlu ediyor. Destek mesajı daha da motivasyon sağlıyor ve sen işine daha da sahip çıkıyorsun. Çünkü saygınlığı kazanmak ve saygınlığı kaybetmemek için mücadele etmek çok keyif veriyor. Kaliteli insanlarla bir araya geldikten sonra hedefleri olan kaliteli insanlarla yola devam ediyorsun. Bu insanlar iş dünyasından da başarılı insanlar oldukları için parayı zaten otomatikman kazanıyorsun. Para benim için bir gereç. Hayatta herkesin önemli dostluklara ihtiyacı var. Çünkü kimse yalnız ölmek istemez.”

K9: “Benim en üst seviyede. Birbirimize o kadar bağlandık ki kopamıyoruz yani. Ne olursa olsun onlar benim hatamı görmezden geliyor. Ben onların hatasını görmezden geliyorum. En önemlisi bir insanı aileye sokabilmek. Ailemize sokuyoruz. Onlar bizi ailesinin yanına sokuyor. Şöyle bir şey söyleyeyim size. Benim düğünümde akrabalarımın çok futbolcu arkadaşları vardı. Bu en büyük örnek bence.”

K10: “Normalin üzerinde olduğunu düşünüyorum. Yani Karabük çevresinden bahsedelim.

Ben doğma büyüme Karabüklüyüm. Bugün gittiğim her yerde hatırla iş yaptırabileceğimi düşünüyorum.”

K11: *“Evlenmeden önceki soysal çevremle evlendikten sonraki sosyal çevrem farklı oluyor. Evlendikten sonra sosyal çevreni biraz daha daraltıyorsun. Biraz daha eşine, çocuklarına vakit ayırıyorsun.”*

K12: *“Sosyal çevrem iyidir. Herkesle aram genel olarak iyidir. Çok kötü olan bir durumum yoktur. Sosyal çevremi daha çok geliştirmeye çalışıyorum.”*

K13: *“Üst düzey diyebilirim. Çünkü hemen hemen her yerde futbol dolayısıyla olsun başka bir vesileyle olsun fazla tanıdığım var. Dediğim gibi hastanede falan sıra beklemiyorum. Her yerde tanıdığım var.”*

K14: *“Benim üst düzey diye düşünüyorum şu an. Bana göre beni sevmeyen insan çok yoktur. Ben de çok insancılım. Bana herkes nasıl geliyorsa ben de öyle gittiğim için. Yaptığım iş olsun, oynadığım futbol olsun. Gittiğim kulüplerden ayrılısam da kötü ayrıldığım bir kulüp yok. Çünkü her zaman elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyoruz. Yani sosyal çevrem üst düzey diye düşünüyorum. Bu benim işime de yansıyor. Bunu çok rahat görebiliyorum. Seven herkes yanımda zaten.”*

K15: *“İyidir. Genelde iyi olmaya, olumlu yönde ilerlemeye çalıştım bu zamana kadar. Olumsuz tarafları da oldu. Yaşadığım çok şey de oldu. Haksızlıklar da gördüm. Bazı şeyler de yaşadım. Ağladığım zamanlar da oldu. Onun haricinde bağlantılarım hep iyi yöndeydi.”*

K16: *“Kalabalık yalnızlıklarımız yok ama gerçekten insanları da anlamaya başlıyorum. Çünkü bir yerden sonra bekârken sosyal çevremize topladığımız insanların hepsi evlendikten sonra başka bir kümenin içine girmeye başladılar. Bu küme onları bizden ve bizim beraber olduğumuz spor ortamından kopardı. Bu kopan ortamda bu insanlarla bağlantılarımız can cana ama mesafeler 100, 200 kilometre. Sosyal çevremiz his olarak var ama fiziken bulunduğumuz ortam olarak artık futbol oynamıyor olmanın da getirdiği düzeyde düşüşte. Sadece sosyalleşmek için başka şehre gidip halı saha maçı yaptığımız*

oluyor. Görüştüklerimiz oluyor. Herkesin aklında kalan sporcu, hoca etiketi üzerimizde. Buna uygun olarak da sosyal bağlantılarımız artmaya devam ediyor. Bir antrenörlük kursunda tanıştığımız Rizeli hocamıza sporcu öneriyoruz. Sporcunun hayatı değişebiliyor. İşimizin tamamını artık kendi sosyal çevremizi yeteneğine güvendiğimiz çocukların başka sosyal çevrelere girmesi için kullanıyoruz.”

K17: “Sporun ben bir elit kesim işi olduğunu düşünüyorum. Genellikle sosyal çevrem spordan olduğu için sosyal çevrem kaliteli insanlardan oluştuğunu düşünüyorum. Bulduğum çevreden ve ortamdan da gayet memnunum. İyi düzeyde olduğunu düşünüyorum.”

K18: “Birçok insan tarafından tanınıyoruz, biliniyoruz Karabük’te. Allah’a çok şükür iyi bir izlenim bıraktık ki insanlara, bir işimiz olduğunda rica ettiğimde kimse de beni geri çevirmez. Sosyal çevrem iyi olduğunu düşünüyorum. ”

K19: “Okulda, futbolda ve çalıştığım kafede çok insan tanıyorum. Bunları göz önünde bulundurursak da çevrem ve bağlantılarım iyi düzeyde.”

K20: “Şu anda yaptığım iş olsun futbolla büyümek olsun 6 farklı takımda oynadım. Sadece Karabük’te de değil. Bir sürü şehirde arkadaşlarım, rakiplerim oldu. Rakiplerim de arkadaşlarım oldu. Böyle büyük bir çevre edindim. Sadece Karabük için söylemiyorum. Türkiye’de büyük bir çevre edindim. İyi düzeyde olduğunu düşünüyorum. Şu an herhangi birini arasam bana yardım eder diye düşünüyorum. Bir sürü arkadaşım, yakınım var.”

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgularla ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara istinaden sunulan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada futbol ve sosyal sermaye ilişkisi ele alınmış, sosyal sermaye literatürü incelenerek kişisel bilgi formu ve görüşme sorularından elde edilen verilerle birlikte analiz edilmiştir. Katılımcı görüşlerinin neredeyse tamamından çıkarılan ortak sonuca göre futbol, sosyal sermaye artışına katkı sağlamakta ve futbolun sosyal faydaları sosyal sermaye üretimini desteklemektedir. Bu durum ülkemizdeki düşük sosyal sermaye seviyesinin futbol vasıtasıyla yükseltilebileceğini ortaya koymaktadır.

Sosyal çevrenin ekonomik faydaları, özellikle iş fırsatlarına erişim, sorunların çözümünde kolaylık sağlama ve maddi destek mekanizmalarının etkinliği bağlamında belirginleşmiştir. Katılımcılar, futbol sayesinde tanıdıkları vasıtasıyla işlerini hızlandırabildiklerini ve sorunlarını çözebildiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, Bourdieu'nun (1973) sosyal sermayeyi bireylerin ekonomik ve kültürel kazanç elde etmek için kullandıkları bir kaynak olarak tanımlayan yaklaşımını desteklemektedir.

Katılımcılar, futbol vasıtasıyla edindikleri sosyal çevrelerini güçlü bir sermaye kaynağı olarak tanımlamış ve bu çevrenin iş hayatında, özel yaşamda ve futbol gibi kolektif faaliyetlerde ne denli etkili olduğunu vurgulamışlardır. Özellikle futbolun, bireylerin yalnızca fiziksel gelişimlerini değil, aynı zamanda sosyal bağlarını da kuvvetlendirdiği anlaşılmıştır. Bu bulgular, Coleman'ın (1988) sosyal sermayeyi bireylerin hem maddi hem de manevi ihtiyaçlarını karşılayan bir yapı olarak tanımlayan görüşü ile uyum göstermektedir. Sosyal çevrenin bir sermaye olarak kullanılması, bireylerin yaşam kalitesini artırmakta ve fırsat eşitsizliğini azaltmaktadır.

Futbol ortamı, istihdam için güvenilebilecek insan kaynağına erişim noktasında önemli bir alan oluşturmaktadır. Aile ve yakın arkadaşlar bağlayıcı sosyal sermaye unsurları bireylerin temel güven duygusunu pekiştirirken, futbol ve iş hayatında kurulan köprü

kurucu sosyal sermaye unsurları daha geniş sosyal ağlar oluşturulmasını sağlamıştır. Katılımcılardan bazıları futboldaki sosyal kazanımlarını daha geniş ve farklı statüdeki sosyal ağlara geçiş yapmak amacıyla iş hayatlarında kullanmışlardır. Bu durum, Putnam'ın (2000) sosyal sermaye kuramındaki bağlayıcı ve köprü kurucu sermaye ayrımı ile paralellik göstermektedir. Katılımcılar, sosyal çevrelerinden aldıkları destek ile yalnızca bireysel fayda elde etmekle kalmayıp, aynı zamanda kendi çevrelerine katkı sağladıklarını da ifade etmişlerdir. Bu durum sosyal sermayenin bireysel olduğu kadar kolektif bir değer olduğunu göstermektedir. Coleman'ın sosyal sermaye teorisindeki karşılıklılık normu katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgularla desteklenmektedir.

Futbol sosyal sermaye oluşturmada büyük bir potansiyele sahiptir. Futbol, oyun teknikleri bakımından karşılıklılık duygusunu yansıtan bir yapıda, kolektif hedeflere ulaşmak için iş birliği gerektiren, dayanışmayı geliştiren ve bütünlük sergileyen bir takım oyunudur. Bu da futbolun sosyal bütünleşme işlevine sahip olduğunu göstermektedir. Bu işlev futbolcuların sosyal ve kültürel geçmişlerindeki farklılıkları birleştirebilmektedir. Böylece ortaya iş birliği ve kaynaşma çıkar. Sosyal sermaye ise hem futbolun bir sonucu hem de istenen sportif sonuçlara ulaşmada katkıları bulunan bir faktördür.

Futbolcular için futbolun yeni arkadaşlıklar kurma aracı olduğu ön kabulü, sosyal bağların önündeki engelleri ortadan kaldırmada önemli bir adımdır. Futbolda mutlak rakip olma durumu söz konusu değildir. Bugün rakip olunanlarla yarın takım arkadaşı olunabilmektedir. Futboldaki sosyal ilişkileri bu yönüyle ele almak ve rekabeti spor kültürü içinde yaşayabilmek ileride oluşabilecek fırsatların değerlendirilmesine imkân sağlar. Futbol ligleri arasındaki yatay ve dikey yönlü hareketler daha çok futbolcuların takım arkadaşları, antrenörleri ve rakipleri ile kurdukları olumlu ilişkileri çerçevesinde gelişebilmektedir. Katılımcıların vurguladığı bağlantılar ve şehirler arası ilişkiler, bireylerin yaşam boyu sürdürebilecekleri geniş bir sosyal sermaye ağı oluşturdıklarını göstermektedir. Ancak bu tür bağlantıların sürdürülebilirliği, güven ve karşılıklı destek mekanizmalarının etkinliğine bağlıdır. Özellikle yapısı gereği futbolda güven ilişkisi daha kolay pekiştirilmektedir.

Futbolun, bireylerin sosyal çevrelerini genişletmede oynadığı merkezi rol, bu çalışmada sıkça vurgulanmıştır. Futbol bireylerin sosyal ağlarını genişletmek, kendilerine güvenlerini

artırmak ve yeni bağlantılar kurmak için önemli bir platform sunmuştur. Katılımcıların geneli futbol sayesinde geniş çevreler edinirken, yalnızca 1 katılımcı bu çevreyi yeterince kullanmadığını belirtmiştir. Futbol gibi kolektif etkinlikler, sosyal sermaye oluşturmak için güçlü bir araç olmakla birlikte, bu sermayenin bireysel düzeyde nasıl kullanıldığı farklılık gösterebilir. Bu durum sosyal sermayenin etkin kullanımının bireyin kişisel yeteneklerine, özgüvenine ve ilişki yönetim becerilerine bağlı olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal çevre, katılımcılar tarafından hem bireysel gelişim hem de ekonomik faydalar açısından bir sermaye olarak görülmüştür. Bu durum, sosyal sermayenin bireylerin yaşam kalitesini artıran bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal sermaye bireylerin ilk kariyer adımlarını şekillendirme konusunda oldukça etkilidir. Zengin bir sosyal sermayeye sahip olanlar, görece sosyal sermayesi zayıf olanlardan daha avantajlıdır. Katılımcıların sosyal çevrelerinin düzeyi ve kalitesi, sosyal sermayenin bağlayıcı, köprü kurucu ve bağlantı kurucu boyutlarını destekler. Futbol sosyal sermaye yaratmada önemli bir platform oluşturmaktadır. Futbolun güçlü yapısından elde edilen sosyal sermaye bireylerin hayatlarında bir kaldıraç etkisi yaratmaktadır. Futbola başlama süreçlerinde sosyal sermaye, bireylerin kişisel gelişimlerini desteklemiş, ilerleyen yıllarda ise onlara rehberlik sağlamış ve onları daha geniş sosyal ağlara entegre etmiştir. Çalışma genelinde futbol ile edinilen sosyal çevrenin bireylerin kişisel gelişimine olan katkısı vurgulanmıştır. Katılımcılar, çevrelerinden edindikleri değerler ve davranış kalıplarının kişisel gelişimlerine olumlu etkilerini belirtmişlerdir.

Birçok sporun aksine daha düşük maliyetlerle oynanabildiğinden futbol sosyoekonomik sınırları aşan bir araçtır. Futbol, diğer birçok spora kıyasla oynama ve öğrenme açısından daha düşük başlangıç engellerine sahiptir. Herkesin katılabileceği basit kurallara sahiptir ve farklı yaş, cinsiyet veya sosyoekonomik statüden bireyleri bir araya getirir. Bu erişilebilirlik, futbolun daha geniş bir kitleye ulaşmasını ve sosyal sermaye yaratmada etkili olmasını sağlamıştır. Futbol oynamak, futbolun ortak hikâyeler ve sosyal sermaye üretimi için bir platform oluşturmaya nedeniyle insanlar arasında temas kurulmasına çok uygun bir spordur. Sosyal sermayeye olan tüm faydalarıyla birlikte futbol, insanların sosyal teması geçmelerini sağlamaktadır. Bu sosyal temasın sonuçları olumlu ya da olumsuz olabilir. Sosyal temasın sonuçlarının belirleyen bireylerin tutumlardır. Bazı katılımcılar, sosyal ilişkilerin zaman zaman menfaat ilişkilerine dönüşebildiğini ve güvenin

sarsılabildiğini belirtmişlerdir. Bu durum, sosyal sermayenin yalnızca olumlu sonuçlar doğurmadığını, aynı zamanda yanlış yönetildiğinde bireyler arası çatışmalara yol açabileceğini göstermektedir. Futbolla kurulan aşırı güçlü bağlar tarafından beslenen aktif sosyal sermaye zaman zaman kişisel özgürlüklerin kısıtlanmasına da neden olabilmektedir.

Elde edilen bütün bulgulara rağmen literatürde futbol ve sosyal sermaye ilişkisini ele alan benzer çalışmaların olmaması nedeniyle sonuçların genelleştirilmesi konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarından çıkarılan ve araştırmacılara sunulan öneriler yer almaktadır.

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Öneriler

Futbolu toplum bütünleşmesi, bireylerin davranışlarının şekillendirilmesi, sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi ve sürdürülmesi için bir eğitim aracı olarak kullanmak, ülkemizdeki düşük sosyal sermaye düzeyini artıracaktır. Futbolun çocuklara istendik davranışlar kazandırmada bir eğitim aracı olarak kullanılması ülkemizin geleceği için oldukça önemlidir. Futbol sahasında yaşananlar toplum açısından istenilen şekle dönüştürülürse bu durum sosyal hayatı da ülkemizin geleceğini de olumlu etkiler.

Futbolun sahip olduğu gücü toplum faydasına yönelik alanlara aktarmak, futbolun tüm bileşenleriyle sosyal sermaye oluşturma potansiyelini harekete geçirmek ülkemize ve geleceğimiz olan çocuklarımıza önemli kazanımlar sağlayacaktır. Bunun için medyaya, yöneticilere, antrenörlere, taraftarlara, futbolculara kısacası futbolun tüm paydaşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle futbolda “Kazan da nasıl kazanırsan kazan.” anlayışı kararlı bir şekilde reddedilmeli, toplumsal bütünleşmeyi destekleyen politikalar ve stratejiler teşvik edilmelidir. Toplumsal dayanışma için olumlu davranışlar küçük yaşta edinilen deneyimlerle kazanılmaktadır. Bu yüzden futbolun çocuklara istendik davranışları kazandırmada bir eğitim aracı olarak kullanılması fikri desteklenmelidir.

Günümüzde birleştirmekten çok ayrılmaya sebep olan futbolun, iyi davranışlar geliştirmede bir eğitim aracı olarak kullanılması gelecek yıllarda ülke futbolunun içerisinde bulunduğu kaotik ortamın yatışmasına ve artan şiddet olaylarının sona ermesine yardımcı olabilir. Son yıllarda izlenilirliğini, eski cazibesini kaybetmeye başlayan futbolumuz ancak bu sayede tekrar yükseliş eğilimi gösterebilecektir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bazı kişiler iz bırakmayı sever, bazılarıysa izden yürümeyi. Çalışma zorluğu açısından riskleri olan bir alanda önümde pek de iz bulamadan ilerledim. Benim bıraktığım izlerden bu yola devam edip bayrağı daha da ilerilere ulaştıracak araştırmacılara birkaç önerim olacak.

Öncelikle araştırmanın yapılacağı evrenin iyi tanınması son derece önemlidir. Araştırmacı deneyimi, uzman ve danışman görüşleri kadar araştırma evreninde bulunan kişilerden de görüş almak, onların önerilerini dinlemek araştırmanın amacına hizmet edebilmesi için önemli olan bir başka konudur. Farklı sebeplerden dolayı örneklem için belirlenen isimler araştırmaya katılmayabilirler. Görüşmeler için belirlenen kişilerin görüşmeye katılmama ihtimallerine karşı B, C ve hatta D planları yapıp yedek katılımcıları belirleyerek katılımcı adaylarının sayısını artırmak faydalı olabilir.

Belirlenen katılımcılarla iletişime geçip uygun zamanda görüşmelerin ayarlanması planlama gerektiren bir süreçtir. Ayarlanan görüşmelerin günü ve saati katılımcıların müsaitlik durumuna göre belirlenmelidir. Aynı gün yapılacak diğer görüşmelerin çakışmamasına dikkat edilmeli, katılımcıların bekletilmesi gibi olumsuz durumların yaşanmaması için görüşme planlamaları iyi yapılmalıdır. Katılımcılarla planlanan görüşmelerin yakın saatlere ve yakın konumlara göre ayarlanması zaman ve maliyet açısından araştırmacı için daha ekonomik olacaktır.

Çalışma nitel araştırma tekniği kullanılarak yapılacaksa seçilen görüşme yeri ses kaydına uygun, düşünerek cevap verilmesi gerektiğinden sessiz, mevsim koşullarından etkilenmeyecek yapıda bir mekân olmalıdır. Görüşme süresince ses kayıt cihazının çalıştığından emin olunması önemlidir.

Görüşme başlamadan önce görüşmenin ortalama ne kadar süreceği katılımcıya bildirilmelidir. Araştırma hakkında herhangi bir bilgisi olmayan katılımcıya araştırmanın anlatılması yanlış anlaşılmalara giderme konusunda önem arz eder. Bu sayede görüşmede anlam karmaşası yaşanma ihtimali azaltılabilir. Analiz sürecine geçerken görüşmeler arasındaki boş günlerde önceki görüşmelerin biriktirilmeden metne çevrilmesi araştırmacının işini kolaylaştırabilir. Ses kayıtlarının silinme, kaybolma ihtimallerine karşın yedeklenmesi önemli bir diğer husustur.

Sosyal sermayeyi ölçmeye yarayan ölçekler ve anket çalışmaları olsa da futbolda sosyal sermaye düzeyini ölçecek anketlerin henüz geliştirilememesi, futbolda sosyal sermayeyi etkileyen değişkenlerin belirlenememiş olması araştırmacıların işlerini zorlaştırmaktadır. Bu yönlü bir ölçek geliştirme çalışması futbolcuların sosyal sermaye düzeylerinin ölçülmesi konusunda araştırmacıların işlerini kolaylaştırabilir. Bu durum da futbol ve sosyal sermaye konulu çalışmaların nitelik ve niceliğini artırabilir.

KAYNAKLAR

- Abdioğlu, H. ve Yavuz, S. (2013). İşletmelerde sosyal sermayenin ölçülmesi ve raporlanmasına yönelik bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15 (1):23-49.
- Açdoyuran, B. ve Azman, F. (2015). Sosyal sermaye ve kalkınma üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Uygulamalı Bilimler Kongresi*, 23-24 Ekim 2015, Konya, 215-220.
- Akyürek, M. İ. (2019). Okullarda Sosyal Sermaye ve Örgüt Sağlığı İlişkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Akyüz, R. (2023). Güvene Yol Açan Faktörlerden Biri Olarak Sosyal Sermaye. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Niğde.
- Aldridge, S., Halpern, D. ve Fitzpatrick, S. (2002). Social Capital: A Discussion Paper, Performance and Innovation Unit, London.
- Altun, N. (2011). Sosyal Sermayenin Çocuk ve Genç Suçluluğuna Etkisi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Alyüz, A. (2018). Sosyal Sermaye, Sosyal Ağlar ve Sosyal Destek İlişkisi-Sultanbeyli ve Kadıköy’de Sosyal Hizmet Merkezlerine Başvuranlara İlişkin Karşılaştırmalı Durum Çalışması. Doktora Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, Yalova.
- Ardahan, F. (2012). Sosyal sermaye ölçeği (geçerlilik, güvenirlik çalışması). *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 773-789.
- Arezzo, M. F. ve Giudici, C. (2017). Social capital and self perceived health among European older adults. *Social Indicators Research*, 130(2), 665-685.
- Aslan, S. (2012). Demokrasi bağlamında sosyal sermaye ve sivil toplum ilişkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (20): 45-58.
- Aslan, S. (2016). Türkiye’de sosyal sermaye bileşenlerinden güven hakkında bir değerlendirme. *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(2), 181-204.
- Atmaca, T. (2019). Olumsuz okul tutumu, okula yabancılaşma ve antisosyal davranışın ortaöğretim öğrencilerinin suça eğilimini yordama düzeyi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 10 (19), 63-86.
- Aydemir, M. A. (2011). Toplumsal İlişkilerin Sosyal Sermaye Değeri. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Konya.

- Aydoğan, H. (2016). Profesyonel Futbolda Örgütsel Adalet Benlik Saygısı İş Doyumu. Spor Yayınevi ve Kitabevi, Ankara.
- Babacan, M. E. (2012). Toplumsal Paylaşım Ağlarında Sosyal Sermaye Pratikleri. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Balıkçı, E. (2015). İş hayatında güven yaratılabilir mi? Kurumsal iktisat perspektifinden sosyal sermaye. 1. Uluslararası Uygulamalı Bilimler Kongresi “Sosyal Sermaye”, 23-24 Ekim 2015, Konya, 151-157.
- Başer, E. (1986), Uygulamalı Spor Psikolojisi. M.E.G.S.B. Yayınları, Ankara.
- Başkaya, E. (2023). Öğretmenlerin Sosyal Sermaye Düzeyleri ile Psikolojik Sahiplenme Görüşleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Bolu.
- Bourdieu, P. (1973). Cultural Reproduction and Social Reproduction, in Richard Brown. ed., Knowledge, Education, and Cultural Change, Tavistock, 487-511.
- Bourdieu, P. (2015). Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi. (Çeviren: Derya F. ve Berkurt, A. G.), Heretik Yayınları, Ankara.
- Burt, R. S. (2004). Structural holes and good ideas. *The American Journal of Sociology*, 110 (2): 349-399.
- Carlson, R. ve Scott, L. (2005). What is the status of high school athletes eight years after their senior year? (Statistics in Brief No. 2005-303). National Center for Education Statistics, Washington DC.
- Chen, X., Stanton, B., Gong, J., Fang, X. ve Li, X. (2009). Personal social capital scale: an instrument for health and behavioral research. *Health Education Research*, 24(2), 306-317.
- Cohen, D. ve Prusak, L. (2001). Kavrımadığımız Zenginlik: Kuruluşların Sosyal Sermayesi, (Çeviren: Kardam, A.), MESS Yayınları, İstanbul.
- Coleman, J. (1988). Social capital in the creation of human capital”. *American Journal of Sociology*, 94: 95-120.
- Çalışkan, D. (2010). Yenilikçi Oluşumlarda Sosyal Sermayenin Rolü ve Burdur İli Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Isparta.
- Çitçi, U. S. (2011). Örgüt Teorilerinde Yöneticilerin Yeniden Konumlandırılması İçin Bir Araç Olarak Sosyal Ağlar. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Dasgupta, P. (2005). Economics of social capital. *Economic Record*, 81-1, 1-142.

- Demiral, M. (2007). Türkiye’de sosyal sermaye kapsamında sivil toplum kuruluşlarının sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınma sürecindeki rolü. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 1-26.
- Dever, A. (2010). Spor Sosyolojisi: Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum. Başlık Yayınları, İstanbul.
- Dinler, Z. (1998). İktisada Giriş. Ekin Yayınevi, Bursa.
- Djalal, D. (2015). The socio-economic value of sports: Strengthening social capital through football Universitas Negeri Makassar (UNM), *Indonesia, Journal of Sustainable Development*, 8(6).
- Duman, B. ve Alacahan, O. (2011). Sosyal sermaye/güven boyutunda etniklik. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(1).
- Edgar, A. ve Sedgwick, P. (2007). Kültürel Kuramda Anahtar Kavramlar. (Çeviren: Karaşahan M.), Açılım Kitap, ISBN: 9789944105057 İstanbul.
- Ekinci, A. (2010), Okullarda Sosyal Sermaye, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Ekinci, A. ve Karakuş, M. (2011). Okul müdürlerinin sosyal sermaye davranışlarının öğretmenler arasındaki sosyal sermaye düzeyine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17 (4), 527-553.
- Elik, T. (2017). Güneydoğu Anadolu Bölgesi Futbol Takımlarında Amatör Olarak Futbol Oynayan Sporcuların Sportmenlik Yönelimleri ve Empatik Eğilim Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Erbil, C. (2008). Sosyal Sermayeye Örgütsel Yaklaşım: Bir Model Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Konya.
- Ercan, F. (2012) Sermayeyi haritalandırmaya yönelik kavramsal düzenekler, *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12 (1), 1-12.
- Erdem, F. ve Janset, Ö. (2003). Niklas Luhmann’ın Tanıdıklık, Emin Olma ve Güven Ayrımı, Sosyal Bilimlerde Güven. Vadi Yayınları, Ankara.
- Erdem, S. (2015). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Süreçlerinde Kültürel ve Sosyal Sermaye: Ankara Bilsem Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Eren, E. (2006). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Ergin, R. A. (2007). Sosyal Sermayenin Yöneticiler Bağlamında Ölçülmesine Yönelik Konya Sanayisinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Konya.

- Ergüven Akbulut, S. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Kültürel Sermayeleri, Öz Yeterlikleri ve Okullarındaki Sosyal Sermayeye Yönelik Algılarının İncelenmesi. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Adana.
- Erselcan, F. (2009). Disiplinlerarası ortak bir çalışma alanı olarak sosyal sermaye. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(2), 248-256.
- Ersözülü, A. (2008). Sosyal Sermayenin Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Doyumuna Etkisi (Tokat İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Elazığ.
- Eşki, H. (2009). Sosyal Sermaye, Önemi, Üretimi ve Ölçümü Üzerine Bir Alan Araştırması. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Konya.
- Ferlander, S. (2007). The importance of different forms of social capital for health. *Acta Sociologica*, 50-2, 115-128.
- Field, J. (2006). Sosyal Sermaye. (Çeviren: Bilgen, B. ve Şen, B.), (2. Baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Field, J. (2008). Sosyal Sermaye. (Çeviren: Bilgen, B. ve Şen, B.) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Fukuyama, F. (2005) Güven, Sosyal Erdemler ve Refahın Artırılması. (Çeviren: Buğdaycı, A.). İş Bankası Yayınları, Ankara.
- Fukuyama, F. (2015). Büyük Çözülme (3. Baskı). (Çeviren: Kaya, H.). Profil Yayıncılık, İstanbul.
- Gerşil, G. S. ve Aracı, M., (2011). Sosyal sermayenin güven unsurunun işgörenlerin performansı üzerine etkileri. *Çalışma ve Toplum*, 39-74.
- Günay, M. ve Yüce, A. İ. (2008). Futbol Antrenmanının Bilimsel Temelleri. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Günkör, C. (2016). Öğretim Elemanlarının Sosyal Sermaye ve Eğitim Ortamına İlişkin Algıları: Gazi Eğitim Fakültesi Örneği. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Hamad, A. (2017). The Effect of Social Capital On Operational Performance: A Research In Erbil. Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Harvey, J., Lévesque, M., ve Donnelly, P. (2007). Sport volunteerism and social capital. *Sociology of Sport Journal*, 24 (2): 206-223.

- Hızlı, E. (2016). Siyasi Partilerin Sosyal Ağları: Partiler, Kadın Örgütleri ve Sosyal Sermaye. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, İzmir.
- İslam, M. K., Merlo, J., Kawachi, I., Lindström, M. ve Gerdtham, U. G., (2006). Social capital and health: Does egalitarianism matter? A literature review. *International Journal for Equity in Health*, 5(3), 1-28.
- İnce, C. (2014). Sosyal Sermaye ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkinin Sosyolojik Bir Analizi: Şanlıurfa'da Bir Alan Araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- İnci, M. (2015). Sermayenin Sosyal Doğası, Sosyal Sermaye ve Bireysel Çıkar: Muğla Sermaye Grupları Örneği. Doktora Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Muğla.
- Jarvie, G. (2003). Communitarianism, sport and social capital: Neighbourly insights into Scottish sport'. *International Review for the Sociology of Sport*, 38(2), 139-153.
- Kahraman, İ. (2016). Sosyal Sermayeyi Geliştirmeye Yönelik Etkinliklerin Öğretmenlerin Sosyal Sermaye Düzeyine Etkisinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Gaziantep.
- Kangal, N. (2013). Sosyal Sermaye Teorileri ve Sosyal Sermaye Kalkınma İlişkisi: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Konya.
- Kapu, H. (2008). Sosyal sermaye ve organizasyonların öngörü yeteneğini geliştirme gücü. *Atatürk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 22-1, 259-288.
- Karaçay, H. (2008). Sosyo-Ekonomik Kalkınmada Fiziki, Beşeri ve Sosyal Sermaye: Vakıflar Genel Müdürlüğü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Karagül, M. (2012). Sosyal Sermaye (Kapitalizmin Kör Noktası). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Karagül, M. ve DüNDAR, S. (2006). Sosyal sermaye ve belirleyicileri üzerine ampirik bir çalışma. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (12), 61-78.
- Karagül, M. ve Masca, M. (2005). Sosyal sermaye üzerine bir inceleme. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 1: 37-52.
- Karakurt, E. (2008). Sürdürülebilir bir kentsel yaşam açısından sosyal sermayenin önemi iş-güç, *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 10 (2): 76-100.

- Keskin, M. (2008). Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma: Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası Üyelerinde Sosyal Sermaye Düzeyi ve Belirleyicilerinin Analizi. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Kobayashi, T., Nicholson, M. ve Hoyer R. (2015), Football ‘wantok’: Sport and social capital in Vanuatu. *International Review for the Sociology of Sport*, 48(1):38–53
- Kocamaz Adaş, S. (2023). Sporun Sosyal Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Karma Yöntem Çalışması. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Kunduracı, N. F. (2009). Yoksullukla Mücadele-Beşeri Sermaye İlişkisi. Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Lin, N. (2001). Social Capital: A Theory of Social Structure and Action. Cambridge University Press, Cambridge.
- Lin, N. (2017), Building a network theory of social capital”, *Connections*, 22 (1): 28-51.
- Lin, N., Vaughn, J. C. ve Ensel, W. M. (1998). Social resources and occupational status attainment. *Social Forces*, LIX-4, 1163-1177.
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji Sözlüğü. (Çeviren: Akınhay, O. ve Kömürcü D.), Bilim ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Meçik, O. (2010). Sosyal Sermaye ve Beşeri Sermayenin Bireysel Ekonomik Getirisi: Eskişehir İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Uşak.
- Mısırdalı, F. (2006). Örgüt İçi Bilgi Paylaşımında Sosyal Sermayenin Etkisi: Kütahya Porselen A.Ş.’de Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Nahapiet, J. ve Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital and the organizational advantage. *Academy of Management Review*, 23-2, 242-266.
- Namalı, M. (2015). Okul Yöneticileri ve Öğretmenlere Göre Sosyal Sermayenin Okullarda Kullanılma Düzeyi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Narayan, D. ve Cassidy, M. F. (2001). A dimensional approach to measuring social capital: Development and validation of a social capital inventory. *Current Sociology*, 49 (2): 59-102.
- Ostrom, E. (1999). Social Capital: A Fad or a Fundamental Concept. The World Bank, Washington D.C.

- Ottesen, L. , Jeppesen, R. S. ve Krstrup, B. R. (2010) The development of social capital through football and running: studying an intervention program for inactive women University of Copenhagen, *Scand J Med Sci Sports* 20 (1): 118–131.
- Öğüt, A. ve Erbil, C. (2009). Sosyal Sermaye Yönetimi. Çizgi Kitabevi, Ankara.
- Öz, İ. (2014). Sosyal Sermaye Düzeyini Belirleyen Faktörler: Dumlupınar Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Özbilen, F. M. (2019). Öğretmen Adaylarının Sosyal Sermaye ve Girişimcilik Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri, Ana Bilim Dalı, Çanakkale.
- Özdemir, A. A. (2007). Sosyal Ağ Özellikleri Bakış Açısıyla Sosyal Sermaye ve Bilgi Yaratma İlişkisi: Akademisyenler Üzerinde Yapılan Bir Alan Araştırması. Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim ve Organizasyon Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Özdemir, A. A. (2008). Sosyal ağ özellikleri bakış açısıyla sosyal sermaye ve bilgi yaratma ilişkisi: Akademisyenler üzerinde yapılan bir alan araştırması. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 8(2): 81–102.
- Özdemir, E. (2019). Amatör Futbolcuların Benlik Saygıları ile Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Burdur.
- Özen, Ş., ve Aslan, Z. (2006). İçsel ve dışsal sosyal sermaye yaklaşımları açısından Türk toplumunun sosyal sermaye potansiyeli: Ortadoğu Sanayi ve Ticaret Merkezi (OSTİM) Örneği, *Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 12:130-161.
- Özküçük Z. (2017). Toplumsal Projelerin Başarısında Sosyal Sermayenin Rolü: Sivil Toplum Kuruluşlarında Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Özler, H. ve Gümüştekin, G. E. (2007). Aile işletmelerinde nepotizmin gelişim evreleri ve kurumsallaşma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (17): 437-450.
- Öztürk, F. (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Bağırhan Yayıncılık, Ankara.
- Petek, E. (2020). Sosyal Sermayenin Motivasyona Etkisi: Kastamonu Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Kastamonu.
- Polatcan, M. (2017). Okullarda Sosyal Sermaye ile Yenileşme İklimi Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Politikası Ana Bilim Dalı, Ankara.

- Portes, A. (1998). Social capital: Its origins and applications in modern sociology. *Annual Review of Sociology*, 24, 1-24.
- Portes, A. ve Landolt, P. (2000). Social capital: Promise and pitfalls of its role in development. *Journal of Latin American Studies*, 32(2), 529-547.
- Putnam R. D. (1995). Bowling alone america's declining social capital. *Journal of Democracy*, (6), 65-78.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: Civic Disengagement in America*. Simon & Schuster, New York.
- Putnam, R. D., Leonardi, R., ve Nanetti, R. Y. (1992). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press, New Jersey.
- Püsküllüoğlu, E. (2015). Öğretmen Görüşlerine Göre Lise Müdürlerinin Sosyal Sermaye Algı Düzeyleri ile Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişki (Muğla İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim bilimleri Anabilim Dalı, Muğla.
- Rosso, E. ve McGrath, R. (2013). Beyond recreation: Personal social networks and social capital in the transition of young players from recreational football to formal football clubs University of South Australia, Australia, *International Review for the Sociology of Sport* 48(4): 453–470
- Rowe, N. (2015). Sporting Capital: a theoretical and empirical analysis of sport participation determinants and its application to sports development policy and practice, *International Journal of Sport Policy and Politics*, 7(1), 43-61.
- Sarı, O. (2019), Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Sosyal Sermaye Kavramına İlişkin Algıları. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Sherry, E., Karg, A., ve O'May, F. (2011). Social capital and sport events: spectator attitudinal change and the homeless world cup. *Sport in society*, 14(1): 111-125.
- Shrestha, R. K. (2015). Building Social Capital Within the Framework of Agricultural Cooperatives Development in Rural Nepal. Doktora Tezi, PHD of Philosophy at The University of Queensland, Australia.
- Smitt, S. S. ve Kulynych, J. (2002). It may be social, but why is it capital? The social construction of social capital and the politics of language, *Politics and Society*, 30 (1).
- Stempel, C. (2006). Gender, social class, and the sporting capital-economic capital nexus, *Sociology of Sport Journal*, 23, 273-292.

- Şahin, C. (2011). Sosyal ve Entelektüel Sermayenin İlköğretim ile Ortaöğretim Okullarında Kullanılma Düzeylerinin Okul Yöneticilerinin Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomi Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Şahin, M. ve Ünal, Z. (2010). Sosyal Sermaye Kuram, Uygulama, Eleştiri. Değişim Yayınları, İstanbul.
- Şan, M. K. ve Şimşek, R. (2011). Sosyal sermaye kavramının tarihsel-sosyolojik arkaplanı. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 6 (1).
- Şavkar, E. (2011). Sosyal Sermayenin Unsurları ve Ekonomik Kalkınmayla İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Durkan Şimşek, R. (2013). İlkokul ve Ortaokullardaki Sosyal Sermaye Düzeyi ile Öğretmenlerin İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Tacon, R. (2012). The Role of Sport Management in the Creation of Social Capital. *Managing Sport: Social and Cultural Perspectives*. Routledge, Oxfordshire.
- Taylor, M. (2000). Communities in the lead: Power, organisational capacity and social capital. *Urban Studies*, 37 (5-6), 1019-1035.
- Töremen, F. (2002). Okullarda sosyal sermaye: Kavramsal bir çözümleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32: 556-573.
- Töremen, F., ve Ersözlü, A. (2010). Eğitim Örgütlerinde Sosyal Sermaye ve Yönetimi. İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.
- Tösten, R. (2015). Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayeye İlişkin Algılarının İncelenmesi. Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Gaziantep.
- Tuncay, N. (2016). Yöneticilerin Liderlik Davranışlarının Sosyal Sermaye Üzerindeki Etkisi: Konya İşletmelerinde Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Konya.
- Tüysüz, N. (2011). Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması. Uzmanlık Tezi, T.C. Kalkınma Bakanlığı, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Uğuz, H. E. (2010). Sosyal Sermaye: Kişisel ve Kurumsal Gelişmeye Farklı Bir Yaklaşım. Orion Yayıncılık, Ankara.
- URL-1 (2024). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_ Türk Dil Kurumu, (21.12.2024).

- URL-2 (2024). <http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com>, Türk Dil Kurumu, (21.12.2024).
- URL-3 (2024). <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=328>, Türkiye Futbol Federasyonu, Bilgi Bankası, (24.12.2024).
- Wallerstein, I. (2002). Tarihsel Kapitalizm. (Çeviren: Alpay, N.), Metis Yayıncılık, İstanbul.
- Wolf, H. (2004). “Capital”, Encyclopedia of Social Theory. (Editör: Ritzer G.). Sage Publication, Londra.
- Woolcock, M. (1998). Social capital and economic development: Toward a theoretical synthesis and policy framework. *Theory and Society*, 27 (3): 151-208.
- Woolcock, M. ve Narayan, D. (2000). Social capital: Implications for development theory, research and policy. *The World Bank Research Observer*, 15(2), 225-249.
- Yavuz, S. (2012). İşletmelerde Sosyal Sermayenin Ölçümlemesi ve Raporlanmasına Yönelik Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Balıkesir.
- Yetim, A. A. (2019). Sosyoloji ve Spor. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Yıldız, Z. ve Topuz, H. (2011). Sosyal sermaye ve ekonomik kalkınma ilişkisi açısından Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Journal of Social Policy Conferences*, 201-226.
- Yüce, A., Aydoğdu, V., Katirci H. ve Yüce, S. G. (2019). Examination social capital as a strategic management tool in sports and some international comparisons. *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics*, (ABE), 2(1): 1-18.

EKLER

EK 1. Araştırma bilgilendirme ve gönüllü onam formu

ARAŞTIRMA BİLGİLENDİRME ve GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Değerli katılımcı; bu araştırmaya olan desteğiniz için teşekkür ederiz. Bu form sizi araştırma süreci için bilgilendirmek ve katılım izninizi almak amacıyla hazırlanmıştır.

Kişisel bilgi formu ve standartlaştırılmış görüşme soruları Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında hazırlanmakta olan “Amatör Futbolcuların Sosyal Sermaye Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının bir parçası olarak hazırlanmıştır. Bu araştırmada Karabük’te amatör olarak futbol oynayan bireylerin yetiştikleri çevre, arkadaşlık ilişkileri, sosyal bağlantıları ve toplumsal ilişkileri incelenerek futbolun sosyal sermaye düzeylerine etkisinin ne derecede olduğu ortaya konulacaktır.

Araştırma için Bartın Üniversitesi Etik Kurulu’ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırmamız gönüllülük esasına dayanır. Araştırma kapsamında kişisel bilgi formunu doldurmanız ve standartlaştırılmış görüşme sorularını cevaplamanız istenmektedir. Rızanız dahilinde görüşme ses kayıt cihazı ile kaydedilecektir. Çalışmaya katıldığınız andan itibaren verdiğiniz bilgiler gizliliğiniz için kod isminizle birlikte kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz ve vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırma ile sınırlı tutulacak, araştırma dışında yetkisi olmayan kişi ve kuruluşlarla paylaşılmayacaktır. Çalışma bittiğinde ise görüşmenin kaydı imha edilecektir. Araştırmaya hiç katılmayabilir ya da herhangi bir anında araştırmadan ayrılabilirsiniz. Desteğiniz ve ilginiz için teşekkürler.

Özkan MERMİ
Bartın Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Araştırmaya başlamadan önce araştırma hakkında bilinmesi gerekenler bana aktarıldı. Bilgilendirmeyi okudum ve anladım. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı, bu bilgilerin ilgisi olmayan kişi ya da kurumlarla paylaşılmayacağı teminatı tarafıma verildi. Bu koşullar altında araştırmacı Özkan MERMİ tarafından uygulanan “Amatör Futbolcuların Sosyal Sermaye Düzeylerinin İncelenmesi” isimli çalışmaya kendi rızamla, gönüllü olarak katılmak istiyorum.

Katılımcı

Görüşme Tarihi	
Görüşme Yeri	
Görüşme Saati	
Görüşme Süresi	

EK 2. Kişisel bilgi formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU			
Cinsiyetiniz		Eğitim Durumunuz	
Yaşınız		Mesleğiniz	
Memleketiniz		Medeni Haliniz	
Doğum Yeriniz		Çocuk Sayınız	
Aile Ekonomik Durumu	Alt / Orta / Üst	Kardeş Sayınız	
Anne Eğitim Durumu		Baba Eğitim Durumu	
Annenizin Mesleği		Babanızın Mesleği	
Kaç farklı mahallede ikamet ettiniz?			
Kaç sezondur lisanslı futbol oynuyorsunuz?			
Futbolda kaç şampiyonluğunuz var?			
Kaç farklı kulüpte futbol oynadınız?			
Kaç farklı şehirde futbol oynadınız?			
Kaç farklı kulüpte takım kaptanlığı yaptınız?			
Futbol oynadığınız en üst seviye lig hangisi?			
Genellikle hangi mevkide futbol oynuyorsunuz?			
Herhangi bir spor kulübüne üye misiniz? / Yönetiminde yer alıyor musunuz?			/
Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye misiniz? / Yönetiminde yer alıyor musunuz?			/
Yetiştirdiğiniz çevrede çoğu insanı tanır mısınız? / Çoğu insan sizi tanır mı?			/

EK 3. Standartlaştırılmış görüşme soruları

GÖRÜŞME SORULARI	
FUTBOL	
1	Futbolla nasıl tanıştınız? Bizimle paylaşır mısınız?
2	Futbolun hayatınıza etkilerinden (olumlu-olumsuz) bahseder misiniz?
3	Gelecek planınızda futbolu nasıl konumlandırıyorsunuz? Bize anlatır mısınız?
FUTBOLU ANLAMLANDIRMA	
4	Ailenizin futbola bakışı nasıldır? Futbol kariyerinizin gelişmesine nasıl bir katkı sundular?
5	Yetiştirdiğiniz çevrenin (mahalle, okul, arkadaşlar vb.) futbola ilgisi nasıldır? Futbol kariyerinizin gelişmesine nasıl bir katkı sundular?
6	Kurumlar futbol kariyerinizin gelişimine nasıl bir katkı sundular?
7	Futbol, sosyal bağlantılarınızın artması ve çevrenizin genişlemesi yönünde nasıl bir etki etti? Bizimle paylaşır mısınız?
8	Futbol vasıtasıyla tanıştığınız kişilerle (futbolcu, antrenör, yönetici, taraftar vb.) olan sosyal ilişkilerinizden bahseder misiniz?
9	Kendinizi Karabük futbol camiasının bir parçası olarak görüyor musunuz? Kendinizi bu camianın neresinde konumlandırıyorsunuz?
SOSYAL ÇEVRE	
10	Bir arkadaş grubu, spor kulübü ya da sivil toplum kuruluşuna hangi amaçla katılırsınız?
11	Her toplulukta birbirlerine güvenen insanlar olacağı gibi birbirlerine güvenmeyen insanlar da vardır. Genel olarak insanların güvenilir olduğunu mu düşünüyorsunuz? Yoksa sizce insanlarla ilişkide temkinli mi davranmak gerekir?
12	“Eğer başkalarına yardımcı olursan uzun vadede kendine yardımcı olursun.” önermesi için neler söylemek istersiniz?
13	İnsanın sosyal çevresinin ve bağlantılarının onların bir çeşit sermayesi olması konusunda neler söylersiniz?
14	Sosyal çevreniz ve bağlantılarınızın hangi düzeyde olduğunu düşünüyorsunuz?

EK 4. Etik kurul onayı

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu
Onay Belgesi

TOPLANTI SAYISI
12

KARAR SAYISI
1

TOPLANTI TARİHİ
9.10.2024

Protokol No:	2024-SBB-0785
Araştırmanın Başlığı:	Amatör Futbolcuların Sosyal Sermaye Düzeylerinin İncelenmesi
Proje Yürütücüsü:	Özkan MERMİ
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	25.09.2024

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından 09.10.2024 tarihli ve 12 numaralı toplantıda 2024-SBB-0785 numaralı başvuruya araştırma için ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine karar verilmiştir.

Prof. Dr. Ayla ÇETİN DİNDAR
Başkan

Doç. Dr. Hilal UYSAL
Başkan Yardımcısı

Doç. Dr. Mehmet
ALTUNMERAL
Üye

Doç. Dr. Özge ÖZGÜR
Üye

Doç. Dr. Sevda KAMAN
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Nergiz TEKE
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Sevim Handan
YILMAZ
Üye

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı :

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller :

Bilimsel Faaliyet/Yayınlar :

Aldığı Ödüller :

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler ve Kurs Belgeleri :

Çalıştığı Kurumlar :

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih :

